

shelve as

Gerefor-
meerde
Kerken in
Neder-
land.
Het zend-
ingsblad

ZENDINGSBLAD

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland

REDACTIE:

Ds. H. DIJKSTRA, Rotterdam

Dr. J. HANIA, Geldermalsen

1921

HET ZENDINGSBLAD
 VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN in NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden tot eengetuigenis allen volkeren.
 Matth. 24 : 14

Redactie:
 H. DIJKSTRA, Rotterdam.
 J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht en Controle:
 W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Mijn oog zal op u zijn. — Brief naar Antiochie. — Vier Soembaneezen. — Magelang. — Onze Hemelvaartsdag in Poerbolinggo. — Ned. Ger. Z. Ver. — Soemba. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

Mijn oog zal op U zijn.

Ik zal U onderwijzen, en U leeren van den weg, dien gij gaan zult; ik zal raad geven, mijn oog zal op U zijn. Psalm 32 : 8.

Wij kunnen niet zonder den Heere het nieuwe jaar ingaan. Dan komt het niet goed, maar gaat het verkeerd met ons. Wij hebben Vaders zorg en Vaders leiding in alle dingen steeds o zoo noodig. Ga niet alleen door 't leven, die last is U te zwaar. Moge aan ons vervuld worden de belofte door den Heere aan David toegezegd, „Mijn oog zal op U zijn”; en ook telkens weer door ons worden ervaren: „Gods oog is op mij”, zoodat wij de vertroostende kracht van Gods zorg gedurig genieten. Wat zal de Heere dan ook dikwijls in 1921 ons lied en ons psalmgezang zijn!

David had die rijke toezegging des Heeren zeker niet verdiend. Als wij letten op de omstandigheden, waaronder hij deze belofte van den Heere heeft ontvangen, dan komt het onverdiende er van zelfs zeer sterk uit. „Mijn oog zal op U zijn” komt voor in Psalm 32. En die psalm herinnert aan de donkerste periode uit het leven van den Christen David.

Hoe zondig is het toen toegegaan!

Wat is David toen, door Gods rechtvaardige toelating tot zware en gruwelijke zonden vervoerd geworden!

Wat een droevige val!

Eene driedubbele zonde van overspel, diefstal en bloedschuld is door hem bedreven.

Zijn geestelijk leven was in zwijm geraakt en — daar ging het heen.

En het heeft ook geruimen tijd geduurd eer David, om zoo te zeggen, weer recht wakker werd en zijne zonde bekende.

Hij leefde maanden en maanden voort zonder te breken met en belijdenis te doen voor God van zijne overtredingen.

Nathan moest komen en hem, in 's Heeren naam, „een krachtig geneesmiddel” toedienen, dat hem uit zijne geestelijke bezwijming deed ontwaken. Het „gij zijt die man”, krachtig gemaakt in zijne zwaar verwonde conscientie, schudde hem weer wakker.

Wat had hij God vertoord!

Wat had hij den Heiligen Geest bedroefd!

Wat is Gods Naam om zijnentwille gelasterd! Neen, hij was Gods gramschap wel dubbel waardig! Ook waardig dat de Heere zijn aangezicht voor altijd voor hem verborg; hem het gevoel der genade deed missen en verder als een donker en gedurig beangst Christen door het leven liet gaan; maar dat „Gods oog op hem zou zijn”, dat was hij ten eenenmale onwaardig. Dat was volstrekt onverdiend.

Intusschen was het wel *zeer noodig* voor David.

Want al vergaf de Heere hem zijne overtredingen toen hij over de dreven zonde van harte bedroefd werd; al nam Hij Davids booze daan gunstig weg en al kreeg hij weer gewenschte zielevreugd, omdat hij de genade Gods wederom rijkelijk in zijn hart gevoelde, zoodat het hart gedurig genoopt werd om 's Heeren ontfermingen en groote barmhartigheden te aanbidden, hij had daarom nog geene zekerheid dat het nu voortaan in zijn leven altijd goed met hem zou gaan en hij niet meer zou uitglijden.

De ontzettende gebeurtenis, waarvoor vergeving was verkregen in het bloed van den beloofden Middelaar, ja die wekte wel zeer op om voortaan zijne zaligheid met vreezen en beven des te naarstiger te werken, doch zou David van nu af steeds volstandig voortwandelen op 't spoor der Godsvrucht?

Wat bleef het gewenscht dat ook hij dagelijks bad:

Wil mij voor struikelen bevrijden,
En ga mij met uw heillicht voor.

Wil mij uw bijstand niet onttrekken;
Uw zorg bewaak' mij van omhoog!

O zoo noodig was ook verder Gods zorgend en alziend oog opdat hij beveiligd werd tegen de listige omleidingen van de geestelijke doodsvijanden, die ook voortaan niet zouden ophouden hem aan te vechten en ook opdat het wel mocht gaan in allerlei dingen, waarin David als vader en vorst betrokken was in zijn huis en in het hem toebetrouwde rijk.

En God heeft hem zijne zorg niet onthouden.

Hij weet wat van zijn maaksel zij te wachten,
Hoe zwak van moed, hoe klein wij zijn van krachten,
En dat wij stof, van jongs af, zijn geweest.

Hij heeft David *alles* vergeven. Hem Zijn Vaderlijk aanschijn opnieuw doen genieten. Uit Zijn mond hoorde David weer stof tot blijdschap. De Heere „verweet” hem zijne zonde niet meer. David ervoer het wonderzalige, dat onze trouwe Vader aldus heeft uitgedrukt in Jeremia 31: „Is niet Efraim mij een dierbare Zoon, is Hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem; daarom rommelt mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de Heere”. Toen ging hij, hoewel nog gedurig be-

schaamd, toch ook weer moedig en blijmoedig voort. O zoo dankbaar dat het tusschen den Heere en hem weer in orde was, en dat zijn trouwe God hem verder onder Zijne hoede zou nemen en hem zou blijven verzorgen, én in het geestelijke én in het tijdelijke leven. Gods vrijgemaakte volk moest met hem den Heere prijzen om zooveel gunst.

Rechtvaardig volk, verheft uw blijde klanken,
Verheugd in God, naar waarde nooit te danken,
Zingt vroolijk, roemt Zijn deugden t'allen tijd,
Gij die oprecht van hart en wandel zijt.

Zij dat oog des Heeren, zij dat gunstig, leidend, helpend, bemoedigend oog ook op U, lezer en lezeres, en op mij, in het nieuwe jaar dat wij 1 Januari met elkander begonnen.

Er zal wel niemand zijn, die durft zeggen: Ik heb er wel recht op; het is wel verdiend. Wie onzer belijdt niet gaarne: Het is voor mij evenzeer eene onverdiende gunst, als het voor David was. „Wat zouden wij verdienen” zegt onze belijdenis zoo terecht, niet waar? (art 34). Wij maken onze schuld nog dagelijks meerder.

Doch hoewel ook in geen enkel opzicht door ons verdiend, hebben wij ook allen in 1921 veel behoefte aan de zorg des Heeren. Zijn oog moet op ons zijn, zal het wel gaan; in ons persoonlijk leven; in ons huiselijk leven; in ons kerkelijk leven; in ons ambt en in ons beroep; ja overal en ten allen tijde. Als Hij ons uit het oog verloor, liep het mis met ons. Hij moet onzen ingang en onzen uitgang altijd weer bewaren.

Hoewel wij het duizendwerf verbeurd hebben en verbeuren, het blijft onmisbaar noodig.

Nu, de Heere ontferme zich ook over ons en late ons ervaren dat Zijn oog op ons gevestigd staat. Zijn oog sla ons in liefde gade; Hij wil' ons heil bereiden. Laten *wij* het gedurig in kinderlijke afhankelijkheid van Hem vragen: Zie op mij in gunst van boven; en Hij hoore ons dan om Jezus wil, en toone ons, dat zijn zorg ons van omhoog bewaakt.

Dan gaat het soms wel eens anders dan wij denken en ons voorstellen, maar dan komt het toch wel altijd goed. Op de bruiloft te Kana, in Galilea, gij weet het ook wel, was Jezus tegenwoordig, en toch was er gebrek. Zij hadden geen wijn meer. Een uiterst moeilijk geval. Juist toen er zoo groote behoefte aan was, was er niet wat dienen kon om de gasten te verkwikken. Om er geheel terneergeslagen van te worden!

En toch was de Heere aldaar.

En Hij hielp ook nog niet dadelijk.

Maar het is kostelijk in orde gekomen. Toen Zijne ure gekomen was heeft Hij een groot wonder gedaan. Zij vonden genade om geholpen te worden ter bekwaamer tijd. Met elkander werden zij uitgevoerd in eene overvloeijende verversching.

Mogen wij dat nu maar veel geloovig kunnen vasthouden als het er bij ons ook eens op aankomt. De Heere kan er nog wel wezen, ook al schijnen de omstandigheden soms niet zoo licht. Wentel uw weg dan op Hem en blijf op Hem vertrouwen; Hij zal het maken. Hij zal het ten beste keeren.

En als gij dat ervaart en het hart wordt bereid tot dankbaarheid. — Wat zal ik met Gods gunsten overlaan, Dien trouwen Heer enz. — en gij wilt dat dan toonen in een dankoffer, zoudt gij dan in 1921 ook wel weer willen denken aan die zaak des Heeren, waaraan de titel van dit blaadje ons herinnert?

Verblijdt den Heere met vele giften voor de Zending. Verblijdt er ook mee onzen Penningmeester ds. W. Breukelaar te Zaandam, die elken dag met twee geopende handen rondloopt om de gaven te ontvangen.

Geldermalsen, Jan. 1921.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel. Met heilgroet voor het jaar 1921 begin ik dezen brief. Ik hoop, dat het ons goed moge gaan, dat welvaart in onze landen en huizen wone en dat wij samen voorbereid worden voor de eeuwige gelukzaligheid. Ik hoop, maar ik *vrees*. Onze toestanden waren en blijven onzeker, maar voor velen ging het inkomen toch steeds vooruit en de duurte der tijden leidde niet tot hongersnood. Nu zie ik de inkomsten dalen, faillieten in de stad en op het land en bange dagen in menig gezin. De Zending zal hiervan den terugslag ondervinden. Voorzichtig broeders en zusters! Past op voor schuilen! Vertrouwt voorts uw zaak God den Heere!

Onze broeders van de Gereformeerde Bond werden te Rante Pao op Celebes getroffen door een zware ramp. Het huis van Zendeling Prins te Makale ging in vlammen op. Iets naders weten wij er nog niet van. De Zendeling is op de terugreis naar Nederland en mevrouw is reeds in ons land, het huis was dus onbewoond. We weten van Soemba wat zoo'n brand beteekent. Vermoedelijk is er met den herbouw van zulk een woning in dezen duren tijd een kwart ton gemoeid. Gelukkig, als het met geld is goed te maken.

Verzekering is bijna onmogelijk wegens de hooge premies. Toen Soemba getroffen was, is dat nauwkeurig onderzocht en na veel wikken en wegen besloten een eigen verzekering aan te gaan. De Soemba-Zending heeft toen een bedrag van ik meen tienduizend gulden vastgezet en besloten dat door toevoeging van rente en andere bijdragen te laten opklimmen tot twintigduizend, als er geen brand komt. Dit kapitaal is dan gereed voor het geval er eens brand komt, en bewaart God Soemba voor zulk een ramp, dan wordt de rente gevoegd bij de gewone inkomsten. Op Java is zulk een maatregel niet noodig, daar is tegen billijke tarieven verzekering mogelijk; ook kunnen de verschillende kerken zich daar onderling verbinden om een mogelijke schade te dekken; op Soemba kan dat echter niet. Onze Gereformeerde broeders zullen een weg moeten vinden om de schade te dekken van dezen brand in Rante Pao.

Onze broeders en zusters te Djocja hebben feest gevierd met onzen broeder J. P. Zuidema. Den 23 Sept. 1920 is onze broeder 60 jaar geworden en een week later 30 Sept. kwam de schare samen in de Javaansche Kerk te Djokja om hem geluk te wenschen. Het verslag hiervan zou ik graag geheel over nemen, als er maar plaats was. Nu volsta ik met een en ander er van.

Merkwaardig is 't dat de jubilaris als jongeling werd afgekeurd voor Indië „wegens een hartkwaal” en dat hij nu reeds sedert 1888 op Java, en waarlijk niet werkeloos, verkeert.

Zijn komst op Java begon met een bittere teleurstelling. Hij opende den 9 Febr. 1891 de Keucheniuschool met 9 jongens maar een week later was er niet één meer. Sukkelen bleef het, zoolang de school te Poerworedjo stond. Toen zij in 1903 naar Djokja was verplaatst en br. D. Koelewijn als directeur was opgetreden, begon er een tijd van bloei, waarin ook onze broeder zich mocht verblijden.

Ds. D. Bakker heeft getuigd van zijn goeden en degelijken arbeid, en voegde er bij, dat ze elkander „nooit zuur hebben aangezien”. Daarom was het hem een vreugde de tolk van alle Zendingsarbeiders op Java te mogen zijn en hem een geschenk aan te bieden, als blijk van waardeering van zijn veelvoudigen onbetaalden arbeid: een boekenkast, een bureau en een kantoorstoel.

Ds. K. van Dijk huldigde hem als bouwmeester. Door omstandigheden is er in de laatste 20 jaren op ons Zendingsterrein veel gebouwd. Huizen, kerken, scholen zonder tal. Door ervaring heeft br. Zuidema veel oefening

gekregen in dit bouwen en voor de Zending belangrijke kapitalen verdiend, of liever bespaard. Zoo heeft de praktijk des levens hem langzamerhand van het onderwijs af en naar het bouwwerk heen gevoerd. Er waren onderwijzers die hem konden evenaren of zelfs overtreffen, maar als bouwster was er geen enkele, die hem ook maar op een afstand naderde.

Hij bleef echter ook nog onderwijs geven aan de school tot opleiding van helpers in den dienst des Woords van Ds. D. Bakker. Vermoedelijk zal hij als God hem gezondheid en krachten geeft eenigen tijd naar Soemba gaan om daar de opleidingsschool voor helpers tot den Dienst des Woords te bouwen. Deze zaak is echter nog in voorbereiding. De docent is nog niet eens benoemd.

Onze hartelijke wenschen vergezellen onzen grijzen broeder. Spare God hem en z'n gade, nu ruim 30 jaren in den echt vereenigd, nog lang voor onze Zending!

Deze week kreeg ik twee brieven betreffende de Zendingsbibliotheek. Een pas opgerichte Zendingsvereniging vroeg of ze boeken konden leenen, om bij de leden te laten rondlezen. Voor mij wel een aanlokkelijk denkbeeld; ik zou dan aan elke vereeniging of commissie, die het vroeg, een pak boeken kunnen zenden, die ze konden rondlezen en daarna terugzenden. Onze bibliotheek is daarop niet ingericht. We hebben van elk werk slechts één exemplaar en dat zou zeer spoedig versleten zijn bij rondlezen. Ik moest daarom antwoorden dat ik slechts boeken leenen kan aan één persoon, die ze na lezing moet terugzenden, met de kosten van port. Dat komt tegenwoordig nog al duur. Dezer dagen verzond ik nog een postpakket van ruim 4 kilo en dit kostte f0.60. De gebruiker zal dus f1.20 kosten hebben. Het is mij te duur. Maar er is geen keus de Zendingskas moet het betalen, of ik, of de lezer.

Het denkbeeld van leenen aan vereenigingen wil ik echter overwegen. Ik zou dan een twintig boeken moeten aanschaffen en laten binden opzettelijk voor dat doel en als het bijval vond elk jaar dit getal vermeerderen. Tegen den volgende winter zou ik zulk een plan gereed kunnen hebben. Laten vereenigingen en commissies, die het denkbeeld toejuichen, mij maar eens een blijk van sympathie zenden.

Een ander schrijven liep over de vraag, welke boeken men moest aanschaffen. Mijn antwoord luidt ongeveer aldus. Het *Zendingsblad* en de *Zendingskalender*. Maar die moet men niet laten rondlezen. Elk gezin der gemeente moet die tegen betaling in huis ontvangen. De vereeniging moet echter zorgen dat ten minste twee exemplaren van het *Zendingsblad* worden ingebonden en goed bewaard, later heeft men ze noodig en zoekt ze dan te vergeefs. De kalender moet men oock bewaren en als men 4 of 5 jaren heeft, laten binden.

De *Macedoniër*, die nu weer elke maand verschijnt bij E. Venema te Groningen en f4 kost, is heel geschikt om rond gelezen te worden. Alleen moet zorg gedragen worden dat geen aflevering verloren gaat en dat de jaargangen aan het einde des jaars worden ingebonden.

Er zijn meer tijdschriften. *Lichtstralen* is ook heel geschikt. Dit is niet van onze kerken, maar kan wel aanbevolen worden. De uitgever is J. M. Bredee te Rotterdam. Prijs f1.50 per jaar.

De *Zendingsstudieraad* zendt ook volgaarne een pak boeken ter keuze. Haar adres is Nausau-Zuilenstraat den Haag. Ook ben ik bereid een pak boeken ter leen te zenden, die geschikt zijn om aan te koopen, maar die men dan eerst kan lezen en daarna franco terugzenden.

Nu, me dunkt, ik heb mij uitgesloofd om elken Antiochener ter wille te zijn. Weest mij nu ook ter wille en geeft aan de Zending uw hart en leven, uw gebed en studie. Gij zult er geen spijt van hebben.

Er zit merkwaardige groei in onze kweekschool voor Holl. Inlandsche

onderwijzers te Solo. Dezer dagen werd de heer W. Vermolen, Hoofd der school te Bleiswijk benoemd voor leeraar in de natuurkundige vakken.

Deze school is voor de toekomst van zeer veel belang. Als gij en ik reeds zijn overgebracht, zoo ik hoop, naar hogere gewesten in heerlijkheid, zal deze school rijke vruchten dragen voor Java. Ik hoor wel eens van ouders, die zich verzetten, als hun kinderen naar Java of Soemba willen gaan. Wat is het een voorrecht voor een vader en moeder, als ze kinderen mogen voortbrengen voor zulk een heerlijk werk.

Mij werd verzocht de aandacht er op te vestigen, en hiermee sluit ik ditmaal, dat bestellingen van het Zendingsblad en veranderingen in adressen enz. enz. niet aan Dr. J. Hania en mij, maar uitsluitend aan *J. Zomer te Wageningen* moeten gericht worden, terwijl alle giften voor de Gen. Kas bij *Ds. W. Breukelaar te Zaandam* moeten komen. Wilt gij dit verder vertellen aan ieder, die er belang bij heeft?

Gods zegen in 1921.

H. DIJKSTRA.

Vier Soembaneezen.

(Bij de Plaat).

Deze vier heeren zouden ge niet voor Soembaneezen houden. Ten minste niet den eerste aan uw linkerhand. Toch is het een volbloed Soembanees. Hij heet Kaboeboe en is ziekenverpleger. Hij is opgeleid te Djokja. Hij is gedoopt.

No. 2 heet Kalikit. Deze is onderwijzer te Pajeti en ook gedoopt.

No. 3 heet Ratoe. Zijn geschiedenis is minder mooi. Hij is indertijd gedoopt en werd ook voor een goed christen gehouden. Helaas! Het is hem gegaan als Demas. Hij heeft de tegenwoordige wereld liefgekregen en is van het Christendom afgevallen. Laten wij bidden om zijn bekeering!

No. 4 heet Windi. Toen hij te Pajeti kwam zag hij er erbarmelijk uit. Geheel met wonden overdekt. Maar zijn wonden zijn onder de trouwe zorg in het ziekenhuis genezen en toen is hij bij Ds. D. K. Wielenga in dienst gekomen. Eerst als staljongen. Hij had te zorgen voor de paarden van Ds. Wielenga. Gij weet dat op Soemba elke zendeling twee of drie paarden heeft,

één waarop hij zelf rijdt, als hij tochten door het eiland maakt, één voor den Soembanees die hem vergezelt en een derde voor het geval dat een ander paard te vermoeid is of om andere oorzaak niet mee kan gaan.

Zoo'n paardenstoet zou hier in Nederland heel wat kosten, maar op Soemba valt dat nog al mee. De staljongen gaat er dagelijks op uit om gras te snijden voor de paarden en overigens wordt voor het onderhoud van elk paard f5 per maand betaald uit de Zendingskas.

Windi is echter nu niet meer staljongen. Hij is opgeklommen tot tuinjongen. Nog geen hooge betrekking, maar vermoedelijk zal hij het toch wel niet verder brengen. Hij leert niet gemakkelijk. Toch bekleedt hij een goede plaats. Tuinjongens moeten er ook zijn en niet allen kunnen onderwijzer of verpleger worden. Wie trouw God en menschen dient als tuinjongen, maakt ook goeden opgang in het Koninkrijk Gods, en dat wordt van Windi getuigd. Hij is een zeer eenvoudig maar oprecht Christen.

MAGELANG (Slot).

In het December No. moest dit slot wegens plaatsgebrek wachten. Ongelukkig werd vergeten er onder te zetten „wordt vervolgd“, terwijl het H.D. waarmee ik mijn zegenwensch sluit en dat onder het slot hoort, wel voorkwam.

Men vergeve mij deze fout van 1920. Ik vrees dat 1921 weer nieuwe fouten zal brengen.

Besluiten.

1. Goedgekeurd wordt, dat Ds. Merke-

lijn f5000 tracht te verzamelen voor den Evangelisatie-arbeid en eveneens geld voor een auto.

2. Het verlofstractement bedraagt 2/3 van het gewone tractement maar met het oog op de duurte wordt een zoodanige gratificatie toegekend, dat het inkomen even groot is als op Java.

3. Den zendeling gehoord, wordt met intrekking van het besluit inzake Salaman, de oprichting van een hospitaal te Parakan toe-

gestaan. Ook wordt besloten, tot de uitvoering van het bouwplan der pastorie over te gaan. De beide sommen, daarvoor noodig (f15000 en 21500) zullen, voorzover niet door extra-giften gedekt, bijeengebracht worden door leeningen a 5 %. Aflossing respectievelijk f500 en f1000 per jaar.

Overzicht.

Ds. Merkelijn geeft van de vruchten van zijn werk het volgende overzicht:

Bij mijn vertrek werden er op 14 plaatsen samenkomsten gehouden; Magalang, Glagahombo, Setjang, Kopen, Ngowet, Parakan, Ngadiredjo, Moentilan, Blondo, Tempel, Mantjasan, Boroboedoer, en bestond het

Te Kort.

De rekening van den peningmeester sluit met een tekort van minstens f10.000. Aan de kerken zal een extra-collecte gevraagd worden, vóór Nieuwjaar te houden, om dit tekort zoo mogelijk te dekken.

Verzoeken om spreekbeurten en predikbeurten aan Ds Merkelijn dienen te worden gericht aan Ds. Doekes, die met den missionaris dienaangaande overlegt.

aantal leden uit 62 mannen, 38 vrouwen en 84 kinderen, totaal 184 en het aantal Europeesche leden uit; 14 mannen 13 vrouwen en 26 kinderen totaal 53; vanaf het begin mijner werkzaamheden te Magelang heb ik den H. Doop mogen bedienen aan 54 mannen, 33 vrouwen en 70 kinderen totaal 157, van dit getal mocht ik er dit jaar alleen 43 doopen, waaronder 27, die als vrucht van den arbeid in onze armenkolonie kunnen worden

beschouwd. De Heere heeft dus wel zegen willen schenken, we zullen dit beter verstaan als we het Magelangse terrein vergelijken met andere terreinen. Ds. Bakker vertelde me, dat hij met zegen in Keboemen had mogen arbeiden en dat zijn gemeente te Keboemen, waar voor hem ook niemand gearbeid had, na 9 jaren arbeids 60 leden telde; in Magelang bedraagt dit aantal 3 maal zoveel, die in een ongeveer gelijk tijdperk mochten worden toegebracht. Dit doet zien hoe aan Zeelands en Brabants kerken een schoon zendingsterrein gegeven werd en dat de bodem voor den arbeid voldoende toebeleid is.

Zeeland zij gelukgewenscht met zijn mooi Zendingsterrein. H. D.

Onze Hemelvaartsdag in Poerbolinggo.

Gelijk andere jaren, werd ook dit jaar de Hemelvaartsdag te Poerbolinggo gevierd door een feestelijke bijeenkomst van de Christenen der Residentie Banjoemas. Het bijzondere ditmaal was dat 't niet in de stad in de kerk op het pastorieërf gehouden werd maar in het ziekenhuis buiten de stad (Trenggiling). Sedert 1 Mei is de pastorie n.l. verhuurd. Men vond het wat onvrij om de groote saamkomst in de kerk te houden, die op hetzelfde erf vlak achter de pastorie gelegen is. Bovendien ontbrak daàr nu ook een geschikte plaats om voor alle gasten te koken.

Het vorig jaar voelden wij ons wat verlaten, want de njonjah pandita was in Wonosobo. Ditmaal kan ze gelukkig met opgewektheid het feest bijwonen, wel een bewijs dat het verblijf in de bergen en de daarop gevolgde vacantie naar Sumatra, waar ze een 3 maanden bij haar broeder in Medan had doorgebracht, heilzaam gewerkt hadden.

Bijzondere opluistering ontving ook de bijeenkomst doordat de controleur van het Binnenlandsch bestuur de Heer Vergouwen met zijn echtgenoot tegenwoordig waren. Mevr. Vergouwen is de dochter van Ds. Bavinck, den ijverigen secretaris voor het zendingsterrein van Rotterdam. Uit de binnenlanden van Boineo, waar ze jaren gewoond en gewerkt hadden, waren ze overgekomen naar Java op hun verlofreis naar Holland. Het was aardig, dat ze net getuige konden zijn van ons feest. Zoo werden ze in de gelegenheid gesteld om familie en vrienden versche indrukken van het arbeidsveld mededeelingen te doen. van wat ze zagen en hoorden.

Van groot belang schijnt mij de Hemelvaarts bijeenkomst vooral door de nieuwe aanknoopingspunten, die wij hier of daar kregen.

Twee jaar geleden waren de eerstelingen van Adjibarang aanwezig. Ook dit jaar was Aajibarang goed vertegenwoordigd door onzen ouden Chineeschen vriend en twee Chineesche njonjah's en door twee javaansche mannen. Hoe goed herinner ik mij nog het gesprek over het gebed naar de verklaring van den Catechismus dat ik met den oudste der Javanen had op Hemelvaartsdag 1918. Hij was toen bewaker van een heilig graf en had daarin zijn levensonderhoud. Hij heeft het ervoor overgehad om den Heere te volgen.

De nieuwste kringen te Penoesoepan en te Kalibenda, waren ook op het appèl. Uit Poerwokerto was er een schare Balaksche Christenjongelui gekomen, die aldaar in betrekking zijn.

Een verrassing was ook de flinke opkomst van het allernieuwste kringetje te Lotjongdong. Daàr is nog niemand gedoopt. Trouwens de ingang aldaar dagteekent pas van de allerlaatste maanden.

Al die nieuwe groepjes zijn van het ressort Grendeng.

't Is de gewoonte om op Hemelvaartsdag ook een spreker van elders uit te noodigen. Ditmaal was op initiatief der Javaansche Christenen zelf daartoe gekozen Mevrouw Emmerik van de Witte Kruiskolonie bij Salatiga. Haar dochter helpt tegenwoordig Mej. Netelenbos in het ziekenhuis.

De toespraak van Mevrouw Van Emmerik over de geopende hemelpoort, van waaruit de opgevaren Christus Zijn zegen bereid is te zenden, liet niet na indruk te maken.

Het was een goede dag, die naar wij hopen, blijvend zegen heeft achter gelaten.

Den volgenden dag heeft de Heere ons voor een groot ongeluk behoed. De auto van het ziekenhuis zou Mevrouw Van Emmerik en haar dochter met den Heer Vergouwen naar de trein in Poerwokerto brengen. Maar die kantelde geheel onderste boven, hetzij door een mankement in het stuur, hetzij door een onhandigheid van den inlandschen chauffeur. De auto kwam met de kap naar beneden in een rijstveld terecht. Gelukkig kwamen de inzittenden als door een wonder met den schrik vrij, behalve dat de chauffeur zich pijnlijk maar niet gevaarlijk aan de hand verwondde. De auto is echter onherstelbaar gehavend. Gelukkig gold het slechts een oude, versleten Ford.

Toen ik het hoorde, dacht ik dadelijk: uit de geopende hemeldeur heeft de Heiland Zijn engelen uitgezonden om de Zijnen op hun wegen te bewaren!

B. J. ESSER.

Ned. Ger. Zend.-Vereeniging.

Rekening en verantwoording van den staat der kas van de Ned. Ger. Zending-vereeniging.

Ontvangen:

Saldo vorig jaar	f 1159.74½
Aan contributiën	„ 342.42½
Aan Legaten	„ 300.—
Aan giften en gebruikte postzegels	„ 3.17
Aan gekweekte rente	„ 57.90
Van de „Heidenpenning”	„ 60.—

f 1923.24

Uitgaven:

Per afgedragen aan de Gen. Kas	
14 Juni	f 300.—
2 Juli	„ 200.—
5 Aug.	„ 200.—
5 Nov.	„ 500.—
Aan drukwerk	„ 15.90
Aan 't innen der kwit. en port „	13.35
Aan lokaalhuur	„ 2.25
Aan administratie	„ 50.—
Saldo volgend jaar	„ 641.74

f 1923.24

N. A. DE GAAY FORTMAN.
C. G. TIMMERMEISTER.
A. C. GOLDSCHMEDING.

Nagezien en accoord bevonden op de algemeene vergadering van het N. G. Z. V. d.d. 22 Nov. 1920.

Het Bestuur:

N. A. DE GAAY FORTMAN.
1e Voorz.
C. G. TIMMERMEISTER.
A. C. GOLDSCHMEDING.

Rekening en verantwoording van de Afdeeling „Heidenpenning” der Nedl. Ger. Zendingsvereen.

Ontvangen:

Saldo vorig jaar	f 69.22½
Legaat	„ 100.—
Contributiën	„ 10.71
Aan giften	„ 329.19

f 509.12½

Uitgaven:

Adm. Redactie	f 40.—
Aan drukwerk voor het blaadje „Heidenpenning”	„ 317.25
Aan port voor verzending, touw enz.	„ 28.20
Aan administratie	„ 25.—
Afgedragen a. d. Ned. Ger. Zendingsvereeniging	„ 60.—
Saldo volgend jaar	„ 38.67½

f 509.12½

Nagezien en accoord bevonden op de vergadering der Afdeeling „Heidenpenning” N. G. Z. V. Maandag 22 Nov. 1920.

N. A. DE GAAY FORTMAN.
C. G. TIMMERMEISTER.
A. C. GOLDSCHMEDING.

Rekening en verantwoording van de Afdeeling Amsterdam der Ned. Ger. Zendings Vereen. over het jaar 1919.

Ontvangen:

Saldo vorig jaar	f 165.44
Van „Tryfosa”	f 50.—
Van Busjes	„ 10.13½
Aan contributiën	„ 228.20

f 453.77½

Uitgaven:

Per afgedragen aan de Financieele Commissie	f 300.—
Bodeloon	„ 60.—
Port	„ 1.10
Saldo volgend jaar	„ 92.67½

f 453.77½

Nagezien en accoord bevonden op de vergadering v. d. Afdeeling Amsterdam v. d. N. Z. V. van 22 Nov. 1920.

N. A. DE GAAY FORTMAN.
1e Voorz.
C. G. TIMMERMEISTER.
A. C. GOLDSCHMEDING.

SOEMBA.

ZUSTER H. CLEVERING TE PAJETI.

Soemba, 20-6-'20.

Geachte Ds. Smitt. Het is nu ruim zes weken, dat ik op Soemba ben, het heeft me aan tijd ontbroken om eerder te schrijven, alle begin is moeilijk en vooral in een vreemd land waar alles zooveel anders is, vooral de taal is een groote moeilijkheid, ook het werk is hier zooveel anders dan in Holland. Naar omstandigheden maak ik het redelijk goed, wat mijn gezondheid betreft is het niet schitterend in Indië, op Java ben ik reeds tweemaal ziek geweest en op Soemba heb ik me nog niet goed gevoeld. Op Java heb ik een paar keer hooge koorts gehad en hier kan ik slecht slapen en eten, veel hinder heb ik van pijn in m'n maag en braakneigingen, ik hoop niet dat het zoo zal blijven, dan houd ik het niet uit in Indië, veel zorgen, en het Inlandsch personeel is heusch niet gemakkelijk. Zij hebben geen verantwoordelijkheidsgevoel en werken niet graag, hoewel ze anders wel aardig zijn, vooral op Soemba zijn de menschen zelfs leuk. Daarom ziet men ook veel over, maar

het neemt niet weg dat men veel geduld met hen moet hebben. Het is pas vier uur in den morgen, lang was ik wakker, zoodat ik besloot maar eens te schrijven. Onze reis met de Insulinde naar Batavia was prachtig, in Batavia wachten we volgens afspraak op Mijnh. en Mevr. Mobach, die eveneens een goede reis hebben gehad, we reisden toen samen naar Keboemen, waar Ds. van Dijk is. Zr. Tibben is nog een paar dagen te Keboemen geweest en is toen naar Djocja gegaan, waar ik ook nog eenige dagen ben geweest. Het is in Djocja een keurig ziekenhuis, 'k geloof wel dat Tibben het naar haar zin heeft daar. Zr. Zigterman ontmoetten we daar, dat was een vreugde! Ze maakt het uitstekend en is voor eenige weken geslaagd. Dat zij te Pajeti was is niet waar geweest, ook zal ze direct naar Karoeni gaan. Ds. Krijger is van plan daar te blijven en direct niet naar Holland te gaan. Verder heb ik gelogeerd in het zusterhuis te Keboemen, de fam. Mobach bleef eenige weken bij Ds. Van Dijk en daar we samen zouden reizen bleef ik daar ook, hoewel ik naar m'n werk verlangde en liever door was gegaan, maar de afspraak was zoo. We gingen 18 April naar Soerabaja om inkoop te doen en logeerden bij Ds. Pera, dat was erg gezellig. 27 April zouden we met de boot naar Soemba gaan; juist werd ik weer ziek zoodat ik alleen achterbleef. De dokter raadde mij om naar Lawang te gaan in de bergen waar 't een heerlijke temperatuur is. Twee weken ben ik toen bij Zr. Lolkema geweest te Lawang, daar hebben we genoten samen en knapte ik weer op. Dikwijls kwamen we bij Mijnh. de Vries en Zr. Drexhage. In dien tijd is Zr. Drexhage juist bevallen van 2 kinderen, waarvan één dood was. Ze maken het allen heel goed. Zr. Lolkema is van plan dit jaar nog met vacantie te gaan. 12 Mei vertrok ik van Soerabaja naar Soemba, waar ik 16 Mei 's Zondagsavonds om half negen aankwam. De fam. Wielenga, Van Dijk en Mobach haalden me van de boot. Dadelijk kreeg ik een goede indruk van Soemba. Van Waingapoe naar Pajeti moesten we een half uur loopen, den geheelen weg zelfs straatverlichting van petroleum, 'k wist niet wat ik zag. Ik dacht in een wildernis te komen, maar Soemba is heel mooi. Heel prettig werd ik ontvangen, de verplegers hadden zelfs drie eerebogen voor me opgericht. Ik zei: hebben jullie feest gehad, 'k dacht niet dat dit alles voor mij was. Er werd gezegd: zouden we geen feest hebben als de zuster komt? Ook het ziekenhuis viel me zoo mee. De polikliniek is juist klaar gekomen en nu een paar weken in gebruik. Verder zijn er nog

drie mannenzalen, alles ziet er aardig uit. Jammer dat we nog geen zaal voor de vrouwen hebben. Op 't oogenblik zijn er 10 vrouwelijke pat. en 2 kleine kinderen, die in de bijgebouwen van het zusterhuis zijn.

Ds. Wielenga en Mevr. hebben hard gewerkt dit jaar, voor Mevr. was het veel te veel een huishouding van 80 menschen, wie kan dat uithouden? Mevr. had alles keurig in orde, ook de pat. zien er netjes uit, zelfs netter dan in sommige ziekenhuizen op Java. De naaikrans in Groningen heeft eer van haar werk, de kleeven zijn allemaal prachtig, keurig gewasschen, net Holland.

Enkele dagen komen er meer dan 100 pat. op de polikliniek, de dokter is een prachtdokter, jammer dat hij over negen maanden vertrekt. Alles ziet er keurig uit te Pajeti. Ook mijnh. en mevr. Van Dijk werken hard, er wordt veel gedaan op Soemba. Verder moeten ze hun eigen kinderen nog les geven. Als je hier alles ziet ben je verstomd, er wordt geleefd voor de Soembaneezen, wat alleraardigste menschen zijn.

Ik logeer nog bij Ds. Wielenga, de meubelen moeten nog gemaakt worden en zijn deze week gekomen. Het is een heel aardig huisje wat hier voor de Zr. is, de volgende week hoop ik er in te gaan, het is goed dat ik eerst gewend ben. Het werk vind ik heerlijk, doch het is hier heel anders, om zeven uur staan we al hout en rijst te koopen, enz., dat alles is niets als we maar gezond mogen blijven.

De groete aan Dr. Wieringa en de zusters die ik nog ken te Dennenoord.

Met hart. gr. aan Depp., Hoogachtend,

Uw Dw.,

(w.g.) M. CLEVERING.

P.S. Veel verdriet heb ik gehad van m'n zuster, die overleden is toen ik pas 21 dagen uit Holland was vertrokken. Zondag voor een week, 20 Juni, zijn er 10 Inl. jongens en 2 meisjes gedoopt, dat was heerlijk om te zien.

SCHOOLOPZIENER Tj. VAN DIJK.

De examen- en inspectietijd is weer achter den rug. Met groote dankbaarheid kunnen we op dien tijd terugzien. Allen (7) slaagden voor het eindexamen. Bovendien was het oordeel van den Inspecteur over Normaal cursus en Standaardschool weer zeer gunstig. Zeer opgewekt en vol goeden moed gaan we nu den nieuwen cursus weer tegemoet. Inzonderheid geldt dat wijl we nu in Br. en Zr. Mobach hulp hebben gekregen. 't Geeft ons zulk een gevoel van sterk zijn, omdat we ons nu beter tegen de moeilijkheden zien opgewassen. Toch willen

we 't niet van onze kracht, zij het dan ook een verdubbelde, maar alleen van onzen God verwachten. Wat was het een blijdschap, de ontmoeting! 't Was ons haast te wonderlijk dat God zóó en door déze Br. en Zr. wou helpen.

Voor uitrustings- en reiskosten van Br. en Zr. Mobäch zal ik trachten subsidie te krijgen. Er is geloof ik ook nog wel een klein kansje, dat voor zijn traktement een Regeeringsbijdrage zal worden betaald. We zullen doen wat we kunnen. Met de nieuwe cursus vermeerdert het aantal leerlingen al weer. Gevolg is, dat en het internaat en de school te klein wordt. Ik zal trachten voor uitbreiding subsidie te krijgen. Lukt het niet dan hoop ik maar op een paar duizend van Depp.!

We maken het allen zeer wel.

Ons voortdurend in Uw aller voorbede aanbevelend, met hartelijke groeten, ook namens mijn vrouw,

Uw dw. br.,
(w.g.) T. VAN DIJK.

Pajeti, 3 Juli 1920.

Ds. D. K. WIELENGA.

Pajeti, 27 Juli 1920.

Waarde Broeders.

20 Juni was een blijde dag voor onze Zendingsgemeente te Pajeti. Een achttal jongelingen werden na belijdenis des geloofs door den Doop in de gemeente opgenomen. Een tweetal waren leerlingen van het laatste studiejaar, terwijl de overige zes verplegers zijn van ons ziekenhuis. Van deze acht waren 5 Soembaneezen. Leere de Heere ons dankbaar te zijn voor deze eerstelingen, opdat wij met moed en geloof mogen doorarbeiten, wetende dat onze trouwe God en Koning de vrucht geeft te zijner tijd. Op denzelfden dag werd nog een drietal voor het eerst toegelaten tot het Heilig Avondmaal. Wij mochten dan ook met blijdschap en dankbaarheid met een 56-tal br. en zr. den dood des Heeren gedenken. Het kleine stekje, te Pajeti geplant, begint langzamerhand uit te groeien en de kring wordt langzamerhand grooter.

Onze vergaderplaats in de school was reeds lang te klein, benauwd en meer dan vol. Toen er nu na de vakantie weer een tamelijk groot aantal leerlingen op de school bijkwamen, moest er voorloopig naar een andere gelegenheid omgezien worden. De oplossing werd hierin gevonden, dat wij van een der ziekenzalen de tusschenwand veranderd hebben in een losse wand, welke er gemakkelijk des Zaterdags kan worden uitgenomen. De zieken, meest wondpatiënten op deze zaal, brengen dan den Zondag maar buiten of op den emper door.

Gelukkig kan ik U mededeelen, dat met de fundeering voor de kerk is begonnen en de meeste houtwerken reeds zijn aangekomen. Als we niet te veel tegenspoed hebben, hopen wij nog dit jaar ons kerkgebouw in gebruik te kunnen nemen. Maar gij weet dat bouwen nog al eens tegenvalt, niet alleen wat de tijd, maar ook wat de kosten betreft. Ik denk dat bij de mij reeds toegestane 5 mille nog wel een duizend gulden extra noodig zal zijn.

D. K. WIELENGA.

ZUSTER H. TIBBEN.

Petronella-Hospitaal, 9 Aug.

Geachte Ds. Smitt.

Gisteravond ontving ik een schrijven van Ds. Wielenga om zoo spoedig mogelijk naar Soemba te komen. Zr. Clevering is tot hertoe niet zoo erg gelukkig in de Oost, tenminste wat haar gezondheid betreft. Op Java is ze reeds twee keer ziek geweest en thans heeft ze infectie aan haar been, zodat ze voortdurend rust moet houden. 'k Begrijp wel, dat dit erg vervelend is voor Ds. W. en ook voor het ziekenhuis, maar toch vind ik het niet erg prettig, dat er telkens aanmaningen komen. 'k Ben hier pas vier maanden op Djocja en voor ik uit Holland vetrok hebt U toch gezegd, dat ik niet van Djocja vertrekken mocht zonder het diploma onder geen voorwaarde, en 'k ben van plan me ook hieraan te houden.

't Gaat me tot hertoe goed in de Oost. Ze zeggen dat ik steeds dikker word. Ik werk hier op de vrouwen- en kinderzaal. Hier is ook al weinig hulp in het Petronella-Hospitaal.

Hoe gaat het op Dennenoord, nog steeds hetzelfde?

Van Zr. Zigterman ontvingen we gisteravond bericht van haar goede overkomst te Soemba en haar wederwaardigheden op reis. Ze was nog te Pajeti en hielp Clevering in het huishouden.

Met vele hartelijke groeten, ook aan de bekenden,

Uw toegen.,
(w.g.) H. TIBBEN.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes komen weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

Men plage mej. Hania niet, door ze zon-

der postwissel aan te vragen. Haar instructie is zeer bepaald, ze mag alleen verzenden na ontvangst van een postwissel.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

Ger. Kinderzending-Vereen. Bussum

Opgave over Decemba.

In dank ontvangen uit de busjes van Mientje Mulder f4.41½, opbrengst blaadjes f1.25 en een partij capsules; van Meeuwis Mulder 35 ct.; van Jan van Leeuwen f2.64; van Gerrit Tobi f1.72½; opbrengst blaadjes f1.68; van Jo Oskamp f2.76; van Tina Boer f1.91½; van Anni van Westering f6.54; van Mientje Rebel f3.81; van H. Kreijnen 49 halve stuiverstukken, 27 halve centen en een partij zilverpapier.

De eerstvolgende vergadering zal D.V. gehouden worden 19 Januari, waar de heer H. J. van Vulpen de samenkomst zal leiden.

Met veel genoegen zie ik dat de kinderen goed hun best doen om veel geld bijeen te brengen, echter hebben weer niet allen hun busje komen ledigen. 'k Zou gaarne zien dat de kinderen alle maanden de eerste Woensdag na den 15e der maand met hun busjes bij mij kwamen. Of er veel in is of niet doet er niet toe, dan kunnen we zien hoeveel of er elken maand bijeengebracht wordt.

Mej. H. J. VAN VULPEN.

N. Englaan 3.

DE BAZELER ZENDELINGEN.

De Bazeler zendelingen waren van onderscheidene nationaliteit, Duitschers en Zwitsers vooral. De Duitschers mogen niet terug naar landen die nu aan Frankrijk behoren. De Zwitsers gaan nu over in dienst van het Parijsche Zendingsgenootschap, dat Kameroen overnam. Evenzoo een Elzasser.

Eén zending en een zendingzuster hebben reeds vroeger in Kameroen gewerkt. Twee andere zendelingen, die nu naar Kameroen gaan, waren vroeger op de Goudkust.

ZENDINGSBEGROOTING DER CLASSIS AMSTERDAM.

De zendingbegrooting voor 1921 bedraagt f42000; zij is f10000 hooger dan die voor 1920. De bijdragen beloopten voor Aalsmeer f224, Amstelveen f896, Amsterdam-Zuid f2688, Ankeveen f56, Bussum f1120, Diemen f56, 's-Graveland f224, Hilversum f1568, Huizen f336, Laren f112, Muiden f56, Muiderberg f56, Naarden f336, Nederhorst den Berg f224, Ouderkerk aan den Amstel f336, Sloterdijk f536, Uithoorn f112, Watergraafsmeer f1344, Weesp f672.

Ds. C. ZWAAN.

Ds. C. Zwaan, Miss. D. d. Woords te Djokja, gezonden door Amsterdam, heeft emeritaat aangevraagd op grond van 20-jarigen Indischen dienst, wat in ons land voor 40 jaren geldt. Hij zal dus niet weer naar Djokja terugkeeren.

THEELOOD, POSTZEGELS.

Ontvangen van Ds. J. J. Berends te Maasland: 1 doos zilverp., theelood en postz. verzameld door de catechisanten.

Verkocht 4.4 K.G. lood à 15 ct. f0.66, 2.8 K.G. Stan à f0.40 f1.12, 1 K.G. postz. à 40 is f0.40, 0.35 K.G. koper à 50 is f0.18, van W. Seinen f0.50 (in ongebruikte postzegels). Totaal f2.86.

P. J. SCHREUDER.

Noordplein 39c, Rotterdam.

Ds. A. MERKELIJN.

Het adres van den missionairen predikant ds. A. Merkelijs is voortaan te Den Haag, Rijklof van Goenstraat 63.

Ds. W. VAN DIJK.

Voor den 2den Dienaar des Woords op West-Soemba is beroepen Ds. W. van Dijk te Campen in Oostfriesland. De beroepene is een broeder van Ds. K. van Dijk te Keboemen en den heer Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba. Hij werd predikant in 1916.

GROEI.

De Voorzitter der C. O. V. is een der „voortrekkers”. Hij heeft den tijd gekend, dat er in heel Indië slechts 3 Chr. scholen waren te Batavia. Nu zijn er op Java al-

leen meer dan 40, waar pl.m. 8000 leerlingen Chr. Onderwijs ontvangen.

„Is dat niet schoon?“, zoo vroeg hij in zijn openingswoord.

Ja, 't is schoon, vooral als we bedenken, dat de grootste groei is van de laatste jaren.

Mag die groei straks stilstaan?

Neen, nooit! Er moeten onderwijzers komen, 't is Godes zaak, waarvoor wij staan.

Aan 't noodige van jaarvergaderingen hadden de Magelangsche gastheeren 't aangename weten te verbinden.

De autotocht naar den Boroeboedoer, 't machtigste Hindoe-monument der wereld, was er een om nooit te vergeten.

Al ruim 1000 jaar staat daar dit reuzenheilighdom, de rijk gebeeldhouwde steenen op elkaar gestapeld, zonder aanwending van kalk of ander bindmiddel.

Als ge er voor staat, overweldigt U de massa; ge raakt niet uitgekeken aan de talrijke versieringen: ornamenten en beelden, tafreelen uit vorige levens van den historischen Buddha.

Maar 't blijft met ons bij een beschouwing.

En toch — 12 eeuwen zijn over Buddha heengegaan — maar zijn leer wordt nog gepredikt. Niet door Hindoe's, neen — in beschaafd Europa wordt door beschaafden en ontwikkelden de reïncarnatiegedachte verbreid.

Klinkt uit den mond van valsche leeraars het verheven gepraat over liefde, broederschap en den Grooten Meester.

voor BATAVIËR

W.

F.

Stand., 29 Nov. '20.

LEESTAFEL.

De Lichte Last door G. Schrijver.
Tweede druk. — J. H. Kok,
Kampen.

Een zeer mooie juiste teekening van het leven met en zonder God. Geschikte lectuur voor oud en jong.

Wat is de Hel? door Ds. K. Schilder. — J. H. Kok, Kampen.

Een goed leesbare verhandeling over een weinig aantrekkelijk onderwerp.

Het Graf op den Soembing. Een Javaansche Roman door Mr. C. W. Wormser. — J. H. Kok, Kampen.

Een roman, die ons Javaansch bijgeloof

en onderdrukking der Chineezzen zeer duidelijk en juist schetst. Maar, vreemd genoeg, geen woord over Zending bevat. De bloedige bladzijden 188 en 189 had de schrijver maar met een sluier moeten bedekken. Overigens is het boek prettig te lezen en leerzaam voor wie Javaansche toestanden wil kennen. Wij bevelen het volgaarne aan. Een alphab. lijst van vreemde woorden verhoogt de waarde van dit boek.

Van Dominé's en Gemeenten.

Schetsen uit het kerkelijk leven door Ds. J. Bosch. — J. H. Kok, Kampen.

Deze stukjes leest een oude domine graag en ik vertrouw, hij zal de eenige niet zijn.

De waarde van het Dogma, door Dr. V. Hepp. — J. H. Kok, Kampen.

Tamelijk zware lectuur, in boeienden vorm.

Acta der Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland 1920. — J. H. Kok, Kampen.

Vlug en flink!

Kribbe, Kruis en Kroon door Dr. J. van der Valk. Derde vermeerderde en verbeterde druk. — J. H. Kok, Kampen.

Drie nieuwe verzen en uit vorige drukken de vertaling verbeterd.

Soemba, door Ds. D. K. Wielen-ga. — E. Venema, Groningen.

Dit is een overdruk van de artikelenreeks in de Macedoniër, waarin de treurige geschiedenis van de onderlinge oorlogen op Soemba wordt verhaald. Wie de toestanden op Soemba begripen wil, koope dit boek. Het kost slechts fl.

De Bijbelsche Geschiedenissen in vertelling door W. G. v. d. Hulst, in teekening door Isings. — H. J. Spruijt, Rijswijk, Z.-H.

Deze prachtige vertellingen en karakteristieke teekeningen kunnen vol vrijmoedigheid worden aanbevolen aan onze Christelijke gezinnen. Het werk is nu compleet.

Giften voor de Zending.

Ontvangen van de Generale Kas der Zending.

Door J. de Wit te Boskoop van eene collect gehouden op en bruiloft f2.64 en uit het busje van de Geref. Jongel. Ver. f8.46 te zamen f11.10. Van Arie de Bruijn Adrz. te Schipluiden f5.59½. Door W. J. Caspers van de leerlingen der Christ. School te Ophoorn f5.76. Van D. Pars te Apeldoorn f6.80. Door Mej. J. Ritzema van de Jonged. Ver. te Visvliet f7.05. Door D. Agema uit het Knikkertje der Schoolkinderen te Ureterp f5. Door M. O. Bijl van de Christ. Zangver. te Suawoude en Tietjerk f10. Door Dr. A. Kuyper Jr. te Rotterdam 10 % van de ontvangsten voor de zending over 1919 in de Kerken van Zuid-Holland Zuid f1400 en voor het Christ. Jav. Com. Boekenfonds f75. Door K. Verschoor te Pernis saldo kalender f14. Door G. J. de Vries van de jongens der 4e en 5e klas van de Christ. School te Huizum (Fr.) f1. Uit het javaantje van Gerben Walstra te Hemelum f1. Door Mej. S. Hania te Geldermalsen van N. N. f1 en 60 halve centen van J. v. K., te zamen f1.30.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 23 December 1920.

Ontvangen voor Djocja en Solo.

Van de Geref. Kerk te Bloemendaal f163.75. Van idem te Zaandam ½ jaar f588.80. Van idem te N. Vennip f250. Van idem te Velseroord f78. Van idem te Hoofddorp f83.05. Van idem te Velsen f70. Van idem te Wormer f24.12. Van idem te Sloterweg f20.79. Van idem te Heemstede f125. Van idem te Zandvoort Med. dienst f58.50. Van idem te Wormerveer f20.35. Van idem te IJmuiden f810. Saldo Zendingdag te Haarlem f114. Van S. de Vries te Monnikendam f5. Door J. Zemel te Koog a. d. Zaan f2.50. Door E. de Jong uit het busje der kliniek Valeriusplein te Amsterdam f10. Uit het zendingsbusje van de Christ. School te L. f12.50. Door J. in 't Veld van de kinderen der Christ. School te Berkel Z.-H. f12.50.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 23 December 1920.

Voor de Zending van Rotterdam c.a.

Van Pernis uit het zendingsbusje f15. Van Riet 't Hart 100 halve centen. Van J. C. en R. Hollaar 178 halve centen.

F. W. SLUIJTER.

Maassluis, 26 Nov. 1920.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Dr. Dee te Dwingeloo gev. in de coll. te Beilen f1 en f1 is f2. Idem te Westerborg f15. Idem v. d. Jonged.v. te Dwingeloo f620. Ds. Goeree te Wagenborgen, van blinde Fine f1.50, deel coll. Zend.avond f12.50 is f14. Ds. de Roos te Rinsumageest,

v. d. kinderen van L. G. v. d. B. 650 h.c. is f3.25. Ds. Steenhuis te Loppersum, uit de Zend. busjes f39.32½. H. Hulshoff te Zoutkamp, v. d. Zendv. f50 en van J. P. 110 h.c. is f50.55. Ds. Smitt te Zuidlaren, coll. spreekb. Ds. C. f31.82. Idem deel coll. Zend. feest in 't Laarwoud f84.08. Ds. Duursema te N. Amsterdam gev. in de brievenbus f3.50 en f3, gev. in de coll. f2.50, v. d. Zangv. f20.12½ is f29.12½. Ds. Middelveld te Hoogkerk, gev. in de coll. f1 en f2.50 en f1 en N. N. f25 is f29.50. A. Boot te Groningen van Willem Hekman 100 h.c. is f0.50. Ds. Colenbrander, spreekb. te Nieuwendijk f72. C. v. d. Veen te Kornhorn, gev. in de coll. f25 en f10 is f35. J. Wildvank te Delfzijl, drie busjes f30. B. Roosjen te Diever, saldo kal. f5.20, 't Negertje der School f10.20 is f15.40. Ds. ter Meulen te Sleen, gev. in de coll. f10. A. Dijkens te Uithuizen, verz. op 25 j. bruiloftsfeestje f1.91. S. v. Eerden te Zuidlaren, van zijn kinderen f2.80. Mej. A. Kieneker te Zuidwolde (Gron.) busje van G. en A. Bos f5. Ds. de Boer te Garrelsmeer, gev. in de coll. een dankoffer f3. Ds. Stadig te Ezinge, T. Oosterhoff 10.60, kinderen Heitmeijer 252 h.c. is f1.26, Fr. Lion 100 h.c. is f0.50, B. Oosterhoff 300 h.c. is f1.50, P. W. Raven, F. Wieringa, J. v. d. Kooi, T. Datema, E. Ipema Pd., A. J. Muller, E. Ipema W.d., G. Douwsema, M. Schuitema, G. Venhuizen f26.04 is f49.90. H. J. Kuiper te Zwartsluis, gift f175, spreekb. Ds. C. f27.05 is f202.05. Ds. Sybesma te Burum uit Pieterzijl gebr. post. f0.26½. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f1 en f3 is f4. Ds. Elzinga te Grootegast, gev. in de coll. f10. Mej. A. de Boer te O. Pekela, busje Jonged.v. f7. Ds. Bruins te Winschoten, coll. bruil. J. W. en Ch. F. te W. O. f18.70. Ds. Kievits te Mildwolde (Old.) saldo kal. door de Jonged.v. f33.90. Ds. Colenbrander v. d. heer Hasper te Amsterdam, busje der schoolk. f25. Idem van N. N. te N. f10.25. A. Blaak te Sappemeer, coll. spreekb. Ds. C. in kleine kring f17.91. E. Kamphuis te Overschild, v. d. Zendv. f25. Mej. J. Mulder te Meppel, busje der School f15, gift uit dankbaarheid bij een 25 j. huwelijksf. f10, gev. in de coll. f20 is f45. Mej. W. G. Dop te Westerlee van G. Klooster postz. N. N. een schippersdochter 66 h.c. is f0.33. Mej. A. Kieneker te Zuidwolde (Gron.) busje A. Maat f4.50, A. Smits f3.25, W. de Vries 83 h.c. is f0.41½ is f8.16½. R. Beute Kz. te Steenwijk, v. e. Zendingsvriend f60 en f1 is f61. Ds. Postema te Veendam, gev. in de brievenbus f2.67½. Ds. v. Dijk te Groningen, v. e. broeder f5, van een bruiloft f10.75 is f15.75. Uithuizen halve coll. jaarf. der Jongel. en Jonged.v. f15. E. v. Dijken te Groningen, coll. spreekb. Ds. C. f53.81½. W. Meijering Hz. te Borger v. d. Zendv. f70. Coevorden Pinkstercollecte f90.47½. Ds. Krim, Pinkstercollecte f80.75.

J. DUURSEMA,

Groningen, 20 Dec. '20.

Quaestor.

HET ZENDINGSBLAD
 VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden tot eengetuigenis allen volkeren
 Matth. 24 : 14

Redactie:
 H. DIJKSTRA, Rotterdam.
 J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht en Controle:
 W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Oproep. — Om de zondaren zalig te maken. — Brief naar Antiochië. — Ds. L. Tiemersma vacantie. — Zendingsstudieraad. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

Oproep.

De volgende oproep der Generale Synode is gebracht onder de aandacht van H.H. Studenten en Onderwijzers.

L. S.

In de Generale Synode van de Gereformeerde Kerken, dit jaar te Leeuwarden vergaderd, is een stem gehoord uit onze Oost-Indische bezittingen, een stem uit Java, die roemde van den zegen door onzen God geschonken op den Zendingsarbeid, maar die ook klaagde over het groote tekort aan arbeiders. Dr. Offringa van Djocja sprak van den rijk gezegenden Medischen Dienst, maar ook van het groote gebrek aan Geneesheeren; hij sprak van den zich snel uitbreidenden Schooldienst, maar ook van het onrustbarend tekort aan onderwijzers. De Geneesheeren en de Onderwijzers op Midden-Java zijn reeds gekomen tot de hoogste inspanning van hunne krachten, en naderen den gevreesden toestand van overwerkt te zijn. Er is nood! Dr. Offringa heeft het noodsein gegeven.

Onder den indruk van zijn woord besloot de Generale Synode, een oproep te doen uitgaan tot onze jonge Geneesheeren, tot onze medische studenten en tot onze jeugdige Christelijke Onderwijzers: helpt ons! geeft u zelfden voor den dienst des Heeren in de Zending!

De oogst is wel groot, maar de arbeiders zijn weinige. Wij bidden den Heere des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstootte.

Er is een stem gehoord, een stem uit Java, klagelijk roepend: komt en helpt ons! Wie ooren heeft om te hooren, die hoore!

Nov. 1920.

A. DE GEUS, q. Syn. Ser.

Om de zondaren zalig te maken.

~~~~~  
Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld is gekomen om de zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben. 1 Tim. 1 : 15.  
~~~~~

Een van de namen, die wij van nature dragen moeten, is de naam „zondaar”. Ik geef U gaarne toe dat het niet een sierlijke, niet een aantrekkelijke naam is; het is een afstootende naam; een verootmoedigende naam; maar toch een juiste naam, want een zondaar, kunnen wij wel zeggen, is iemand die Gods wet geschonden en overtreden heeft en nu steeds verder afdwaalt op het verkeerde pad. En zóó is het met ons allen van nature gesteld. En daarom heeten wij helaas! terecht *zondaren*.

Door den afval van God is de mensch zoo'n zondaar geworden.

Hij had eerst lust in Gods wet. Hij vond ze juist en schoon.

Hij had Gods wet lief. Gehoorzamen aan God was hem zoo aangenaam. Zoo geheel en al naar de behoefte van het hart. Het was zijne spijze om Gods wil te doen. Juist omdat hij God zelf liefhad met geheel zijn ziel, en geheel zijn verstand en met al zijne krachten; omdat Hij God zelf zoo'n aanbiddelijk, zoo'n liefelijk, zoo'n volzalig Wezen vond, van Wiens gunst en omgang hij zooveel genoot; in Wien hij zich zoo telkens weer verlustigde; met Wien hij in elk opzicht zoo ingenomen was, was het hem ook zoo'n oprechte, innige behoefte des harten Hem te dienen naar zijn wil.

Gods liefdedienst verdroot toen nooit.

En het gebod des Vaders was ook niet zwaar.

Heerlijke tijd is zoo in den beginne in het Paradijs door de eerste menschen doorleefd!

Bijzonder genot is toen gesmaakt.

Door den val is dat alles echter zoo geheel anders geworden.

Toen schond de mensch Gods wet en werd zondaar.

Wat werd hij toen een ellendig schepsel!

Vóór die breuke met God versierd in zijn verstand met ware en zalige kennis van zijn Schepper en van andere geestelijke dingen; en in zijn wil en genegenheden met zuiverheid, was hij na die bondsbreuk van al die gaven beroofd en heeft daarentegen in plaats van die uitnemendheden over zich gehaald blindheid, schrikkelijke duisternis, ijdelheid en verkeerdheid des oordeels in zijn verstand. Hij verstaat de dingen des Geestes Gods nu niet; zij zijn hem dwaasheid. Boosheid, wederspanningheid en hardheid is er nu in zijnen wil; het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God en onderwerpt zich der wet Gods niet.

Het geheugen is voor de geestelijke dingen onvatbaar, doch onthoudt zondige dingen o zoo gemakkelijk en kan ze o zoo moeilijk loslaten. De hartstochten en genegenheden zijn zeer onzuiver en gaan naar het onbetamelijke uit. Kortom, ziel en lichaam worden der zonde gesteld tot wapenen der ongerechtigheid. Gedachten, woorden, daden, zij gaan alle onbewust of bewust tegen God den Heere in. Wat is het slecht en wat gaat het slecht toe op het pad des zondaars!

Zeker, de eene zondaar is nog grooter dan de ander; er zijn ook onder hen „trappen” of „graden”.

In Abrahams tijd waren ook de inwoners van andere steden dan Sodom „zondaars”, doch van de mannen van Sodom staat opzettelijk dat zij „grootte zondaars” waren „tegen den Heere” (Gen. 13 : 13); de zonde van Sodom en Gomorra was „zeer zwaar”; „het geroep” van Sodom en

Gomorrah — hunne zonde riep om wraak — is „groot”. (Gen. 18 : 20). In die steden woonden dus zondaars bij uitnemendheid. En in Jezus' dagen was de schriftgeleerde, die „verstandelijk” geantwoord had omdat hij vitsprak: God lief te hebben boven allen en alles en den naaste als zich zelf, is meer dan alle „brandofferen en slachtofferen” en zich nu door Jezus hoorde benoemen als een „die niet verre was van het Koninkrijk Gods” (Marc. 12 : 34), zeker minder groot zondaar dan de Barabbassen, die gruwelijke moorden op hun geweten hadden.

En zoo is er ook nu nog onderscheid tusschen zondaar en zondaar.

Ook in dit opzicht dat de eene zondaar zich meer overgeeft aan deze, een ander aan gene zonde. Vandaar dat b.v. de Apostel Paulus in Rom. 1 spreekt van oorblazers, achterklappers, vindere van kwade dingen, verbondbrekers, onverzoenlijken enz.

Doch in den wortel zijn ze toch allen gelijk, zijn ze allen totaal bedorven; onbekwaam tot eenig zaligmakend goed, dood in zonden en slaven der zonde. Gansch melaatsch!

En daarom hebben zij ook niet minder dan den eeuwigen dood naar ziel en lichaam verdiend; zij zijn voor God verdoemelijk.

Mochten wij het maar hebben leeren inzien dat het zoo met ons gesteld is. Wat dunkt U, mijn lezer of lezeres, is dat reeds met U het geval? Een groot aantal menschen verstaan niet dat zij zondaren zijn. Zij zeggen het wel, en soms o zoo gemakkelijk, dat zij zondaren zijn en soms, *groot* zondaren, maar ik denk toch wel eens dat zij dikwijls niet gelooven wat zij zeggen.

Want wat zouden zij zich dan verfoeien en berouw hebben in stof en asch. Wat zou het hart dan door schuldbesef verbroken en verslagen zijn. Hoe zou dan ook gezocht worden, om verlossing van de zonden en herstelling in Gods gunst.

Als een noodkreet zou het er uit komen: Aangezien ik, zondaar of zondares, naar het rechtvaardig oordeel Gods tijdelijke en eeuwige straf heb verdiend, is er eenig middel, waardoor ik die straf kan ontgaan en wederom tot genade komen?

Zagen *wij* het in? Heeft de H. Geest ons overtuigd van onze zonden? Als Hij dat doet krijgen wij onze schuldbriefjes thuis en die zijn vele. Tegen *alle* geboden is overtreden, staat er in en geen er van is gehouden. En 't is niet alleen dit kwaad dat roept om straf; wij zijn ook in zonden ontvangen en geboren; ook deswege reeds kinderen des toorns. Zóó moet het bij ons worden. Als het zóó niet komt, gaan wij gewis voor eeuwig verloren. De weg des goddeloozen zal vergaan. Doch gevoelen wij de grootheid van ons kwaad op de rechte wijze, dan komt ook het „gena o God, gena”, uit het verbrijzelde gemoed naar boven. „O God, wees mij zondaar genadig”, zooals de tollenaar in den tempel smeekte. De zonden worden dan niet meer verborgen of vergoelijkt, maar oprecht bekend en om verzoening van de zonden in het bloed van Christus hartelijk gebeden.

En die Christus kwam nu juist om zondaren zalig te maken. Hij kan en wil verlossen van alle zonden en weer herstellen in de gemeenschap met God.

Gelukkig wie het geestelijk oog des geloofs mocht ontvangen om met vrijmoedigheid te bezien dat God om het genoegdoen van Christus al zijne zonden en ook zijn zondigen aard nimmer meer wil gedenken, maar hem uit genade met den mantel der gerechtigheid heeft willen bekleeden en zijne zonden nooit meer zal aanzien. Dat brengt weer vrede in het hart en ware blijdschap. Wat zijn wij dan beweldadigd als het vaststaat in ons hart: Mij, zondaar, zijn alle mijne zonden vergeven; ik ben welgemoed.

Want soms, is, ja, het goede werk Gods in ons begonnen; schuldvergevende genade aan het hart groot gemaakt; en toch — er is nog zooveel bekommernis niet waar, of het wel zoo is. Het hart gaat nog zoo dikwijls naar de zonde uit; er woelt nog zooveel zondigs in de ziel; o die zonden, o die zonden, altoos, altoos in mijn hart gevonden, zou ik mij ook nog bedriegen; zou ik wel waarlijk tot mij zelf zijn gekomen en wel waarlijk in oprechtheid begeerd hebben de reinigmaking van mijne zonden in het bloed des Lams? Och Heere, ontferm U mijner en laat mij zien dat Gij mij wildet aannemen, hoe zondig ik ook ben, zoodat ik mij niet wat toeëigen wat mij niet toekomt, want dan zou ik nog bedrogen uitkomen. Als gij op deze wijze zielsbekommernis hebt, mocht het dan voor u wezen wat wij in Psalm 69 vinden:

Gij die God zoekt in al uw zielsverdriet,
Houdt aan, grijpt moed, uw hart zal vroolijk leven.
Nooddruftigen, veracht zijn goedheid niet;
Nooit zal Hij zijn gevangenen begeben.

Straks volge dan de lofzang, in blijdschap des harten:

Loof Hem, die mij al wat ik heb misdreven,
Hoeveel het zij, genadig wil vergeven.

Want Jezus kwam ook om mij volkomen zalig te maken.

Die gunst worde aan velen betoond in Nederland.

En worde ook rijkelijk genoten in Nederlandsch Indië, ja overal, waar het oude maar toch altijd nog onmisbare en ook steeds weer nieuwe Evangelie wordt gebracht, dat Christus gekomen is om zondaren zalig te maken.

Geldermalsen, Febr. '21.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel.! Ik ben verdrietig en beschaamd. Te Djokja werken wij nu weldra een kwart eeuw en wij hebben er één kerk voor Javanen, één voor Europeanen, één hospitaal, de Keucheniuschool en de opleidingsschool voor helppers tot den dienst des Woords. Dit alles gaat rechtstreeks uit van onze kerken. Voorts hebben wij er scholen, die niet van de kerken uitgaan, maar toch op Gereformeerden grondslag staan, drie in getal; de school met den Bijbel voor Europeesche kinderen, waarvan de heer H. Evers hoofd is, de Holl. Javaansche School met den Bijbel, hoofd de heer J. Offringa, de Holl. Chineesche School met den Bijbel, hoofd de heer W. Schmidt. Voorts is er nog de school voor meisjes uit den Javaanschen adelstand, hoofd Mej. H. J. Wellensiek, die uitgaat van een vereeniging, waarin Hervormden en Gereformeerden samenwerken.

Over dit werk ben ik altijd zeer tevreden geweest, ik meende dat de Gereformeerden te Djocja in deze kwart eeuw aardig wat tot stand hebben gebracht en tevredenheid met zichzelf is een zeer aangenaam gevoel, maar niet nuttig. Zij belet ons te staan naar het betere, het hoogere.

Gij zult nu wel willen weten, wie mij uit mijn rustige rust hebben opgeschrikt. Dat hebben de Roomschen gedaan. Zij zijn in 1920 te Djocja begonnen en hebben er nu reeds één school van zusters van Franciskanen, twee Holl. Ind. Jongensscholen en twee andere scholen, wier bestemming niet nader wordt aangeduid, samen met 600 leerlingen.

Dat maakt mij beschaamd en verdrietig. Eer 1921 geëindigd is, streeft Rome ons op schoolgebied voorbij.

Wat ik nu wil?

Dat wij, die tot dusverre over onszelf zoo tevreden waren, beschaamd

worden, een verbond sluiten, de handen ineen slaan en de Roomschen gaan overtreffen.

Te wapen tegen Rome! Het is onze groote vijand, die onze vaderen op den brandstapel bracht. Te wapen!

Prachtig. Ik stem in met dien wapenkreet. Maar dien strijd moeten wij niet strijden door Rome te verdrijven of dood te slaan: Dat is het wapen dat Rome eertijds tegen ons gebruikte, een geheel verkeerd wapen. Dien strijd moeten wij strijden door Rome te overtreffen. Waar Rome één school sticht, zetten wij er twee; waar Rome één zuster zendt, vaardigen wij twee af. Zoo over de geheele linie, predikanten, docters, hospitalen, onderwijzers.

Dat is mijn wapenkreet tegen Rome. Te wapen mannen, vrouwen, jongelingen, jongedochters, te wapen, tegen Rome.

Tegen Rome?

Neen! ik kan het beter zeggen. Te wapen tegen den duivel en zijn rijk. Java voor Christus.

Rome maakt de Gereformeerden beschaamd, ja alle Protestanten. Laat ik u leiden naar de uiterste grenzen van Ned.-Indië, naar Nieuw-Guinea. Daar zijn de Roomschen nu enkele jaren, en ze hebben er reeds 48 missionarissen, priesters, broeders en zusters, terwijl de Utrechtsche Zendingsvereniging er bijna drie kwart eeuw werkt en het nog maar tot zeven of acht zendelingen bracht. Maar laat ik daarover zwijgen. Laat elk het voor eigen deur schoonvegen, de Utrechtschen op N.-Guinea en wij op Djokja.

Met dezen geesel zal ik ons Gereformeerde volk vermoedelijk nog wel eens weer kastijden. Voor ditmaal zij het genoeg.

Haalt nu maar gauw een groote pot tevredenheids-zalf, een best middel tegen dergelijke wonden, zoo zoet en zoo zacht en als gij er u heelemaal mee inwrijft, komt gij zoo lekker in slaap. Alle pijn verdwijnt. Ze is heel goedkoop, de fabrikant levert ze verre beneden inkoops-prijs, geeft zelfs geld toe, als gij ze maar gebruiken wilt.

Nu iets anders. Het gaat tegenwoordig over het millioen-plan. Een millioen zal worden gegeven en de renten er van zullen strekken voor „uitbouw” der antirevolutionaire partij. Iemand uwer dacht: „dat moesten wij ook voor de zending hebben.”

Ik ben eens aan 't rekenen geweest. Wij hebben voor de Zending meer dan één millioen, ik denk ongeveer drie, en de rente wordt heel geregeld betaald. Rekent maar eens. Een millioen kan, naar de hoogste rente, waar men heden wel voor leent, f70.000 per jaar opbrengen, en onze rente bedraagt wel ongeveer twee ton. Waar is dat kapitaal dan belegd? O dat is ook heel gemakkelijk, wij hebben 't belegd bij al onze leden, de eene heeft er 100 gulden van, de andere 10, sommigen hebben slechts 1 gulden. Zijn dat de armen? Neen die zijn het niet. De armste heeft nog meer dan f1, maar dat zijn de gierigen, gij kunt niet gelooven hoe weinig die hebben.

En zij betalen de rente prompt op tijd en maken zelfs geen bezwaar als ze wat verhoogd wordt. Vindt gij dat geen ideaal-bank? Zoudt gij iets beters begeeren?

Gij hebt zeker reeds kennis gemaakt met de „Reformatie” ons nieuwe blad, dat er in „vliegt”. Zoo niet, ik kan het u recommandeeren.

Vooraf de Zendingsrubriek boezemt mij veel belangstelling in. In no. 2 kondigt Ds. J. D. Wielenga van Anna Jacoba Polder zijn plan aan om over „Nieuwe banen” te schrijven. Dat is bijzonder verblijdend, want in 1896 zijn de grondslagen gelegd, 25 jaren geleden, en de „uitbouw” wacht nog steeds. Wij zijn in die beginselen al een weinig vastgeroest en meenen haast dat de volmaaktheid bereikt is. Gelukkig dat er weer wat nieuw leven komt.

Hij begint met het Zendingsblad, dat „allerwege verspreid” maar toch

„te weinig gelezen wordt”. Als ik preek en de menschen vallen in slaap, dan moet ik dat mijzelfen wijten, als ik maar interessanter preekte, zouden de menschen wel luisteren. Zoo is het ook met het lezen van blad of boek. Als de schrijver maar pakkender wist te schrijven, grepen alle menschen er naar en geen letter bleef ongelezen.

Onlangs was ik in een gezin waar de vrouw zeide: „Ik lees altijd eerst het stukje van Ds. Hania”, en de man: „En ik lees altijd eerst den brief naar Antiochië”. Het verdere lazen ze geen van beiden. Mijn betoog, dat dit verdere toch het voornaamste is, dat het heele blad niet zou verschijnen, als het niet was om de berichten van de zending, viel in 't water. Het echtpaar bleef er onaandoenlijk voor.

Nu heb ik hierover veel verdriet; ik zou het gaarne anders willen, maar weet geen raad. Als Ds. Wielenga „nieuwe banen” opent, komt er wellicht verandering. Het is mij heel duidelijk, ik moet achteruit en de zendelingen moeten voorop. Het spijt mij dat Dr. A. Kuyper zijn pen heeft meegenomen. Als ik die maar had, zou ik de lui wel dwingen tot lezen.

In no. 3, 4 en 5 van de „Reformatie” vind ik niets; in no. 6 een stuk van Ds. Wielenga over „opvoeding der gemeente” en hoe hij met mij betreurt, dat op de Gen. Syn. zoo weinig over de zending gedebatteerd wordt; in no. 7 over Zendingstudie en de noodzakelijkheid daarvan. In no. 8 gaan wij naar Lunteren en in no. 9 beklagt hij zich dat onze predikanten zoo weinig aan Zendingstudie doen. In no. 11 en 13 krijgt de Gen. Syn. een beurt, maar het uitstippelen van „Nieuwe banen” laat zich nog wachten.

Intusschen wil hij ook Zendingdeputaten der Gen. Synode de kritiek niet sparen, wat ik zeer goed vind, want ik heb altijd meer nut gehad van kritiek dan van lofuitingen. Hij heeft het over het ontslag van den heer K. Dijkema.

Ziehier wat hij schrijft:

„Bijzonder belangwekkend is hetgeen onder het hoofd „Scholen” wordt gerapporteerd; wij kunnen bij het lezen van dit stuk ons moeielijk aan den indruk ontworstelen, dat de Deputaten bij het benoemen van een Directeur van de Holl. Inl. Kweekschool niet met het noodige beleid zijn te werk gegaan; de heer Dijkema, eerste leeraar aan de Keucheniusschool, achtte zich gepasseerd, toen een ander dan hij tot dat directeurschap benoemd werd, en nam nu ontslag. Alle pogingen hebben de Deputaten aangewend, om dezen uitstekenden onderwijzer voor de Keucheniusschool te behouden, maar het heeft niet gebaat.”

Het is te betreuren dat Ds. Wielenga niet ter Gen. Syn. geweest is, want hij begrijpt de dingen niet goed. Ik zal nu heel wat moeite hebben om ze voor u in 't rechte licht te zetten.

De Generale Synode van Rotterdam droeg in 1917 hare Dep. op een Holl. Inl. Kweekschool op Java te stichten, onder beding dat de Keucheniusschool daarvan geen schade mocht lijden; letterlijk staat er op blz. 27 der „Acta” „de zuiver Javaansche Kweekschool te handhaven”.

Waarom werd daar nadruk op gelegd? Omdat de Keucheniusschool rechtstreeks Zendingsschool is en de Kweekschool ook wel, maar toch meer in ruimeren zin.

Nu heeft de Keucheniusschool in den heer D. Koelewijn een uitnemenden directeur, bekwaam in 't Javaansch, zeer geschikt om met Javaansche jongens om te gaan, een directeur zooals er niet licht een tweede zal gevonden worden, en de eerste zorg der Dep. is dus geweest om dien Directeur voor de Keucheniusschool te behouden, inzonderheid omdat hij bij zijn onderwijs de Javaansche taal kan gebruiken.

De nieuwe Kweekschool, een Holl. Inl., trekt leerlingen uit de betere standen van geheel Indië, Javanen, Bataks, Alfoeren en anderen, die eerst

een Holl. Inl. school hebben doorloopen en onze taal dus kennen. De onderwijzers spreken op die kweekschool dan ook geen andere taal dan de Nederlandsche en iemand die geen Javaansch kent is er evengoed als de bekwaamste Javanicus. Dep. meenden daarom, dat iemand, die gaven heeft voor het Directeurschap en geen Javaansch kent, voor die Kweekschool zeer goed kan dienen en benoemden den heer H. Meijering.

Dat vond de heer K. Dijkema niet goed. Hij vond de heer D. Koelewijn moest opschuiven naar de Holl. Inl. Kweekschool en dan moest er een nieuwe directeur benoemd worden voor de Keucheniuschool, (het is wel te vermoeden, wie de heer Dijkema, die eerste leeraar was aan de Keucheniuschool en ook een bekwaam Javanicus, voor dezen post bestemd had). Maar Dep. dachten er anders over. Daarom heeft de heer Dijkema ontslag genomen, volgens zijn eigen verklaring in 't Zendingsblad des vorigen jaars blz. 182 te lezen: „omdat de gang van zaken bij de benoeming van een Directeur aan de Holl. Inl. Kweekschool te Solo naar zijn gevoelen het blijven aan de Keucheniuschool onmogelijk maakte”. De heer Dijkema nam zijn ontslag, wat ik betreur omdat hij een goed leeraar is, maar wij mogen den heer D. Koelewijn behouden. De winst is veel grooter dan het verlies.

Nu maak ik uit de woorden van Ds. Wielenga op, dat hij meent dat de heer Dijkema Directeur van de Holl. Inl. Kweekschool begeerde te worden. Daarover is, zoover ik weet, nooit gesproken. Dat zou vermoedelijk ook niet gebeurd zijn, omdat Dep. den heer K. Dijkema in de positie, die hij aan de Keucheniuschool bekleedde, n.l. als *eerste leeraar*, versta dit goed, gaarne hadden behouden.

De man onder ons, die deze dingen doordacht en uitgevoerd heeft, ook middelijker wijze oorzaak is dat de heer D. Koelewijn, die ook al wat ontrust was, door invloeden die op hem werkten, voor de Keucheniuschool werd behouden, zou zeker meer lof gekregen hebben op de Gen. Syn. indien deze zaak eens goed uit de doekjes gedaan en van alle kanten bekeken was.

Ik ben Ds. D. J. Wielenga van Anna Jacoba Polder zeer dankbaar, dat hij mij eens aanleiding heeft gegeven om dit stuk een weinig voor u toe te lichten.

Voor het overige, wat ik had willen zeggen, is ditmaal geen plaats, daarom sluit ik met br. gr.

Rotterdam, Snellinckstraat 54a, Jan. 1921.

H. DIJKSTRA.

P.S. Ds. W. Breukelaar besprak deze zaak in N.-Holl. Kerkblad en Ds. Wielenga antwoordde hierop in de „Ref.” no. 17. Wat ik hier schreef, was reeds gezet, toen mij dit antwoord onder de oogen kwam.

Ds. L. Tiemersma's vacantie.

*Drie maanden op reis in dienst der
verstrooide en vacante gemeenten.*

Na de Gereformeerde kerk van Batavia 10 jaren te hebben gediend, was mij een jaar buitenlandsch verlof toegestaan, met behoud van 2/3 van het traktement. De reis mocht ik echter zelf betalen. En wat dat wil zeggen in deze dure tijden, weten men. Met het oog op de kosten heb ik dan ook van dat verlof afgezien, en in de plaats daarvan een jaar binnenlandsch verlof genomen.

Mijn plan was, het jaar grootendeels

reizende door te brengen. Erg trok mij aan eene reis naar Ambon en de Minahassa te maken, en onderscheidene zendingssterreinen in de buitengewesten te bezoeken. Meteen zouden dan de leden der kerk in Diaspora kunnen worden bezocht. Het zou dus eene vacantiereis, een studiereis en een dienstreis zijn. Maar ook dit plan uit te voeren, liet mijne beurs niet toe.

Zoo is mijn verlof ten slotte in een dienstreis veranderd. Maar waar ik vrije beschikking had over mijn tijd, kon ik, waar ik kwam, zoo lang blijven als ik zelf verkoos, waardoor het karakter van vacantie-

reis wel eenigzins bleef bewaard. En waar ik ruimschoots gelegenheid had mijne kennis te verrijken, is het karakter van studiereis niet heelemaal verloren gegaan.

Van dat jaar verlof zijn thans drie maanden om, en wat ik in die drie maanden heb gedaan voor de verstrooiden en de vacante gemeenten, wil ik hier in het kort mededeelen.

Mijn verlof ving aan met 1 October. Zondag 3 October was ik op Buitenzorg, waar ik het Heilig Avondmaal bediende. Aan Buitenzorg zijn voor mij de aangenaamste herinneringen verbonden. In 1887 begon ik daar mijn zendingsloopbaan, en doopte ik er de eerstelingen uit de Chineezers, waaruit de huidige Chineesche Christengemeente is ontstaan. Ook denk ik met zeer veel genoegen terug aan hetgeen ik daar voor de Europeanen heb kunnen doen. 20 jaar geleden (er was toen een modern predikant te Buitenzorg) werd begonnen met godsdienstoefening te houden in het Christelijk militair tehuis. En ook ik vervulde daar eens per maand een preekbeurt. Toen ik 10 jaar geleden in dienst kwam van de Ger. Kerk van Batavia, riepen hare leden, die daar woonden, mij meermalen naar de hofstad. Op dit oogenblik wordt voor de Gereformeerden te Buitenzorg zooveel mogelijk eens per maand dienst gehouden door een van de predikanten van Batavia. Al is het niet zoo veel, toch heb ik 20 jaar lang iets voor de Europeanen en inzonderheid voor de Gereformeerden onder hen gedaan, en nu allerlei herinneringen uit het verleden in mij herleefden, was het mij zeer aangenaam den eersten Zondag van mijn verlof te Buitenzorg door te brengen en er het H. Avondmaal te bedienen.

Woensdag 6 October ving ik mijne reis aan langs de noordkust van Java. De verstrooiden langs de noordkust behoorden vroeger tot de kerk van Batavia en namens haar heb ik ze meermalen bezocht. Nu zijn zij ingedeeld bij Samarang en op haar verlangen heb ik ze bezocht. Te Tegal dacht ik slechts de familie W. te vinden, maar bij aankomst bleek mij, dat pas een paar visschersfamilies uit Scheveningen en Marken naar hier waren verhuisd. Het gouvernement heeft ze uitgezonden om de Tegallers visschen te leeren, en zoo het visschersbedrijf tot meerderen bloei te brengen. Br. en zr. Vonk van Scheveningen behooren tot de Gereformeerde kerk, maar de Markensche familie niet. Toch zouden zij graag hun kind door mij gedoopt hebben, omdat de predikant van Tegal modern is. Daar zij instemmen met de belijdenis onzer kerk, en genegen zijn inwonende leden onzer kerk te worden heb ik aan hun

verlangen voldaan, wat ook de goedkeuring had van den kerkeraad van Samarang.

Te Samarang bleef ik twee weken, en ging er de beide Zondagen (10 en 17 October) de gemeente voor. Te Samarang is de kerk een paar jaar geleden geïnstitueerd. Grond voor een kerkgebouw is verkregen, en bouwplannen bestaan er, maar het zal nog wel lang duren eer deze kleine gemeente een eigen predikant zal kunnen beroepen. Gelukkig dat Samarang niet ver van Solo is gelegen, en van Dr. Van Andel, consulent van Samarang, ook in de toekomst de meest mogelijke steun heeft te verwachten.

Van Samarang ging de reis naar Soerabaja, waar ik drie weken bleef, en er des Zondags de gemeente voorging in het Hollandsch en in het Maleisch. Sedert het vertrek van Ds. Pera, Juli 11., is Soerabaja vacant. Van de zes Gereformeerde kerken op Java zijn thans vijf vacant, terwijl van de elf plaatsen op Java waar des Zondags geregeld godsdienstoefening is, er minstens zes geregeld preeklezen wordt gehouden. De behoefte aan predikanten is hier zeer groot. Ook hier geldt dat woord van Jezus: De oogst is groot, maar de arbeiders weinigen. Te Soerabaja is veel werk, en te hopen is, dat de vacature spoedig zal zijn vervuld, ook met het oog op de verstrooiden, die tot de kerk van Soerabaja behooren.

Dezen wonen erg verspreid, en het is zeer tijdroovend hen te verzorgen. Aan het verlangen van Soerabaja hen te bezoeken, zou ik dan ook niet voldaan kunnen hebben, zoo ik geen verlof had, en alzoo vrije beschikking over mijn tijd.

Makassar zou het eerst worden bezocht. Woensdag 3 November vertrok ik van Soerabaja en kwam Vrijdag 5 November op Makassar aan. Des avonds was er eene ontmoetingssamenkomst, waarin ik en mijne vrouw hartelijk werden verwelkomd. Verder werden de diensten geregeld. Des Zondags zou er tweemaal godsdienstoefening zijn, en doopsbediening. Den daarop volgenden Woensdag zou ik eene lezing houden over de Chineezers, terwijl des Vrijdags-avonds viering van het Heilig Avondmaal zou wezen. De overige avonden zouden voor huisbezoek worden gebruikt.

Er is later nog eene Maleische godsdienstoefening bijgekomen. Dit kwam door eene ontmoeting met een Amboneesch militair van Batavia afkomstig. Op mijne wandeling door de schoone lanen van Makassar ontmoetten wij elkander. Hij vol verbazing mij hier te zien, vroeg mij of ik naar hier was overgeplaatst. Ik zei hem, dat ik den volgende morgen godsdienst-oefening zou houden. Was het maar in het

Maleisch zei hij, dan zou ik haar ook kunnen bijwonen. Nu ik wil ook wel in het Maleisch preeken, zei ik. En dadelijk werd de plaats en dag van samenkomst vastgesteld. Het kerkgebouw van de Indische kerk werd gevraagd en verkregen, en Dinsdagavond 6 uur zou de dienst plaats hebben. Ik heb dien avond voor ongeveer twee honderd menschen kunnen preeken: Amboneezen, Menadoneezen, Chineezzen, indo-Europeaanen. „Eene wonderlijke ontmoeting”, koos ik tot onderwerp, naar aanleiding van Jezus en de Samaritaansche vrouw bij de Jakobsbron. Dat ik op Makassar nog zou preeken in het Maleisch, en dat voor zoo'n groote schare, dat had ik niet verwacht. Eene ware verrassing, waarop ik niet had gerekend.

De lezing over den Chineesch godsdienst werd in de landraadszaal in meer breederen kring gehouden, en ook door een paar Hollandsch sprekende Chineezzen bijgewoond. Aan de Avondmaalsviering namen 15 deel, waaronder 4 gasten.

Makassar is eene plaats in opkomst. De nieuwe haven die hare voltooiing eindigt, doet de handel en scheepvaart kloeien, en het spoor dat wordt aangelegd, trekt steeds meer Europeaanen naar hier. Die opkomst en uitbreiding der stad komt ook den kring der Gereformeerden ten goede.

De kring van Makassar is nu drie jaar oud. Hij dankt zijn ontstaan aan de behoefte zich in eigen huiselijken kring terug te trekken, en daar eene preek te lezen, omdat de prediking van den modernen predikant geene bevrediging kon geven.

De familie v. H. was 4 jaar geleden begonnen in eigen huiselijken kring des Zondags een preek te lezen. De familie N, kort daarna naar Makassar gekomen, vroeg dat preeklezen te mogen bijwonen. Daarbij voegde zich nog eene zuster, ook lid van de Gereformeerde kerk en nog enkele anderen, die niet leden der kerk waren. De tijd was gekomen aan de godsdienst oefeningen een meer officieel karakter te geven, en eene andere plaats van samenkomst te zoeken. De landraadszaal werd gevraagd en verkregen: een gebouw, dat zich uitstekend leent voor godsdienst oefening. Zoo is de kring ontstaan. Hij behoort tot de kerk van Soerabaja. Ds. Pera heeft hem een paar maal bezocht, het laatst in November 1919. Ook Ds. Netelenbos is hier eens geweest, terwijl Ds. Wielenga van Soemba op doorreis er eens het Heilig Avondmaal heeft bediend.

De wensch der broeders te Makassar is, dat 3 à 4 maal per jaar een predikant hen komt bezoeken. Zij zijn bereid al de kosten

er van te dragen, gelijk zij ook mij alle uitgaven hebben vergoed.

Van Makassar teruggekeerd zouden wij gaan naar Soemenap (Madoera), waar ik 21 November het Heilig Avondmaal zou bedienen. Passage was reeds besproken, maar kort voor het vertrek van de boot werd mij gezegd, dat er geen lading genoeg was, en de boot deze week niet zou varen. Eene week later te gaan zou mijne verdere plannen in de war sturen, zoodat ik van mijne reis naar Soemenap wel moest afzien. Zoo ziet men, dat men bij het verzorgen der verstrooiden, zelfs trots de beste voorbereiding, voor verrassingen kan komen te staan.

Wij konden nu iets vroeger naar Lawang gaan, en daar iets langer genieten van het koele klimaat, en de schoone natuur in dit paradijs van Java.

De kring te Lawang is klein. Hij bestaat uit verplegers en verpleegsters van het krankzinnigengesticht te Porong, één uur loopens van Lawang. Elken Zondagavond is er godsdienst oefening aan huis bij br. de Vries. De beide Zondagen, die ik op Lawang doorbracht (21 en 28 November), ging ik er voor. Terwijl ik op laatstgenoemden Zondag ook des morgens godsdienst oefening hield te Malang.

Malang is een uur sporens van Lawang af. Er wonen daar thans drie Gereformeerde gezinnen. Br. K. van Probolinggo was er met zijn gezin wegens ziekte en maakte van die gelegenheid gebruik, zijn jongste kind te laten doopen.

Zooals ik gewoon ben, wanneer ik de verstrooiden bezoek, vroeg ik ook aan de broeders en zusters te Lawang en Malang of zij behoefte gevoelden aan de viering van het Heilig Avondmaal. Die behoefte werd wel gevoeld, maar zij meenden beter te doen, bij de eerstkomende Avondmaalsviering naar Soerabaja te gaan. In kleinen kring avondmaal te vieren, is zeker geoorloofd, maar bij avondmaalsviering met de gemeente samen te komen, is beter. Er zijn op Java zeker broeders en zusters, die te ver van de gemeente wonen, om bij Avondmaalsviering er heen te kunnen gaan, maar er zijn ook die maar een paar uur sporens van de gemeente zijn verwijderd, en deze laatsten doen beter, met de gemeente het Heilig Avondmaal te vieren. Zoo denken de broeders en zusters te Lawang en Malang er over, en m.i. zeer terecht.

Toen op de classis-vergadering te Bandjeng in Juni 1919 aan de orde kwam de aanstelling van een reizend predikant voor de verstrooiden, heeft de broeder, die dit voorstel verdedigde, ook gewezen op het belang, dat de verstrooiden er bij hebben,

dat zij altijd door denzelfden predikant worden verzorgd, waardoor een band met den predikant ontstaat.

Ik acht echter van meer belang de band der verstrooiden met de gemeente, waartoe zij behooren, en deze kan niet beter worden bevorderd dan door gemeenschappelijk het Heilig Avondmaal te vieren. En daarom verdient het aanbeveling, dat de verstrooiden met de gemeente het Avondmaal vieren. En aanbeveling verdient het ook, dat op bepaalde tijden, m.i. minstens eens in het jaar, de verstrooiden samen te doen komen op de plaats, waar de gemeente vergadert.

Er breken in het leven van iedere kerk wel oogenblikken aan, die zich bijzonder leenen voor een bijeen komen der verstrooiden met de gemeente. Als bijv. over een paar maanden het nieuwe kerkgebouw te Soerabaja in gebruik zal worden genomen, dan zullen zeker al de verstrooiden, die tot Soerabaja behooren, daarbij zooveel mogelijk tegenwoordig willen zijn.

Van uit Malang bracht ik een bezoek aan de zendingspost Swaroe, en op Malang zelf hield ik op uitnoodiging van het comité van Kunsten en Wetenschappen eene lezing. Zoo heb ik kennis kunnen nemen van den voortgang der zending op Oost-Java, en ook in meer ruimeren kring getuigenis kunnen afleggen van onze christelijke beginselen.

Maar het zendingsblad is niet het orgaan om daarover te schrijven, en mijne indrukken op reis weer te geven; ik heb mij te bepalen bij hetgeen ik voor de verstrooiden en de vacante kerken heb kunnen doen.

Zaterdag 4 Dec. keerde ik naar Soerabaja terug, en ging er den volgenden dag de gemeente voor. Nu bevind ik mij aan boord van de „Mossel” op terugreis naar Batavia, waar ik Zondag 19 December het Heilig Avondmaal heb te bedienen. Met de Kerstdagen kan ik gelukkig in eigen gemeente zijn. Begin volgende jaar D.V. hoop ik opnieuw naar Soerabaja te gaan, om de kerk daar en hare leden in de verstrooiing, die nog niet zijn bezocht, te dienen.

L. TIEMERSMA.

Batavia, 13 Dec. 1920.

Zendingsstudieraad.

I. Op de Bestuursvergadering van 23 November 1920 zijn o.a. de volgende besluiten genomen:

A. Benoemd tot Dagelijksch Bestuur: de Voorzitter L. J. van Wijk, de Vice-Voorzitter Ds. J. Krüger, de 1e Secretaris J. W. Gunning J.Hzn., de 2e Secretaris-Penning-

meester Ds. H. D. J. Boissevain en Jonkvrouw H. B. de la Bassecour Caan.

B. In 1921 de volgende Zomer-Conferenties te houden:

1. In Juni eene voor afgevaardigden uit arbeiderskringen, ter bespreking van de bevordering van Zendingsleven in die kringen, zoowel van Zendingsactie in Indië in verband met de opkomende sociale bewegingen aldaar. De voorbereiding dezer Conferentie is in handen gesteld van eene Commissie bestaande uit de H.H. G. Baas en J. W. Gunning.

2. Van Maandag 25 Juli tot Zaterdag 13 Augustus drie gewone Conferenties te houden, op denzelfden voet als dezen zomer.

3. Van 15—20 Augustus een bijzondere Conferentie voor leiders in Jonge Mannenwerk (en c.q. ook in Jonge vrouwenarbeid), onder voorbehoud hiervoor voldoende medewerking van de betreffende organisaties te kunnen erlangen.

Gaarne roepen wij Uwe medewerking in reeds nu voor deze Conferentieplannen propaganda te maken, terwijl wij ons voor Uwe opmerkingen omtrent sprekers en onderwerpen aanbevelen houden.

C. Voor de Zendingsverhalen voor de Zendingszondagen op de Zondagscholen in 1921 (6 Maart, 5 Juni, 4 Sept., 4 Dec.) zullen weer Vertelpunten uitgegeven worden.

D. Het Jaarverslag zal wederom uitgegeven worden.

E. Het voornemen bestaat voor 1921 weer een Zendings Jaarboekje uit te geven.

II. Er heeft zich (grootendeels als gevolg der 2e Conferentie van dezen zomer) een *Onderwijzers-Zendings-Commissie* gevormd, bijna geheel uit Oud-Conferentiegangers bestaande. Voorzitter is de heer J. G. Meerwaldt Jzn., Poortstraat 20, Utrecht; Secretaris de heer G. Sleutel, Garenmarkt 19, Leiden.

III. Alle Schoolkisten zijn weer in circulatie; sommigen zijn reeds voor den geheelen cursus besproken, anderen nog niet voor den nawinter.

IV. Wij wijzen nog eens op de gelegenheid voor allerlei Zendingsorganisaties om volgens de nieuwe organisatie van den Z. S. R., als lid ervan te kunnen toetreden, en verzoeken hieraan zooveel mogelijk bekendheid te willen geven en propaganda er voor te maken.

V. Het Conferentie-Oord is, bovengenoemde Conferenties medegerekend, vanaf eind Mei tot 20 Augustus reeds nagenoeg onafgebroken verhuurd; de eerste week in Juli is nog vrij.

De 1e Secretaris Z. S. R.

J. W. GUNNING JHzn.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De bliken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

Men plage mej. Hania niet, door ze zonder postwissel aan te vragen. Haar instructie is zeer bepaald, ze mag alleen verzenden na ontvangst van een postwissel.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

Ger. Kinderzendingvereen. Bussum.

In dank ontvangen uit de busjes van: Jopie Bronder f3.39½; van Meeuwis Mulder 34 ct. en voor blaadjes 35 ct.; van Mientje Mulder f2.86 en voor blaadjes 65 ct.; van Louis de Boer f1.63; van Mientje Rebel f2.29; van Jan van Leeuwen f2.43½; van Gerrit Tobi contributiën f1.90; van Betsy Renes f3.04; van Jo Oskamp f2.11½; van Janni Vat f1.87; van Fien Luder f4.17; van Gerrit Hoiting 100 halve centen en een partijtje Capcules; van zus Korfmaker een partij theelood; van Mevr. S. een partij postzegels.

De eerstvolgende vergadering zal D.V. gehouden worden 16 Febr. van 6½ uur tot 7½ uur. Waarin mededeelingen gedaan zullen worden omtrent het te houden jaarfeest.

N. Englaan 3. Mej. Ha. J. v. VULPEN.

SOERABAIA.

De Kerk van Soerabaia bracht tot dusver f565 per maand bijeen voor haar uitgaven.

Nu Ds. W. Pera emeritaat heeft en ver-

trokken is, zullen de uitgaven aanmerkelijk stijgen. Er zullen nu ongeveer f1400 per maand noodig zijn. Reeds werd door de leden f1150 toegezegd en de kerkeraad heeft wel moed dat het volle bedrag zal inkomen. Van de Gen. Kas der Zending in Nederland werd des noodig f150 per maand toegezegd. Soerabaia heeft nu Ds. H. S. Bouma van Leeuwarden beroepen

SOEMBA.

Ds. L. P. Krijger moet met haast naar Nederland. Brengte God hem en de zijnen in welstand hier.

LICHTBEELDEN.

De Heer A. Meijer te Sliedrecht B 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba, 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

CLASSIS HAARLEM.

Vergadering op 11 Jan. 1921.

Ds. Breukelaar rapporteert inzake de Zending. Daaruit blijkt onder meer, dat de arbeid over het algemeen gezegend voortgaat, dat er anderzijds moeilijke quaestiën op te lossen zijn, o.a. de overdraging van het terrein Wonosobo, waarover een belangrijke conferentie gehouden is. Tot een decisie is men nog niet gekomen, ofschoon de vraag van een betere arbeidsverdeeling zeer urgent is. Want N.-Holland heeft bijkans tweemaal zoveel lasten als Z.-Holland, Noord en Zuid samen, ofschoon deze beiden zeker tweemaal zooveel draagkracht hebben. Voorts wordt medegedeeld, dat een fonds is opgericht t.t. ondersteuning van medische studenten ad f1000.— per jaar, die zich voor den Zendingarbeid onder garantie verbinden. Zelfs is er reeds een drietal medische studenten in beginsel bereid gevonden. Wat de financiën betreft, blijkt, dat de Classis Haarlem 1000 gulden meer heeft bijgedragen dan de aanslag bedroeg.

BATAVIA.

De oude pastorie, indertijd bewoond door Ds. E. Haan, is verkocht voor f6500.

BANDOENG.

Dr. J. H. Bavinck, tot dusverre „leerend ouderling” te Medan, is nu door Bandoeng beroepen en heeft dat beroep aangenomen. Gelukkig is de Classis Batavia nu wettig tot formatie gekomen en zal hij dus in

Indië peremptoir examen kunnen doen en zoo tot den D. des Woords komen. Dit verloop der zaak verblijdt ons zeer.

LEESTAFEL.

Palestina en de Bijbel naar Dr. James Neil. 2de druk. — J. H. Kok, Kampen.

Met bijzonder genot heb ik dit boek gelezen. Mochten onze „kunst”lievende lezers meer smaak krijgen in zulke lectuur!

Gelouterd door Guido Filius. — W. ten Have, Amsterdam.

Dit boek van Ds. Sikkel bevat zeer schoone bladzijden. De schets van het gezelschap is onovertroffen. De geestelijke armoede, waartoe het volk, dat toch waarlijk God vreesde, vervallen was, komt er treffend in uit. Gelukkig is dat volk „gelouterd.”

Dat gelouterd volk doet ook wat aan de zending. Gelukkig!

EEN AANBEVELING.

Ds. Kerkhof schrijft in de Zeeuwsche Kerkbode:

De Macedoniër. 25ste Jaargang. No. 1. Januari 1921. Groningen, E. Venema.

Met nieuwen moed begint ons vanouds als degelijk bekende Zendingstijdschrift zijn 25sten jaargang, onder Redactie van ds. H. Dijkstra, Docent D. Bakker en ds. D. K. Wielenga van Pajeti. Voortaan verschijnt de Macedoniër weer elke maand, terwijl de prijs is gesteld op vier gulden per jaar. Ds. Bakker levert in dit eerste nummer een terugblik over de laatste 20 jaren, waaruit blijkt hoe onze Zending op Java vooruitging. Leerzaam zijn zulke artikelen, want bij zendingsarbeid moeten we nooit met engen blik de zaken overzien. Ds. D. Pol vervolgt zijne introduceerende artikelen over Midden-Java ten Zuiden, en geeft in dit nummer het slot over: het Land en zijn Bewoners.

Allerlei wetenswaardigheden op Zendingsterrein verzamelt ds. Dijkstra onder den titel: Uit mijn camera. Ditmaal 13 bladzijden.

Ons Zendingstijdschrift mag er wezen.

Niet gaarne zouden we het missen. Maar laten onze Zendingsvrienden dan ook begripen, dat zij er iets voor over moeten hebben. Zonder vermeerdering van het aantal abonneementen kan de uitgever niet voortgaan. Corporaties als Zendingscorités of Studiekringen, kerkeraden of Jongelingsverenigingen kunnen zonder eeni-

bezwaar door 't nemen van een abonnement deze periodiek steunen. De lectuur ervan zal bovendien de Zendingsliefde aanwakkeren.

Moge Venema vele abonné's boeken dit jaar.

De levensavond van Dr. A. Kuiper door H. S. S. en J. H. Kuiper. — Kampen, J. H. Kok.

Een moeilijk onderwerp. Uitnemend gelukt. Wat zullen „onze menschen” dat boekje lezen en herlezen. Ik ben er zeer dankbaar voor.

Uit de Levensbron. Wekelijksche leerredenen onder red. van Ds. J. C. Aalders, Dr. H. A. v. Andel, Dr. W. G. Harrestein. — H. Rob, Bandoeng.

Dit zijn de preeken onzer predikanten in Indië. Korte preeken voor Indië geschikt.

De 52 nos. kosten f8.— per jaar. Belangstellenden in Nederland kunnen bij den uitgever bestellen, met een postwissel.

De Messias-Koning in Jesaja's profetie, door Dr. J. Ridderbos.

Een degelijk stuk studie, waarin de hoogleeraar positie neemt tegenover bijna de geheele geleerde wereld onzes tijds. Hij worde gelezen en gehoord.

Kerk en Wereld. Dr. Geelkerken's aanval op de Generale Synode, afgewezen door Dr. J. Ridderbos. — J. H. Kok, Kampen.

Ze hebben beide gelijk, zoowel Dr. Geelkerken als de Professor, maar de Prof. kent, zooals dat voor een Professor past, tijd en wijze.

Menigerlei Genade, no. 21—30. — J. H. Kok, Kampen.

Weer 10 preeken van onze beste sprekers. Voor vacante kerken en thuiszittende broeders en zusters zeer geschikt.

Wat Gods genade vermag in een Jong Kind. Het leven van Bernard Hendrik van den Berg, geb. 3 Juli 1911, overleden 30 Jan. 1918, door G. v. d. Berg. Derde druk. — J. H. Kok, Kampen.

Niet opgesmukt, sober, teeder, warm.

Ps. 119 door Ds. J. Kok. — J. H. Kok, Kampen.

Een beschouwing van dezen bekenden psalm, die zich aangenaam laat lezen.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas.

Legaat van wijlen Mevr. Klinkenberg-Dozy f1000. Door Mej. E. J. Eskes te Eefde uit het zendingsbusje f5. Uit het Ja. aantje van W. Rouw te Ter Neuzen f1. Door C. Dekkers te 's Gravenmoer saldo Zendingskalenders f14.40. Door E. F. Dijkstra verzameld door de kinderen der 4e en 5e klas der Hendrik de Cock school te Ulrum f10. Door Mej. M. v. d. Bom uit het Zendingsbusje van de Julianaschool te Rotterdam f14.25. Door Mej. M. G. Plaatzen van de kinderen der Geref. Zondagsschool te Noordwijk aan Zee f6. Van J. W. te den Haag f6.50. Door H. Hogeweg te H. I. Ambacht uit het Zendingsbusje der schoolkinderen f12.36 en halve centen van B. S. en B. L. f1.85 te zamen f14.21. Uit het Ja. aantje van Johanna Bras te Wilnis f7. Door Ds. H. Dijkstra van de schoolkinderen te Anna Jacoba Polder f12, van Kees en Mies halve centen f0.50, van Schreuder voor theelood f2.86, van de Zendingsvereniging te Barneveld f12.50 en van Dienske te Amsterdam f10 te zamen f37.86. Door Ds. T. Sap 10 % van de ontvangsten voor de Zending in de Classe Gouda over 1920 f175. Door H. A. Meijer giften verzameld door Sophie, Anny en Marie F. te West-Terschelling f5.10. Door D. v. d. Meulen te Wijnjeterp uit het busje van Duurswoude f3.27 en N. N. f1.63 te zamen f5. Door Mej. B. Kater te Durgerdam collecte Jaarfeest Geref. Jonged. Vereniging Martha te Nieuwendam f8.65. Door Mej. A. Fokkens te Britsum saldo kalenders f2.20. Door Mej. de Wed. P. Vellinga te Oosterend (Fr.) uit het Knikkertje f5. Door H. C. v. d. Schuur van de kinderen der Christ. Burgerschool te Hillegom f16.31. Door Ds. J. Sybrandy te Stiens, saldo kalenders f4.50. Door Mej. A. Bolt uit het busje van de Jonged. Ver. te Buitenpost f12. Door Ds. H. Dijkstra van J. A. v. d. Brugge te Puttershoek saldo kalenders f18. Door Adriana en Sientje Koster te Middelharnis en Sommeldijk verzameld f10. Door Ds. H. Popma te Voorthuizen 10 % van de ontvangsten in de Classe Apeldoorn over 1920 f217.60. Door W. Zeijl te Sneek 10 % van de ontvangsten voor de Zending in Friesland over het boekjaar 1919/1920 f2664.05. Door W. Feringa te Putten uit het busje enz. f25. Door Ds. S. Veltman te Zevenhuizen (Gron.) saldo Zendingskalenders f16. Door Mej. S. Hania van J. v. K. te Geldermalsen, opgespaarde halve stuivers f0.80.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Jan. 1921.

Ontvangen voor Djoeja en Solo.

Van de Geref. Kerk te Westzaan f21. Van de Geref. Kerk te Koog Zaandijk f84. Door J. Hakvoort te Krommenie van Dirkje Koppenaal 300 halve centen f1.50. Door H. A. Kole van de kinderen der v. Limburg Styrum School te Heelsum f17. Van de Geref. Kerk te Beverwijk f140. Van N. N. te Amsterdam f15. Door G. v. d. Wees te Zaandam uit het Knikkertje van de Zondagsschool Stationstraat f15.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Jan. 1921.

Mijn postrekening No. is 32806. Kantoor Zaandam. Bij verzending van eenigszins beduidende bedragen is het veel goedkooper dit te doen door gebruikmaking van een postcheque of van den girodienst dan door een postwissel.

W. BREUKELAAR.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

O. J. Bouwman te Uithuizen gev. in de coll. f2. Marum, v. d. leerl. der M. U. L. School f11.63. S. Potma te Gerkesklooster-Stroobos, v. d. schoolkinderen f18. Ds. Kalter te Wilsom, Bentheim, gift uit Bentheim f30, uit Emlichheim f25 is f55. A. Boot te Groningen van E. en K. J. Postema 100 h. c. is f0.050. Mej. J. Vegter te Aduard van S. A. Buursema f1.50, meisjes J. Ronner f2, B. de Vries f1, Schoolk. f1, H. Bosma, E. Hoeksema, C. Rosema, P. Kerkstra, H. de Vries en K. Bosma f4 is f9.50. D. A. Koebrugge te Onstwedde, gev. in de coll. f10, uit de Zendingkas f80 is f90. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van Klaasje Schaap f6.52. Mej. A. Kieneker te Zuidwolde (Gron.) busje van G. v. d. Riet f3. Ds. Nomes te Schildwolde van Ali Moedt 141 h. c., Joha. Wildeboer 50 h. c. is f0.95½. Ds. Schoemakers coll. spreekb. te Staphorst door Ds. Schoemakers f28, coll. spreekb. te Rouveen, door Ds. Westerbeek v. Eerten f184, coll. spreekb. te Langeslag door Ds. Kuiper f36. Mej. G. Sebens te Hoogkerk en Tr. Elzinga 150 h. c. en theelood van de schoolk. f0.75. Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in de coll. f5. Ds. Wiersma te Wetsinge-Sauwerd v. e. overleden meisje f11, busje der school f10 is f21. Feitsma te Oldehove, gev. in de coll. f10. R. Vis te Sauwerd v. d. Knapenv. f8.02½. J. v. Dijk te Hoogeveen, v. d. kinderen der M. U. L. school f21.41½. M. Velthuis te Bedum, gev. in de coll. f10. T. Kool te Meeden v. d. Zend. v. f63. Ds. Bruin te Raflo, gev. in de coll. f10, door Mej. W. Bruin saldo kal. f23 is f33. A. Witterholt te Kommerzijl, busjes in de kerk f70. T. H. Muller te N. Weerdinge v. d. Zend. Comm. f100. J. v. Dalen te Ambt-Vollenhove B v. d. Zend. Comm. f90. C. Verstraete te Zwolle v. d. Kerkeraad f800. J. Delhaas te Groningen school Leliestr. f38.09½. Dr. Dee te Dwingeloo, v. d. Jon-

gel.v. f7.50. Ds. de Boer te Garrelsweer, v. Korn. Heeres 100 h. c., G. Merema te Wirdum 115 h. c. is f1.07½. R. v. Wage-ningen te Zuidwolde, busje der school f4. Ds. Steenhuis te Loppersum, saldo kal. f7.40. H. Kremer Gz. te Uithuizen, v. d. Centsv. der Jongel.v. f54.77. Ds. Ubbens te Roodeschool coll. Zondagschoolf. f21.50. Hardenberg, bijzondere gave f25. E. Bui-tenbos te Enschedé v. d. Zend.v. f228.70. H. A. Hulsebos te N. Pekela, uit de busjes f100. W. Sloots Kz. te Gasselter-Nijveen v. de Zend. Comm. f100. Mej. M. V. v. d. Blom te Olst, saldo kal. f24.73. L. v. Dijk te Stadskanaal gev. in de coll. f25 en f20 en f25 en f10 en f10 is f90. L. v. Dijk te Stadskanaal v. d. Zend. Comm. f179.07. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f25. M. te Rijsoord en N. N. f6. L. Bethle-hem te Leek, coll. reciteerwedstrijd van de Reciteerv. f23. Rebekka Drupsteen en Roe-lofje Helotrust te Hasselt saldo kal. f3.50. Mevr. Berghuis te N. Buinen busjes en saldo kal. en Zend.bl. f100.51. W. H. v. Leeuwen te Dalfsen v. d. Jongel.v. f15.16. D. A. Koebrugge te Onstwedde busje lokaal Folkertsma f5.95, busje lokaal Mej. Post-ma f5.30½ is f11.25½. Ds. Visser te Olde-markt saldo kal. f8.

1921. Vroomshoop, gev. in coll. f25. M. A. Pel te Stroobos, gev. in de coll. f5, uit de busjes f67.97½ is f72.97½. Gassel-ter-Nijveen, uit het busje van H. Ellens en A. Brouwer f40.50. Ds. Schaafsma te Grijpskerk, busjes i. d. kerk f10.50. Mej. J. H. Mulders te Meppel, uit de catechisatie-bus f17.71½. Dr. Dee te Dwingeloo coll. spreekb. Ds. C. f53.05. J. Snippe te Smilde busje Jongedv. f13.29½. Ds. de Boer te Garrelsweer 2 m.d.l. bijdrage f40. P. Teume te Onderdendam gev. in de coll. f2.50. Ds. Lammertsma te Appingedam saldo kal. f14. Joh. Raven te Zuidbarghe v. d. Schoolk. f12.50. J. Luth te Sellingen, saldo kal. f4. Ds. Bakker te Luiten, Stijntje 100 h. c., saldo kal. f18.75, busjes 4e kwart. f55.75 is f75. J. Koning te Oldekerk, kinderen F. Boonstra 50 h. st. f1.25. Mej. W. G. Dop te Westerlee, busje v. d. Schoolk. f5.25. R. Noback te Blokzijl busjes in de kerk f31.65½. P. Kieft te Enumatil, 't Negertje der School f24.20½. J. H. Meijer te Pie-terburen, 't Negertje der School f5.36. F. Bulthuis 100 h. c., J. v. d. Berg 100 h. c. is f6.36. Ds. Haspers te Roden, saldo kal. f32.59½. Ds. de Jong te Dalfsen, Kerst-collecte f45.64½. P. Wijbinga te Dedems-vaart gev. in de coll. f10. E. Steenhuis te O. Pekela, v. d. Jonged.v. te Kibbelgaarn f7.50. Mej. G. Lenters te Radewijk (Har-denberg) saldo kal. en Zend.bl. f8. Ds. v. Goor te Groningen van een verlovingspar-tijtje f4.26. Ds. Postema te Veendam, gev. in zijn brievenbus f2. A. Smit te Haren 2 m.d.l. contrib. f20.20 en f26.45, saldo kal. f11.25, S. Stulp 100 h. c. is f58.30. Ds. Esselink te Schoonhoven, v. d. kinderen van G. v. d. B. voor kerkbouw Pajeti f3. Ds. Nomes te Schildwolde, saldo kal. f20.65.

Ds. Veltman te Zevenhuizen, gev. in de coll. f20. Ds. Tonkens te Lutjegast, saldo kal. f32.50. L. Groefsema te Oldehove, verzam. door G. Mollema, H. de Langen, J. Rouveen, K. Offinga, J. Offringa, J. Spriensma, E. Hoeksema en M. Dijkema f20. Ds. Steenhuis te Loppersum, gev. in de coll. f25 en f7.50 is f32.50. Ds. Schoemakers uit Ambt Vollenhove A. zendingsbusjes f31.65. Ds. Enserink te Onstwedde, gev. in de coll. f50. Ds. Meijer te Marum v. e. zuster der Gem. f4 H. J. Pen. te Blokzijl, v. d. Zondagschool te Wetering f15.24. G. Musch te Vroomshoop, gev. in de coll. f10. B. Brouwer te Steenwijk, H. Oosterhof f3.77½, G. Visser f1, P. Lugtmeijer f3.81½, C. Ketel f4.25, A. Mol f11.40½, H. Bont-hond f5.76, T. Tolen f1.80½, W. v. Engen f8.80½, C. de Bruin f3.86½, G. Nijenhuis f8.45, A. Piest f1.59½, J. Tales f1.96½, Fr. v. Engen f3.04½, J. Brouwer f3.76 is f63.29. F. Dijkens te Uithuizen, saldo kal. f25. A. Kim te Groningen uit zijn Knikker-tje f2.50. K. Bosker te Een, catechis. bus f41.86½, 't Nikkertje der School f5 is f46.86½. Ds. Postema te Veendam, gecoll. op een feestavond 25 j. jubileum v. d. heer Rollema f19.20. A. Blaak te Sappemeer v. d. Zend.v. f81.80. Werkman te Siddeburen, v. e. zuster der Gem. f10. Ds. Steenhuis te Loppersum, gev. in de coll. f4.95. Ds. Both te Spijk, twee giften f10 en f2.50 is f12.50. Ds. Sybrandy te de Krim Kerstcollecte f82.52½. Ds. Middelveld te Hoogkerk, gev. in de coll. f2.50 en f1 busje en coll. jaarf. Jonged.v. f21.52½ is f25.02½. Mej. G. Haan te Groningen 2 m.d.l. stort. Kinder-zendv. f150. J. P. Hagen te N. Amster-dam, v. d. aanvangsklas der school f10. J. H. Salomons te Nieuwlande, busjes f14.44. P. Smid te Oldekerk, v. d. Schoolk. f25. P. Koster te Valthermond v. d. Knapenv. f3.16.

Soembaweekcollecte.

Winsum f108.10. Uithuizen f172.40. Baflo f100.96. Houwerzijl f45.97½. Middel-stum f166.43½. Pieterburen f46.05. Roo-deschool f151.43. Schouwerzijl f29.42½. Uithuizermeeden f101.10. Ulrum f94.23½. Leens f83.66. Ten Boer f318.55. Appinge-dam f445.13. Haren f404. N. Dordrecht f55.44. Wetsinge-Sauwerd f141.50. Zuid-wolde f192. Hijken f24.11. Rouveen f153.79. Zwolle extra gift f119.50. Enumatil f120.30. Groningen B. f516.70. Hardenberg f55. Enschedé f429.30. 't Zandt f204.50. Onstwedder Mussel f12. Stadskanaal f338.07½. Marum f48.46. Grootegast f259.52½. Blokzijl f67.80. De Wilp f11.35½. Oldekerk f142.10. Smilde f102.49½. Bel-lingwolde f14.16. Dalfsen f104.75. Zeven-huizen f32. Emmer Compascuum f143.20. Ontwedde f88.50. Stads Musselkanaal f113. N. Amsterdam f258.56. Emmen f250.64½. Aduard f266.95½. Valthermond f29.65.

J. DUURSEMA,

Groningen, 21 Jan. '21.

Quaestor.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volkeren.
Matth. 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Die mij liefgehad heeft. — Brief naar Antiochië. — Zendingsauto. — Groep Kambaniroe. — Dorcas te Batavia. — Poerbolingo. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

Die mij liefgehad heeft en zich zelf voor mij overgegeven heeft.

Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vleesch leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, die mij liefgehad heeft en zich zelf voor mij overgegeven heeft.

Gal. 2 : 20.

Wij kennen onze Belijdenisschriften misschien nog veel te weinig en daarom kennen wij en genieten wij ook nog soms zoo weinig de kracht en de bestiering, die door die kostelijke kleinodieën aan het geestelijke leven kan worden geboden.

Mag ik er hier eens een klein stukje uit neerschrijven, dat zooveel beoedigends bevat voor hen, die nog onvrijmoedig zijn in het geloof in Christus Jezus en nog veelszins „bekommerd”?

Er staat in de Dordtsche leerregels (Hoofdst. I, punt 16):

„Die het levend geloof in Christus, of het zeker vertrouwen des harten, den vrede der consciëntie, de betrachtting van de kinderlijke gehoorzaamheid, den roem in God door Christus, in zich nog niet krachtiglijk gevoelen, en nochtans de middelen gebruiken, door welke God beloofd heeft deze dingen in ons te werken, die moeten niet mismoedig worden wanneer zij van de verwerping hooren gewagen, noch zich zelf onder de verworpenen rekenen, maar in het waarnemen der middelen vlijtig voortgaan, naar den tijd van overvloediger genade vuriglijk verlangen en dien met eerbiedigheid en ootmoedigheid verwachten.

Veel minder behooren voor deze leer van de verwerping verschrikt te worden degenen, die ernstiglijk begeeren zich tot God te keeren, Hem

alleen te behagen en van het lichaam des doods verlost te worden en nochtans in den weg der Godzaligheid en des geloofs zoo ver nog niet kunnen komen, als zij wel wilden; aangezien de barmhartige God beloofd heeft, dat Hij de rookende vlaswiek niet zal uitblusschen en het gekrookte riet niet zal verbreken."

Is dat niet teeder en opbeurend gezegd?

Misschien zegt deze of gene, die nog veel strijd heeft in de ziel omtrent het „aandeel hebben aan Christus" en nu dit weer eens leest; Heere, ik zou er bij kunnen zijn, „bij uw volk", als ik hierop let; o verlaat dan maar niet wat uwe hand begon, wil bijstand zenden. Och, getuig toch spoedig Heere door uwen Geest met mijnen geest dat ik ook Uw kind ben.

Wat is het ook treffend als wij in art. 26 van de „Belijdenis des geloofs" — waarin gehandeld wordt over de eenige voorbedding van Christus, — deze woorden lezen: „Deze Middelaar die de Vader ons heeft gegeven tusschen zich en ons, moet ons door Zijne grootheid niet verschrikken, om ons een ander, naar ons goeddunken, te doen zoeken. Want — zoo volgt er dan — er is *niemand*, noch in den hemel noch op de aarde, onder de schepselen, *die ons liever heeft dan Jezus*."

Komt het in heel den arbeid Zijner ziel en Zijns lichaam niet uit, dat dit metterdaad zoo is?

Wat heeft Hij zijn volk liefgehad en nog lief!

Hij gaf *zich zelf* voor hen over.

Hij was in de gestaltenis Gods en behoefde het geen roof te achten Gode even gelijk te zijn, maar Hij heeft nochtans zichzelf vernietigd aannemende de gestaltenis eens menschen en eens dienstknechts voor Zijn volk, en is in alles zijnen broederen gelijk geworden.

Zoo lief heeft Hij de Zijnen. Hij gaf *zich zelf* voor hen over.

Hij droeg den toorn Gods in ziel en lichaam tegen de zonde des ganschen menschelijken geslachts, opdat Hij met Zijn lijden, als met het eenige zoenoffer, de zielen en de lichamen der Zijnen van de eeuwige verdoemenis zou bevrijden en hun Gods genade, gerechtigheid en het eeuwige leven zoude verwerven en wedergeven.

Zoo lief heeft Hij de Zijnen. Hij gaf *zich zelf* voor hen over.

Hij is inzonderheid aan het einde Zijns levens hier op aarde, in onuitsprekelijke benauwdheden en verschrikkingen verzonken geweest; heeft als duizenden dooden in korte uren moeten doorworstelen.

In den hof van Gethsemané lag Hij ter aarde. Als een *worm* en geen *man*. Hij schreide daar heete tranen. Van eene vrouw, die met haar man voorbij zijn kantoor in eene groote stad wandelde, en hem nog hoorde zeggen: Wacht even, ik heb even iets mee te deelen op het kantoor, doch hem direct daarna zag neervallen en plotseling sterven, hoorde ik vertellen, dat er toen van plotselinge angst enkele druppelen bloeds op haar voorhoofd kwamen, doch onze Heere Jezus Christus gevoelde de schrikkelijke straf, die de zonden Zijns volks verdiend hadden, zoo ontzaggelijk, dat Zijn zweet werd gelijk druppelen bloeds, die op de aarde afliepen.

Zoo lief had Hij de Zijnen. Hij gaf *zich zelf* voor hen over.

Hij liet zich door de vijanden op allerlei wijze smaden:

De stem des honers moest Hij hooren.

Zijn lastertaal klonk Hem in d'ooren.

Z' omringden Hem met booze woorden

Die Hem, als priemen, 't hart doorboorden;

Hij werd op 't allerfelst bestreden,

Verdrukt, mishandeld tegen reden.

Alles ten behoeve van Zijn volk.

Zoo lief had Hij de Zijnen. Hij gaf *zich zelf* voor hen over.

Men heeft Hem de doornen kroon op het hoofd gedrukt. Men heeft het kruishout op Zijn rug geworpen opdat Hij het dragen zou tot buiten de poort naar Golgotha. Onderweg kon Hij haast niet meer, en zonk schier krachteloos neer. Heeft Hij toen gezegd, met den heuvel der schedelen, waar Hij aan het vloekhout zou worden geklonken, voor zich: Nu ga ik niet verder; ik kan niet meer; ik ga terug? Integendeel, de wateren des vollen lijdensbekers, die Hem waren uitgedrukt, heeft Hij alle willen drinken. Hij is gekruisigd; de hamerslagen hebben weerklonken op de hoofdscheldplaats; Hij heeft geroepen: Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten; Hij is gehoorzaam geworden tot den vervloekten dood des kruises.

Alles lijdende als Borg tot vergeving der zonden Zijns volks.

Zoo lief had Hij de Zijnen. Hij gaf *zich zelf* voor hen over.

Geene wateren kunnen deze liefde uitblusschen, ja de rivieren zouden ze niet verdrinken.

En zoo was dan heel Zijn leven ééne zelfovergave, ééne zelfverloochening, ééne zelfofferhande, door Hem als den plaatsbekleedenden tweeden Adam in de plaats van zijn volk volbracht.

Wat heeft de Apostel Paulus, die de woorden welke boven dit stukje staan, aan de Galaten schreef, ook persoonlijk de vertroostende kracht van de wonden van Jezus ervaren in zijne ziel. Toen hij bekeerd werd. Toen hij het woord der verzoening vond en genoot. Toen hij al Zijne blijdschap in Christus had. Toen hij dan ook schrijven dorst en schreef: Die *mij* liefgehad heeft en zichzelf voor *mij* overgegeven heeft. En die daarom ook geroemd heeft, dat hij niet anders wist dan Christus en dien gekruist; ja, dat hij alle dingen voor drek achtte om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus Zijnen Heere.

Jezus had hem wel kunnen verpletteren en in stukken slaan als een pottenbakkers vat; zoo raasde en tierde Paulus vroeger tegen Hem, doch Jezus heeft hem zoo lief gehad dat Hij zich zelf ook voor Paulus overgegeven heeft.

Wie kan de breedte en lengte en diepte en hoogte van deze liefde begrijpen?

Durven en kunnen wij dat ook zoo zeggen, met persoonlijke toepassing op ons zelf: Die mij liefgehad heeft en zich zelven voor mij overgegeven heeft?

Opende de Heilige Geest daarvoor ook onze oogen dat wij van nature vijanden zijn van het kruis van Christus en aan de zijde der vijanden staan, die uitroepen: Weg met Hem! En dat Jezus, om ook ons met God te verzoenen, al Zijn lijden heeft moeten ondergaan, zoodat wij van de verdoemenis om onze overtredingen bevrijd zijn alleen door dien eenigen Hoogepriester? Werden wij nooddriftigen en ellendigen in ons zelf, die geen helper hadden en nu tot Hem vloden? En vonden wij nu vrede in Zijne straf? En genieten wij nu van de liefde van Christus, uitgestort door den Heiligen Geest in onze ziel, zóó rijk, zóó vol, zóó veel, dat wij moeten getuigen: Ook mij, zoo gansch onwaardig, had Hij lief, en voor mij gaf Hij zich ook over?

In deze weken wordt de gemeente van Christus weer gedurig op dat liefde-werk van Christus, getoond in Zijne zelf-overgave, gewezen; welgelukzalig, die in oprechtheid deelen mag in het heil door Hem verworven.

Wie *buiten* Hem blijft, blijft in den dood. Zij zullen geen dageraad hebben. Het zal eeuwige nacht zijn.

Doch wie in Hem *in* mag zijn en in Hem *blijft* is levend gemaakt en gered voor tijd en eeuwigheid.

Nope ons dan ook de ervaring van die liefde van Christus om ons zelf Hem op te offeren tot een levende offerhande der dankbaarheid.

En om ook anderen *hier* — en den heidenen, die *verre* zijn, bekend te doen worden, welke groote liefde tot zondaren onze Heere Jezus door Zijn lijden heeft betoond. En dat alleen die eenige zelfofferhande van Christus en niets anders ons met God verzoenen kan.

Geldermalsen, Maart 1921.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel.! De geesel waarmee ik de vorige maand „onze mensen”, zooals Dr. A. Kuypers bij zijn leven zeide, heb zoeken te treffen, wijzende op de snellere en krachtigere actie welke de Roomschen in Djocja betoonen, in vergelijking met de Gereformeerde Kerken, trof ook even met een zijslag de Utr. Zend. Ver. die op N. Guinea werkt.

Ik schreef u, de R. Missie, die nog maar een blauwe maandag op N. Guinea werkt, heeft er nu reeds 48 priesters enz. en de Utr. Zend. Ver. die er drie kwart eeuw werkt, heeft er nog slechts 7 of 8 Zendingen.

Nu is dat volkomen waar en het is toch ook weer een volkomen leugen. Rome heeft een prefectuur N. Guinea, waarbij ook behooren de Kei-eilanden en in die geheele prefectuur zijn 48 priesters enz. Maar die zijn voor het merendeel op de Kei-eilanden. Op N. Guinea heeft Rome maar één post Meranke en die is bezet met (ik denk) vier personen, 2 priesters en 2 broeders, terwijl de Utr. Z. V. op N. Guinea heeft 8 Zendingen met 8 vrouwen en 120 Ambonsche en Sangireesche hulpzendingen. De Roomschen zijn dus nog een belangrijk stuk achter, wat betreft het eiland N. Guinea, hoewel ze in de geheele prefectuur een belangrijk stuk voor zijn, want op de Kei-eilanden enz. heeft Utrecht niets.

Nu vindt Ds. Rauws goed, dat ik de Utrechtenaren een zweeps slag geef, maar ik mag toch niet al te hard slaan, daarom strijk ik er dit zalfje overheen, en spreek den wensch uit, dat Utrecht Rome voor mag blijven.

Rome kan prachtig werken. Daar heb ik aan den wand hangen een kaart: „Onze Koloniale Missies”. Ik bezit ook een kaart van onze Protestantsche Zendingen; die dagteekent reeds van vóór den oorlog, is kleiner dan deze Roomsche en kostte indertijd f12.50. Toen ik die Roomsche kaart aangekondigd zag bestelde ik die (uitgever G. F. Theonville te Leiden) en toen ik die ontving en zag, wat een groote mooie kaart, schrok ik voor mijn beurs. Als die Protestantsche vóór den oorlog f12.50 kostte, wat moet deze dan nu niet kosten! Later kreeg ik de rekening f2.62½. Zie mijn waarde vrienden, zoo overtreft Rome ons en maakt ons beschaamd. Wie doet dat Rome na?

En nu van wat anders.

Ds. C. L. F. van Schelven heeft Ds. L. v. d. Valk, die indertijd scriba was voor de Zendingscommissie der Chr. Ger. Kerk en in 1896 met heel de Zendingscommissie zijn ontslag heeft gekregen, uit zijn graf opgeroepen om nog eens te waarschuwen. Hij moet eens op de Classe Arnhem gezegd hebben: „Broeders, ik heb den arbeid der Zending lief, met heel mijn hart; maar laat ons toezien, dat de Zending niet 't kerkelijke graf wordt”.

Ds. v. Schelven heeft indertijd tegen die woorden geprotesteerd, maar blijkbaar denkt hij er nog wel eens aan. Geen wonder! Toen Ds. v. d. Valk scriba was, brachten de Kerken, na de vereeniging, toen alles in de Generale Kas vloeyde, elk jaar ongeveer f30.000 samen en nu trekt Amsterdam met Noord-Holland een som van f42.000 uit voor de Zending. Nu collecteert in één jaar Nijverdal f1600, dat is meer dan Amsterdam in 1896. Als

Ds. v. d. Valk zulke cijfers in zijn jaarverslag had mogen zetten, zouden zijn oogen geglinsterd hebben van zielevreugde.

Toch herinnert Ds. van Schelven terecht aan deze woorden in onzen tijd en voegt er bij : „Wij zijn in een crisis, en wij gaan een nog geweldiger te gemoet”.

Zijn minachtend woord over de Generale Synode heeft mij pijn gedaan. Hij beschuldigt „leden der Synode”, dat ze over drie ton Zendingsgeld beschikten in éénen morgen, zonder het zelf te weten.

Nu was ik geen lid der Synode en ik behoef het mij dus niet aan te trekken, maar ik heb de zittingen der Gen. Syn. dezen zomer geregeld bijgewoond en nu wil ik eerlijk erkennen, dat ik niet weet op welken morgen dat heeft plaats gevonden. Ik meende dat het al heel mooi was, toen de Synode in één slag over f40.000 beschikte, maar wat is dat vergeleken bij de drie ton waarvan Ds. v. Schelven spreekt? En dan „zonder het te weten”. Neen, maar dat mag niet ondersteld worden. Ik verwonder mij dikwijls over de bereidvaardigheid der Synode om de voorstellen der Zendingscommissie zonder slag of stoot aan te nemen; ik verklaar dit aldus. De Gen. Syn. stelt een groot vertrouwen in Deputaten tot de Zending, met name in twee van hen, die reeds sedert 1899 mij met hun geweldig vermogen ter zijde staan en dat in tweeërlei opzicht, eerstens, dat zij niets zullen voorstellen dat niet zeer gewenscht is ja noodzakelijk; maar ten tweeden ook dat zij rekeing houden met de draagkracht en gewilligheid van onze broeders en zusters, die met vereende kracht de Zending steunen met hun stoffelijke gaven. Als derde man kom ik daar dan bij om tot voorzichtigheid te manen. Niet, dat ik de zaak remmen wil, heelemaal niet, alleen vermaan ik tot voorzichtigheid, ik blijf dan in mijn rol als oud man, en ik zeg: „*geen schulden maken*”. Als het eens was, dat Ds. van Schelven gelijk had, dat „leden der Synode” zelven niet weten wat ze besluiten, dan heb ik een waarborg, als de broeders en zusters nu willen, dat iets gebeurt, laten ze dan zorgen voor geld, en men kan onze Gereformeerde menschen voor wat onnoozel houden, maar als het op geld aankomt, dan weten ze wel wat ze doen en ze laten Ds. Breukelaar of een ander niet maar zóó over hun beurs beschikken. Men zij dus gerust!

Nu heeft Ds. van Schelven ook nog een denkbeeld aan de hand gedaan, dat ik even wil bespreken. Hij wil dat er een aparte „vereeniging voor de scholen in Indië” en een andere vereeniging voor de „hospitalen in Indië” zal worden gesticht.

Met het laatste wil ik beginnen. De scholen gaan voor een groot deel reeds van aparte vereenigingen uit en de Keucheniusschool benevens de Opleidingsschool van Ds. D. Bakker zou ik niet gaarne van de Kerken zien losmaken. Het is wel goed dat wij in dezen ons door de beginselen laten leiden en ernstig de vraag stellen, als er een school moet komen: „behoort dit nu in engeren zin tot het Zendingswerk, m. a. w. tot het terrein der particuliere genade, of behoort deze school op het terrein der gemeene gratie. Het is heel gemakkelijk om alles wat goed en nuttig is te ondernemen en de kosten op de Zendingskas te verhalen. Maar dat is niet goed.

Praktisch komt dat ook verkeerd uit. Een zeer sterk sprekend voorbeeld. Voor enkele jaren kwam er meer drang om de arbeid onder de verstrooide Gereformeerden in Indië ter hand te nemen.

Batavia en Soerabaja deden wat en met het oog daarop werden ze ook eenigszins gesteund uit de Generale Zendingskas. Maar dat werd niet veel. Het Zendingsveld was niet gegeven voor de verstrooiden. Er moesten afzonderlijke Deputaten voor dit doel komen. Sommigen maakten bezwaar, en zuchtten, waar zouden die Deputaten geld vinden. De Kas voor hulpbehoevende kerken ging in ons Vaderland al zoo ellendig, en hoe zou het dan gaan als er ook nog een kas voor hulpbehoevende kerken in Indië bij kwam?

En nu de uitslag. De Deputaten voor de verstrooiden zijn er gekomen en zij hebben om geld gevraagd en zij hebben gekregen zooveel ze noodig hadden. Ziet gij wel. Als gij het beginsel niet verdoezelt om utiliteits-overwegingen, maar het flink op den voorgrond stelt dan komt er geld. Onze menschen willen wel geven, maar ze willen niet bij den neus geleid worden, zelfs al ware het waar wat Ds. van Schelven zegt, dat leden der Synode „niet weten wat ze doen”.

Ik ben ditmaal wat lang van stof, want nu ben ik nog niet waar ik heen wilde. Ik wilde n.l. spreken over *aparte vereenigingen voor hospitalen*.

Toch ben ik wel opgeschoten. Het gaat nu maar over de vraag of de Medische hulp behoort tot het terrein der algemeene of der bijzondere genade. In ons land is dat zoo duidelijk mogelijk. Op Java is het echter wel iets anders. We richten op Java hospitalen op, niet in de eerste plaats om de Javanen te genezen van hun lichamelijke kwalen, maar om ze het oor te openen voor het Evangelie. In weerwil daarvan blijft het een werk dat behoort op het terrein der gemeene gratie en er is alles voor te zeggen en niets tegen om den Medischen Dienst over te laten aan een vereeniging. Praktisch zal dat waarschijnlijk ook beter blijken. Het geld zal ruimer toevloeien en de kerkeraden zullen ontslagen worden van overstelpend veel werk. Menschen, daar meer voor geschikt, zullen dezen dienst gaan leiden en hem van verschillende zijden bestudeeren. Dus ik val Ds. van Schelven heelemaal bij. Ik zou zeer gaarne zien, dat wij den medischen trein op dat spoor konden leiden. Aanpakken maar!

Aanpakken, dat past ook wel bij een stukje hetwelk in dit Zendingsblad geplaatst wordt op verzoek van Ds. Merkelijn. Hij wil gaarne een auto hebben om daarmee zijn bij-posten te bezoeken. Nu weet ik niet wat een auto kost. Het komt mij voor dat het met aanpakken en volhouden zeer goed terecht zal komen.

Voorts iets tot aanvulling van mijn vorigen brief over Zendingslectuur. De heer J. W. Gunning schrijft mij:

Zeer geachte Ds. Dijkstra.

Mag ik U naar aanleiding van Uw „brief naar Antiochië” in het Zendingsblad van Januari 1921 mededeelen, dat:

a. de „Lichtstralen” overgegaan zijn in handen van den Zendingsstudie-raad, zoodat deze, en niet meer Bredee, de uitgever is. Opgaven van abonnement enz. te zenden aan het Secr. Z. S. R. Damplein 25, Utrecht;

b. het Bijbelgenootschap een algemeene Zendingsbibliotheek onder beheer heeft (p. a. den heer L. J. v. Wijk), Heerengracht 366, Amsterdam, waaruit eikeen tegen vergoeding van onkosten kan leenen. Voor wie in Amsterdam woont, is dat b.v. zeer gemakkelijk.

Voorts vestig ik uw aandacht op de *zomer-conferenties voor 1921 te Lunteren*. Het Bestuur van den Z. S. R. heeft besloten in 1921 D.V. de volgende Conferenties te houden:

6—10 Juni een bijzondere Conferentie voor afgevaardigden van arbeiders-organisaties.

25—30 Juli; 1—6 Aug. en 8—13 Aug., drie gewone Conferenties op dezelfde wijze als den afgelopen zomer.

15—20 Aug. eene bijzondere Conferentie voor vertegenwoordigers uit Jongemannen- en vrouwen-organisaties.

Met vele groeten en hoogachting,

Uw dw.,

J. W. GUNNINGH.

Deze dingen zult gij wel noteeren en er later gebruik van maken. En nu haast ik mij te sluiten.

Rotterdam, Snellinckstr. 54a, 22 Febr. '21.

H. DIJKSTRA.

Zendingsauto.

Aan de Kerkeraden en Zendingscommissie der Gereformeerde Kerken in Zeeland.

Waarde Broeders!

Langs dezen weg kom ik tot U met het vriendelijk verzoek om in eigen gemeente bijdragen te verzamelen waardoor het mogelijk zal zijn op ons Zendingsterrein een auto te hebben in dienst der Zending. Waarschijnlijk zal er hier en daar een broeder zijn, die ietwat vreemd opkijkt bij het lezen van deze woorden en zich afvragen of dat nu niet te weelderig is. Ik wil daarom iets schrijven over de noodzakelijkheid van een Zendingsauto, omdat ik heel gaarne een zou willen hebben, maar toch alleen maar als het me gelukt is U te overtuigen dat zoo'n auto op ons Zendingsterrein geen weeldeartikel is. Om U hiervan te overtuigen wil ik U iets mededeelen over mijn reizen naar de verschillende Zendingsposten. Dat reizen geschiedt voor zoover de plaatsen niet aan den tram gelegen zijn, per karretje, voortgetrokken door kleine Indische paardjes, die op de hellende wegen er veel moeite mee hebben het wagentje voort te trekken; vooral in den regentijd; als ik gedurende den regentijd uitga, ontvang ik van den koetsier meermalen de uitnodiging even te willen uitstappen en zie ik me genoodzaakt om, terwijl de regen zeer rijkelijk neervalt, achter het karretje aan te stappen. Het ergste is, dat ik met dit reizen heel wat tijd kwijt ben. Als ik b.v. naar Grabag ga, komt het karretje 's middags om 3 uur voor en heb ik het minder prettige vooruitzicht om daar drie uur in door te brengen eer ik aan de plaats van mijn bestemming ben; ik werk dan een paar uur op zoo'n plaats om dan weer de terugreis te aanvaarden welke dan 's avonds ongeveer 12 uur volbracht is; ik heb dan niet minder dan 6 uur in zoo'n karretje gezeten en een groot gedeelte van den kostelijken tijd verloren, terwijl vooral de terugtocht langs de donkere wegen niet altijd ongevaarlijk is.

Toen ik pas in Magelang was aangekomen had ik in dien terugtocht niet zooveel zin en probeerde ik om in zoo'n dorp te overnachten. Ik had van dat voornemen kennis gegeven aan den Javaan in wiens huis ik de samenkomsten hield en gevraagd of ik dan in zijn huis zou kunnen overnachten. Deze Javaan vond het heel goed en deed op zijn manier zijn uiterste best om dat nachtverblijf zoo geriefelijk mogelijk te doen zijn. Hij wist, dat Hollanders niet gewoon waren om op een matje te

slapen en ging er op uit of hij ook zoo iets als een matras kon vinden, eindelijk was hij klaar, matras, kussen en een deken had hij weten te vinden maar ik zal U maar niet nauwkeurig beschrijven hoe dit alles er uitzag, het was in een woord vuil en vies; maar enfin, er bleef geen andere keus over en zoo vlijde ik me neer op het bed, dat deze Javaan met zooveel inspanning had weten te verkrijgen; van slapen kwam echter niet veel, de ietwat onaangename geur, die uit deze matras en hoofdkussen opsteeg belette dit reeds, maar het slapen werd onmogelijk toen in de stilte van den nacht de ratten te voorschijn kwamen en tot hun wandelsterrein mijn slaapstede schenen uitgekozen te hebben.

Den volgenden morgen toen ik thuis kwam, leidde mijn vrouw me naar de badkamer opdat ik van ongewenscht gezelschap zou worden verlost. U begrijpt, dat ik sedert dien des avonds maar weer huiswaarts keerde, ik meende aan eigen welstand verplicht te zijn het logeeren in de dessa na te laten. Op andere terreinen zijn de groote afstanden evenzoo oorzaak van veel en veel tijdverlies; op enkele terreinen zooals Solo en Poerbolingo mochten de missionaire predikanten reeds een auto als geschenk ontvangen van milde Zendingsvrienden, wat als bewijs dient, dat zij, die van nabij over die afstanden konden oordeelen, het hebben van een Zendingsauto noodzakelijk oordeelden. Het hebben van een Zendingsauto is ook voor Magelang noodzakelijk, temeer nu het klimmen der gewone uitgaven voor de Zending niet toelieten een tweede kracht naar Magelang uit te zenden, die mij van veel arbeid zou kunnen ontheffen. Waar echter zoo'n tweede kracht niet kan gezonden worden, zou het heerlijk zijn, wanneer door tijdsbesparing in 't reizen, het verrichten van den arbeid door mij alleen gemakkelijker werd gemaakt. Andere vervoermiddelen zijn niet te gebruiken, die gaan of te langzaam of bieden geen voldoende beschutting in den regentijd, zodat we eerst goed geholpen zijn indien we in 't bezit zijn gesteld van een Zendingsauto. Waar 't chauffeeren door mij zelf zou geschieden, zouden de telkens wederkeerende uitgaven tot een minimum beperkt blijven.

Zeer hoop ik, dat deze mededeelingen U allen van de noodzakelijkheid der Zendingsauto zullen overtuigen en ik straks door de vele Zendingsvrienden in Zeeland in staat zal worden dezen grooten tijdwinster aan te schaffen.

Uw br. A. MERKELIJN.

Rijklof van Goensstraat 63, den Haag.

Groep van Kambanirroe.

Midden-in ziet men staan onzen grijzen broeder Ds. C. de Bruijn met zijn vrouw. Naast den dominé staan twee Savoereesche Christen-meisjes in Savoeneesche kleederdracht en daarnaast no. 3 rechts van ds. de Bruijn een ongedoopt Soembaneesch meisje in een Soembaneesch kled (onze

dames zullen het onderscheid wel kunnen zien). Dan volgen twee jongens. Een er van heet Paulus, maar hij heeft nog niet het getuigenis verworven, dat hij een Paulus is. De overigen zijn allen leden van de gemeente te Kambanirroe, van wie niets bijzonders te zeggen valt.

„Dorcas” te Batavia.

Weltevreden, 8 Nov. 1920.

Hooggeachte Dominé Dijkstra.

Mag ik eens bij U, als warm zendingsvriend, komen om medewerking te vragen voor een plan om in Holland door kleine giften een som bij elkaar te brengen voor

het kampongwerk en kinderkuis der Vereeniging „Dorcas”. Deze Vereeniging is bij U niet onbekend. Reeds een paar maal zag ik dat U in het Zendingsblad de aandacht van uw lezers ook op het werk dezer Vereeniging vestigde. Daar is het bestuur U

dankbaar voor. Maar nu komen wij U meer vragen. Zou U niet door middel van het Zendingsblad, of op andere manier, de hulp willen vragen voor ons van verschillende meisjesverenigingen. Als ieder lid van zoo'n vereniging eens probeerde in eigen kring per week een dubbeltje of kwartje voor onze Vereeniging te krijgen, wat zou dat een aardig sommetje op eenvoudige manier bij elkaar kunnen brengen. Wij weten dat wij U misschien veel werk er meer door zullen geven en als wij niet zoo overtuigd waren van uw liefde voor den arbeid van Evangelisatie en Zending, dan zouden wij zeker niet den moed hebben gehad het U te vragen. Zooals U weet is het doel van dit kampongwerk stoffelijk en geestelijk hulp te bieden aan Indo-Europeanen, die dikwijls in groote ellende en armoede leven. En het kinderhuis is voor verlaten en verwaarloosde kinderen van Indo-Europeanen, die, zoo zij niet geholpen worden, geheel ten onder gaan. Staan wij als Europeanen, niet allen mee verantwoordelijk voor dit werk? Wij twijfelen er dan ook niet aan of er zullen in Holland velen zijn die gaarne een kleine gave voor dit doel zullen willen geven. En vele kleintjes maken een groote.

Mevrouw Middelberg geb. Idenburg wilde zich voor dit doel in verbinding stellen met Mevrouw Diepenhorst te Amsterdam, om ook haar medewerking te vragen. Wij staan elke maand voor zulke groote uitgaven. Want niettegenstaande de subsidie der regeering en de f200 aan contributies per maand uit Indië komen wij toch nog een f300 p. m. tekort, die dan door giften moeten worden aangevuld.

Wij hebben nu 21 kinderen en gedurig krijgen wij nieuwe aanvragen, zoodat wij zoo spoedig mogelijk tot het bouwen van een nieuw huis moeten overgaan, waardoor de uitgaven nog vermeerderen. Gaarne zal ik, zoo dit noodig mocht zijn, U nog meerdere inlichtingen geven.

Ons overtuigd houdende van Uw bereidwilligheid om ons te helpen.

Met vriendelijke groeten,

Hoogachtend,

Uw dienstwillige,

A. AALDERS-Ingwersen.

Kwitang 28, Weltevreden, Java.

P.S. Onze Meisjes, die voor dit doel collecteren, zullen een goed werk doen. Ik begrijp niet heel goed wat ik er voor doen kan, behalve de zaak aanbevelen. Dit doe ik gaarne en des noodig ook wel iets meer.

H. DIJKSTRA.

Poerbolinggo.

Medische Dienst. Dr. M. W. Th. van Stockum.

De lezer weet, dat sedert 1910 Rotterdam in onze zending te Poerbolinggo werd gediend door Dr. van Stockum en dat onder zijn leiding aldaar een hospitaal is opgericht. Zonder opgaaf van redenen, of liever zonder publicatie van de redenen, heeft deze veel geprezen docter den dienst van Rotterdam verlaten.

Wij lezen over dit geval in het Kerkblad van Nederl. Oost-Indië het volgende van den Miss. Dienaar des Woords te Poerbolinggo Dr. B. J. Esser.

In de maand November deelde Dr. van Stockum ons mede, dat hij de zending ultimo dier maand zoo verlaten om zich als civiel-geneeskundige ter residentiehoofdplaats te vestigen.

Natuurlijk ontroerde ons dit zeer. Het heeft er voor het zendingssiekenhuis critiek bijgestaan. Zelfs scheen een oogenblik dat we tot sluiting zouden moeten overgaan.

Gelukkig was Dr. Pilon bereid zijn drukke praktijk te Blitar aan een anderen dokter over te doen en tot ons over te komen. Begin Januari aanvaardde hij de directie over ons hospitaal.

De maand December was een heel moeilijke tijd. Hoe dankten wij God, dat Hij ons (Jan. 1919) in Mej. J. W. Netelenbos een ervaren verpleegster had geschonken, die met moed en kloek beleid op kon treden als waarnemend directrice. De Heere gaf haar kracht en volharding om in die donkere dagen vol te houden, wat te moeilijker was, daar een belangrijk deel van het Inlandsch personeel Dr. van Stockum naar Banjoemas gevolgd was. Wat het medische betreft, was deze laatste zoo goed de helft der maand van uit Banjoemas (afstand 15 paal) hulp te bieden. Voor het overige der maand sprong het Gouvernement bij door tijdelijk te stationeeren den gouvernementsarts Dr. Gill (helaas! sedert plotseling overleden).

Een woord van waardeering voor de acties van Stockum en Pilon is hier op zijn plaats. Dr. van Stockum heeft gedurende bijna tien jaar de zending met groote toewijding, buitengewone gaven en veel opoffering gediend. Hij laat achter zich een zeldzaam praktisch ingericht ziekenhuis, een schepping eigenlijk geheel van hem persoonlijk. Het zal hem pijn gekost hebben, gelijk het ons diep leed gedaan heeft, dat hij zich genoodzaakt zag het werk, dat hem lief was geworden, te verlaten.

In Dr. Pilon waardeeren wij het ten zeerste dat hij, niettegenstaande er groote

bezwaren waren (ook voor zijn gezin) Bliktar te verlaten, toch de roepstem volgde die hij meende van Boven te ontvangen, om ons, zij het ook slechts voor één jaar, te hulp te snellen. Moge de Heere hem de schoonste vergelding geven, die een dienstknecht Gods zoekt: te bespeuren, dat zijn arbeid vruchten draagt.

De hulp is slechts voor één jaar. Dan denkt onze nieuwe zendeling-arts naar Holland te gaan.

De zorgen zijn dus slechts verschoven. Zoo hebben wij het gebed van belangstellende broeders en zusters noodig, opdat er straks in 1921 één (zoo mogelijk twee) artsen door den Heere ons geschonken worden."

Het bovenstaande schreef Dr. Esser in Jan. 1920. Wij zijn nu meer dan een jaar verder. Dr. Pilon heeft het jaar uitgediend en Dr. Vogelesang van Solo zou tijdelijk, (zoo hoopte Dr. Esser), de ledige plaats innemen. Als er geen docters meer naar Indië komen, zal het einde wel worden, dat het hospitaal te Poertollinggo een prooi der witte mieren wordt.

Zuster J. F. Weeda, die indertijd als onderwijzeres naar Poerbolinggo ging en wegens het sluiten der school overging in dienst van het hospitaal, kwam Dec. '19 met verlof in ons land en keert dezer dagen naar Java terug; echter niet in dienst van dit hospitaal, maar als onderwijzeres.

Adiredja. Institueering.

18 Juli 1920 zal voor de gemeente te Adiredja een onvergetelijke dag blijven. Toen toch werd de eerste veertien dagen tevoren gekozen Kerkeraad, bestaande uit twee ouderlingen en één diaken, in het ambt bevestigd.

Dr. Esser schrijft: Hoe groot is het onderscheid tusschen deze gemeente thans en 12 jaar geleden, toen ik pas op Java kwam! Toen waren er slechts twee of spoedig drie gezinnen, alle van Glonggong op het Friesche terrein afkomstig. Langen tijd werden de bijeenkomsten gehouden in de voorgalerij van het huis van één der broeders, Moesa, die nu tot ouderling is gekozen. Eerst ééns in de veertien dagen, later ééns per week ging er een goeroe heen. Als het Avondmaal was, dus ééns in de drie maanden, kwam ik er zelf en logeerde dan bij dien broeder, ééns zelfs (ik meen in 1915) met vrouw en kind. Het was er wel wat primitief in die kleine Javaansche landbouwerswoning. Hollandsche begrippen van geriefelijkheid en zindelijkheid moett men natuurlijk aan den kant zetten en niet al te zeer schrikken als men 's nachts gewekt wordt door een poes, die pardoes van boven de bedstede op de sla-

penden komt springen of door ratten, die over de ambèn, waarop ge ligt, rondloopen zonder eerbied te hebben voor het blanke vel uwer beenen!

Door de plaatsing van een goeroe-indjil (helper bij den Dienst des Woords) in 1916 kwam Adiredja meer voor het voetlicht. Wij kozen daartoe uit onzen vriend Misaël, een leerling van den cursus Bakker. Wij en blijkbaar ook de gemeente hebben van deze keuze tot nu geen spijt gehad. Met ijver en groote gaven heeft hij daar gewerkt.

Door een voordeeligen koop kwam de zending voor nog geen f800 in het bezit van een flink huis en prachtig ruim erf. Het kringetje bouwde op dat erf een soort schuurtje als noodkerk met primitieve banken.

Intusschen steeg het aantal Christenen, niet alleen door verdere verhuizingen uit Glonggong, maar ook door overgangen. O.a. de tweede ouderling is een man van de plaats zelf door den invloed der Christenen toegebracht. Ook sloten zich een drietal Chineesche vrouwen, door 't ziekenhuis gewonnen, aan. Bij deze gemeente behoort eveneens de arme, bijna totaal blinde Chineesche jonge man, die als Christen op Java kwam en toen tengevolge van losbandig gedrag bijna geheel zijn gezichtsvermogen verloor. Ik heb vroeger al eens verteld van mijn eerste kennismaking met hem in 't ziekenhuis. Hij woont thans te Maos en is dit jaar met zijn Javaansche huisvrouw getrouwd. Niettegenstaande den afstand van 1½ uur gaans bezoekt hij tamelijk geregeld de godsdienstoefeningen te Adiredja.

De heele gemeente bestaat nu, klein en groot, uit ongeveer 50 zielen, waaronder ook gerekend zijn de enkele Christenen te Tjilatjap, Noesakembangan en elders.

't Vorig jaar werd een school geopend met twee onderwijzers in een huurhuis. Aan 't nieuw, mooi schoolgebouw wordt thans onder leiding van den Opzichter van de Genie te Tjilatjap druk gewerkt. Als niet alles tegen loopt, komt het nog dit jaar klaar.

Geldleening.

Op de eerste Kerkeraadsvergadering, aan den avond van den dag der bevestiging gehouden, werd behalve het contract met den Kerkeraad te Rotterdam, ook besproken de bouw van de nieuwe kerk. De lieden zouden zoo graag een net en degelijk steenen kerkgebouwtje hebben! Maar of dit mogelijk zal zijn bij de tegenwoordige prijzen der materialen en werkloonen is nog de vraag. In overweging is er een 6 % obligatieleening van f1500.— uit te schrijven,

verdeeld in 15 aandeelen elk voor f100.—, onderverdeeld ieder in 10 aandeelen van f10.—. Zóó zou 't mogelijk zijn, dat de leening geheel geplaatst werd onder Javaansche Christenen. Verplicht zou zijn een aflossing om de twee jaar van f100.—, maar met dien verstande, dat zoo mogelijk méér wordt afgelost. Zóó zouden (behalve voor de diaconie) de gemeente in de eerste jaren een f140 's jaars moeten bijeenbrengen. Wie de economische toestanden der landbouwen- de bevolking kent (van de enkele Chineesche leden is niet veel te verwachten, want die zijn ook arm), zal moeten toestemmen, dat dit een respectable praestatie is, althans in het stadium der geestelijke ontwikkeling waarin zij nog verkeerden. Zoo een obligatieleening zou een eerste proeve zijn in een kerkelijk Javaansch leven. 't Is te hopen, dat ze slaagt.

't Lijkt mij wel, dat Adiredja onder Gods zegen toekomst heeft. Niet alleen is het complex van dorpen, dat onder dien naam bekend staat (het erf, waar Misaël woont en 't kerkje komt, ligt eigenlijk in Adipala; de gemeente woont voor het meerendeel in Adiredja, waar ook de school is), in zekeren zin een centrum van verkeer en is het ook in trek voor menschen, die van elders komende een behoorlijk bestaan zoeken, (getuige de verhuizingen uit Glonggong), maar ook lijkt mij de bevolking in deze streken meer gewillig naar het Evangelie te luisteren dan elders.

Sadrachinunen.

Aan denzelfden weg, waaraan ons kerkje en onze school gebouwd worden, is, tusschen beide in, ook een eenvoudig bamboekerkje in de stijl van een moskee opgetrokken, van de Sadrach-Christenen. Hun aantal alhier blijft tamelijk stationair. Hoewel de verhouding tot de onzen niet slecht is, is echter van toenadering thans nog weinig sprake. Misschien is in dat opzicht meer te verwachten van de Sadrach-Christenen te Tjengal, een dorp tusschen Maos en Adiredja in gelegen.

Tot zoover wat Dr. Esser over Adiredja schrijft. Het is zeer verblijdend. Wij zijn zeer verlangend te weten, of de leening slaagt.

Zoals de lezer weet, woont Dr. Esser tijdelijk te Wonosobo, dat vacant is, en nu is Adiredja, dat betrekkelijk heel kort bij Keboemen ligt, tijdelijk aan de zorg van Ds. K. van Dijk toevertrouwd.

(Wordt vervolgd).

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes komen weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De bliken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

Men plage mej. Hania niet, door ze zonder postwissel aan te vragen. Haar instructie is zeer bepaald, ze mag alleen verzenden na ontvangst van een postwissel.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zerd. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

POSTZEGELS, THEELOOD enz.

Van Mej. E. Vegter te Hattem 1 pak postz. en theel. Van M. Eugster te Eindhoven 1 pak postz. en van zijn zusje zilverp. Van E. Buitenbos te Enschedé 1 pak postz. verzameld door het jongetje van Smiltenberg. Van Mej. W. Visser te Mensingeweer 1 kistje theel. Van de leerlingen der Bilderdijkschool te R'dam 1 pak postz. Van Mej. A. v. d. Berg te Aarlanderveen (Alf. a. d. Rijn) 1 kistje zilverp., theel. en 309 postz. Van Trijntje Stammis te Halfweg (Haarl.meer) 1 kistje zilverp., theel. en 3000 postzegels. Van W. J. H. te Appingadam 1 pak zilverpapier en ruim 1200 postz. Van Jan Schuring Hzn. te Zwartsluis 300 postz. Van N. N. te Enschedé 1 pak postz., zilverpapier en theelood. Van Mej. T. C. de Jong te Haarlem 1 pak postz. Van Jo Keizer te Heerenveen 1 doos zilverp. Van A. Bax en twee kennissen f2.50. Van Catharine en Elizabeth Bak, Stichting Glindhorst, Achterveld b. Amersfoort 1 doos zilverpapier, theel. en postz. Van de nichtjes M. Hordijk en A. Hensen te Westmaas 1 postw. à f2 (van bespaarde ½ centen). Van de dames M. Lans en C. de Feijter en M. Bakker te Axel 1 doos zilverp. van L. en C. Kolijn te Axel eenig zilverp. en 300 postzegels. Van N. N. te Hattem 1 doos postz., zilverp. en theelood. Van G. C. v. Dalen te den Helder 1 doos zilverp., theel. en postz. Noordpl. 39c, R'dam. P. J. SCHREUDER.

JAVAANSCHME MEISJES.

Het comité van Bijstand voor de scholen voor meisjes uit den Javaanschen adelstand te Djocja en Solo, maakt bekend dat voorloopig tot nader bericht, het secretariaat en het penningmeesterschap zullen worden waargenomen door jkvr. F. I. H. de Savornin Lohman, Sundastraat 11, den Haag.

DE ZENDINGSKALENDER

is uitverkocht. Verkocht werden 64.300 ex.

Ds. D. K. WIELENGA

kwam 19 Febr. in ons vaderland.

Leestafel.

Vier Kuypertportretten in verschillende grootten en prijzen van f1.50 tot 12½ cent per stuk, door „De Blauwvoet” te Baarn.

Deze portretten kondig ik gaarne aan. Vrienden van den overledene zien hem hier in ongebroken kracht.

Weest Getrouw. Een woord aan onze zonen en dochters bij gelegenheid hunner Geloofsbelijdenis door G. Elzenga. Vijfde druk.

Geloof. Aan onze broeders en zusters bij gelegenheid hunner Geloofsbelijdenis, door J. J. Westerbek van Eerten. Tweede druk. — J. H. Kok Kampen.

Deze twee boekjes, beide zeer geschikt voor het doel, beveel ik gaarne aan. Men vrage ze ter inzage.

Negen nieuwe tractaatjes van Filippus verschenen bij P. Mobach te Breukelen.

Men make er kennis mede.

De Spiegel. Weekillustratie voor het Christelijke gezin. — W. Kirchner, Amsterdam.

Elke week een collectie mooie foto's ook uit Indië en wat al te veel Chr. romannetjes.

Christelijk Vrouwenleven. Hou zee. Meisjesleven. Vrij en Blij. — E. J. Bosch, Baarn.

Elke maand iets aantrekkelijks voor vrouwen, jongens, meisjes en kinderen. Er zijn heel wat mannen die ze alle vier gaarne lezen. De zending vindt er een plaats in.

Menigerlei Genade. Wekelijksche leerredenen onder redactie van Dr. J. C. de Moor en Dr. B. Wielenga. No. 31—40. — J. H. Kok, Kampen.

Dat zijn weer 10 preeken, zeer geschikt

voor leesdienst en huisgenooten, die aan hun woning gebonden zijn.

Ons Doopsformulier, door Dr. B. Wielenga. 2^e herziene druk. — J. H. Kok, Kampen.

Het eert ons volk, dat dit boek een tweede druk beleeft. Laten onze jongemenschen dit lezen, in plaats van allerlei romannetjes van slecht allooi. Een evangelisatie-middel eerste rang.

„The Moslem world”.

Hardenbroek, Driebergen.
3 Januari '21.

L. S.

Van Dr. Zwemer, Cairo, Egypte, kreeg ik een schrijven om er de aandacht op te vestigen, dat het tijdschrift voor zending onder de Mohammedanen „The Moslem World” in Holland en op onze zendingsterreinen nog weinig gelezen wordt. De prijs 1.25 dollar per jaar (ongeveer f3.25) franco naar alle landen der wereld, kan niet zoo'n groot bezwaar zijn. Het tijdschrift wordt beneden den kostprijs geleverd, omdat men meent er een zendingsbelang mee te dienen, en het dus binnen bereik van zendingsarbeiders en van degenen die in het zendingswerk belangstellen, wil brengen. Men krijgt per jaar 4 afleveringen van 108 blz.

De inhoud raakt het Mohammedaansche leven in allen landen; ook geeft het telkens een overzicht van boeken en tijdschriftartikelen over het Mohammedaansche vraagstuk. Ook voor wie in onze Koloniën werken is die inhoud van belang, en ook voor hen die hier te lande aan zendingsstudie doen. Men abonneert zich bij vooruitbetaling door aan „Missionary Review Publishing Co.” 156 Fifth Ave. New York City U. S. A., een postwissel te zenden van 1.25 dollar en een briefkaart, met opgave van naam en adres, en moet dit elk jaar herhalen, wil men het tijdschrift geregeld ontvangen. Laat deze, voor ons Hollanders eenigszins lastige manier, niemand weerhouden althans voor één jaar het tijdschrift ter kennismaking te nemen.

J. C. VAN ANDEL-Rutgers.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending:

Door Ds. K. v. d. Veen te Vreeswijk 10 % van de ontvangsten voor de zending in de classe Utrecht over 1920 f193.60. Door Mej. H. Jansens te Langerak saldo Zendingsblad f10. Door W. Vermolen te Bleiswijk van de kinderen der Christ. school f6. Van D. H. Feenstra te Rijs f1. Door

Mej. J. Mollema uit het Javaantje van de Jonged. Ver. Dorcas te Burum f6. Door den Kerkeraad van de Geref. Kerk te Pingjum uit het busje van M. Politiek te Zurich f5, uit het busje van R. Bouma te Zurich f5.27½ en uit Pingjum f16.65½, te zamen f25.93. Van H. Hungerink te Haarlo f17.50. Door D. Agema te Ureterp uit het „Nikkertje” der Christ. School f5. Door A. J. W. van Oosten van de kinderen der „Breukelaarschool” te Aalten f8.09. Door J. Verhagen te 's Gravenmoer saldo Zendingsblad f2.20. Uit het „Knikkertje” van C. Bos te Ermelo f3. Door L. Smit te Kampen uit het busje van gebr. Smit te Schokland f6.50. Van A. Baden te Zuidzande, gift van een werkman f1. Door Ds. C. J. H. v. Diemen saldo Zendingskalenders te Nieuw Leusen f11. Door H. Westerman van de Geref. Kerk te Heerjansdam f10. Van N. N. te K. f100. Van Rinske de Boer te Sneek opgespaarde halve centen f1. Door Ds. J. P. Tazelaar uit het Zendingsbusje van de Christ. Bewaarschool te Weesp f2.50. Door D. v. d. Meulen te Wijnjetert uit het „Knikkertje” van de kinderen der Christ. School f5. Door Kr. Bouma van de Geref. Knapenvereniging te Pernis f25.64. Door Mej. L. Leene onderwijzeres Christ. school Zuid Beijerland f6.50.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Febr. 1921.

Ontvangen voor Djokja en Solo.

Van J. Waagmeester Nz. te Zaandam opgespaarde halve centen f0.50. Uit het Zendingsbusje van Carel Abraham te Haarlem f17. Gevonden in de collecte te Halfweg f2. Door Lijsje Peereboom te Marken voor Solo f10. Verzameld door Mej. Jet Smit te Zaandam f7.26. Door E. de Jong, Valeriuskliniek te Amsterdam f10. Door S. de Vries van de Geref. Knapenvereniging te Koog Zaandijk f2.50. Door J. Helling te Koog Zaandijk een dankoffer gevonden in de collecte f10. Door Ds. Sluijter van Jan en Clara Molenaar te Maassluis f1.25.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Febr. 1921.

Zending te Poerbolingo.

Van de zieke Jacoba Born Jd. 500 halve centen. Van N. N. f1.20. Van de Geref. Jongel. Vereen. te Pernis f24.35.

Voor de Zending op Solo.

Van Jan en Clara Molenaar 250 halve centen.

Ds. F. W. SLUIJTER.

Ger. Kinderzending v. Bussum.

In dank ontvangen uit het busje van Mevr. H. f5.95; van den Heer Lod. S. Brandsema vroeger in Bussum, thans in Amerika woonachtig, 1 dollar; van Gerrit Tobi 55 ct. en voor de blaadjes 87½; van Jo Oskamp f2.18; van Mien Mulder f3.50 en voor de blaadjes 80 ct.; van Meeuwis Mulder f1.80 en voor de blaadjes 40 ct.; van Mientje Witteveen f5.17½; van Fien Luder f1.37½; van Mientje v. d. Linde f3.00½; van Dina Scheepmaker f4.32½;

van Tina Boer f1.33½; van Louis de Boer 90 ct.; van Jan van Leeuwen f2.31½; van Janni Vat f3.90½; van Corri Vat 60 h.c.; van Annie van Westering f3.19½; van Gerit Hoiting 50 h.c. en een partij zilverpapier; van Jo Bronder f1.83½; van Mientje Rebel f1.90; van Jan Krijnen 84½ ct. aan 2½ ct. stukken en halve centen en een partij zilverpapier; van Harmina en Willem Bree 200 halve centen. Opbrengst zilverpapier en capsules f2.90.

De kinderen zijn dit nieuwe jaar weer goed begonnen. Zij werken hard met hun busjes en komen trouw afdragen op den daarvoor gestelden tijd. De volgende vergadering zal D.V. gehouden worden Woensdag 16 Maart des avonds van 6½ tot 7½ uur in de Iepenlaan.

De volgende maand hoop ik een verslag te geven over het jaarfeest, dat zoo de Heere wil gehouden zal worden 3 Maart.

Mej. Ha. J. VAN VULPEN.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

H. Barte te Noord Scharwoude f2.50. Ds. Douma te Bierum, busje J. Zaagman f4.15, L. Reerds f7.35, A. Hoeksema f11.27, B. Scheeper f37.40 is f60. Ds. Jonkbloed te Deventer B. restant jubileum Ds. J. f10.62. Uit Haaksbergen een dankoffer f5. Ave-reest, Kerstcollecte f42.43. Dedemsvaart, bijdragen f149.90. den Ham, gev. in de coll. f10 en f10 en f5 is f25. Gramsbergen, Kerstcoll. f49.41. Hardenberg, Kerstcoll. f116. Lemelerveld, Kerstcoll. f12.21. Nieuw-leusen, Kerstcoll. f25.56½. Ommen, Kerstcoll. f53.01½, Heemse, Kerstcoll. f125. H. Brons Jz. te Scheemda, v. d. Zondagschool f10.80. A. Tuinstra te Kornhorn v. d. Zendv. f50. J. Bolhuis te Ennumatil, v. d. Jongel.v. f10. Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in de coll. uit dankbaarheid f5. Ds. Schoemakers uit de busjes te Zalk f79. J. W. Swartsenberg te Wetsinge-Sauwerd, busjes i. d. Kerk f36.34. Ds. Lugtigheid te Uithuizermeeden, v. d. Zendv. f53.46½. G. Bakema te N. Weerdinge, Knapenv. f9.52, Kl. meisjesv. f9.50, Jonged v. f11.68, 2e klas der School f5 is f35.70. W. Koopmans te Kuinre, coll. in 't Ger. Lokaal f9.46. Ds. Oosterheert te Ter Apel, coll. bruil. fam. Kruier en Burema f10. E. v. Dijken te Groningen A. gev. in de coll. f15. Ds. Duin te Emmer Compascuum, verzam. op een bruil. f7.16½. K. Aten te Stadskanaal (Drouwmond) busje Zondagsch. in Eendracht f13.50. Vroomshoop gev. in de coll. f5. Mej. Postema te Oldekerk v. d. Jonged.v. + theelood f25.30. Ds. Dekker te Stroobos, saldo Zend.bl. f12.50. A. Plender te Kamperveen, v. d. Zendingkring f32, saldo Kal. f5.01 en gift f25 is f62.01. Ds. Middelveld uit Tenboer en collecte f52.47, uit Aduard nag. Soembaweek f2.50, uit Zuidbroek, Mej. Lubbers, saldo Kal. f17.50, Mej. Munneke, busjes f11.50, N. N. f2 is f29. J. Aarts te Blokzijl, v. d. Zondagsch. f19.22, nag. S. week f1, L. en R. Weijs 120 h.c. + 40 is f21.22. H. Muis te Deventer A. uit de busjes

f83.93. A. Boot uit Onderdendam door R. Slump v. d. Schoolk. f1. Magdal. Tameling te Dokkum, uit het busje f14.30. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f1. uit Diever gev. in de coll. f5. P. Pilon Pz. te Stedum, v. d. Zendv. f75. Mej. E. Kremer te Uithuizen, v. d. centsv. der Jonged.v. f38.70. W. Brons te Tenboer, 't Nikkertje der School f18.28. Mej. G. Zijlstra te Geskerklooster Stroobos busje der Jonged.v. f7.45. Mevr. Berghuis te N. Buinen busje Jongel.v. f16. Jonged.v. f7.90. Knap.v. f8.75 is f32.65. W. Wubs te Mussel, v. d. Jongel.v. f12.61. Sel-lingen, leerling der School f10. Ds. Kok uit Warfum v. d. Jonged.v. f100. Mej. T. Idema te Roodeschool, v. d. Jonged.v. f19.60. J. Batterink te Dedemsvaart, v. d. kranke Fr. Meerholt f2.12½. M. E. te Tenboer, uit zijn busje f12. Ds. v. Dijken te Zweeloo, gev. in de coll. f2.50, saldo kal. f2 is f4.50. Ds. Veltman te Zevenhuizen, uit de busjes f50. Ds. Goeree te Wagenborgen, solda kal. f3.50. Ds. Steunenbergh uit Hardenberg saldo kal. f24, busje Mientje en Anna W. f75 is f99. Ds. Bakker te Lutten, dankoffer v. een beweld. echtpaar f50, busje Jonged.v. f5.71, Jongel.v. f15.29 is f71. Ds. v. d. Munnik uit Winsum v. d. Zendv. f30, uit Houwerzijl v. d. Zendv. f115, uit Houwerzijl A. Faber 54 h.c., M. en T. Dijkstra 72 h.c., L. Meijer 200 h.c. is f1.63. R. Werkman te Middelstum gev. in de coll. f1 en f1, leerl. 6e klas school f10, Zend. Comm. f105 is f117. E. v. Huizen te Roodeschool v. d. Zendv. f78.05, leerl. der school f19.45, Meisjes v. Mirjam f5.75 is f103.25. Ds. Pel te Kommerzijl, van Tr. Hekstra 100 h.c. is 0.50. J. A. Delhaas te Groningen, school Leliestr. f21.31. G. H. Kuik te Wildervank, gev. in de coll. f2.50. Ds. Fokkens te 2de Exloermond, saldo kal. f5.55. D. de Bruijn te Hazerswoude, gev. in de coll. f1. J. v. d. Molen te Zuidlaren, uit de busjes f46.67. A. Boot, uit Tinaarloos van Jan Roede 100 h.c. is f0.50. J. H. Worries te Groningen B. saldo Zend.bl. f20.65. R. Raap te Schildwolde, 't Nikkertje der School f13.56. Ds. Middelveld te Hoogkerk, gev. in de coll. f3.50, S. Eldering saldo kal. f81.25 is f84.75. Ds. Middelveld uit Bedum B. busjes f15. Ds. Kerssies te Smilde, uit Haulerwijk, gev. in de coll. f10, saldo kal. f4.77½ is f14.77½. Kerstcollecte te Smilde, reeds verantwoord f102.49½. Mej. T. Broersma te Niezijl, v. d. Jonged.v. f7.50. Ds. Stadig te Ezinge, saldo kal. f27.90, verz. door S. Raven, F. Wierenga, J. v. d. Kooij, T. Datema, E. Ipema P.d., A. J. Muller, G. Douwsema, E. Ipema Wd., M. Schuitema en G. Venhuizen f22.10 is f50. Mej. W. G. Dop te Westerlee, v. Hendertje Bulder 225 h.c. is f1.12½. G. F. Wamelink te Hardenberg nag. S. week f5. W. Westera te N. Dordrecht een collecte f40.27. Ds. Postema te Veendam, van een broed. en zuster bij hun 25 j. huwel. feest f27.50. Mej. M. Streutker te Alteveer v. d. Jonged.v. f1.50. D. H. Dik te Groningen v. e. zuster uit N.-Amerika f10. Ds. Schaafs-

ma te Grijpskerk van J. d. H. 100 h.c. is f0.50. Ds. Bruins te Winschoten, coll. spreekb. te Scheemda f14.45. N. N. te Beerta f20. L. M. Verhorst te Zalk, 't Nikkertje der School f5.75. Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in de coll. f5. H. C. H. Goeree te Scheemda v. d. Kinderzend.v. f10. Ds. Pel te Kommerzijl van Bouw. Dracht 100 h.c. is f0.50. Ds. Bruin te Baflo, busjes in de Kerk f30.32½. Ds. Scholten te Zuidhorn busje Jonged.v. f11.88, Schoolk. 1e en 2e klas f5.80, busje A. Muller f8, F. en A. Timmerman f2.06, S. Meerveld f2.50 en 132 h.c. is f30.90. Ds. Scholten uit Niezijl v. d. Zendv. Onze Plicht f25, saldo kal. f15.25 ic f40.25. N. N. te Winsum f2. G. J. Breukink te Holten saldo kal. en Zendl. f35.50. Dr. Dee uit Beilen, gev. in de coll. f2 en f3 en 50 h.c. is f5.25. Ds. Visser te Oldemarkt busje van Willem Olde te Ossenzijl f8.36. J. H. Mulders te Meppel f14.71. H. Hulshoff te Zoutkamp v. d. Zendv. f25. H. Boer te Bellingwolde, busjes in de Ger. Kerk f12.50.

Soembaweek-collecte.

Deventer B. f70.38. Glanerbrug f13.07½, Holten f186.35. Nijverdal f216.80. Olst f160.78. Rijnen f21.58. Vriezenveen f77. Dedemsvaart f411.20. Gramsbergen f78.15. Den Ham f257.68. Lutten f167.16½. Ommen f129.40. Vroomshoop f285. Haaksbergen f20.89½, Wilsum f31.23½. Steenwijk f207.50. Zoutkamp f40.35½. Bedum B. f12.01½. Ezinge f121.39½. Kielwindeweer f88.10. Thezinge f252. Zuidbroek f83.85. Hollandscheveld f22.40. Spijk f390. Delfzijl f365.10. Stedum f212. Loppersum f272.85. Overschild f62.60. Siddeburen f221.75. Wagenborgen f202.06. Woldendorp f47.29. Bierum f247.25. Nieuwolda f105.75. Tenpost f185.85. Westeremden f110. Dwingeloo extra coll. f145. Dwingeloo Soembaweek f287.75. Vledder f31.60. Hasselt f72. Ambt Vollenhove A. f25.25. Garrelsheer f276. Hardenberg f383.05. Vroomshoop nag. f41. Nieuwleuzen f132.70. Houwerzijl f156. Leens f246.75. Uithuizermeeden f359. Hoogkerk f291.95. Appelscha f51.60. Assen nag. f40.25 is f484.28. Borger f50.15. Een f46.55. Gasselter Nijvevee f128.78½. Haulerwijk f153.45. Norg f5.23. Roden f92.63. Smilde f208.10. Hoogersmilde f161.10. Vries f99.95. Zuidlaren f110.95. Veenhuizen f79.95. Groningen A. f689.90. Winschoten f300. Oostwolde f234. Midwolda f176.25. Meeden f28.20. O. Pekela f168. N. Beerta f15.03. Gerkesklooster Stroobos A f153. B f100. Kommerzijl f144.15. Lutjegast f116.55. Munnekezijl f190.65. Grijpskerk f160. Oldehove f169.35. Niezijl f116.75. Zuidhorn f234. Beilen f82.43. Wildervank f235.15. N. Weerdinge f185.25. Ter Apel f139.40. Goes f58.60. Coevorden f237. Schoonebeek f152.50. Sleen extr. coll. f32.90. Sleen Soembaweekcoll. f55.08. Zweeloo f185.50. Enter f68.90. Delden f52.58½. Almeloo f301.08½.

J. DUURSEMA, Quastor.
Groningen, 23 Febr. 1921.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth. 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD. Geopenbaard. — Brieven naar Antiochië. — Groep Ds. J. F. Colenbrander. — Chr. Holl. Inl. Kweekschool. — Poerbolingo. — De Macedoniër. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

PINKSTEREN.

Pinksteren is het Zendingsfeest. Geen Christenleeraar of hij verkondigt dan de groote werken Gods, die „ieder in zijn eigen taal hoort spreken.” Geen Christen of hij bidt om een ruime bedeeing van den Geest die „een iegelijk van hen vervulde.”

Bij een feest behoort een feestgave. Het vorig jaar vroegen wij om verdubbeling van uw gift. Velen voldeden aan ons verzoek. Een nieuwe verdubbeling vragen wij niet, als gij maar zorgt op peil te blijven, en als gij dan vooral geeft met **blijdschap**, want God heeft den blijden gever lief.

H. DIJKSTRA.
J. HANIA.

Geopenbaard aan twee van hen, daar zij wandelden en in het veld gingen.

En na dezen is Hij geopenbaard in eene andere gedaante aan twee van hen, daar zij wandelden en in het veld gingen.

Marcus 16 : 12.

Wat kan ons hart soms treffend verlevendigd worden door het Woord des Heeren! Wat is het ons dan als eene goede tijding uit een ver land! Als koud water op eene vermoeide ziel! Want d' oopning van uw' woorden zal gewis, gelijk een licht, het donker op doen klaren. Uit al den schat van 't groote wereldrond, is nooit die vreugd in mijn gemoed gerezen, die 'k steeds in uw' getuigenissen vond. Wij zijn dan soms doodig en ingezonken en mat; onze ziel is als een dor en droog land, dat sedert lang ligt uit te drogen; verkwijnend in dien doodschen stand. Maar de Heere aanschouwt dan wel den nood van den ingezonken geest; Hij vat ons bij de hand; Hij voert ons zachtkens aan zeer stille wateren; Hij doet ons uit de beek drinken; Hij verkwikt onze ziel en leidt ons uit in overvloeiende verversching. Zoodat wij zeggen kunnen:

'Hoe groot is uw' goedgunstigheid!

of: Mijn God, Gij hebt mij, op mijn klacht,
Genezen, en mijn smart verzacht;
Gij hebt mijn' ziel, door angst beroerd,
Als uit het graf weer opgevoerd. (Psalm 30).

Onze trouwe God heeft weer zoo kennelijk bewaarheid:
Nooddruftigen vergeet Hij niet,
Noch laat hen eind'loos in 't verdriet;
't Ellendig volk mag op Hem wachten;
Hij zal hun hoop niet steeds verachten. (Psalm 3).

Vol moed wandelen wij dan weer voort op ruimer baan in de richting van het zalig oord van Zion, zingende en psalmende den Heere met aangenaamheid in het hart.

Hoe kunnen wij deze dingen ook bewonderen in de twee, aan wie Christus zich na zijne opstanding heeft geopenbaard in eene andere gedaante daar zij wandelden en in het veld gingen. Die twee waren de Emmausgangers, zooals zij meestal worden genoemd. Lucas, die zoo prachtig verhalen kon, vooral *eenig* schoon als hij vertelt van de liefde en de zorg Gods en van de ontfermingen van Christus, Die zoo telkens benauwd is in de benauwdheid van de Zijnen, heeft ons in zijn Evangelie een wonder aantrekkelijk verhaal van Jezus, zich openbarende aan de Emmausgangers, meegedeeld.

Die twee discipelen — Cleopas heette de een, de naam des anderen is niet bekend — nu wij mogen wel zeggen, zij hingen aan Jezus. Zij hadden Hem hartelijk lief. Het waren trouwe, hartelijke beminnaars van den Heere. Zij *bezaten* Hem door het geloof in hun hart — en toch — ja zij waren Hem nu als 't ware kwijt. Het ging hun als Maria Magdalena in den hof van Jozef van Arimathea en als zoovele andere discipelen en vriendinnen van den Heiland: zij *had* Jezus en zij *hebben* Jezus — en toch *missen* zij Hem ook; het genot van Zijne gemeenschap wordt niet gesmaakt. Ware Zijne linkerhand maar onder hun hoofd en omhelsde hen maar Zijne rechterhand, hoe zalig en verheugd zouden zij zijn, doch, ach, de Trooster, die de ziel verkwikt, is er dan niet.

Op den opstandings-dag waren Cleopas en zijne mede-discipel denkelijk

nog eens naar Jeruzalem gegaan om te vernemen of er nog iets was voorgevallen sinds zij het laatst in de stad waren geweest. Zij gingen er al niet zoo bemoedigd heen; het was met Jezus zoo geheel anders afge-loopen dan zij gedacht hadden. Zij hoopten dat Hij degene was, die Israël verlossen zoude; maar nu hadden de overpriesters en oversten Hem overgeleverd tot het oordeel des doods en Hem gekruisigd.

Wat was dat, zooals zij het toen bezagen, een treurige afloop! Dat hadden zij nooit kunnen denken. Zij waren er geheel van in de war geraakt. Hunne hope was nu als vergaan en hunne ziel boog zich in hen neder. En wat zij nu op den blijden dag der verrijzenis — doch voor hen was dat toen nog niet zoo — vernamen, bracht geene verandering in hun toestand.

Alles was hun zoo duister. Rondom hen niet anders dan wolken en donkerheid; geen enkele lichtende streep was te zien; van zilverwitte, moedgevende randen om de wolken was geene sprake. Even bedroefd en mistroostig als zij gekomen waren, gingen zij weer heen; schier nog meer verbijsterd omdat „sommige vrouwen”, die vroeg in den morgenstond aan het graf geweest waren en het lichaam van Jezus niet gevonden hadden, daar, bij het graf, gelijk zij zeiden, een gezicht van engelen gezien hadden, die hadden gezegd dat Jezus leefde.

Wat kunnen wij soms ook, evenals de discipelen, in de war raken. En dan aan den grond zitten, zoodat wij niet verder kunnen komen. Omringd van nare duisterheer!

Wanneer mij 't afgepeinsde hart
In al mijn denken was verward,
En ik in druk schier was gestikt.

De tranen zijn dan menigmaal tot spijze dag en nacht.

En dan komt Jezus. Hij, de goede Herder, Die Zijn leven ook voor deze schapen had gesteld, zocht ze op en heeft met zijne vertroosting en hunne ziel verkwikt.

Hij openbaart zich echter niet *dadelijk* aan hen als de leeuw uit Juda's stam, die als lam was geslacht, doch als leeuw weer uit den dood ver-rezen was.

In Zijne openbaring is hier toename, opklimming. Hij openbaart zich hier allengskens meer en meer.

Hij begint met zich bekend te maken als een *belangstellend vreemdeling*, die hen hoorde redeneeren en wel merkte aan hun gezicht, dat zij in druk waren.

Wat redenen zijn dit, die gij wandelende onder elkander verhandelt en waarom ziet gij zoo droevig?

Zij moesten zich — dat wilde Jezus — eerst maar eens goed uitpraten. Dat zou hun zelf eenige verruiming geven, en dan kon Hij hen daarna te beter te recht brengen.

Wat scheelt u toch, vroeg daarom, zoo echt wijs, de groote geestelijke Medicijnmeester; vertel mij uwe benauwdheid eens.

Toen is eerst Cleopas en straks de andere discipel ook, als ik zoo mag zeggen, aan het „uitpakken” gegaan. Wat kwam er toen wat los. Uit den overvloed der harten sprak de mond. Gelijk eene beek zich uitstort op de velden.

En dan begint Jezus. O onverstandigen en tragen van hart om te ge-looven al hetgeen de profeten gesproken hebben. Het *moest* gaan met den Christus gelijk het is gegaan. Door de *diepte* naar de *hoogte*. Eerst won-derbaarlijk omlaag dalen, dan uitermate worden verhoogd. Door lijden

tot heerlijkheid. In Gods raad is het zoo bepaald. In Mozes en al de profeten is het zoo beschreven.

Luistert maar eens.

En dan is Jezus niet meer de belangstellende vreemdeling, maar de *grootte Schriftgeleerde* die hun het Oude Testament opendoet als met gouden sleutelen en hun beluisteren laat, ja als zien laat hoe de raad Gods, geopenbaard in Mozes en de profeten, historie is geworden in het lijden en sterven en verrijzen van den Messias.

Wat trof hun die actueele prediking van Christus!

Wat was die overeenkomstig hunne behoefte!

Wat was dat schoon!

Zoo hadden zij dat Woord Gods nog nooit gehoord en nog nooit gezien.

Zij waren er diep door getroffen!

Hun doode hart herleefde weer!

Hunne harten werden weer in hen brandende toen Hij hun zoo de Schriften opende en deed verstaan!

De eene profetie was nog al kostelijker dan de andere. Hunne zinnen werden met „het zoetst vermaak” gestreeld. En wat werd hun nu die verbijsterende kruisweg van Christus duidelijk!

Zij leerden nu in één uur meer dan vroeger in *jaren* ooit geleerd was. Zij leefden er geheel van op.

O dat kostelijke getuigenis des Heeren!

En dan straks — als zij Hem gedwongen hebben om met hen te blijven en Jezus mée naar binnen is gegaan en met hen aanzat en het brood zegende en hunne oogen opende en zich aan hen ten volle openbaarde als de *opgestane Heiland*, ja toen waren ze als in Elim.

Gij hebt mijn weklacht en geschrei

Veranderd in een blijde rei;

Mijn zak ontbonden en mij weer

Met vreugd omgord, opdat mijn' eer,

Niet zwijg; zoo klimt uw lof naar boven;

Mijn God, U zal ik eeuwig loven. (Psalm 30).

Mochten wij Hem zoo ook hebben leeren kennen en ook de kracht Zijner opstanding, de bevindelijke, vertroostende, opbeurende kracht Zijner opstanding, zoodat wij in deze tijden na het graf en na den Paaschmorgen, weer vrij uit roemen durven: Christus leeft en wij met Hem! Ons leven is met Hem verborgen bij God! En de overdenking, de bespreking, de beluistering van het Evangelie der Opstanding is door den Heiligen Geest ook weer gebruikt om koesterend, verwarmend en bezielend op mij in te werken. De Heere heeft mij ook weer opgezocht en ik wandel weer opgewekt met Hem voort. Hij is mijn zielsvermaak.

Blijf Hij bij ons, altijd weer; vooral ook dan als het bij den avond wordt in het leven en de dag daalt.

En moge deze verzezen Zon der Gerechtigheid ook nog opgaan op ons Zendingsveld in veler harten en die ook, gelijk de Emmausgangers, verwikken met zijn heil.

Geldermalsen, April '21.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel.! Als ik u schrijf, moest ik eigenlijk met den brief mee kunnen reizen om noodzakelijke toelichtingen te geven en misvattingen te voorkomen.

Zoo heb ik het nu weer met den brief, dien gij in Febr. hebt ontvangen. Ik schreef toen:

„Te wapen mannen, vrouwen, jongelingen en jonge dochters, te wapen tegen Rome.

„Tegen Rome?

„Nee, ik kan het beter zeggen. Te wapen tegen den duivel en zijn rijk. Java voor Christus.”

Die laatste twee zinnen had ik er opzettelijk bij gevoegd, omdat ik voor misvatting vreesde. Wij hebben den strijd niet tegen Rome, maar tegen den Satan. Naar mijn oordeel staan wij, als het geldt den Satan en zijn rijk, naast Rome, tegen den vorst der duisternis.

Nu kreeg ik een brief van een broeder, lid der Ger. Kerk, (dat schrijft hij er uitdrukkelijk bij) waaraan ik het volgende ontleen:

„Wanneer onze Roomsche vrienden dit stukje onder oogen zagen, wat zouden zij er van denken? „is de breuk reeds niet groot genoeg, kunnen we alles op de Roomschen stapelen? Wanneer het op brandstapel en schavot aankomt, dan hebben de R. K. ook een goed aandeel voor Christelijke belijding gehad, terugziende op revolutionaire omwentelingen te beginnen van Frankrijk (1795). In Rusland wordt elke godsdienst vertrappt en verguisd, de gevolgen zijn tegenovergesteld anders geworden voor de haters van het Christendom, er wordt nu naar een zuiver Christendom gevraagd, wars van alle ceremoniën en vormendienst. Wordt onder den duivel en zijn rijk bepaaldelijk bedoeld de R. K.? Is dit het geval, hoe staan wij dan voor het feit, dat Ds. Louwerse, de thans Gereform. Pred., van Priester, dus van het dwalenrijk, tot het licht is gekomen?

Staan niet, jaar in, jaar uit het anti-rev. volk (R. K. en niet R. K., toch evenwel verwant) schouder aan schouder bij de stembus om te stemmen op Christ. voormannen?”

Deze broeder heeft derhalve juist het tegenovergestelde gelezen, van hetgeen ik heb willen zeggen. En ik vrees, dat hij niet de eenige is. Ten minste een Roomsche Rector, bij wien ik nog wel eens inlichtingen vraag, heeft nu mijn vraag om eenige toelichting van de cijfers over de Key-eilanden onbeantwoord gelaten.

Waarom?

Over ons kerkelijk leven is meer dan één tegenwoordig slecht te spreken. Een vriend van jaren schrijft mij: „Ik vind ons kerkelijk leven tegenwoordig erg mat.”

Het komt zeker door mijn emeritaat, dat mij buiten het leven plaatste, maar ik ben het met dezen broeder niet eens. Ik vind, dat er in ons kerkelijk leven heel wat actie zit. Er zijn wel krankheden. Maar deze worden gezien en gevoeld, de actie van het gezonde lichaam stoot deze microben uit of maakt ze krachteloos. Een krachtig leven wordt openbaar. Ik noem alleen maar de zending.

Onlangs waren wij ergens vergaderd en aan de koffietafel moest uw vriend het nog al ontgelden. Een broeder beweerde: „Ds. Dijkstra meet alles af naar de zending. Is iemand vóór de zending, hij is goed. Spreekt een boek over de zending, het wordt aanbevolen, zwijgt het er van, het is niets waard.” Ik kon lang niet tegen hem praten, dat begrijpt gij, ook had hij de lachers op zijn hand, alleen gelukte het mij om te zeggen, dat een kerk, die de zending verwaarloost, in droeven staat is, wat hij toestemde. Deze ondervinding heeft mij wat schuchter gemaakt. Het is waar, de Zending is niet *alles*, een kerk die aan zending doet en aan niets anders, verkeert misschien in nog droever staat, dan een kerk die de zending verwaarloost, en als ik niet heel voorzichtig ben krijg ik in de volgende maand weer een brief, die toont dat ik alweer niet begrepen ben. Maar

ik herhaal, een kerkelijk leven, dat de kranke verschijnselen aan den dag brengt en uitdrijft en een krachtige actie openbaart voor zending en evangelisatie, is niet mat.

Over de boek aankondigingen, waarmee onze vriend wat spotte, is het misschien goed eens wat nader mijn standpunt uiteen te zetten. Wanneer gij met aandacht mijn aankondigingen leest, die wegens beperkte ruimte zeer kort moeten zijn, zult gij merken dat ik het zeer betreur als iemand een boek uitgeeft, waarin van de zending sprake *moest* zijn, en waar blijkbaar deze zaak geheel vergeten is. Preeken en stichtelijke lectuur waarop dit woord toepasselijk is, worden gedrukt zonder tal. Ook komt dat wel eens voor in een ander boek. Daarentegen vind ik, dat in maandbladen en illustraties geregeld een zekere ruimte voor de zending behoort te worden afgezonderd, zooals dit in de Spiegel, Timotheus en de bladen van den heer Bosch te Baarn geschiedt.

Bij het aankondigen van andere boeken, b.v. romans, stel ik me steeds de vraag of een boek geschikt is voor onze zonen en dochteren. Een boek dat in het Zendingsblad wordt aangekondigd, kunt gij veilig aan uw kinderen in handen geven, zij zullen er naar mijn oordeel wat goeds uit kunnen leeren. Zulk een boek dient de Evangelisatie of de zending, zonder dit met ronde woorden te zeggen, en wordt daarom terecht in het Zendingsblad aangekondigd. Deze aankondigingen trekken ook wel de aandacht, er zijn er zelfs, die, bij het ontvangen van het blad, allereerst zien wat er in deze rubriek staat. Voor „Kunst” heb ik wel eenig gevoel, maar ik beveel geen boek aan dat alleen om zijn kunst mooi is, ik ben uit den ouden tijd, een boek moet een *doel* hebben en bepaald een *goed* doel, om de menschen tot Christus te leiden en in die keuze te bevestigen.

Tot mijn blijdschap mag ik u melden, dat de Macedoniër een goede Pers heeft. Gij zult reeds gelezen hebben het gunstig getuigenis van de Héraut en de Reformatie. Als de vrienden der zending nu maar luisteren naar den goeden raad en door inteekenen steunen.

Bijzonder het laatste nummer, dat een stuk van Ds. D. Bakker over de Classis Batavia bevatte, trok nog al de opmerkzaamheid. Het is, dit hebt gij wel begrepen, een Classis van Europeesche kerken in Indië. De Nederlandsche taal wordt gebruikt op de vergaderingen en dit sluit de Javaansche en Soembaneesche kerken natuurlijk uit. Maar nu heb ik nog wel een vraag. Er zijn op Java reeds verscheidene Javaansche kerken geïnstitueerd, Glongong, Grendeng en andere. Deze kerken moesten dunkt mij ook in een Classis worden samengevoegd. Zij hebben hare eigene gemeenschappelijke zaken en belangen en zijn in staat deze te behandelen. Mij komt het voor, dat zij ook een Classis moesten vormen. Ik stel u voor dit eens aan Ds. Bakker te vragen en dan moet hij ons tevens eens vertellen hoe deze Javaansche Classis dan in 't kerkverband moet worden opgenomen. Moet zij haar verband zoeken naar de zijde van andere Javaansche gemeenten, die gesticht zijn door den arbeid van het Ned. Zend. Gen., van de Salatiga-zending en dergelijke, of naar de zijde der Europeesche kerken? Ds. Bakker kan alles zoo duidelijk en overtuigend beredeneeren. Ik wil hem eens gaarne daarover hooren. Zullen wij hem deze vragen eens voorleggen? Vindt gij het goed? Afgesproken!

In dit no. v. h. Zend. Blad vindt gij reeds een woord over het Pinksterfeest. Zeer vroeg. Dit *moet* wel, want een volgend no. verschijnt na den Pinksterdag.

Een vorig jaar werd een verzuim goedgeemaakt door een beroep op alle bladen. Ik hoop dat de bladen nu ook weer op deze belangrijke collecte zullen wijzen. Wilt gij wel een goed woord voor mij doen?

Een kleine ramp trof de zendingsbibliotheek. Het prachtwerk van H.

Colijn, Neerlands Indië werd door water totaal onbruikbaar. Een nieuw exemplaar kost gebonden tegenwoordig f 24. Zoudt gij ook iemand weten, die mij verblijden wil door aanbieding van een exemplaar ten geschenke of tegen den halven prijs. Kijk eens voor mij uit!

Met vriendelijke groete,

Rotterdam, Snellinckstraat 54a, 22-3-'21.

H. DIJKSTRA.

Groep Ds. J. F. Colenbrander.

Den 19 Maart is Ds. J. F. Colenbrander weer naar Soemba vertrokken. Men beschouwe deze groep met aandacht want hij spreekt van zedingsleed en diepe smart.

Naast mevrouw staat Femmo, geb. 20 April 1907. Deze blijft in Nederland en is voornemens om te Kampen te studeeren voor predikant. Hij wordt 20 April 14 jaar. Naast den dominé staat Gerrit Johan, geboren 25 Augustus 1910. Deze tienjarige jongen blijft ook in Nederland, bij een oom te de Krim. Margaretha Christina, geb. 21

Januari 1913. Deze lieve achtjarige meid blijft ook achter bij haar tante eveneens te de Krim. Eindelijk komt de jongste. Die mogen ze weer meenemen naar Soemba.

Tot mijn spijt weet ik van haar naam noch geboortedag. Indertijd zal een en ander wel vermeld zijn, maar achteloosheid deed mij verzuimen aantekening te houden. Zij zal echter wel rijkelijk genieten van de ouderlijke troetelingen, nu ze de eenige is, die overblijft. De andere kinderen zien de ouders waarschijnlijk niet weder vóór ze volwassen zijn.

God sterke onze geliefde broeder en zuster en geve ons de rechte waardeerding van dit zendingsoffer.

H. D.

Christ. Holl. Inl. Kweekschool.

De directeur der Christ. Holl. Inl. Kweekschool zond een schrijven waaraan het volgende is ontleend:

Leerschool.

„De Kweekschool heeft als leerschool een Chr. Holl. Inl. Sch. noodig. De Idenburgschool ligt op een afstand van ruim een uur van de plaats, waar de Kweekschool vermoedelijk zal komen en kan dus bezwaarlijk als leerschool dienst doen. Het komt me gewenscht voor, dat deze leerschool opgericht wordt door de Solosche Schoolvereniging. Het Bestuur der Schoolvereniging heeft erkenning van behoefte aangevraagd, welke door de Regeering reeds is verleend. Het tijdstip der opening dezer school is afhankelijk van het aantal onderwijzers, dat voor de Solosche scholen uit Holland overkomt.

Onderwijzers Jav. Taal.

De onderwijzer in de Javaansche taal Prawira Admadja, Onderw. a. d. Openbare Normaalschool te Solo, heeft met ingang van 1 December 1920 ontslag gevraagd, wegens den grooten afstand, waarop de Kweekschool van zijn woning is gelegen. Een der Onderwijzers van de Keucheniuschool, Theophilus al. Reksadihardja heeft naar de H. I. Kweekschool gesolliciteerd. In overleg met den heer Koelewijn is hij tijdelijk benoemd om de Javaansche lessen te geven. Hij geeft zijn lessen Woensdagmiddag en Donderdagmorgen. Indien hij mocht voldoen, zal ik voorstellen hem met ingang van 1 Juli 1921 voor vast te benoemen. De heer Koelewijn heeft geen bezwaar hem af te staan. Theophilus spreekt behoorlijk Hollandsch.

Groote blijdschap bracht in onze nog kleine kweekschoolmaatschappij het tele-

gram, dat een leeraar benoemd is. De Schoolbladen van deze week berichten, dat de benoemde de heer W. Vermolen, Hoofd der School te Bleiswijk is. Het verheugt ons zeer, dat U zoo spoedig geslaagd is. We mogen zijn komst zeker wel spoedig tegemoet zien.

Leerlingen.

De arbeid aan de Kweekschool ging rustig voort. De blijmoedigheid in het werk bleef bij allen, die aan de Kweekschool verbonden zijn. Het is zoo goed te zien, hoe de leerlingen de Kweekschool als de hunne leeren beschouwen, de Kweekschool voor het Christenvolk in Indië. Ze vragen me telkens, of ze er in de Inlandsche bladen in het eigen land propaganda voor mogen maken. 'k Sta dat natuurlijk niet toe. De Kweekschool heeft dat niet nodig, doch het geeft me toch bewijs, dat de school een plaats begint te veroveren. Ik verwacht straks een stroom van kandidaten voor den nieuwen cursus.

Het is wel jammer, dat op Java zich zoo weinigen aanmelden voor de Chr. Kweekschool. De oorzaken hiervoor zijn tweërlei. Vooreerst is het aantal Christenen, dat onderwijs in het Hollandsche genoten heeft, nog gering, en verder zijn buiten het onderwijs zooveel goed bezoldigde betrekkingen te krijgen, dat de lust om onderwijzer te worden daardoor getemperd wordt. Een jongmensch met diploma van de Holl. Inl. School verdient op 14-jarigen leeftijd bij Post, Telegraaf en Staatsspoor f75 vermeerderd met 50 procent duurtetoeslag. Een onderwijzer, die na de H. I. S. nog een vijfjarige kweekschoolopleiding genoten heeft, begint ook met een salaris van f75 en 50 procent toeslag, en heeft nog minder verhoogingen dan de jongelui bij post en spoor. Geen wonder dat velen voor de eerste staatsbetrekkingen kiezen. Van de Kweekschool te Batavia zijn het vorige jaar slechts 2 van de 14 geslaagden bij het onderwijs geplaatst. De overigen zochten elders een beter bezoldigde betrekking. En die twee waren een meisje en een achterlijke jonge man.

Het eenige maar in zich zelf krachtige tegenwicht, 't welk de Solosche kweekschool tegen zulk een verloop heeft, is de liefde tot de Zending en allen Christelijken arbeid, die bij de jongelui gevoed moet worden. Voor zoover ik nu bij de leerlingen beoordeelen kan, is er geen grond voor de vrees, dat onze leerlingen straks ook een weg buiten het onderwijs zullen kiezen. De belangstelling voor het Chr. leven is groot en de begeerte om een actief aandeel te nemen groeit steeds.

Een droevige zaak heb ik U te melden. In November van 't vorig jaar kreeg de eenigste Chineesche jongen der 1e klasse een bloedspuwing. Na een verpleging van twee maanden is hij naar huis vertrokken. De laatste berichten zijn niet erg gunstig. Ik vrees, dat we hem niet weer in Solo terug zullen zien. Ook de leerlinge uit de Minahassa, aan wie het vorig jaar wegens longaandoening verlof moest worden verleend, is nog niet hersteld.

Overigens was de gezondheidstoestand bevredigend. Enkele gevallen van influenza en malaria kwamen voor, doch deze ongesteldheid was van voorbijgaanden aard.

In de eerste klasse zitten nu 23 leerlingen, 17 jongens en 6 meisjes en in de tweede klasse 19 leerlingen, 17 jongens en 2 meisjes, totaal 42 leerlingen. Naar de nationaliteit gerekend zijn hiervan 11 Javanen, 16 Menadoneezen en Sangireezen, 10 Batakken, 4 Ambonneezen en 1 Chinees.

Orgel.

Eenigen tijd geleden kreeg ik een aanbod van den heer de Vries te Lawang omtrent een orgel, dat de eigenares Zuster Lollema, die met verlof naar Holland vertrok, tegen vergoeding van de reparatiekosten aan de kweekschool wilde afstaan. Van den orgelhandelaar kreeg ik bericht, dat het orgel een waarde had na de herstelling van f500 à f600. Ik heb daarop het orgel in dank aasnvaard. De kosten van de reparatie bedragen f190. Ik verzoek U mij toe te staan dit bedrag uit de Kweekschoolkas te voteeren.

Gymnastiek.

Evenals in Holland zal ook in Indië aan de lichamelijke opvoeding meer aandacht worden besteed. Op de Gouv. Kweekscholen wordt reeds onderwijs in de gymnastiek gegeven. Ik acht het gewenscht, dat ook de Chr. Kweekschool de gymnastiek in haar program opneemt. We hebben echter nog geen gymnastieklokaal en ook niemand onder het personeel, die met dat onderwijs zou kunnen belast worden. Voorloopig zullen we ons moeten beperken tot de Zweedsche gymnastiek, die in de open lucht kan beoefend worden en enkele gedeelten van de atletiek.

De vorige week is hier in Solo een Onderofficier aangesteld, om leiding te geven aan het gymnastiekonderricht aan militairen en op openbare scholen. 't Is een jonge man van Gereformeerden huize, Gemser genaamd, die ook trouw met onzen Zedingskring meeleeft; hij is in het bezit van een gymnastiekdiploma. De militaire Commandant van Solo is bereid hem enkele uren

per week voor het gymnastiekonderricht aan de Kweekschool af te staan.

Ik verzoek U mij toe te staan, hem enkele uren per week dit onderwijs aan de leerlingen der Kweekschool te doen geven en hem daarvoor een matige belooning toe te kennen. Gouvernmentssubsidie zal deze uitgaven voor 2/3 deel of geheel dekken.

Vrij reizen.

Mijn verzoek, in April 1920 bij de Regeering ingediend, om vrij reizen voor de leerlingen der Chr. Kweekschool bij vacantie en eerste komst op school, is begin van dit jaar met gunstig advies door den Directeur van Onderwijs en door den Directeur v. h. Bureau van Reiswezen naar Buitenzorg doorgezonden. Namens den Directeur van Onderwijs ontving ik bericht, dat een gunstig besluit binnenkort verwacht kan worden."

Namens de Deputaten van de Generale Synode voor de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Maart 1921.

Poerbolingo.

(Vervolg).

Bandjarnegara.

Ongeveer halverwege tusschen Poerbolingo en Wonosobo ligt Bandjarnegara. Deze plaats was eigenlijk bestemd om een eigen Missionairen Dienaar te krijgen, maar Dr. Esser zegt, deze bruid, door velen geprezen en dikwijls het hof gemaakt, wordt ten slotte door niemand begeerd; m.a.w. er is geen enkele kerk gekomen om Bandjarnegara als zendingsterrein te begeeren. De kans is nu voor „deze bruid” verkeken. Het terrein zal nu wel aan Wonosobo worden toevertrouwd.

Batoer.

Ook bracht Dr. Esser een bezoek aan Batoer, in het Diënggebergte. Hier zou ook wel geschikt een Miss. Dienaar kunnen worden geplaatst, als wij maar mannen en geld hadden. De velden zijn nog niet wit om te oogsten, maar er zijn daar overal in de buurt belangstellenden, aanknoopingspunten in verschillende desa's; o.a. ook te Kalibening.

Grendeng.

Grendeng is een geïnstitueerde kerk en Dr. Esser zit er gaarne eens te midden van zijn volkje om eens te bespreken hoe zij tot de kennis der waarheid gekomen zijn. Zij zijn in 1895 begonnen het „Onze Vader” bij wijze van tooverformule van buiten te leeren. Ze hadden dit geleerd van iemand te Watoemas, van welke plaats Ds. Lion Cachet vertelt in „Een Jaar op Reis” blz.

781. Bekend is voorts de overgang van den politie-man, (zie Zend.bl. 1920 blz. 24). Deze is nu bevorderd tot wethouder (bau) der desa. Merkwaardig is het, dat niet één der gemeenteleden gewonnen is door de prediking van een Miss. Dienaar, zelfs niet door een helper, maar allen door (wat wij zouden noemen) toevallige ontmoeting en samenloop van omstandigheden.

Dr. Esser vertelt van een ouden Chinee uit Adjibarang:

Van den bovengenoemden man schreef ik vroeger al, hoe het gesprek met een Christen van zeer twijfelachtige kwaliteit uit onze gemeente te Pangaloesan op een huwelijksfeest te Grendeng de directe aanleiding was geworden. Ook schijnt hij zich aangesloten te hebben om een houvast te krijgen tegen zijn groote levenszonde, de speelzucht, die hem in de ellende gebracht had. Helaas, wierp ditmaal op ons liefelijk Avondmaalsfeest een donkere schaduw, dat onze vriend niet mocht toetreden, omdat hij betrappt was weder zich aan zijn oude lievelingszonde te hebben schuldig gemaakt. Hoe moeilijk is ook deze nationale zonde, éénmaal tot een hartstocht geworden, te overwinnen! Toch wanhopen we niet, met name ten aanzien van dezen broeder, die te zeer den indruk maakt van oprechtheid dan dat we zouden twifelen dat de Heere hem uit dezen strik zal verlossen.

Enkele maanden na zijn toetreding stierf zijn vrouw. Er was toen voor de begrafenis een jonge neef uit Penoesoepan over gekomen. Deze was een trouwe Islammer, welke ook bij zijn bezoek zijn oude gebeden wilde doen. Maar onze bau (toenmaals nog politie) sprak hem van het Christelijk gebed en sedert dat gesprek heeft hij de Islamsche gebeden nagelaten en zich tot het Christendom geneigd. Deze jonge man, sedert zijn doop Joesoep geheeten, bracht de nieuwe leer over in zijn dorp. *Penoesoepan.*

De woonplaats van dien neef is den aandachtige lezers van Ds. Lion Cachets „Reis” niet onbekend, men leest er van op bl. 780.

Dr. Esser zegt er van:

In Vermeers tijd bestond er een niet on aanzienlijke gemeente, die echter in haar geheel met de groote uittocht tengevolge van de breuke met Sadrach, meeging. Toen ik pas op Java was, heb ik hen nog opgezocht en in het huis van één der trouwste Sadrachianen, op wier erf toen juist een nieuw kerkje was opgericht, van Zaterdag tot Maandag gelogeerd. 't Kringetje was toen echter reeds zeer geslonken in vergelijking met Vermeers tijd en thans is er niet één Sadrachiaan daar meer over en het kerkje al lang afgebroken. Zóó gaat het

doorgaans met die Sadrachinaansche gemeenten: als de iman (voorganger) sterft of om de een of andere reden er mee ophoudt, lossen die kringen zich op. Het merkwaardige is echter, dat de lieden, die thans in dat zelfde Penoesoepan tot het Christendom overgingen met die Sadrachianen niets uit te staan hebben, ja nauwelijks van hen gehoord hebben.

Lotjongdong.

Van Penoesoepan verbreidde zich het Evangelie naar Lotjongdong, ten Noorden van Maos. Ook dat ging weer zoo eigenaardig toe. Bovenbedoelde Joesoep had een nicht, een vrouw van verdachte zeden. Deze kwam in Lotjongdong en zag dat de lieden daar de Mohammedaansche gebeden waarnamen. „Ach” zei zij, „doen jullie dat nog? mijn neef Medrawi (zóó heette Joesoep vroeger) kent tegenwoordig heel andere gebeden; hij bidt zóó maar, plat, in het Javaansch, en niet in het Arabisch!” En dat was de aanleiding, dat de lieden van Lotjongdong gingen navraag doen naar het Christendom.

Arabesari.

Onze oude Chineesche vriend uit Adjibarang was met zijn vrouw en vriendin (ook sedert gedoopt) eveneens aanwezig. Ik heb al vroeger verteld hoe Eng Soan met het Evangelie in het ziekenhuis bekend werd. Hier hebben wij dus een directe vrucht van het hospitaal en als middel van toebrenging kan het onderwijs door helper (en predikant?) genoemd worden. Van Eng Soan hoorde een oude godsdienstleeraar van het Christendom. Deze bracht de tijding weer over naar Arabesari, een bewaker (djoeroekoentji) van een heilig graf en naar den timmerman Tjadikrama. Op onzen hemelvaartsdag in 1918 waren die godsdienstleeraar en zijn vriend de djoeroekoentji op onze bijeenkomst in Poerbolingo aanwezig. De eerste heeft echter den spot en druk voor de goede zaak niet over gehad. Hij zei tegen de vrouw van den djoeroekoentji: „'t Is zoo lastig om Christen in het openbaar te zijn; God ziet het hart aan en 't komt toch maar op het binnenste aan. Wij moeten maar den Heere in het hart dienen. De menschen hebben er niets mee te maken.”

„Neen”, gaf het oude moedertje ten bescheid, „op uw zeggen hebben we ons aangesloten bij de Christenen. Nu blijven wij daar ook bij.”

Kalibenda.

Van Eng Soan vernam ook de toekang wang (belastinggaarder) van Kalibenda van de nieuwe leer. Deze toekang wang was n.l. een zoon van den ouden tjarik (dorpschrijver) van Tjiledoeg, een vriend

van den Chinees uit zijn jeugd, Die toekang sprak er over in zijn dessa. En eenigen tijd scheen het of in Kalibenda een wijde deur geopend was; vooral het desabestuur was belangstellend. In October van het vorige jaar logeerde ik daarom bij den loerah (burgemeester), een aardigen, eenvoudigen ouden heer, gehuwd met twee vrouwen, dus twee huizen hebbende. Onze goeroe indjil kwam er toen geregeld. Maar de Sarekat Islam (de bekende Islamische propagandabond) begon een scherpe tegenactie.

Van den toekang wang vernam de kebanjan (gemeentebode) van den Christelijken godsdienst. Terwijl de toekang wang tenslotte in theosofische wateren verzeild raakte — de Theosofie maakt onder Hollanders, Chineezers en Javanen grooten opgang — bleef de kebanjan getrouwd. Op 12 September doopte ik hem en zijn zoon. Zijn oude grijze moeder was er ook bij. Zij heeft groote belangstelling, maar haar doop moest nog uitgesteld worden wegens al te groote onkunde. De eischen, die wij aan haar zoon stelden, waren toch al zeer laag gesteld. De andere kinderen waren bij moeder thuis gebleven. Ik hoop later gelegenheid te krijgen, hen te doopen, maar het is nog een open vraag of de vrouw van den kebanjan dan ook meegedoopt kan worden. Haar bepaalde afkeer is overwonnen, maar oprechte belangstelling toonde zij ook niet.

De vader van den toekang wang, de gepensioneerde dorpschrijver van Tjiledoeg vernam ook van zijn zoon, dat zijn oude vriend Eng Soan Christen was geworden. Hij was te zwak om hem in Adjabarang op te zoeken. Maar het feit dat zijn jeugdvriend het Christendom had omhelsd, deed ook zijn aandacht erop gericht zijn. Vooral indruk maakten op hem de twee geboden der liefde, die op de Javaansche wandkalender (in Banjoemas jaarlijks in een oplage van 3000 ex. verspreid) gedrukt waren.

Het eerste bezocht ik hem verleden jaar October, op dezelfde reis waarbij ik in Kalibenda logeerde. Ik sprak met hem en zijn huisgenooten en buurlieden toen vooral over de liefde. Op mijn aansporen ging hij naar het ziekenhuis voor zijn asthma. Dáár heeft hij ook veel met den in de zendingsgeschiedenis bekenden oud-tjarik van Glonggong (Keboemen) gesproken.

5 September, toen ik naar Adjabarang was geweest mede in verband met het dooponderzoek van den Kebajan van Kalibenda, zocht ik Tjiledoeg nog in het voorbijgaan op. Het zijn daar aardige luidjes, die een openhartigen indruk maakten. Ik

drong bij hen er op aan den volgende Zondag de groote vergadering in Grendeng te volgen. Nu, ik had weinig hoop, dat ze het doen zouden. Voor den ouden heer was het te ver, en voor de anderen?

Zeër was ik verrast Zaterdagavond in Grendeng een jongen man, politie van Tjiledoeg, te ontmoeten. Hij vertelde mij dat hij juist in ons Javaansche maandblad *Jesaia* 55 las en getroffen was door de woorden: zoekt den Heere, terwijl (of zoolang) Hij te vinden is", toen de kebanjan van Kalibenda aan was komen loopen en gevraagd had, of iemand met hem mee ging naar Grendeng. Hij was toen maar meegegaan om te „nontonnen" (d.i. eens komen kijken uit nieuwsgierigheid), want dat „zoolang" zat hem dwars: misschien zou het straks te laat zijn!

Den volgende dag bediende Dr. Esser het Avondmaal en des namiddags den doop en keerde des avonds zeer opgewekt naar Poerbolingo terug.

Opmerkingen.

Het zal elk, die zich de moeite getroost deze bladzijden met aandacht te lezen, treffen, hoe het Woord in deze streek *loopt*.

Dr. Esser besluit met enkele opmerkingen:

Zien wij nu terug op het zoo pas verhaalde, dan zijn het vooral twee dingen, die mij opmerkenswaard toeschijnen. Allereerst wel het feit, dat het Christendom zich verbreidt veel minder door directe werkzaamheid van predikant of goerce dan wel door spontane overbrenging van den één op den ander. Daarbij doet zich het eigenaardige verschijnsel voor, dat de tusschenschakels veelal menschen zijn, wier kennis hoogst gebrekkig is en wier Christendom (zoo zij het al hebben) van verdacht alloo is.

Verder is het ook merkwaardig, dat het bijna steeds santrikringen (d.w.z. kringen, waar de Mohammedaansche gebeden worden gehouden) zijn, waar wij aanknoopingspunten vinden. Het is als of de groote menigte, die slechts aan rijst en sawah denkt, even weinig als in Holland, voor religieuze invloeden toegankelijk is. Bij al hun bijgehoof, vormendienstbedriegerij enz. is het toch, tenminste voor zoover mijn ervaring reikt onder de santri's en hadji's, dat men de „Godzoekers" het meest zal aantreffen.

Zegene God dezen arbeid en bevestigte Hij wat zoo schoon begon.

H. D.

De Macedoniër.

De „Heraut" schrijft:

Op het gebied van de zending mogen we

verblijdende mededeelingen doen over het bekende tijdschrift *De Macedoniër*, onder redactie van de predikanten H. Dijkstra, te Rotterdam; D. Bakker, te Djokjakarta, en D. K. Wielenga, te Pajeti. De Macedonier is sinds jaren bekend en geliefd en een aanbeveling is hier eigenlijk overbodig. Toch, degenen, die het niet wisten, mogen het thans vernemen, dat ook dit Zendingstijdschrift — hoe kan het anders — heeft te kampen gehad met de ongunst der tijden. Het werd moeilijk het hoofd boven water te houden. En ten gevolge daarvan, kon het blad, dat zich anders maandelijks bij zijn lezers aandiende, slechts om de twee maanden verschijnen. En tot de verblijdende mededeelingen waarop we doelden, hoort dan ook in de eerste plaats, dat De Macedoniër voortaan weer van maand tot maand zal uitkomen, terwijl de prijs slechts met ongeveer 30 % is verhoogd.

Maar nu de inhoud. De Macedoniër begon met 1921 zijn vijf-en-twintigsten jaargang. Zoo was er alle reden, waar het te staan van het tijdschrift getuigt van lange Zendingsaktie, eens na te gaan, wat in die jaren is bereikt. We verstaan het daarom, dat deze jaargang opent met een Terugblik van Ds. Bakker. Hij, die krachtens zijn ambt van docent aan de Keuchenius-school min of meer in het centrum verkeert van den arbeid op Midden-Java, was wel de meest geschikte man, om zulk een overzicht te schrijven.

Ds. Bakker kan gewagen van groote zendingen, die God in de laatste jaren heeft gegeven. Een 20 jaar geleden maakte onze zending een crisis door. Begin 1900 werkten op ons terrein slechts 3 Europeesche zendingsarbeiders en buitendien hadden Sadrach en zijn volgelingen zich losgemaakt van onze zending. Het scheen wel, of al, wat er vroeger was geschied, vruchteloos was geweest.

En thans? Hoe is alles door Gods genade ten goede veranderd! Men is naar andere methode gaan arbeiden. Het eigenlijke zendingswerk zou worden gesteund door den schooldienst en den medischen dienst. Het ons toegewezen terrein is verkleind, doordat de residenties Tegal en Pekalongan werden overgedragen aan de Salatigazending. Maar daardoor zou ons terrein dan ook veel intenser kunnen worden bearbeid. Buitendien is de kolportage ter hand genomen, die het Javaansche Maandblad thans in niet minder dan 36000 exemplaren verspreidt. Reeds 7 kerken konden worden geïnstitueerd.

Men bestelle bij den uitgever E. Venema te Groningen à f4.— per jaar.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes komen weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

H. COLIJN.

Wie verkoopt of geeft aan de Zendingbibliotheek H. Colijn, *Neerlands Indië*, 2 deelen?

Aanbiedingen met prijsopgave aan Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

THEELOOD, POSTZEGELS ENZ.

In de afgelopen maand is door mij voor de zending ontvangen: van Mej. R. v. Dalfsen te Terwinselen 1 doos zilverp. en theel. verzameld door haar overleden dochter voor de Soembazending, van L. Langman te Enschedé voor de Zending op Soemba 1 doos zilverp. en theelood, van A. v. Wieren verzameld door de leerlingen der Da Costaschool te Sneek 1 pak theelood en zilverp.

Verkocht 2 K.G. postz. à f0.40 f0.80

Van A. Bax en 2 kennissen f2.50

Van M. Hordijk en A. Hensen f2.—

f5.30

P. J. SCHREUDER.

Rotterdam, Noordplein 39c.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vragen men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

Leestafel.

Naar wij vernemen zal er bij den uitgever J. H. Kok te Kampen met enkele dagen een nieuw boek van Mejuffrouw H. S. S. Kuyper het licht zien, getiteld: *Lentedagen in Italië*. Het wordt een zeer belangrijk boek, dat met niet minder dan 12 fraaie platen wordt verrijkt.

Bij denzelfden uitgever is ook ter perse gegaan een nieuw Dagboek van Ds. J. J. Knap. Gaf „De Lendenen Omgord”, een versterkend woord voor elken morgen bij den aanvang van den arbeid, dit nieuwe dagboek verschijnt onder den titel *Avondzegen* en wil iets geven, zooals de titel reeds zegt, voor den avond, als de dagtaak is verricht en de nachtelijke rust nadert.

En weldra zal ook bij Kok een boek verschijnen waaraan in onze christel. kringen reeds lang behoefte bestaat. De bekende schrijfster *Anthonia Margaretha* heeft met groote zorgvuldigheid een boekwerk samengesteld over *Vormen en Manieren*, de eischen der wellevendheid toegelicht voor onze Christelijke kringen.

Tot dusver waren onze jonge menschen, die door beroep of positie behoefte gevoelden aan zulk een handboek voor een zekere vorming, aangewezen op boeken die in den regel eenerzijds te veel en anderszijds te weinig gaven. De schrijfster geeft thans een boek dat met alle gerustheid in handen van alle jonge menschen gelegd kan worden en waaruit véél geleerd kan worden van alles wat een beschaafd mensch van noode heeft te weten, en vooral voor onze jonge menschen een goede gids kan zijn op hun verderden levensweg.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Uit het busje van Marten J. Zeldenrust te Hemelum f2. Van N.N. te Baambrugge f20. Van de Geref. Jongel.ver. te Opeinde (Gr.) f7.10. Van Saakje Brink te Surhuisterveen opgegaarde halve centen en halve stuivers f2.97½. Van Mej. E. Keegstra te Surhuisterveen verzamelde halve centen f1. Uit het busje van Immetje J. de Goede te Hemelum f1. Door A. Holscher uit het schoolbusje te de Bilt f3.98½. Door Mej. D. Pars van de Jonged.ver. „Weldoer” te Apeldoorn verzameld op de jaarvergadering f8.60. Uit het „Javaantje” van Jan Haringsma te Hemelum f1. Door H. A. Meijer verzameld door L. Miedema te West

Terschelling f10.14. Door A. J. Negberink van de Geref. Kerk te Geesteren-Gelselaar f16.60. Door Mj. E. N. de Jong uit het „Negertje” van de schoolkinderen te Nieuwkoop f3.25. Van Mej. H. Vlietstra te den Haag f5. Van Tjalling Hoekstra te Urk f5. Door D. v. d. Meulen van de Geref. Meisjesver. „Bidt en Werkt” te Wijnjeterp f30.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Maart 1921.

Mijn postrekening No. is 32806.

Ontvangen voor de Zending te Djokja en Solo.

Door J. H. Nieuwenhuizen te St. Maarten, saldo Zendingsblad en Zendingskalender f18. Van W. f100. Van de Geref. Kerk te Nieuw Vennip f250. Van idem te Vijfhuizen f38.83. Van idem te Wormerveer een collecte f39.15 en giften f39.80. Van idem te Bloemendaal f49.96. Van N. N. te Zaandam f10.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Maart 1921.

Geref. Kinderzendingvereen. Bussum.

In dank ontvangen uit de busjes van: Jan van Leeuwen f2.75½; van Joh. Bronder f3.06; van Gerrit Tobl f0.78½, voor de blaadjes f2.05 en een partij theelood; van Louis de Boer f1.06½ en voor blaadjes 31 cent; van Jo Oskamp f2.90; van Mien en Jeanne Rebel f2.18½, 34 halve centen en een partij zilverpapier en postzegels; van Mien Mulder f3.74 en voor de blaadjes f1.50; Meeuwis Mulder 33 cent en voor de blaadjes 55 cent; van Annie van Westering f1.72; van Jannie Vat f1.74½; van Dina Scheepmaker f3.37; van Mien Witteveen f2.70 en voor de blaadjes f1.66; van Mien van der Linde f1.25; van Fien Luder f2.59; van Gerrit Hoiting 50 halve centen; van Femma Korfmaker 50 cent en een partij theelood.

De eerstvolgende vergadering zal D.V. gehouden worden Woensdag 20 April des avonds van 6½ tot 7½ uur in de Geref. Kerk, Iepenlaan.

Onze jaarvergadering op 3 Maart j.l. heeft een verblijdend verloop gehad. Alle leden waren opgekomen en vele ouders en belangstellenden wonden onze samenkomst bij. Na aftrek van de onkosten zooals zendingsblaadjes enz. kon een som van f200 aan den penningmeester worden afgedragen, terwijl er nog een bedrag van f29 in kas bleef voor het nieuwe jaar.

Ds. Mulder gaf in zijn hartelijke toespraak den wensch te kennen, dat op het volgend jaarfeest de som van f300 mocht worden afgedragen. De kinderen zijn daarop vol ambitie aan 't werk getogen en de opbrengst van de maanden Februari en Maart doet de hoop koesteren dat aan die wensch zal kunnen worden voldaan. Geve de Heere dat bij de vele en groote offers die voor de zending worden gevraagd, de gaven in rijke mate mogen toevloeien en de

gebeden voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk worden vermenigvuldigd.

Mej. Ha. J. VAN VULPEN.

N. Englaan 3.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

J. Aarts te Blokzijl, saldo Kal. f7.85; Mej. M. Mulders te Meppel, gev. in de coll. f22.40 en f24.90 is f47.30; R. Kassies te N. Amsterdam, verzam. door schoolk. f61; H. T. Hospers te Emmer Compasum, gev. in de coll. en dankoffer f25; G. H. Hutman te Nijverdal, v. d. Zendingv. f700; Ds. v. d. Meulen te Schoonoord, een coll. f27.45 en saldo Kal. f5.45 is f32.90; D. A. Koebrugge te Onstwedde, uit de Zendingkas f30, Knapenv. f5.30 is f35.30; W. Jonkman te Nieuweroord, v. d. Zend. Comm. f144.72; Ds. Gravendijk, uit Ruinerwold-Kekange, eenige giften f16.44; Ds. Gravendijk, uit Hollandscheveld een coll. f22.30; Mej. H. Wind te Stads Musselkanaal, v. d. Jonged.v. f5.50; B. W. en echtgenoot te Groningen, f20; Ds. Binnema te Munnekezijl, saldo Kal. f93.65, busje in de Kerk f15, Jonged.v. f2.50 is f110.15; J. Bulthuis te Ulrum, v. d. Zend.v. f100; H. Tolsma te Oldekerk, busje v. d. Jongel.v. f13.89; Ds. Schaafsma te Grijskerk, busje in de Kerk f10; B. Roosjen te Diever 't Negertje der school f12; Ds. Schaafsma te Grijskerk, van A. S., H. B., J. v. d. P., A. P., A. M., T. W. f6.78; Mej. L. Wieringa te Zijldijk, v. d. Jonged.v. f17.50; K. G. v. d. Velde te Lutjegast, gecoll. op de Ringverg. Grootegast-O. f4; T. Tiedder te Loppersum, gev. in de coll. f2.40; O. Poortman te Valtkemrond, saldo Kal. f21.90; K. D. v. d. Kooi te Winsum-Obergum, 't Negertje der school f13.50; Wiardi te Heeg en Jantje en Annie W., 200 h. c. en theelood is f1; R. Werkman te Middelstum, gev. in de coll. f5, coll. spreekb. Ds. Hulsteyn f39.77 is f44.77; J. Wildvank te Delfzijl, busje van H. Klompie te Farmsum f6.95; A. H. Ruiters te Steenwijk, nag. Soemba-week f2; T. Tiedder te Loppersum, f14.40; Ds. Meijer te Marum, saldo Kal. f35, busjes in de Kerk f22.50 is f57.50; Ds. Bakker te Lutten, busjes Febr. f18.50; Mej. A. Panjer, in 't ziekenhuis f1; R. Assies te Een, v. d. Jongel.v. f14.35; Mej. J. Mulders te Meppel, overig kasgeld f59.75; Ds. Jansen te Tenboer, busjes in de kerk f21.71½ en f23.28½ is f45; F. Fennema te Ommen, busje Jongel.v. f5.35; T. Kool te Meeden, saldo Kal. f14; A. Boot te Groningen, verz. theelood en zilverp. f1.55; Ds. Posteam te Veendam, gev. in de brievenbus f1; P. Beukema te Leens, v. d. Zend.v. f100; Ds. Visser te Oldemarkt, busje van Bertus Hettebry te Paasloo f6.24; Ds. v. Halsema te Nijveen, v. d. Jongel.v. f9.50; Ds. Sluys te Staphorst, saldo Kal. f10.70, coll. jubileum Ds. S. f7.60 is f18.30; Ds. de Boer te Garrelsweer, 2 m.d.l. bijdrage f20; Ds. Elzinga te Grootegast, gev. in de coll. f10 en f10 en f5 en f2.50 is f27.50; P. Kremer te Een, coll. jaarf. Jongel.v. f8.90; Dr. Dee te

Dwingeloo, gev. in de coll. f2.50; Ds. Colenbrander, gev. in zijn brievenbus f10; Ds. Visser te Oldemarkt, busje van A. Sneep f8.10; Ds. Duursema te N. Amsterdam, coll. klassik Zendingdag f99.67; Ds. Duursema te N. Amsterdam, gev. in zijn brievenbus f2.50, in d. coll. f10 en f10 is f22.50; Ds. v. Goor te Groningen, van E. Nieboer bij 't 30-jarig huwelijksfeest f6; E. Buitendijk te Enschede, van 't Zend. Comité f200; Mej. W. G. Dop te Westerlee, busje schoolkind. f5.19½; R. Boverhuis te Assen, van de Zend. Com. mf325; Mej. G. Haan te Groningen, 2 m.d.l. stort. Kinderzend.v. f155; Mej. G. Haan te Groningen, van J. Veldkamp f258 h. c., A. Carels 50 h. c. is f1.54; Ds. de Jong te Schoonebeek, saldo Kal. f11.70; J. E. v. Buuren te Delfzijl, gev. in de coll. f2.50 en f15 is f17.50.

SOEMBAWEEK.

Alteveer f53.11½; Hollandscheveld f127.31; Hoogeveen f367; Nieuweroord f74.70; Nieuwlande f60.05; Meppel f335.39½; Nijveen f100; Ruinerwold-Kekange f170.04; Zuidwold f108.10; Bedum f274.35; Sappemeer f198; Groningen A f689.90; Genemuiden f45; Wierden f31.21; Hengelo f71.94; Wijhe f83.60; Ambt Vollenhove B f162.50; Oldemarkt f61.70.

En nu nog een wensch. Ds. de Bruyn wil gaarne een nieuw kerkgebouw te Waingapoe. Er staat een oud gebouwtje, geheel scheef gezakt, dat tot nu toe gebruikt wordt. Ds. Col. zeide: 't was beter een varkenshok dan een kerk te noemen.

Deze zou gaarne f9000 voor Ds. de Bruyn hebben medegenomen, doch onze kas gedoogde het niet en is nog veel meer dan ledig. Toch moet aldaar, de havenplaats van Soemba, waar ook nette regeeringswoningen gevonden worden, drigend noodig een gebouw verrijzen, waar de gemeente kan zaamkomen. Te Appingedam vatte men de zaak aan. Men begon te verzamelen om zonder bezwaar voor de Zendingkas dien wensch in vervulling te doen komen. Men gaf er aan vrijwillige bijdrage reeds f366, voegde er aan toe een gift, van bestemming veranderd ad f2.50 en een nag. van f2.50. Men collecteerde er voor bij 't afscheid van Ds. C. een bedrag van f255.54. Voorts voegde de Jonged.v. te Spijk er f200 aan toe en kwam er uit Overschild aan enkele kleine giften f2 bij. Totaal dus f828.54. Een mooi begin. Wie vult het aan? De daarvoor aan de Queastor gezonden bijdragen zullen voor dat doel afzonderlijk geboekt worden. Natuurlijk mogen de bijdragen voor de Zending er niet onder lijden, want onze kas heeft nog een aanzienlijk tekort.

Een extra gave dus er voor zal onze Broeders op Soemba zeer verblijden.

J. DUURSEMA, Queastor.

Groningen, 19 Maart 1921.

HET ZENDINGSBLAD

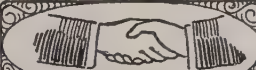
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth. 24 : 14^a

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest. — Brief naar Antiochië.
— Kerkelijk Gebouw te Solo. — Uit Batavia. — Djokjakarta. — Korte Berichten. —
Leestafel. — Giften.

Zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest.

En zij werden allen vervuld met den Heiligen
Geest, en begonnen te spreken met andere talen,
zooals de Geest hun gaf uit te spreken.

Handel. 2 : 4.

Eéne van de allergrootste daden van onzen Heere Jezus Christus na Zijne Hemelvaart is ongetwijfeld de uitstorting van den Heiligen Geest op den grooten en doorluchtigen dag van het Pinksterfeest. De roeping en bekeering van Paulus opdat hij den naam van Christus zou dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen Israëls, behoort zeker ook tot de grootste werken van Christus na Zijne Hemelvaart; en evenzoo, om nog één te noemen, de zelfopenbaring van Christus in majestueuse heerlijkheid aan Zijn' dienstknecht en vriend Johannes op het eiland Patmos. En zoo'n buitengewoon, zeer bijzonder werk van onzen hemelschen Middelaar is ook de zending van den Heiligen Geest in de Zijnen enkele dagen nadat Hij in heerlijkheid was opgenomen.

Dat doopen met den Heiligen Geest op dien dag des Pinksterfeestes beduidt echter niet dat de Heilige Geest tot toen toe nog nooit op bijzondere wijze in de harten der menschen had gewerkt.

Of Adam ook, na zijn afval van God, wederom tot genade is gekomen, is niet met volkomen zekerheid te zeggen. Van hem zelf hebben wij geene mededeeling dienaangaande ons in de H. Schrift bewaard; en God zelf heeft het ons ook niet opzettelijk in Zijn Woord bekend gemaakt of Hij zich ook over Adam weer in dien zin heeft ontfermd dat Hij hem van een „vijand Gods" weer in een „vriend Gods" heeft veranderd. Als wij in onze Belijdenis lezen (art. 17) dat God zich zelf na den afval van den mensch

begeven heeft om hem te zoeken, toen hij al bevende voor Hem vlood en hem getroost heeft en hem beloofd heeft Zijn' Zoon te zullen geven, die worden zou uit eene vrouw om den kop der slang te vermorzelen en hem gelukkig te maken, dan denken wij zeker het liefst dat Adam, hoezeer hij Gods wet ook geschonden had, toch ook weer verlost is geworden. En als dat is geschied, dan is dat vernieuwen, dat herscheppen van Adam, dat „van-boven-geboren worden” in hem gewrocht *door den Heiligen Geest*. En evenzeer heeft de Heilige Geest dat onderwerpelijk werk der nieuwe schepping of opwekking uit den geestelijken dood gewerkt in alle andere kinderen Gods, die onder den ouden dag, de eeuwen door, uit den dood in het leven zijn overgegaan. De Heilige Geest heeft dus, gelijk uit dat wonderbare, verborgene en onuitsprekelijke werk van de wedergeboorte reeds blijkt, vóór „Pinksteren” al veel gedaan in zondaars harten. Hij „was nog niet”, zooals in Joh. 7 : 39 staat, kan daarom niet beduiden dat Hij in de tijden vóór het Pinksterfeest, onder de oude bedeeing, alleen maar gewerkt heeft in het rijk der schepping met Zijne scheppende en onderhoudende kracht. Johannes zegt er echter bij in het aangehaalde vers, de Heilige Geest was nog niet, *overmits Jezus nog niet verheerlijkt was*, en die laatste woorden helderen wel op hoe wij dat „nog-niet-zijn” van den Heiligen Geest hebben te verstaan. Hij zou nog, hoewel Hij er was, op *bijzondere* wijze komen als Jezus zelf eerst verheerlijkt was geworden aan des Vaders rechterhand. Welnu, wij weten dat die verheerlijking heeft plaats gehad en nog voortduurt, sinds Hij Zijn lijdens-werk had volbracht op aarde. Toen is de buitengewone verhooging begonnen door de rechterhand Gods. Toen heeft Hij ook de belofte des Heiligen Geestes ontvangen van den Vader. Toen heeft Hij dan ook den Heiligen Geest uitgestort van den hemel uit, onder de teekenen van „wind” en „verdeelde tongen van vuur”, als zij allen eendrachtelijk bijeen waren op den dag van het Pinksterfeest. Toen zijn zij dan ook allen vervuld geworden met den Heiligen Geest.

Wat zullen zij wonderlijk gesteld geweest zijn in hunne ziel, nadat die „vervulling” met den Heiligen Geest had plaats gehad!

Wat de Apostelen van den Heere Jezus aangaat, de twaalven, om hen nu maar eens te noemen, die zijn toen door den Heiligen Geest niet herschapen geworden. Ook al weten wij het van Matthias, die in de vacature van Judas Iscariot gekozen is geworden, niet met zoovele woorden, van de anderen is het wel bekend dat zij toen reeds nieuwe schepselen in Christus Jezus waren. Niet een mensch, — die kan zich nog wel vergissen — maar Jezus zelf heeft het van hen uitgesproken. Het goede werk Gods behoefde toen in hen niet meer *begonnen* te worden door den Heiligen Geest. Dat heeft de uitgestorte Heilige Geest op dien wondervollen dag, waarop Hij door Jezus werd uitgezonden, wel in de harten van vele anderen gedaan. Wij lezen er van, niet waar, in Handelingen 2, dat velen verslagen werden, verbrijzeld werden, innerlijk als doorstoken in hunne harten na de rede van Petrus. De Heilige Geest heeft dat gedaan door middel van Petrus' woord. Van zonde overtuigd; in de schuld geworpen; de noodkreet opgewekt: „Is er nog eenig middel waardoor wij behouden kunnen worden; wat zullen zullen wij doen, mannen broeders? En zoo zijn er op dien dag velen door den Heiligen Geest als een brandhout gerukt uit het vuur; uitgerukt uit de macht der duisternis; in Zion geboren; gedoopt in den naam des Heeren; en toegevoegd tot het volk dat verkondigen moet de deugden Desgenen Die hen geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbare licht.

In de vrome Apostelen van Christus en in andere vromen, die ook ver-

vuld zijn met den Heiligen Geest, zijn echter andere werkingen van den Heiligen Geest gewrocht geworden.

Hij heeft o.a. in de Apostelen zóó gewerkt dat zij begonnen te spreken met andere talen, zooals de Geest hun gaf uit te spreken. En zij hebben toen aan de volkeren in hun eigen taal de groote werken Gods verkondigd. Dat talen-wonder — hoe men het ook wil opvatten — is één van de zeer wonderlijke vruchten van de uitstorting des Heiligen Geestes geweest.

Maar Hij heeft ongetwijfeld ook nog vele andere vruchten in de knechten en kinderen Gods gewerkt en hen doen genieten.

Wat zullen de hemelsche vertroostingën door den Heiligen Geest hen hebben verkwikt!

Hoe zal de liefde Gods door den Heiligen Geest in hunne ziel uitgestort, hen innerlijk hebben verrijkt. Een volle beek van wellust maakte hier elk in liefde dronken.

Wat zal er toen ook een zalige vrede Gods in hunne harten zijn geweest, een vrede, die het verstand te boven ging en hunne harten en zinnen zoo gemakkelijk en zoo aangenaam bewaarde in Christus Jezus.

Wat zal ook de geestelijke blijdschap — o zoo'n malsche en rijpe vrucht des Geestes — den inwendigen mensch met liefelijke weldadigheid hebben aangedaan.

Als ik aan deze dingen denk, dan stel ik mij nooit anders voor of de discipelen van Jezus, die *vervuld* werden met den Heiligen Geest, hebben zich in de eerste tijden welgelukzalig, overgelukkig gevoeld! Wat waren zij rijk! Wat zullen zij opgewekt zijn geweest! Wat zullen de aanvechtingen en de woelingen van het ongeloof en het oude zondige bestaan een tijdlang verre zijn geweest! De hemel en de hemelsche dingen hadden zeker onuitsprekelijke bekoring voor hen. Wat zullen zij met den Middelaar en den drieëenigen en volzaligen God ingenomen zijn geweest. Nevens Hem lustte hun niets in hemel noch op aarde. En hun mond vond tot Zijn lof gedurig ruimer stof. Zij spraken ongetwijfeld ook gaarne van die werkingen des Geestes; zij zongen er gedurig van; en bidden en aanbieden — nu, het geschiedde zeker menigmaal bij dag en ook nog wel in den nacht; het „U eeuwig dank en glorie, Heere!“ voor zooveel gunst, zij *konden* zeker niet nalaten het telkens nog eens weer te uiten met hart en met stem.

Mocht diezelfde Heilige Geest ook in ons het geestelijk werk der verlossing, en der vertroosting en der verheuging en der verrijking begonnen zijn. De wereld kent Hem niet en geniet Hem daarom ook niet. O, wat is die arm, die Hem mist! Mocht uw hart, lezer en lezeres, door Hem tot Zijn tempel zijn gekozen en toebereid, zoodat Hij met den Vader en den Zoon in u woont; gij de zalige gewaarwording van de liefde des Vaders en de genade des Zoons en de vertroostingën des Geestes veel smaakt; gij u daardoor vernieuwd gevoelt, en tot Gods lof en dienst zoo van harte bereid. De Heilige Geest bedauwe aldus of voor het eerst of weer bij vernieuwing de oudere, ook alle jongere lezers van het Zendingsblad.

En ook in rijke mate, als wij zoo mogen zeggen, „de geheele zaak van onze Zending“, èn hier èn in Indië. Opdat nóg velen worden toegebracht tot het Koninkrijk Gods; opdat onze ijver niet verslappe; opdat de gaven mild blijven vloeien; opdat de ziel van alle arbeiders met smeer en vettigheid verzadigd worde; bovenal opdat de psalm gezongen worden tot eer van Hem, die ons de rijke gave des Geestes welke zoo vele vruchten afwerpt, uit loutere genade heeft willen schenken.

Geldermalsen, Mei 1921.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel! Het Millioen-plan heeft ons een uitnemenden dienst bewezen. Het heeft ons volk een reuzenschrede vooruit gebracht in de richting van het systematisch geven. De meesten onzer waren gewoon bij het geven te handelen naar den indruk van het oogenblik. Een warme rede, een aangrijpend geval, en de beurs werd wijd geopend; men hoorde zelfs wel van menschen, die hun sieraden van het lichaam losmaakten en in den collectezak lieten vallen. Bij de lofspraken voor den gevierden spreker werd dan ook wel, als hoogste punt, de gecollecteerde som vermeld. Daarentegen was de collecte gering, als het geval niet roerend was.

Nu zijn die dingen op zich zelf wel aardig. Een mensch wordt wel eens gaarne geroerd. Dat is ook het schoone van treffende bekeeringsgeschiedenissen. Maar ik geef toch de voorkeur aan de zoogenaamde verbondsmatige leiding. Ds. Wisse mag haar dan smadend „verbondsmethodisme” noemen, ze sticht de beste en stevigste gemeenten.

Dit geldt ook van het geven. Stelselmatig geven is gewenscht. Er zijn menschen, die van alle inkomsten de tienden weglekken en die tienden verdeelen naar meer of minder vasten maatstaf. De Kerk krijgt er b.v. 20 % van, de zending 10 %, de armen, de scholen, het werk der barmhartigheid op allerlei terrein, elk krijgt zijn deel. Dat geeft stevigheid. En ik hoorde beweren, als de zending maar op *een tiende* van die tienden mocht rekenen, dat zou zijn 1 cent van elken gulden, dan zou er voorloopig geen enkel te kort in kas zijn, zelfs niet te Amsterdam, dat met N.-Holland voor f42.000 verantwoordelijk is. Denk er eens over!

Ik ben zeer verontwaardigd over een bericht betreffende art. 123 van het Indisch Regeeringsreglement. De Roomsche missie is met een beroep op dit art. geweigerd een pastoor op Amboina te vestigen. Me dunkt al wat Protestant is moet heftig hiertegen getuigen. Wat gelukkig dat wij niet zoo'n artikel in ons land hebben, dan zou heel onze Evangelisatie in Limburg onmogelijk worden gemaakt.

Gij weet dat de Gereformeerde Zendingsbond getroffen is door een geweldigen brand te Boerake op Celebes. Het huis van zend. Prins, die met vacantie in Nederland is, is in brand gestoken; alles is weg.

De zend.-onderwijzer J. Belksma schrijft nadat hij de zaak heeft onderzocht:

„Natuurlijk gissen we naar het ontstaan van den brand. Wij achten het allen vrijwel uitgesloten, dat eigen vuur de oorzaak kan zijn, en onweder was er niet aan de lucht. Zeer waarschijnlijk is de boel in brand gestoken. Maar door wien? Politieke onrust is er, voor zoover wij weten, op dit oogenblik in Makale niet. Is er iemand, die een persoonlijken wrok tegen Br. Prins koestert? Wij weten het niet. De gezaghebber zal de zaak onderzoeken, doch ik vrees, dat er heel weinig aan het licht zal komen.

Het is hier wel moeilijk werken en gevaarlijk ook. Het is een hard volkje, die Toradja's. We weten het wel van de moerids. Bij de familie Zijlstra hebben ze nu al tweemaal getracht in te breken. En van de goeroe van Sangalla' is onlangs bijna den geheelen inboedel bij nacht gestolen.”

Dezelfde broeder geeft in een ander verband een teekening van een onderwijzer aan een zijner scholen:

„In Rioe wilde de school minder goed, hoewel daar een Minahassische goeroe, nog wel in het bezit der hulpacte, aan het hoofd staat. Duidelijk zien we hier hoe de bloei eener school grootendeels afhankelijk is van de geschiktheid van den onderwijzer.

Deze man is niet lui, maar ook niet ijverig. Hij is niet koud, maar ook niet warm voor de zaak der Zending. Op de plaats waar hij woont, is het

vrij koel. Zoo is het ook met hem zelf gesteld: koel in zijn onderwijs, koel in zijn omgang met de menschen. 't Is net of hij gezworen heeft nooit weer te zullen lachen. Hij meent het wel goed, doch hij mist de gave het te toonen. Daarbij heeft hij lang gesukkeld met de taal, en nog heeft hij groote moeite behoorlijk de Bijbelsche Geschiedenis in de landstaal te vertellen. Het eenige waarvoor hij zich in het voorbijgegane jaar warm gemaakt heeft is de salarisactie."

De teekening is wel grappig en doet u wellicht even lachen. Best! Als gij dan ook maar even u indenkt, wat een verdriet het is voor een broeder, die vurig van geest, de zaak des Heeren op Celebes dient en met zulk personeel moet werken. En geloof maar, die onderwijzer te Rioe is niet de eenige.

Nog eenmaal geven wij broeder Belksma het woord, als hij ons vertelt van de salaris-actie van de goeroes (inlandsche onderwijzers):

„Vergeleken met de salarissen der Gouvernementsonderwijzers is hunne bezoldiging gering. Na de beëindiging van den oorlog is hier de duurte pas begonnen te nippen. De door de Regeering toegestane 20% duurte-toeslag helpt iets, doch niet voldoende”.

Dergelijke berichten komen uit verschillende streken van Indië. Tijdens den oorlog bleven vele levensmiddelen nog al goedkoop, omdat ze niet vervoerd konden worden, nu worden ze zeer duur, omdat er vraag naar is in verschillende werelddeelen.

Zoo worden de uitgaven telkens hooger en menigeen denkt aan de mogelijkheid van bezuiniging.

Kunnen wij het werk niet inkrimpen; hier en daar stopzetten? .

Ja dat kan heel goed. Inkrimpen gaat moeilijk. Men kan een volwassen jongeling, niet weer tot een kind maken; men kan hem wel doodslaan. Zoo kan men ook heel de zending wel stop zetten, maar dan ook heelemaal. Het is onmogelijk aan zending te doen en niet te groeien. Telkens staat men voor nieuwe nooden.

De zending schijnt veel een bodemloos vat.

Er valt zoo onuitsprekelijk veel te doen, de grens is niet bij benadering aan te geven.

Het is vreemd. Als iemand heelemaal niet doet aan zending of evangelisatie, daar niet in meeleeft en er zich niet om bekommert, kan hij tamelijk rustig leven. Hij gevoelt de nooden niet en wordt er niet door ontrust. Maar als iemand eenmaal begint mee te leven, ziet hij elken dag nieuwe nooden en wordt hem telkens iets meer dringends op het hart gebonden. De nood der wereld is onbegrensd.

Besteedt gij er dit jaar niets aan, het volgend jaar hebt gij ook niets er voor te offeren; besteedt gij er dit jaar één gulden aan, het volgend jaar raakt gij meer kwijt en binnen kort perst de nood u zóó, dat uw gave verdubbeld wordt. Het is niet mogelijk zooveel te geven voor de zending dat in den nood voorzien is.

De nood der zending is grenzenloos, omdat de ellende der wereld, buiten Christus, grenzenloos is. Juist daarom is het ook zoo goed een systeem te hebben in ons geven. Men zet de grenzen, waar God de grenzen zet in Zijn Woord; onder Israëel waren de tienden voor den Heere.

Maar nu nog iets. Als wij geven moeten wij geven met onze *ziel*. Niet alleen met onze hand. Als wij bidden en wij gebruiken alleen een ijdel verhaal van woorden, dat is geen bidden; in ons bidden moet de ziel er bij. Als wij geven en wij geven alleen maar guldens, rijksdaalders, bankbilletten van 100 af zelfs van 1000 gulden, dat is geen geven; de ziel moet er bij.

Een heiden, Tagore, maakte een tocht door ons land voor zijn heidensche denkebeelden en riep uit: „Zend ons menschen, zend ons *zielen*”. Het „Han-

delsblad" antwoordde: „De Westersche beschaving heeft geen ziel meer. De meesten hebben hun ziel al lang aan den duivel verkocht, aan den duivel van geld of van vulgair genot.”

Ziet dat is een vreeselijk antwoord. Zou het waar zijn? Hebben wij geen ziel meer? Hebben wij haar aan den duivel verkocht? Gelukkig, er is nog een volk dat een ziel heeft en dat zijn ziel geeft en dat in dien weg zijn ziel behoudt. Gode zij dank, dat volk is er nog en het geeft zijn ziel niet aan den heidenschen Tagore, het geeft zijn ziel aan de ellendigen dezer wereld, de slachtoffers van den duivel. Wij verkoopen onze ziel immers niet aan den geldduivel? En ook niet aan den pret-duivel? Wij geven onze ziel en ons geld aan het Koninkrijk Gods. Dezer dagen las ik een schoon woord: *De arbeid van de ziel, moet de ziel van den arbeid zijn.*

Dat is zoo bij den arbeid der zending, der evangelisatie, van het onderwijs en ook bij het geven. *Uw ziel dus*, en niets minder.

Hiermee neem ik weer afscheid voor een maand, als God mij leven en gezondheid spaart.

H. DIJKSTRA.

Rotterdam, Snellinckstraat 54a, 22—4—'21.

Kerkelijk Gebouw te Solo.

Niet elk zou verwachten dat ons plaatje een kerkgebouw voorstelt, en toch is dat zoo. Het is het kerkgebouw voor de Javaansche gemeente te Solo. In een volgend nummer zult gij wel kunnen zien, dat men op Java ook wel andere kerken bouwt, zelfs met een torenspits, die slank ter hemel wijst. Met het oog op aardbevingen verdient deze vorm waarschijnlijk de voorkeur, maar als getuigenis in 't Mohammedaansche land, ziet schrijver dezes gaarne een kerk met een torenspits.

Ds. A. Pos te Solo heeft in het N. Holl. Kerkblad een brief geplaatst, zeer lezenswaard, die dient als bijschrift bij dit plaatje. Hij luidt:

We hadden er wel op gerekend, dat we het Kerstfeest nog in onze nieuwe Javaansche kerk hadden kunnen vieren. Maar 't mocht niet zijn. De kerk was wel klaar,

maar de tegelvloer was toch nog te nieuw om die aan het gestap van zooveel al is het dan maar ongeschoeide en schuifelende Javanenvoeten te wagen. En er was toch ook nog te weinig meubilair. Het Kerstfeest hebben we nog gevierd in de naast, de kerk staande, 2de klas inlandsche school. Nu, indien iets, dan was dat wel geschikt om duidelijk te maken, hoe noodig het was, dat er een nieuwe kerk kwam. In de nauwe schoolbanken zitten wekelijks een 150 menschen opgepakt, en dat waren er met het Kerstfeest nog heel wat meer. Zelfs held er een heel kringetje afzonderlijk koempoelan op een zijgang of emper naast de school, vanwaar ze van tijd tot tijd verschenen om ons hun gezang te laten hooren. Voor hen was in de school geen plaats meer en zoo moesten ze dan maar buiten zitten.

De nieuwe kerk kan wel 300 menschen bevatten. Voorloopig hebben we voor omstreeks 200 plaats laten maken. Vijftig stoelen staan op den voorgrond, terwijl de verdere zitruimte ingenomen wordt door banken. Het is een meubilair van licht gebeitst djati, dat uitstekend staat op den grijzen tegelvloer, binnen de grijs geschilderde houten pilaren. Electrisch licht is voornamelijk ten behoeve van de Hollandsche gemeente, die er 's avonds in vergaderen zal, aangebracht. Een platform tusschen de beide consistoriedeuren draagt een lessenaar voor den voorlezer, en achterop tegen den muur een iets hooger en preekstoel. Een ruime consistoriekamer is achter de kerk gebouwd.

De kerk staat daar op een goede plaats, aan een tamelijk drukken weg naar station N. I. S. en S. S. Met het gezicht naar de kerk hebt ge rechts de woning van Stephanoes, één onzer flinkste goeroe's indijl; helaas is zijn gezondheid reeds geruimen tijd zwak. Verder een 2de klas inlandsche school, en rechts daarvan weer de in aanbouw zijnde Koningin-Emma-School, de school voor meisjes uit den Javaanschen adelstand. Een aantal zendingsgebouwen bij elkaar, wellicht straks nog meerdere. Het terrein vóór de kerk moet nog wat voorzien worden. We moeten hier een flinke oprijlaan hebben, wat boomen en bloemen.

En dit alles is nu het eigendom van de Javaansche gemeente. Er schuilt symboliek in, dat de grond dezer kerk, de fundamenten en de vloer, door de kerken van Noord-Holland gegeven zijn, maar de opbouw moet betaald worden door de Javaansche gemeente. De fundamenten leggen, dat is het werk der Zending, maar in den verderen bouw moet de nieuwe gemeente een zelfstandige plaats innemen. De gemeente toch is de ware tempel Gods: Ds. Bakker sprak

daarover uit 2 Cor. 6 op den morgen der ingebruikneming. Het gebouw is slechts het symbool van den waren tempel. Deze is grondvest op het fundament van apostelen en profeten, terwijl Christus de uiterste hoeksteen is, en op dit fundament zetten ook hier de gezondenen de gemeente. Doch de Heilige Geest is de ware bouwheer, die zich voor het leggen van de fundamenten bedient van de zendende kerken en gezonden personen, maar voor den opbouw van de gewonnenen zelf. Want ook aan deze gemeente zal bewaardheid worden: Christus heeft haar gegeven sommigen tot herders en leeraars, tot de volmaking der heiligen tot het werk der bediening, tot opbouw des lichaams van Christus.

Dat is dus nu de schuld der Jav. gemeente. Voor zij die, een som van enkele duizenden, heeft betaald, zijn er jaren heengegaan, maar er schuilt opvoedende kracht in zulk een taak. De Holl. gemeente helpt een weinig mee door als huur voor het gebouw te betalen jaarlijks f500. Als dit gebouw is betaald, dan komt een tweede aan de orde. Want er is hier voor de Javaansche gemeente veel te doen. Op verschillende plaatsen in de stad worden samenkomsten gehouden, en we hopen dat die zich mogen uitbreiden: ook daarvoor wordt een kerkgebouw nodig. Solo is wijd. 't Is een stad van 134.000 inwoners. En een Indische stad beslaat altijd zooveel meer oppervlakte, omdat de menschen er naast, en niet boven elkaar wonen.

In overleg met Ds. Bakker was de ingebruikneming van de kerk op 9 Januari bepaald. Dien Zondagmorgen wandelden Ds. Bakker en ik van mijn woning tegenover het Zendingsziekenhuis op Djebres naar de kerk, een wandeling van omstreeks 20 minuten. 't Was een heerlijke morgen. Nog hing er iets van de morgenkoelte. Het juichende gelaat der natuur loofde God. En langs den nauwen band tusschen natuur en geest werd het Sabbat in ons hart. Wij spraken over de schoonheid dezer natuur en over de blijdschap van Sabbatrust in Christus te mogen kennen en te mogen prediken. Ds. Bakker vertelde mij van zijn plannen voor dezen dienst, opdat het mij gemakkelijker zou vallen het te volgen. Toen we, negen uur, aankwamen, was de kerk reeds vol. Er werd op andere plaatsen in de stad geen koempoelan gehouden, alles was bijeen. Er waren er uit omliggende gemeenten naar hier uren komen loopen. Er waren belangstellende Mohammedanen. Er waren velen van de Hollandsche gemeente gekomen. Daar kon met een oprecht hart worden gezongen Ps. 122 : 1, al gaat dat zingen in

een Javaansche gemeente, regel voor regel voorgezegd, nog niet zoo uit volle borst als ge 't zoudt willen. Toch, deze menschen zijn er bij, dat ziet ge aan hun gelaat. Ze leven hier. 't Zijn de eenvoudigen, gekleed in hun donkere gewaden, kleur van armoede en onderworpenheid. Een enkele heeft een lichter baadje aan. Maar ge gevoelt u hier één met hen. Iets van zielsverwantschap doorleeft ge hier, als ge tesaam zulk een lied zingt. Tot dezen voelt ge u aangetrokken, die gelooven in Christus en Gods kinderen zijn, meer dan tot den hoogsten Javaan van rang of intellect, tot vorst of volksleider. Hier leeft ge met broeders en zusters, in één gemeenschap der heiligen, met die laatsten, die tegenover een afwijkende Europeesche wereld de eersten zijn.

Ds. Bakker sprak over 1 Kon. 8 : 23—30, en na een tusschenzang uit het nieuwe Javaansche psalmboek, een gezang op kerkinwijding, over 2 Cor. 6 : 14—18. Een ernstige en blijde dienst, waarin de gemeente gewezen werd op de genade, dat God, als zij samenkomt in het huis des Heeren, bij haar wil zijn, Zijn stem haar doet hooren, haar gebeden wil aannemen, en naar haar lof met welgevallen luistert. Daarom, 'wijl God bij haar, ja in haar woont: en zij zelf zoo de ware tempel Gods is, moet zij ook alle afgoderij en ongerechtigheid laten varen. Met onvermoeibaar enthousiasme hoorden we dezen morgen Ds. Bakker spreken van de genade Gods alleen, die menschen ook deze, toebereidt tot den tempel Gods. Dat enthousiasme werkt ook aanstekelijk op degenen, die maar al te duidelijk weer ervoeren, dat voor deze bedeeeling het taalverschil nog een geduchte verhindering is voor de volle eenheid der kinderen Gods. Maar allen gingen „naar hun tenten, blijde en goedsmoeds over al het goede, dat de Heere aan Zijn volk gedaan had.” 1 Kon. 8 : 66.

's Avonds kwam de Hollandsche gemeente in het kerkgebouw saam. Ook voor haar was het een blijde ure. Het samenkomen in de kweekschool, de achtergalerij ten huize van den heer Meyerink ging met groote bezwaren gepaard. Afgedacht van andere dingen, de zorg om alles voor de koempolan gereed te maken enz., werd het daar voor ons te klein. Voor Evangelisatiedoeleinden was 't er ongeschikt. Nu behoeven we daarvoor geen dienst meer te houden in de Gouvernementskerk, maar kunnen de menschen noodigen in het nieuwe kerkgebouw, dat wijd openstaat. Dat is het heerlijke van een Indische kerk (symbolisch althans), dat men er aan alle kanten naar binnen en naar buiten kan kijken. 't Is goed in de kerk, dat

we er leven met het gezicht op den hemel, want uit den hemel hebben we altoos weer de schatten der genade te ontvangen. Maar 't is ook goed in de kerk, dat we er leven met het gezicht op de wereld, opdat we haar prediken van de schatten der genade, en niet vergeten voor haar te bidden. In open contact met boven en beneden, om uit den hemel te ontvangen en aan de wereld te geven. Wat nu speciaal het werk der Evangelisatie betreft, in Solo wonen 2400 Europeanen, waarvan er eens in de twee weken 10 tot 20 in de Gouvernementskerk komen, en enkelen Roomsche zijn. En de anderen? Moge dit gebouw ook hun ten goede komen.

Openb. 21 : 22 leidde onze gedachten in den avond naar den eeuwig ouden en nieuwen tempel des hemels, de Heere, de Almachtige God en het Lam. Elke aardsche tempel, ook deze, waarin wij, Javanen en Nederlanders, elk afzonderlijk dienst houden, is gebouwd om te worden afgebroken, maar Jeruzalems ongeziene tempel zal in een onafgebroken dienst ze allen eeuwig omvatten, hen die het Lam gekocht heeft met Zijn bloed uit alle geslacht en taal en volk en natie.

Solo, Jan. '21.

A. P.

Uit Batavia.

Van de hand van Ds. J. C. Aalders leest men in het (Ind.) „Kerkblad” een opwekkend woord, aansporend tot Evangelisatie onder de Europeesche naam-Christenen en onder Heidenen en Mohammedanen. Hij schrijft:

„Vooral Soerabaja en Batavia staan in dit opzicht nog zoo op achterstand. Laat nu met name Batavia eens het voorbeeld geven. Men wake daar op met groote energie om zijn krachten alle saam te trekken op het Zendingswerk. Dat is daar allereerste en allergrootste noodzaak. Van vele zijden hooren en hoorden wij reeds lang roepen: Er moet aan Zending worden gedaan. En sedert de a.s. emeritaatsingang van Ds. Tiemersma vermeerderde dat roepen. Allen zeggen Ja! wij moeten een missionairen Dienaar des Woords beroepen in de vacature.

Ik geloof het ook. Het moet!

Maar..... Kan het?

Met een lakse gemeente zeker niet.

Alle hens moeten aan dek. Alle handen ineengeslagen. Wie weet, wat dan geschiedt... als God ons helpen wil.

Kerk van Batavia — aanpakken dan!

Niet over praten, maar doen!

Stadig druppen holt den steen uit, maar

vult ook het ledige vat. Breng uw tien-mille-plan ten uitvoer door een dubbetjes-fonds. Bekroon het plan uwer geestdrift met het resultaat der taale volharding."

Toen ik dat las, dacht ik: „Gelukkig, dat Ds. L. Tiemersma nog zoo sterk is, hij reist heel Indië door en preekt en doopt en bezoekt, als een jonge man. Zou hij het werk te Batavia niet weer kunnen opnemen?"

Intusschen verscheen er een bericht in de bladen, dat Ds. Tiemersma den kerkeraad te Batavia verzocht had het besluit aangaande zijn emeritaat in te trekken en hem, na zijn vacantie, weer in werkelijken dienst te stellen en dat de kerkeraad besloten had *niet aan dit verzoek te voldoen*.

Nu lees ik in een later „Kerkblad”:

Kort verslag van de Buitengewone Verg. van den Kerkeraad op Woensdag 16 Maart.

1. Samengeroepen ter behandeling van het verzoek van Ds. T. om

1. emeritaatstraktement,

2. opdracht tot consulent voor het Mal. sprekend deel der gemeente met honorarium,

3. opdracht tot verzorging der verstrooiden met honorarium.

De Kerkeraad meent aan deze wenschen, met name ten aanzien van de punten 2 en 3 in hoofdzaak niet te kunnen voldoen.

Gehoord deze beslissing verklaart Ds. T. zich niet bereid, zijn emeritaatsaanvraag door te zenden naar de classis. De zorg voor de Mal. gem. noopt hem tot dit besluit.

De Kerkeraad laat zich bij zijn overwegingen in de eerste plaats leiden door de zorg voor de uitwerking der Missie-plannen volgens de beginselen, door de Kerk van Batavia aanvaard.

De classis zal deze zaak behandelen.

2. Verzoek van Ds. T. om, hangende de zaak en in afwachting van de beslissing der classis, zijn verlof te mogen onderbreken.

De Kerkeraad acht het beter om de zaak voor de classis niet moeilijker te maken en den toestand, in afwachting van de beslissing te laten zooals hij is.

De Scriba.

Er is dus nog uitzicht. Leide het tot een goede oplossing!

H. D.

Djocjakarta.

Het is gelukkig dat ik een groote schaar heb, want nu behoef ik weinig te schrijven over Djokja. Ds. W. Breukelaar schrijft in N. Holl. Kerkblad en ik knip maar.

Overzicht.

Voor het zendingswerk te Djocjakarta is 1920 een gezegend jaar geweest. Sinds Ds. C. Zwaan met verlof naar Holland ging, heeft Ds. D. Bakker, de docent der Opleidingsschool, dit terrein als consulent verzorgd. Aan de mededeelingen, die Ds. Bakker deed, willen we een en ander ontleenen, dat onze kerken mag stemmen tot blijdschap en dank.

Eenigen tijd geleden ontstond te Wonosari en omstreken — gelegen in het gebergte op vrij grooten afstand van de stad Djocja — eene beweging ten gunste van het Christendom. Ds. Bakker heeft van de deur, die de Heere hier opende, gebruik gemaakt. Hij heeft er door helpers laten werken, en is er ook enkele malen zelf heen geweest. En die arbeid droeg vrucht. Eenige Javanen uit Wonosari zelf en uit de desa Wiladag werden gedoopt. En in November j.l. heeft de kleine Gemeente te Wonosari voor het eerst het Heilig Avondmaal gevierd. De Gemeente kwam te zamen in het hulpziekenhuis, dat daar is opgericht.

Op 10 plaatsen wordt nu elken Zondag geregeld het Evangelie gepredikt. Boven dien gaan eens per maand twee helpers naar Kali Boewang, een dessa in het noordelijk gebergte van Djocja, waar ook belangstelling begint te ontwaken. Bij de bearbeiding dezer plaatsen kon dit jaar gebruik worden gemaakt van de leerlingen der opleidingsschool van Ds. Bakker. Deze toch waren in het laatste studiejaar, dat ten deele ook voor de practische vorming gebruikt wordt. Met 1 April j.l. is dit echter opgehouden. De cursus is nu geëindigd en de leerlingen gaan nu terug, elk naar het terrein vanwaar men kwam, om daar als helper te arbeiden. Voor de 10 posten op het terrein van Djocja zijn er thans slechts 7 helpers bij den dienst des Woords beschikbaar. Wellicht kan Ds. Bakker dit getal nog met één vermeerderen door de benoeming van Joram, een leerling uit Soerabaja, die niet sterk van gestel is en voor wien het klimaat te Djocja gezonder is dan te Soerabaja. Maar al zijn er dan acht helpers, dan is er toch nog te kort, vooral ook met het oog op de noodige uitbreiding van het werk. Er zijn veel te weinig helpers bij den dienst des Woords. De eenige uitweg zal wel zijn, dat eenige van de geschikte inlandsche onderwijzers en helpers in den Medischen dienst hulp gaan verleen aan de helpers bij den dienst des Woords. Het is echter een goed teeken, dat er arbeids-

¹⁾ Ds. Zwaan blijft in ons land. Hem is emeritaat verleend.

H. D.

krachten te kort zijn, want dat zegt ons, dat het werk zich uitbreidt en dus gezegend wordt.

In 1920 werden 37 volwassenen en 47 kinderen gedoopt, terwijl 11 gedoopten openbare belijdenis hebben afgelegd.

De vorige statistiek gaf het volgende:

PLAATSSEN WAAR GEARBEID WORDT.	Inl. helpers evangelisatie.		Aantal gedoopten op 1 Jan. 1918.		Tot het Avondmaal toegelaten.	
			Mannen.	Vrouwen.	Mannen.	Vrouwen.
			Totaal.	Totaal.	Totaal.	Totaal.
a. Djokjakarta	3	106	120	245	106	120
Toengkak	1	17	18	16	17	18
Toeren	1	16	15	16	15	16
Penten	2	15	14	29	15	14
Wates	2	5	3	5	5	3
Ngoelakan	1	7	4	6	7	5
Medari	1	1	1	2	1	2
Nganti	1	2	1	1	2	1
Strandak	1	3	3	5	3	3
Tjandisewoe	1	2	2	1	2	1
Wonosari	1	2	2	1	2	1
Totaal Logiakarta	9	179	169	342	179	169

De Scholen.

De scholen — n.l. de gewone inlandsche, niet de Chr. Holl. Inl. — bleven ongeveer op dezelfde hoogte, zegt Ds. Breukelaar, en hij denkt zeker, dat wij allemaal nog wel weten hoeveel inl. scholen er te Djocja waren en hoeveel kinderen er gingen een vorig jaar. Ik heb dat even nageslagen. Een jaar geleden meldt de statistiek:

PLAATSSEN WAAR GEARBEID WORDT.	Inl. Onderwijzers.	Christenen.		Niet-Christenen.	
		Jongens.	Meisjes.	Jongens.	Meisjes.
Djokjakarta: Inl. scholen	2	30	53	17	15
Klitran* (vormschool).	2	12	5	36	2
Toengkak	2	16	5	18	3
Penten	2	2	5	24	3
Toeren	2	2	3	15	1
Ngoelakan	2	2	3	15	1

En nu geven wij Ds. Breukelaar weer het woord.

Eén nieuwe school werd er geopend en wel in de reeds genoemde desa Wiladag, aanvankelijk met 20 kinderen. Deze school wordt nu nog gehouden in de voorgalerij van een huis van een aldaar wonend christen. Op den duur kan dat natuurlijk niet. Er moet een terrein worden gekocht en een school met onderwijzerswoning worden ge-

bouwd. Onderwijskrachten voor de Inl. scholen zijn er gelukkig in voldoende mate beschikbaar. Bij het laatst gehouden eind-examen der Keuchenius-school waren er onder de geslaagden drie leerlingen voor Djocja, die dus nu in dienst konden treden. Het getal Inl. onderwijzers voor dit terrein is daardoor tot twaalf gestegen. De zorg voor de Inl. scholen wordt waargenomen door br. D. Koelewijn, directeur der Keuchenius-school.

Te Djocja begint zich ook krachtig de invloed te openbaren van het Christ. Holl. Inl. onderwijs. Er komen allengs meer Javanen en Chineezzen, die als vrucht van dit onderwijs de Holl. taal verstaan. Ds. Bakker is begonnen met een catechisatie voor Hollandsch sprekende Inlanders. En deze catechisatie wordt zeer druk bezocht. Een treffend teeken des tijds in de zendingswereld op Java! Wie heeft dit voor enkele jaren durven verwachten: een druk bezochte catechisatie van Javanen en Chineezzen — met het Hollandsch als voertaal bij het onderwijs! En te Solo evenzoo. Zoo snel ontwikkelen zich de toestanden op Java!

Colportage.

De colportagearbeid te Djocja is in 1920 bijna verdubbeld. In 1919 werden er 2500 grootere en kleinere boeken verkocht. Maar in 1920 steeg dit getal tot 4709. De kosten van dezen arbeid worden geheel gedragen door de Europeesche Christenen. Bovendien hebben deze hunne maandelijksche bijdragen voor de zendingskas aanmerkelijk verhoogd met het oog op de verhooging van het salaris der helpers. Deze krachtige hulp van de Europeesche Christenen te Djocja mag wel bijzonder worden gewaardeerd.

Intellectueelen.

Een zeer merkwaardig verschijnsel is, dat een aantal hadji's en intellectueelen onder de Javanen Ds. D. Bakker geregeld verzoeken, één hunner vergaderingen bij te wonen, waarop godsdienstige onderwerpen besproken worden. Deze samenkomsten zijn vaak zeer belangrijk. Natuurlijk geeft Ds. Bakker aan de uitnoodiging tot bijwoning gevolg. Eerst liep de strijd over allerlei splinterige kwestie's, maar langzamerhand is men gekomen tot de kern van de zaak. Men mag van deze debatten wel geen directe vruchten verwachten. Maar het zegt toch veel, dat Ds. Bakker de gelegenheid krijgt om met overtuigende Mohammedanen te spreken over den weg der zaligheid. Ongetwijfeld laat zich hier de invloed gelden van het Westen, die het starre isolement van den Islâm verbreekt. Het feit, dat aan die volstrekte afzondering een eind

komt, moet als een verblijdend verschijnsel worden aangemerkt.

Niemand meene echter, dat de Islâm, die zich gaat ontsluiten voor de Westersche cultuur, een gemakkelijk te overwinnen vijand is. In het Mohammedanisme zit nog altoos een kracht, waartegen de zending zich sterker moet gaan wapenen, dan zij tot nu toe gedaan heeft.

Het bovenstaande geeft ons wêer te zien, hoe uiterst belangwekkend het zendingswerk in de Vorstenlanden is. Wellicht nergens in heel de wereld, waar de zending onder althans in naam Mohammedaansche volken werkzaam is, gedijt haar arbeid zoo gezegend als op het terrein, dat de Heere aan de kerken van Noord-Holland ter bearbeiding gaf.

Z.

W. B.

Medische Dienst.

Betreffende het hospitaal te Djocja hebben wij ditmaal niet veel te vertellen. Het werk loopt geregeld en patiënten komen velen. Maar docters en verpleegsters zijn er te weinig en Dr. Offringa, die in ons land is, wil gaarne een halve tonne gouds mee hebben als hij weer naar Java gaat. Hij zou 25 Juni terugkeeren, maar dat is uitgesteld.

Eerst moet de genoemde som bijeen zijn gebracht. En dat niet alleen. Hij heeft ook werkrachten noodig. Reeds zijn er een drietal benoemd. Mej. L. de Jong te Broek op Langendijk, zal zoo de Heere wil, 16 April reeds vertrekken om de leiding der huishouding van het hospitaal te Djocja op zich te nemen. Mej. N. Boersma te Worum is benoemd tot hoofdverpleegster in dit hospitaal. En Mej. N. van Seters, thans hoofdverpleegster aan de Rijkskweekschool voor Vroedvrouwen te Rotterdam, werd benoemd tot vroedvrouw in dienst van de zending aan het Petronella-hospitaal te Djocja. Maar Dr. Offringa wil ook jonge artsen meenemen voor de zendingszaak. Als het hospitaal vergroot is, zijn er een zevental artsen noodig. Maar reeds nu moeten er drie worden benoemd.

De Medische Zending heeft wel kans, dat de Regeering haar krachtig wil steunen. Maar Dr. Pruijs vreest, dat dit uit zal loopen op een verkoopen onzer vrijheid. Men leze zijn stuk in de „Macedoniër” die in Juni verschijnt.

H. D.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten

nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

Getrouwd:

CLARA FERNHOUT

en

Dr. W. G. HARRENSTEIN,

Pred. der Geref. Kerk te Medan.

Amsterdam, 31 Maart 1921.

K. DIJKEMA.

De vroegere leeraar aan de Keuchenius-school, de heer K. Dijkema, die aanvankelijk door het Gouv. bestemd was voor de Cultuurschool te Malang, is geplaatst aan de *Landbouwschool te Buitenzorg*.

GELDBELEGGING.

De heer H. M. van Solo schrijft in de Chr. Onderw. over geldnood bij de Chr. Scholen in Indië en raadt de *onderwijzers* aan, het geld, dat ze vooreerst niet noodig hebben, in leeningen voor kerken en scholen te beleggen.

THEELOOD, POSTZEGELS, ENZ.

In de afgelopen maand is door mij voor de zending ontvangen van G. Stellingwerf Jr. te Bolsward 1 kistje postzegels; van A. H. v. Nierop te Katwijk a. d. Rijn pl.m. 7000 postz. en zilverp.; van Coba Beuker te Stadskanaal 1 kistje zilverp., theel. en 1000 postz.; van „een Zendingsvriendin” uit Hoogeveen en Geertje de Winter te Pernis een doos zilverp., theel. en postz.; van Akke Draisma te Piaam bij Makkum 850 postz., theel. en zilverp.; van Trijntje Jongejan, oud 5 jaar, te Boskoop 1 doos met zilverp., theel. en postz.; van Mej. Marchal te Zeist 1 partij postz., theel. en zilverp.; van Mej. F. B. J. de Boer te Musselkanaal, 3 dozen zilverp., theel. en postz. verzameld door de kinderen der Chr. school en Zondagschool; van Hotze Haijma te Britsum 1 doos met postz. en theel.

P. J. SCHREUDER.

Noordplein 39c, Rotterdam.

SALDO KALENDER 1921.

Als saldo van den kalender zond ik dezer dagen f1000 aan Ds. Breukelaar. Bovendien houd ik nog iets in kas voor den kwaden dag.

H. DIJKSTRA.

OVER DE INZENDING VAN GELDEN.

Weet ge al, Waarde Lezer, dat nu het minimum port voor een postwissel 10 cent bedraagt. Maar de verzending per Stortingsbiljet kost voor ieder bedrag maar 5 centen. Per stortingsbiljet te verzenden is dus nu het voordeel. Het nummer der Postrekening van Ds. W. Breukelaar te Zaandam te 32806. Stortingsbiljetten zijn aan de postkantoren verkrijgbaar.

DE ZENDINGSAUTO.

(Ingezonden).

Sprang, April 1921.

Zeker hebben wel alle lezers en lezeressen van dit blaadje kennis genomen van het verzoek van Ds. Merkelijn, gericht aan de Geref. Kerken van Zeeland, waarin hij vraagt hem in de gelegenheid te stellen voor zijn Zendingspost op Magelang een auto aan te schaffen.

Daar ook wij overtuigd zijn van het vele nut dat zoo'n Zendingsauto voor Ds. M. zou medebrengen, moeten wij allen die kunnen medewerken om spoedig een auto te kunnen aanschaffen, opwekken zooveel in hun vermogen is hiertoe bij te dragen.

Uit het verzoekschrift van Ds. M. blijkt immers duidelijk hoezeer het gemis daarvan wordt gevoeld, en hoeveel kostbare tijd

er met het reizen naar de verschillende plaatsen verloren gaat.

Onze Zend. Vereen. besloot daarom f25 voor dit doel bij te dragen, en benoemde tevens eene Commissie, welke zal trachten dit bedrag nog aanmerkelijk te verhoogen. Als dit voor vele Zendingsverenigingen en commissies, maar ook zeker voor vele warme Zendingsvrienden en -vriendinnen een voorbeeld mag zijn dat navolging vindt, dan zal het noodige bedrag voor een auto Ds. M. spoedig ter hand gesteld kunnen worden, en Ds. M. wanneer hij weer in Magelang zal zijn teruggekeerd, met vernieuwen moed het Evangelie der Zaligheid kunnen brengen aan hen die tot nu toe niet mochten vernemen dat Jezus Christus voor zondaren gestorven is aan het vloekhout. Dat door milde bijdragen de moeilijke taak welke Ds. M. aldaar heeft te verrichten eenigszins moge worden verlicht.

Namens de Geref. Zend. Vereen.

Markus 16 : 15b.

J. W. GENUIT Jr., Secretaris.

Sprang, 5 April 1921.

N.B. Van een „Zwartenzending”, die in ons land vertoeft, en waar br. Genuit het adres van vraagt, weet ik niet. Br. Genuit gelieve voortaan het papier aan één zijde te beschrijven.

H. DIJKSTRA.

Ds. D. K. Wielenga.

De bladen berichten, dat Ds. Wielenga, wegens den toestand zijner oogen, niet naar Indië terug mag. Helaas! dit is zoo ongeveer geheel waar. Eer het gepubliceerd werd, wilde hij eerst nog eens een anderen docter raadplegen en tot volle zekerheid komen. En correspondent van de N. Rott. Crt. maakte zich meester van het bericht. Het is voor Soemba en voor hem zelf een bittere teleurstelling. Zijn heele levensdoel en zielsbegeerte wordt er door vernietigd.

De geschiedenis is aldus. Hij heeft geen sterk gezicht. Toen hij in 1903 naar Soemba zou gaan, raadpleegde hij ook den docter, dien hij nu bezocht, en deze zeide: „Wilt u naar Indië mijnheer? U wordt daar blind! U moogt niet naar Indië.” Maar Ds. Wielenga antwoordde: „Mijnheer! Ik vraag u niet of ik naar Indië mag; ik *ga* naar Indië, maar ik vraag u om een geschikten *bril*. Hij is toen naar Indië gegaan, heeft er 18 jaar gewoond en het is *goed gegaan*.

Maar nu gevoelde hij iets aan zijn oogen, en begon te twifelen of het verder goed zou gaan. Hij hoorde nu van dien docter hetzelfde als voor 18 jaar. Heel natuurlijk!

Hij gevoelt ook wel, dat hij meer last

krijgt van de scherpe Indische zon, vermoedt wel dat hij het waarschijnlijk geen tweede periode volhoudt. Het besluit valt zeer moeielijk.

Wat mij betreft, ik geloof, dat Ds. Wielenga in Nederland moet blijven. Het zou onverantwoordelijk zijn, als hij binnenkort geheel blind werd. Als de Heere onze God oordeelt, dat zijn werk op Soemba is afgelopen; moet hij zich gewillig daarin schikken. Misschien heeft God nu nog werk voor hem in Nederland voor Soemba.

De Heere besture zijn gang en geve dat het einde vrede zij.

H. D.

KORT VERSLAG VAN DE BUITENGEWONE VERGADERING VAN DEN KERKERAAD OP MAANDAG 21 MAART.

De bijzondere Kerkeraadsvergadering is samengeropen met het doel, een samenspreking te houden met Dr. Warneck, *gevolmachtigde van de Rijsche Zending*.

De Christen-Batakkers te Batavia zouden zich gaarne vormen tot een eigen, zelfstandige *Bataksche Gemeente*, onder leiding van een *Pandita Batak* en verzochten daarbij den steun van de Geref. Kerk hier ter plaatse.

Dr. Warneck acht deze zaak een groot belang en zou zeer gaarne zien, dat de Kerkeraad zich bereid verklaarde, deze steun te verleen, in dier voege, dat de Kerkeraad zich bereid verklaarde, in opdracht van de Rijsche Zending het toezicht op zich te nemen en finantiëel steun te verleen, totdat de Bataksche Christenen alhier, gesteund door de inmiddels tot stand gekomen *Vereeniging tot steun voor de Batakkers in de verstrooïng*, zich zelf kunnen redden.

De Rijsche Zending is bereid, met het oog op het groote belang van Batavia, een harer beste pandita's voor dit werk af te staan.

Principiëel verklaart de Kerkeraad zich bereid, het toezicht namens de R. Z. op zich te nemen en de voorloopige finantiëele hulp te verstrekken.

De definitieve beslissing zal moeten wachten tot na de samenspreking van Dr. Warneck met de Batakkers het bedrag der noodige hulp zal zijn vast te stellen.

De Scriba.

Leestafel.

(Ingezonden).

Door H. J. Spruyt te Rijswijk (Z.-H.) is ter perse gelegd:

De Heilige Historie; de Bijbelsche Geschiedenis aan kinderen verhaald, door J. C. de Koning, uitgegeven onder toezicht en met Inleiding van Ds. J. J. Knap.

De Bijb. Geschiedenissen van W. G. van de Hulst heeft zulk een opgang gemaakt, dat binnenkort reeds de 3e druk moet worden opgelegd. Van mijn voornemen om hiervan een goedkoopere editie te geven, moest ik afzien; de nog steeds heerschende duurte, benevens de hooge loonen maken dit voornemen ondoenlijk. Het boek van De Koning zal tegen belangrijk lageren prijs verkrijgbaar worden gesteld.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Ds. H. Dijkstra van H. W. Toering te Eernewoude, saldo kalenders f6.55. Door idem van v. d. Berg te Voorburg uit het Zendingbusje van de Christ. school f9.30. Door idem van de Geref. Jongel. Vereeniging te Hindeloopen f5. Door idem van Schreuder te Rotterdam van theelood f5.30. Door D. v. d. Meulen te Wijnjeterp, uit het busje te Duurswoude f2.28½. Door Ds. N. T. Nijenhuis te Britsum, van N. N. te V. verzamelde halve stuivers f1.20. Door Ds. F. Wiersma van Dieuwke Winsemius te Oosterbierum f2.12. Door A. J. v. Negberink te Gelselaar van Heintje Wolmers 100 halve centen en van Bernard Welmers te Diepenheim 25 halve stuivers, te zamen f1.12½. Door Mej. Tj. Kooistra te Nes, saldo zendingblad en kalender f10. Door Ds. H. Dijkstra, saldo kalenders 1921 f1000. Door W. Vermolen van de kinderen der Christ. school te Bleiswijk f4.80. Door A. Snook te Nieuw Weerdinge van het Noorder Evangelisch Zendingfeest f134.28.

Zaandam. W. BREUKELAAR.

Mijn postrekening no. is 32806.

Ontvangen voor Djoeja en Solo.

Van Jansje Jelsma te Zaandam, opgespaarde halve stuivers f1.25. Door S. de Vries, van de knapenvereeniging te Koog Zaandijk f2.62½. Van J. B. te Zaandam, voor de uitbreiding van het werk te Solo f5.

Zaandam. W. BREUKELAAR.

Geref. Kinderzendingvereeniging Bussum.

Met hartelijken dank aan allen die de kinderen bij de rondgang met hunne busjes voor de Zending hebben bijgestaan, waardoor zij in de maand April zooveel mochten ontvangen, en met veel dank aan de kinderen voor hun ijver, mocht ik ontvangen uit de busjes van: Jan van Leeuwen f1.78½; van Gerrit Tobi f0.58½ en voor de blaadjes f2.20; van Louis de Boer f1.94 en voor de blaadjes f0.75; van Tine Boer f1.98 en voor de blaadjes f0.56; van Betzy Renes

f6.18; van Jo Oskamp f4.64½; van Mientje Rebel f3.12½; van Mientje Mulder f0.56 en voor de blaadjes f0.70; van Meeuwis Mulder f1.02 en voor de blaadjes f0.50; van Anni v. Westering f1.97; van Janni Vat f3.65½; van Dina Scheepmaker f6.39½; van Mientje Witteveen f4.29½; van Mientje v. d. Linde f2.77½; van Fien Luder f4.24; van Gerrit Hoiting f7.02½; van Ida Knevel f2.28; van Jan Krijnen f1.09.

Verder ontving ik van G. Tobí, M. Witteveen, T. Boer, J. Boersma, D. Scheepmaker, J. Vat, J. Oskamp en J. Rebel elk een partij theelood, zilverpapier, Capsules en postzegels. Wat hebben de kinderen in deze maand hard gewerkt. Tezamen brachten zij ruim f60 in voor de Zending. Gij gevoelt ook dat er voor den arbeid in Gods Koninkrijk veel noodig is. Ga zoo voort, en de Heere zal U zegenen. De eerstvolgende vergadering zal D. V. gehouden worden op Woensdag 18 Mei. e.k.

N. Englaan 3.

Mej. Ha. J. VAN VULPEN.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

A. Boot te Groningen, van Martha de Graaf 200 h. c. is f1; J. de Witte te Vriczenveen, gev. in de coll. f5; J. Wildvank te Delfzijl, busjes f74.57, v. d. Knapenvereën. f15.43 is f90; J. K. v. Til te Tolbert, van J. Grijsstra 95 h. c. is f0.47½; Mej. C. B. Bolt te Burum v. d. leerl. der school, theelood enz; Ds. Steenhuis te Loppersum, uit de busjes f29.34; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. P. K. f2.50; J. N. te den Ham, f5; H. J. Kuiper te Zwartsluis, van 't Zend. Comité f60; Ds. Binnema te Munnekezijl, van Tr. Bremer 200 h. c. is f1; J. Dijkema te de Wilp, saldo kal. f14.98; Leerlingen der M. U. L. School te Marum, f10.20; Mej. A. Kamphuis te Overschild, v. de Jonged.v. f25; L. H. M. te Rijsoord f10; Ds. v. Goor te Groningen, zijn catechisatiebus f26; Ds. Postema te Veendam, busje der Jongel.v. f25; Ds. Schaafsma te Grijskerk, A. en P. v. A. 140 h. c. is f0.70; D. la Fleur te Beilen, saldo Kal. f21.40; K. de Vries te Zuidwolde (Gron.), v. d. Zend. Comm. f45; 't Nikkertje v. d. kinderen van Dijksterhuis te Groningen, f3.70; Mej. S. A. Hemmes te de Krim, v. d. Jonged.v. f7; G. Datema te de Krim, verz. op de zilveren

bruiloft v. G. Buurma en J. Schippers f3; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f21; Mej. B. Hoolsema te Enumatil, v. d. Jonged.v. f17.50; Rinsumageest, v. d. Jonged.v. f15.55; P. Hut te Bedum, gev. in de Centv. der Jongel.v. f162; J. A. Delhaas te Groningen, school Leliestr. theelood en zilverpapier f20.12½; Jonged.v. te Koekange, f7.23; O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f1 en f2.50 is f3.50; Mej. A. v. Dam te Ontswedde, van de kleine meisjesv. f40; Ds. v. Nood te Vorden, v. d. Herv. Zondagschool te Hengelo, f10; Ds. v. d. Munnik te Leeuwarden, van een dankbaren schipper f10; Ds. Schaafsma te Grijskerk, busjes in de kerk f10.12½; Ds. Hoekstra te Tenpost, van Tr. Laning verz. h. st. f2.50; Ds. Bruin te Baflo, v. d. Jonged.v. f12; H. Penninga te Niezijl, v. d. Zend.v. f40; S. Wierenga te Harkstede, busje der school f4, Kinderzend.v. f17.91 is f21.91; Mej. J. G. H. Sluys te Staphorst, v. d. Jonged.v. f12; J. Kremer te Siddeburen, gev. in de coll. f5; Ds. Nomes te Schildwolde, gev. in de coll. f2.50, J. Evenhuis 134 h. c. is f3.17; Mej. E. Kremer te Uithuizen, v. d. Bewaarschool f7.01; W. E. Gerritsma te Enumatil, v. d. Knapenv. f7; H. Moes te Deventer A en B, coll. spreekb. Ds. Wielenga f64.29; Ds. Miedema te Groningen, van Elze Nickel te Hamborn (Duitschl.) 500 h. c. is f2.50; Mej. J. Goris te Bergentheim, saldo Kal. door de Jonged.v. f16.45; M. Klatter te Wagenborgen f7.77½; Mevrouw Berghuis te N. Buinen, uit de busjes f26.73½; Ds. Veltman te Zevenhuizen, gev. in de coll. f10; Mevrouw Goeree—Bakker te Wagenborgen, Zend.studiekring f10, blinde Tine f1.50 is f11.50; Schoolkinderen te Niezijl, verschillende gaven f27.56; Ds. Donner te Emmen, gev. in de coll. f5; A. Boot te Groningen en Hansje Fuchten 100 h. c., Gerritje S. 75 h. c. is f0.87½; Ds. Bakker te Lutten, busjes Maart f15.50; Ds. Enserink te Onswedde, v. d. Jonged.v. f4.27.

Soembaweekcollecte.

Warfum f50.45½; Zoutkamp f57.33; Onderdendam f30.60½; Kampen f1290.50; Westerbork f63.29½; Ambt Vollenhove A f56.06½; N. Dordrecht f99.23; Bergentheim f115.30.

Groningen, 18 April 1921.

J. DUURSEMA, *Quaestor.*

Het abonnementsgeld van 1921 te zenden aan den Uitgever.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts. per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die 1 tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereniging, waarvan Penningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden toegenetigenis allen volkeren.
Matth. 24 : 14.

Redactie
H. DIKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Rahab en Babel. — Brief naar Antiochië. — W. Vermolen. — Scholen. — Magelang. — Soemba. — Poerworedjo. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

Rahab en Babel, de Filistijn en de Tyriër met den Moor.

Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen, die Mij kennen; Zie, de Filistijn en de Tyriër met den Moor, deze is aldaar geboren.

Psalm 87 : 4.

Wanneer wij spreken over hetgeen wij belijden van de christelijke kerk dan noemen wij ook wel, behalve hare eenheid en de heiligheid, de algemeenheid of katholiciteit van die kerk.

Daaronder wordt voornamelijk verstaan dat de kerk niet besloten is binnen de grenzen van één bijzonder volk, maar dat zij vergaderd wordt uit alle volken en natiën en talen; onze Heere Jezus Christus, de Zone Gods brengt haar bijeen „uit het gansche menschelijke geslacht”.

Die „algemeenheid” der kerk behoeft er ons niet toe te leiden om ter ontkoming dan aan het gevaar van „kerkisme” — ons eigen, bijzonder gereformeerd kerkelijk leven eenigszins gering te schatten, zoodat het ons niet hindert dat daarop wel eens gesmaald wordt. Wie voorzichtig is en teeder, doet dat niet en laat dat niet toe. Neen, wie van harte de Gereformeerde Kerken lief heeft, zal haar, ondanks gebreken, die haar ontsieren en die in den weg van voortgaande reformatie onder de drijving des Geestes, naar de aanwijzing van het Woord moeten worden weggedaan, toch als de meest zuivere openbaring van het lichaam van Christus blijven beschouwen. En hij zal zich tegelijkertijd ook verblijden in de „algemeenheid” van de kerk, omdat daarin zoo treffend uitkomt welk eene ruime plaats de Heere haar hier op aarde heeft toegemeten.

Onder den ouden dag, in de tijden van Israël kon men niet spreken van „algemeenheid” van de kerk des Heeren.

Toen was de kerk niet katholiek maar particulier; niet de „algemeene” maar de „bijzondere” kerk; niet internationaal maar nationaal. God heeft toen vele eeuwen Israël, uit Abraham gesproten, tot terrein gebruikt voor Zijne kerk. In Israël Zijne kerk bewaard. Onder dat ééne volk in het bijzonder met Zijn Naam gewoond en in Zijn midden Zijn dienst onderhouden. „Hij maakte Jacob Zijne woorden bekend, Israël zijne inzettingen en rechten. Alzoo heeft Hij geen volke gedaan; en Zijne rechten, die kennen zij niet. Hallelujah. (Ps. 147 : 19, 20.

Evenwel liet Hij tegelijkertijd in de profetie en de psalmen telkens weer bekend maken en bezingen, dat de godsdienst van Israël niet tot Israël alleen beperkt zou blijven. Nadat de kerk tijdelijk nationaal of particulier was geweest, zou zij weer, evenals vóór Abraham, de algemeene Kerk worden.

Hoe dikwijls heeft b.v. de groote ziener Jesaja daarop mogen wijzen. Zijne profetie is er geheel en al van doortrokken. „Want het zal geschieden ten zelve dage, dat de Heidenen naar den wortel van Isaï, die staan zal tot eenen banier *der volkeren* „zullen vragen, en zijne rust zal heerlijk zijn.” (11 : 10). Het is te gering dat gij Mij een knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen Jacobs, en om weder te brengen de bewaarden in Israël; Ik heb u ook gegeven tot een licht der heidenen, om mijn heil te zijn tot *aan de einden der aarde*. (49 : 6). (Vreemden) zal ik ook brengen tot mijn heiligen berg, en ik zal ze verheugen in mijn bedehuis; hunne brandoffers en hunne slachtoffers zullen aangenaam wezen op mijn altaar, want mijn Huis zal een bedehuis genoemd worden voor *alle volkeren*. (56 : 7).

In Amos lezen wij er van: Te dien dage zal Ik de vervallene hutte van David weder oprichten, en ik zal hare retten toemetselen en wat aan haar is afgebroken, weder oprichten en zal ze bouwen als in de dagen van ouds; opdat zij erfelijk bezitten het overblijfsel van Edom, en alle de heidenen, die naar mijnen naam genoemd zijn, spreekt de Heere, die dit doet. (Amos 9 : 11, 12 vgl. Handel. 15 : 16).

De Psalmist zingt daarom: Looft den Heere, *alle heidenen*; prijst Hem, *alle natiën*. Want Zijne goedertierenheid is geweldig over ons, en de waarheid des Heeren is in der eeuwigheid. (Psalm 117).

En hoe wordt ook die „algemeenheid” der kerk met grooten nadruk voor oogen gesteld in Psalm 87. Heel dit lied is er op ingericht om ons dat te doen verstaan.

Zeër heerlijke dingen worden van U gesproken, o stad Gods. In die stad Gods was het middelpunt van de ontfermingen Gods in den beloofden Christus. Daar woonde God zelf, daar werd Zijn heil verkregen, het leven tot in eeuwigheid. „Hier”, sprak Hij, die het al beheert, Hier zal Ik wonen naar Mijn lust; Hier is in eeuwigheid Mijn rust.

En welke waren nu die zeer heerlijke, die goddelijke — schoone dingen? O.a.:

Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen, die Mij kennen; Zie, de Filistijn, en de Tyriër, met den Moor, deze is aldaar geboren.

Rahab is hier Egypte, evenals in Psalm 89 : 11 en Jes. 51 : 9. Het woord zelf wijst op hoogmoed en trotschheid en teekent zoo het volk.

Wij hebben dus vijf volken, bekend uit de tijden van Israël.

En wat geldt nu wel van al die volken met elkander?

Dat zij Israël niet vriendelijk gezind waren, maar met vijandschap jegens hen waren vervuld. Israël moest er onder. Moest vernietigd worden.

Egypte is de „ijzeroven” geweest, waarin Israël als in de hitte der verdrukking heeft moeten verkeerren. In diepte van ellende zijn ze in Egypte gebracht, zoodat zij *kerniden* tot God.

En wat heeft Israël niet van Babel te verduren gehad!

Wat hebben de Babyloniërs hen over hoop geworpen en gesard!

„Aan de rivieren van Babel daar zaten wij, ook weenden wij, als wij gedachten aan Sion”. (Psalm 137).

En Filistijn, Tyriër en Moor hebben evenzeer getracht Israël te gronde te doen gaan. Komt en laat ons ze uitroeien, dat zij geen volk meer zijn; dat aan den naam Israël niet meer gedacht worde. (Psalm 83. 2 Chron. 14).

Twist met mijn twisters, Hemelheer; Ga mijn' bestrijd'ren toch te keer, werd dan wel de noodkreet uit de ziel.

Satan woelde en woedde in die volken tegen Israël in.

En wat zegt nu de Heere?

Zie, juist van die harde, wreede, bittere, felle vijanden juist van die doodsvijanden zullen in Sion worden ingelijfd. Zij zouden niet enkel *uiterlijk* in Sion komen, maar waarlijk tot het geestelijk Israël worden toegevoegd.

Zij zullen „Mij kennen”, zegt de Heere.

In Sion worden geboren.

„Te dien dage zullen er vijf steden in Egypteland zijn, sprekende de sprake van Kanaän.” Jes. 19 : 18).

Moorenland zal zich haasten Zijne handen tot God uit te strekken. (Vs. 68).

Met den Heere zouden die vijanden worden verzoend.

Sion zou voor hen eene toevlucht worden.

Gods vromen uit Israël zouden zij broederen noemen, met wie zij zouden meegaan naar den berg des Heeren. Gelijk Ruth tot Naomi zei, zouden zij ook zeggen tot het vrome geslacht van Jacob: Uw volk is mijn volk en uw God is mijn God.

Dat zijn o.a. de heerlijke dingen, die van Sion gezegd zouden worden!

Dat was het wonder van de veranderende, *onwederstandelijke* genade Gods. Op die wijze maakt Hij zijne volkskerk in Israël tot eene kerk der volken in de gansche wereld, breidt Hij de nationale kerk uit Israël tot de algemeene kerk in heel de wereld uit.

Eene zeer moedgevende zaak voor de Zending!

Het Evangelie moet gepredikt worden niet alleen aan de Joden, maar maar aan alle volkeren. Gaat henen, zoo droeg Christus aan de Apostelen op, predikt het Evangelie aan alle creaturen.

En nu moge de vijandschap tegen Christus' kerk soms groot zijn; en het verzet tegen de zaligmakende genade eerst soms zeer fel wezen bij Mohammedaan of Javaan, Chinees of Soembanees, Animist en Boedhist, God kan ze wel breken. Hij, die Israëls aartsvijanden in Israël inlijfde door de hartvernieuwende werking van Zijn Geest, is ook zeer wel de machtige om een nog wederhoorigen heiden om te zetten en bij Hem te doen wonen, zoodat zij vijanden zijnde met God verzoend worden door den dood van Christus.

Wat vijand tegen Hem zich kant; Zijn onweerstaanbre hand kan ze ook nu nog gewillig maken op den dag Zijner heirkracht, zoodat zij voor Hem nedervallen en Hem gaan verheerlijken als hun Heere en hun God.

Het Pinksterfeest wijst er op.

De geschiedenis van de Zending bevestigt het.

Heere, laat het ook in onze tijden overal openbaar worden.

Mogen wij dan maar, Broeders en Zusters, die in de Zending arbeiden, standvastig zijn, onbewegelijk, altijd overvloedig in het werk des Heeren, wetende, dat onze arbeid niet ijdel is in den Heere.

Geldermalsen, Juni 1921.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel.! In mijn jongen tijd hoorde ik dikwijls het spreekwoord: „Al is de leugen nog zoo snel, de waarheid achterhaalt haar wel”; een spreekwoord dat ik in mijn leven niet dikwijls bevestigd heb gezien, maar nu heb ik toch een geval.

Op blz. 8 van dezen jaargang heb ik geschreven, uit den mond van Ds. Merkelijn, „Ds. Bakker vertelde mij, dat hij met zegen te Keboemen heeft mogen arbeiden en dat zijn gemeente te Keboemen, waar voor hem ook niemand gearbeid had, na negen jaren arbeids zestig leden telde” en nu is dat woord naar Indië gegaan en na maanden heb ik een briefkaart van Ds. Bakker ontvangen, dat die cijfers fout zijn. De 9 moet een 6 zijn en de 60 moet zijn 146. Nu weet ik niet wie de fout gemaakt heeft, Ds. Merkelijn of ik, maar het spreekwoord is nu toch bevestigd. Ik wou, dat alle leugentjes zoo netjes terecht kwamen, er zou heel wat minder ruzie in de wereld zijn.

Te Batavia ontwikkelt zich een prachtig Zendingsleven. Het doel is, in plaats van Ds. Tiemersma, die nu toch weer bij zijn verzoek om emeritaat volhardt, een Missionair D. d. Woords uit Nederland te beroepen en omdat er voor de uitvoering van zulk een plan veel geld noodig is, wordt er al vast voor gecollecteerd. De giften bedragen nu reeds meer dan f5000. Nu weet gij dat de kerk van Batavia ook vrij veel noodig heeft voor de tractementen van Ds. Aalders en Ds. Tiemersma en het pensioen van Ds. Wijers en voor heel den dienst in die groote stad, ook hebt gij wellicht gelezen, dat de finantieele commissie aan het einde dezes jaars een tekort verwacht van ongeveer 12 duizend gulden. Zoo vind ik het dapper om ook nog ernstig te beraadslagen over het beroepen van een tweeden predikant en daarvoor maar een kapitaaltje bijeen te brengen.

Ze hebben op een Zondag na den dienst een gemeentevergadering gehouden, waar 60 broeders en zusters tegenwoordig waren, en daar is veel besproken en beraadslaagd, en allen waren het er over eens dat het tekort op den gewonen dienst moest aangezuiverd worden, en de eene liet al klaarder licht daarover schijnen dan de ander, maar wat mij zeer verblijdt en mij aanleiding gaf om het u eens te vertellen, ze waren het er allen over eens, dat het werk der Zending onder de Maleische bevolking moest worden doorgezet. De gedachte werd wel geopperd om de f5000 die nu verzameld was, te gebruiken om het tekort te dekken, maar dit vond toch geen bijval. Een andere gedachte vond meer steun. Als men eens een geschikten Maleischen pendita kon vinden om onder de Maleiers te arbeiden, dat zou heel wat goedkooper uitkomen dan het plan van den Kerkeraad. Zoo'n pendita kan leven van een bescheidener tractement en in vele opzichten zou hij even goed, zoo niet beter, de Maleische gemeente dienen en uitbreiden, als een Europeesche predikant. Slotsom was, dat alle aanwezigen in beginsel erkennen de plicht tot de Zendingsarbeid en dat ze het er ook over eens zijn, dat de tekorten moeten worden gedekt. We zullen met belangstelling volgen hoe deze zaak verder verloopt.

Ds. D. K. Wielenga en de Zending op Soemba trof een zware slag. Gij zult op de volgende bladzijden van dit blad het officieele bericht vinden, dat hij niet weer naar Indië kan gaan. Met Ds. Wielenga heb ik innig medelijden. Zoo (hij is geboren 11 Jan. '80) in 't midden der jaren weggerukt te worden uit den arbeid, waaraan gij uw leven hebt gegeven, waarin gij uw ideaal hebt gevonden, dat is een onherstelbare ramp. Hij vertelde nog hoe de zware jaren nu achter den rug waren, het harde veld is gebroken, het zaad is gezaaid en begint mooi op te komen, de oogst is aanstaande, zijn derde termijn op Soemba zou de schoonste voor hem worden, met

ongeduld zag hij er al weer naar uit, in September hoopte hij reeds weer op Soemba te zitten en ziet, de Heere onze God zegt: „Neen! uw werk op Soemba is afgelopen; gij zult de oogst niet zien, een ander is 't die zaait en een ander die maait.”

God zal nog wel werk voor hem hebben, dat hoop ik ten minste, maar de teleurstelling is onuitsprekelijk bitter.

Ds. Datema te Haarlem schrijft aan zijn vriend Sufridus, in het Kerkblad van Haarlem een zeer aardig stukje, dat ik gaarne onder uw oogen breng. Hij heeft het over *tegenwind*, en zegt:

„Dikwijls gaat het tegen wind en stroom beide. Met name in de zaken van Gods koninkrijk hebben de arbeiders des Heeren, de medewerkers Gods, doorgaans met tegenwind en tegenstroom te worstelen. Niet het minst in de Zending. De Zending is een werk van liefde, van geduld, van geloof, van gebed derhalve ook, en alleen door aanhoudend gebed kunnen het geloof en de liefde voor bezwijken worden bewaard en kan met kracht worden voortgegaan om de bevelen des Konings over te brengen en de menschen dezer eeuw op te roepen tot gehoorzaamheid en onderwerping aan den Koning en aan het Kind der eeuwen. Het is ook nu weer gebleken in onzen zendingsarbeid. Zelfs Ds. Breukelaar, de generaal met zijn blijmoedige oogen en zijn geweldigen houwdegen in de kleine handen heeft dit den laatsten tijd gevoeld en ons doen gevoelen ook. De jonge Pos, de rijkbegaafde Pos, voor eenige weken naar Indië gegaan en met enthousiasme op Java aangekomen, is spoedig daarna met zijn jonge vrouw op het krankbed geworpen. En al schijnt het levensgevaar geweken, toch zal het weken en weken moeten duren eer hij weer de bazuin aan den mond zal kunnen zetten en het werk van den Evangelist met blijdschap te doen. De wind is tegen. Maar, bij tegenwind was ook Jezus bij de discipelen aan boord. Hebben we er niet onlangs Ds. Breukelaar zelf over hooren spreken in het sterfhuis van Ds. Tibben? En de Heere kan evengoed het werk van een zieken als van een gezonden zendingeling zegenen. Ook hieruit en hierdoor moeten wij leeren, dat het niet door kracht en niet door geweld maar door den geest des Heeren geschiedt, en dat de Heere ten slotte den wasdom moet geven. En of onze mannen zendingelingen worden genoemd, gelijk vroeger placht te geschieden, of missionaire dienaren des Woords als later, al mag het eerste woord, — gelijk in 1896 gezegd werd — met den uitgang *ing* als iets zwaks beschouwd worden, ik voor mij mag die zwakheden wel, en het zou mij heusch niet spijten als we die mooie en krachtige namen maar voor goed kwijt waren en we weer mochten spreken in gewone Nederlandsche taal van de zendingelingen op ons zendingsterrein, gelijk ook de Heere Jezus zich niet heeft geschaamd om de gezondene des Vaders te worden genoemd en in zwakheden een welbehagen te hebben. Ik wilde alleen maar zeggen, Sufridus, dat de kracht des Heeren in onze zwakheden zal worden volbracht en dat de Heere nooit dichter bij is dan juist wanneer de mensch aan het einde is en niet meer weet hoe het zal moeten gaan. De Roode Zee is maar eenmaal droog geworden; maar het was ook in een hopeloozen toestand, toen de zaak des Heeren reddeloos verloren scheen en het heil des volks verder verwijderd dan ooit. Maar toen, toen juist kwam het bevel des Heeren: Zegt den kinderen Israëls, dat zij voorttrekken.”

Tot zoover Ds. Datema.

Het spreekt van zelfs dat ik zijn uitval over den naam „Zendingeling” voor zijn rekening laat. Een herlezing van de Acta der Gen. Synode van 1896 zal hem kunnen leeren, dat zijn redeneering het toenmalige betoog van Dr. A. Kuyper niet raakt. Overigens vind ik zijn woord zeer treffend in deze dagen van veelvuldigen tegenwind.

In Utrecht en Groningen wordt in deze dagen weer gepleit voor een Zendings-Synode. Het voorbeeld van Friesland zal wel navolging vinden. Er is ook veel voor te zeggen. In een Synode, die expres samengeroepen wordt voor de behandeling der Zending belangen, wordt men gedwongen om over de Zending te handelen. Ik heb meermalen een gewone particuliere Synode bijgewoond, waar de voorstellen der Deputaten tot de Zending in zeer korten tijd en zonder veel discussie met alle stemmen werden aangenomen. Dat heeft mij steeds gehinderd en is zeker ook niet in het belang der zaak. De Zending-synode is bovendien vooral van belang wanneer provincies met elkaar samenwerken, zooals in het noorden, Groningen, Drente en Overijssel; in 't midden Utrecht en Gelderland; in 't Zuiden, Zeeland N.-Brabant en Limburg. Tegen een Zendingssynode weet ik slechts één bezwaar: de kosten. Worden de Zendingssaken op de gewone Synodes behandeld dan kost 't de Zending niets, als van heinde en verre afgevaardigden opzettelijk vergaderen, kost zulk een samenkomst aan reis en verteeringskosten een respectable som. De tijden zijn ook in dezen veranderd. Toen ik, ruim 40 jaar geleden, predikant in Drente was, hielden wij te Beilen particuliere Synode. Wij als afgevaardigden van de classis Coevorden klommen dan des morgens voor dag en dauw in een boeren huifwagen met twee dikke paarden, kwamen een langen dag samen, aten voor middagmaal grauwe erwten met spek, en togen des avonds weer naar huis. Heel dit samenzijn kostte bijna geen geld. Zoo kunnen wij niet meer, zoo willen wij niet meer, zoo behoeven wij ook niet meer, Gode zij dank!

Dezer dagen woonde ik een vergadering bij, over een Jeugdblad voor de Zending. Er werd betoogd, dat wij een blad noodig hebben voor onze kinderen en jongens en meisjes van de knapenleeftijd. Vermoedelijk zal er in die richting ook wel iets gebeuren, ik hoop het, want ik zie er veel nut in. Maar meer kan ik er u nog niet van vertellen.

In dit verband hoorde ik ook nog eens weer dat het Zendingsblad elke maand wordt gedrukt in 53.800 exemplaren. Gij begrijpt dat sommige uitgevers gaarne gebruik maken van deze ruime verspreiding om hun uitgaven aan te bevelen. Zoo vindt gij in het Meinommer een inlegblad van den uitgever E. J. Bosch te Baarn, over een Chr. Volksblad. Het is misschien goed u even te zeggen, dat dit blad werd ingelegd zonder de voorkennis der redactie, zoodat wij daarvoor geenerlei verantwoordelijkheid dragen.

Ik heb ditmaal niet willen schrijven over het geld. Toch eindig ik met u even mee te deelen, dat de Generale Zendingsskas over 1920 een inkomen had van f42.417 en een uitgaaf van f43.683, zoodat het ons ook al gaat evenals de minister van financiën, we hebben een tekort, het bedraagt f1266. Het is niet veel. Maar er zijn reeds velen failliet gegaan, die begonnen met een klein te kort op de jaarrekening.

Rotterdam, Snellinckstraat 54a, 20—5—'21.

H. DIJKSTRA.

W. Vermolen.

(Bij de Foto).

De lezer weet dat er te Solo een Holl. Inl. Kweekschool is geopend, voor jongens van Indischen stam, die Christus belijden, om opgeleid te worden tot onderwijzers aan de Holl. Inl. scholen, d. w. z. scholen waar onze taal voertuig van onderwijs is. Tot dusverre moet het personeel voor die scholen grootendeels uit Nederland komen, wat blijkens de ervaring moeilijk gaat.

Als directeur staat aan die Kweekschool

de heer H. Meijering, als eerste leeraar de heer Bosman en de heer W. Vermolen, die 14 Mei uit Nederland is vertrokken, zal D.V. als tweede leeraar optreden, voornamelijk voor de natuurkundige vakken. Hij is nog een jonge man, geboren 17 Oct. 1892, zijn echtgenoot Mevr. C. M. Vermolen geboren Weeda is van 22 Aug. 1893. De beide kinderen Antonia Elizabeth „To” geb. 7 Juni 1914 en Helena Wilhelmina „Leny” geb. 26 Jan. 1918 zal de lezer wel herkennen zonder dat wij ze nader aanduiden.

SCHOLEN.

Opleidingsschool.

Ds. Bakker, Docent der Opleidingsschool zond een schrijven waaraan het volgende is ontleend:

„De vorige maand liep de theologische cursus tot opleiding van helpers bij den dienst des Woords ten einde. Gedurende drie dagen (22, 23 en 24 Maart) werd de eind-repetitie gehouden, namens de Afz. Vergadering van mission. predikanten, bijgewoond door de Broeders Esser en van Dijk. De afloop was bevredigend. Meer dan anders hebben de leerlingen met ziekte te kampen gehad. Toch kon aan allen met volle vrijmoedigheid 't einddiploma worden uitgereikt. Het aantal hulpkrachten is dus weer met een elftal vermeerderd.

Hiermee is voor de vijfde maal een cursus ten einde gebracht. In het geheel werden 42 helpers opgeleid, waarvan vijf voor Oost-Java. Van de 37, bestemd voor onze eigen Zending, is er één gestorven en één is uit den dienst getreden, zoodat er thans 35 goeroe's 'indjil op ons terrein werkzaam zijn, die een speciale theologische opleiding hebben genoten.

Het werk zal nu eenigen tijd stil moeten staan. Tegen begin September werd door mij plaats besproken op één der mailbooten naar Nederland. Over het openen van een nieuwen cursus behoeft dus nog niet gehandeld te worden.”

Keucheniusschool.

De Directeur der Keucheniusschool, Br. D. Koelewijn deelde o.a. het volgende mede:

„Als naar gewoonte werden in de maand December de overgangs- en het eindexamen gehouden. De uitslag was over het geheel bevredigend.

Aan het einde van het cursusjaar telde de eerste klas (voorbereidingsklas) 25 leerlingen, n.l. 21 jongens en 4 meisjes. Daarvan werden bevorderd tot de tweede klas 21 leerlingen n.l. 18 jongens en 3 meisjes; afgeschreven 3 j. en 1 m. In de tweede klas zaten 22 leerlingen, alleen jongens. Overgegaan 20; afgeschreven 2. De derde klas telde 17 leerlingen, n.l. 16 jongens en 1 m. Werden allen bevorderd naar de vierde klas. De vierde klas, bestaande uit 11 jongens en 1 meisje, slaagde in haar geheel bij het eindexamen.

In het begin van Januari werd het toelatingsexamen gehouden. Voor de toelating hadden zich aangemeld 42 leerlingen, kinderen van Mohammedanen; en 22 leerlingen uit een Christelijke omgeving; allen echter leerlingen van Zendingsscholen. Van deze 64 candidaten konden 28 worden ingeschreven, n.l. 20 Moh. en 8 Chr. leerlingen.

In de eerste klas zitten nu 28 leerlingen; in de tweede klas zitten nu 23 leerlingen; in de derde klas zitten nu 20 leerlingen en in de vierde klas zitten nu 17 leerlingen; totaal in 4 kl. 88 leerlingen, waarvan echter één uit de derde klas op verzoek om gezondheidsredenen ontslagen werd."

Namens de deputaten der Generale Synode voor de zending,

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Mei 1921.

MAGELANG.

Ds. Bouma te Middelburg schrijft in Zeeuwsch Kerkblad onder het opschrift:

Van ons Zendingsveld.

Het zal den lezers van ons Blad aange-naam zijn, wanneer zij het verslag lezen, dat ons toegezonden werd uit Indië. We ontvingen eerst een brief van ds. Netelenbos, die als consulent over onzen zendingsarbeid in Magelang tijdens de afwezigheid van ds. Merkelijn waakt en de broeders aldaar met zijn raad dient. Hij schrijft o.a.:

Donderdag 17 Maart werd het nieuwe kerkgebouw te Magelang onder inroeping van den zegen des Heeren plechtig in gebruik genomen. Het was voor Hollandsche, Chineesche en Javaansche leden van den zendingskring een blijde dag. Aan een eigen plaats van samenkomst werd reeds lang behoefte gevoeld. En nu mocht men in het vriendelijke, keurige kerkgebouw voor het

eerst gezamenlijk opgaan onder de prediking.

Daar was blijdschap en dankbaarheid voor de offervaardigheid, de toewijding, de hartelijke zorg der gemeente in het vaderland voor het zendingswerk te Magelang en omgeving.

De Javaansche kerken van Midden-Java waren uitgenoodigd, alsook de verschillende zendingsarbeiders.

Eveneens waren de Resident en Assistent-Resident; Regent, Patik-Wedono en Djaksa van Magelang; eindelijk ook de Kapitein-Chinees uitgenoodigd. Behalve de Regent en Djaksa waren allen bij de plechtigheid tegenwoordig.

We hadden een goeden ochtend met elkaar. De consulent hield de openingsrede en koos daarbij Exodus 20 : 24b tot leidraad. Goeroe Sadi sprak in het Javaansch eveneens over dien tekst. Daarna hield de Amboneesche predikant ds. Savouleka een krachtige toespraak in het Maleisch over de groote heerlijkheid van den tweeden tempel boven die van den eersten; en hij hoopte dat dit nieuwe kerkgebouw, dat ook ons aller huiselijk leven, dat ons aller hart door Christus zou worden bezocht, ja zijn woning mocht zijn, dan kenden en genoten we de ware heerlijkheid. Met welk een kracht sprak deze Aboneesche leeraar! En hoezeer had hij aller oor!

Na een korte pauze spraken verder Wirjotresno in het Maleisch en de Chineesche goeroe in zijn moedertaal. En daarna kwamen de gasten aan het woord: afgevaardigden van de Inlandsche kerkeraden te Poerbolingo, Grendeng (Banjoemas), Poerwodjo, Djokja en Solo. De korte inhoud van hun toespraken komt hierop neer, dat zij de gemeente te Magelang van harte geluk wenschten met haar schoone kerkgebouw; tevens was het hun oprechte begeerte dat door den zegen Gods op de prediking dit huis des gebeds vol moge worden van hen, die door die prediking getrokken, in Christus hun Zaligmaker leerden vinden.

Laat me u nog mogen mededeelen, dat de Hollandsche Gereformeerden voor een flink aantal stoelen en voor een fraaie gasolineverlichting hebben gezorgd; en dat zij ook gulle gastvrijheid bewezen aan de Inlandsche en Chineesche christenen, die den feestdag te Magelang kwamen meevieren.

Eindelijk, dat 35 kinderen uit de armenkolonie te Blonda waren meegekomen met Wirjotresno, en zeer verdienstelijk allerlei christelijke liederen zongen. Inderdaad, een niet onaardig zangkoor, als we daarbij bedenken, dat deze kinderen tot voor kort geleden nog langs de wegen zwierven. 'k Ge-

loof dat de Resident dat zangkoor wel interessant vond. En ik zeg: Wirjoresno heeft eer van zijn werk.

De heer Vlasveld zond ds. Merkelijn aanstands een uitvoerig verslag van de plechtigheid. Wat ik hierboven in 't kort vermeldde, zal door ds. M. wel nader aangevuld worden, voor zoover noodig. Tevens zal u weldra een foto aangeboden worden.

Ook ondergeteekende wenscht u van harte geluk met de totstandkoming van dit fraaie kerkgebouw, werkelijk een sieraad voor Magelang en een eer voor de zending, die zich dikwijls veel te veel met peuterige kerkjes en schooltjes en andere gebouwtjes tevreden stelt. De kerk van Magelang is ook een aansporing voor alle terreinen, om wat we doen, goed te doen, zoodat we er onbevreesd mee voor den dag kunnen komen.

En worde dit kerkgebouw voor zeer velen een plaats, waar ze God hebben ontmoet, een Bethel waaruit zegen over hun geheele leven uitging.

Verder wenscht hij de Zeeuwsche en Brabantsche kerken van harte geluk met de totstandkoming.

Nu volgt het ons toegezonden verslag.

Donderdag de 17de Maart 1921 is voor de Geref. Zending te Magelang een gewichtige dag geweest. Op dien dag werd n.l. plechtig in gebruik genomen het nieuwe kerkgebouw voor de Javaansche gemeente.

Jammer, dat ds. Merkelijn, de missionaire dienaar te Magelang, de plechtigheid wegens zijn verlof naar Holland niet kon bijwonen. Uitstellen tot zijn terugkomst was echter niet wenschelijk. Om 9 uur 'smorgens nam de plechtigheid een aanvang. Aanwezig waren ongeveer 100 Javaansche Christenen uit Magelang en omstreken, een 30 Chineezzen, 36 kinderen (zangkoor) van het armenhuis te Blondo (stichting der Geref. Zending) en verder de Europeesche Geref. van Magelang. De Chr. scholen waren gesloten, om ook den onderwijzers gelegenheid te geven, tegenwoordig te zijn.

Genabuurde Javaansche gemeenten. Djokja, Solo, Poerbolinggo, Grendeng en Poerworedjo, hadden door het zenden van één of meer ouderlingen blijk gegeven van medeleven met hun Magelangsche geloofsge-nooten. Ook bij hen was vreugde over den blijden dag.

Met dankbaarheid maken we melding van het feit, dat ook Resident en Assistent-Resident, aan de uitnoodiging om de samenkomst bij te wonen, gevolg hadden gegeven.

Ds. Netelenbos van Poerworedjo leidde de samenkomst. Hij liet zingen Ps. 84 : 1 en ging voor in gebed. In de toespraak, die hij daarna hield, sprak hij er zijn dankbaar-

heid over uit, dat we nu dat kerkgebouw mochten bezitten, een vaste plaats, waar de blijde boodschap geregeld zou worden verkondigd; dankbaarheid aan de regeering, aan den bouwheer en aan allen zoowel hier als in Holland, die door hun gaven den bouw mogelijk maakten, dankbaarheid bovenal aan God, den Gever alles Goeds. Verder sprak Zijn Eerw. nog een toepasselijk woord naar aanleiding van Exodus 20 : 24c: Aan alle plaats, daar Ik mijns naams gedachtenis stichten zal, zal ik tot u komen en zal u zegenen.

Daarna werd 't woord gevoerd door een Goeroe der Javaansche gemeente te Magelang. Na dezen trad op de heer Saluleka, predikant der Amboneesche gemeente alhier. Hij hield een gloedvolle toespraak, die gehouden in de Maleische taal, daardoor door een deel der Europeanen wel niet geheel kon worden gevolgd, maar die toch goed deed door het vuur en de kracht, waarmee ze werd uitgesproken. Het is schoon, zoo'n bruinen broeder op den kansel te zien en te weten, dat hij denzelfden Heiland belijdt.

Na de pauze is er nog gesproken door enkele Javaansche Ouderlingen, door den leider van het Armenhuis en door een Chineeschen broeder. Jammer, dat de meeste aanwezigen Europeanen weinig of niets van hun in 't Javaansch en Chineesch gehouden toespraken konden verstaan. Wel trof mij hun gemakkelijk, ongedwongen, ongekunsteld optreden, en hun vlotheid van spreken. Het kinderkoor van Blondo zong op niet onverdienstelijke wijze een paar liederen.

Tegen één uur 's middags sloot Ds. Netelenbos de plechtigheid met dankzegging. 't Was een goeden morgen geweest, in 't bijzonder zeker voor de Javaansche Christenen.

De kerk maakt van buiten en van binnen een goeden indruk.

Moge Ds. Merkelijn ze eerlang te klein zien worden door den grooten zegen, dien God de Heere op zijn arbeid schenke.

Magelang.

S. GRIEDE.

Ds. Bouma laat hierop volgen:

Inderdaad een goede tijding uit een ver land. Het zal ook de kerken van Zeeland en N. Brabant een stof van dankbaarheid zijn.

Ook de redactie van het Zendingsblad wenscht Magelang en Ds. Merkelijn geluk met dit schoone bericht. Het is een wonder, dat in zoo korten tijd zooveel tot stand komt.

De lezer weet dat Ds. Merkelijn nog in ons land toeft. Zijn adres is Rijklof van Groenstraat 63, 's-Gravenhage. H. D.

SOEMBA.

Aan de Kerken van de Drie Provinciën Groningen, Drente en Overijsel.

De Deputaten voor de Zending op Soemba zien zich tot hun innig leedwezen geroepen aan de Kerken te berichten, dat de missionair Ds. D. K. Wielenga, thans met verlof in het Vaderland, op medisch advies om reden van toenemende gezichtsverzwakking, van een vernieuwd verblijf in de tropen beslist moet afzien.

Voor Ds. Wielenga zelf is dit een groot teleurstelling, waar Z.E.W. zich had voorgesteld zoo spoedig mogelijk weer naar Soemba te kunnen terugkeeren en ook de Kerken zullen dit bericht met leedwezen vernemen, zoowel om den persoon van haren missionair, als om het werk op Soemba, dat vooral door zijn talent en ijver onder den zegen des Heeren zoo groote vorderingen maakte.

Waar wij echter gelooven, dat de Heere onze God, die alle dingen regeert, dezen weg van beproeving met onze zending wil houden, daar geve Hij ons genade in Zijn heiligen wil te berusten en Zijn bestel in onderworpenheid te eerbiedigen. De Kerken worden opgewekt onzen broeder Wielenga, die zich overigens in volkomen gezondheid mag verheugen, in de gebeden te gedenken en de zending op Soemba, met al hare behoeften op te dragen aan den troon der genade. En moge dan op het gedurig gebed der gemeente, onze trouwe God en Vader den man Zijns raads wijzen, die de ledige plaats weer gaat innemen.

Namens Deputaten voornoemd,

Ds MEIJERING, scriba.

Ziehier dan de officieele mededeeling van Deputaten van het droeve feit, dat Ds. Wielenga, de man, die tot zoo grooten zegen voor Soemba geweest is, de man, die met zoo groote gaven toegerust, nog zóóveel voor Soemba had kunnen zijn, derwaarts niet zal weder keeren.

Reeds deden allerlei mededeelingen in de bladen de ronde. Dat daarin allerlei kwam, dat niet juist is, is licht te verstaan. Wie de werkelijkheid van een of ander feit weet en daarnaast legt, wat er in de couranten vaak van gezegd wordt, kan dikwijls een glimlach niet weerhouden.

Feit is echter, dat Ds. Wielenga naar Soemba niet weer terugkeert. Reeds voor ruim 7 jaar was 't eene oog van onzen missionairen Dienaar zoodanig krank, dat een specialiteit in oogziekten hem ontried om naar Indië terug te keeren. Een tweede oog-

arts, die daarna werd geraadpleegd, had wel bezwaar, maar toch in mindere mate als de eerste. Ds. Wielenga die zoo gaarne naar zijn arbeidsveld terug wilde, ging toen, wat voor de hand ligt, niet af op de eerste, maar op de tweede doktersverklaring en keerde weer terug naar Soemba. Ruim 7 jaar heeft hij nadien weer in Indië kunnen arbeiden, maar nu is 't zoover, dat het gezicht uit 't eene oog bijna weg is en het tweede aangetast zijnde, onder het felle zonlicht in Indië groot gevaar loopt, ook spoedig geheel en al te verzwakken.

Ds. Wielenga kan onder die omstandigheden aan terugkeer niet denken. Wat dit is, kan hij 't best gevoelen, wien 't in de eerste plaats geldt, n.l. Ds. Wielenga zelf. Gelukkig heeft hij geen natuur om bij de pakken te gaan neerzitten, ook denkt hij niet allereerst om eigen persoon, toekomst en positie, maar houdt hij zich 't meest bezig met den arbeid te Pajeti, die zoo noode zijn persoon kan missen.

Aanvankelijk was er hope, dat Ds. Wielenga, Mevrouw en de kinderen achterlatende, voor den tijd van ongeveer een jaar weer naar Soemba zou teruggaan, om den arbeid gaande te houden en een jeugdigen broeder op wien onze aandacht gevestigd was, tot het werk in te leinden. Ook dit schoone plan moest in duigen vallen, op medisch advies. Zoo leidt de Heere ons in wegen van beproeving. De toestand is toch wel ernstig te noemen. Den 15en Mei reist Ds. Krijger van Priok af, zoodat Ds. Colenbrander dan in 't Westen, met zijn vele bezwaren, nu 't bouwen in vollen gang is, diens plaats inneemt, terwijl hij tevens op gezette tijden zijn eigen gemeente in Melolo moet bezoeken.

Te Pajeti is wel de schooldienst goed verzorgd, maar Zuster Clevering staat alleen voor 't vele werk in 't hulphospitaal, een taak, die ze onmogelijk lang kan volhouden, terwijl die zelfs nog zwaarder wordt, als Dr. Kuijer, den uitnemenden militairen dokter, die zooveel diensten aan 't hulphospitaal heeft bewezen, straks Soemba gaat verlaten. Waarlijk de Heere leidt ons in moeilijke wegen; en wel mag de gemeente des Heeren worden opgewekt om met haar gebed en gaven den arbeid op Soemba te steunen. We hebben bij de tegenwoordige omstandigheden meer dan ooit behoefte aan het gebed van 's Heeren volk. Hoe zullen de broeders en zusters op Soemba te midden van zooveel, wat er te doen is, den moed er in houden? Hoe zal 't met datgene, wat reeds gewonnen is, gaan, als Ds. Krijger er niet is en Ds. Wielenga niet weer terugkeert?

Hoe zullen de mannen gevonden worden, die we behoeven, waar de man, die als 2e Dienaar naar West-Soemba zou gaan nog steeds gezocht wordt en waar nu ook de iedige plaats van Ds. Wielenga vervuld moet worden. Waarlijk het ernstig, dringend gebed is noodig. De Heere alleen kan ons rechte wegen en middelen wijzen. Hij alleen kan ons helpen. Tot hem moeten wij de toevlucht nemen.

Zuidlaren.

W. W. SMITT.

POERWOREDJO.

(Toko Boekoe. 1)

Zie zoo, vandaag gaan we eens naar Toko Boekoe. We wandelen daarom den Magelangschen weg op en zien dan al gauw Pasar Baledono. Een nieuwe, overdekte pasar, verleden jaar klaar gekomen. Aan de wegzijde afgesloten door een rij steenen tweemaal onderbroken door een ingang tot den pasar, een soort van poort.

Links en rechts vindt men daar een ietwat grotere toko. Eén daarvan is de genoemde. Die plaats is zoo gunstig mogelijk. Een groot deel van de pasar-bezoekers komt er vlak langs en die alleen hebben door raam en deur ruimschoots gelegenheid eens naar binnen te zien. Daarbij staat de toko aan de groote verkeersweg en de nabije Chineesche kamp maakt, dat vele Javanen zich naar dit deel van Poerworedjo begeven, ook al is pasarbezoek niet hun doel.

De toko is 4 meter lang en breed. De ruimte voldoet wel. Er staan een paar kasten en een tafel, wat stoelen en een paar banken. Een steenen toko en dus geen houten kiosk. Toen de nieuwe pasar klaar kwam en de toko's aan de wegzijde te huur werden aangeboden, was het geld voor een kiosk nog niet bijeen. Wel had zich reeds een Christen-Javaan als helper aangeboden en was een sommetje beschikbaar, voldoende voor huur en salaris in de eervolgende maanden. We besloten daarom, maar niet te wachten en van de bij uitstek gunstige gelegenheid gebruik te maken. Beter plaats zouden we moeilijk kunnen vinden. En nu blijkt ook wel, dat deze steenen toko beter voldoet, dan een kiosk zou gedaan hebben, zooals we er ons een hadden voorgesteld. Willen we op een andere plaats toch nog een kiosk zetten, dan zal dat er een moeten zijn van grotere afmetingen natuurlijk en dan ook wel het dubbele kosten.

De helper, Sandiman, moet zijn tijd zoo veel mogelijk *verpraten*.

1) Toko is een verkoopplaats, toko boekoe een boekentent, een pasar is een markt.

H. D.

Hij heeft verschillende eenvoudige artikelen te koop: pennen, potlooden, postpapier enz., maar die dienen allereerst als lokmiddelen. Het is minder om de verkoop van die dingen te doen als wel om die van Chr. lectuur, die ook aanwezig is. Zijn de koopers maar eenmaal binnen, dan probeert hij een praatje met ze te maken en het gesprek op den Godsdienst te brengen. Een aantal Bijb. platen, die aan de wanden hangen, kunnen een geschikte aanleiding geven tot een gesprek. En wie er dan meer van weten wil, kan boekjes koopen in de Javaansche, Maleische of Chineesche taal. De geheele Bijbel, Bijbelgedeelten of afzonderlijke Bijb. verhalen. Er hangt bijv. een plaat, die de geschiedenis van den barmhartigen Samaritaan voorstelt.

„Wat beduidt dat alles?” vraagt een bezoeker. „Wel man, ga maar zitten en luister eens, 'k wil je er van vertellen. Zie zoo, en als je er nu ook nog over lezen wilt, hier is een boekje „Pag Lamar, kost maar 2 cent”.

Hollandsch leerende Javanen, jongere en oudere komen eens neuzen en zien of er iets van hun gading is. Veel kunnen ze niet besteden, maar dat boekje van 15 cent dat lijkt ze wel. De kleurige omslag reeds, doet ze er naar grijpen. „Welke wil je? De geschiedenis van Jozef, Samuel, Koning David, De groote Heelmeester, Een wondervol leven, zoek maar uit.”

Er liggen in die kast nog meer Holl. boekjes, Chr. verhaaltjes, die niet al te moeilijk voor ze zijn. De verkoop van dat alles is niet onbevredigend. Maar alle bezoekers zijn nog geen koper:

„Zoo jo — 'k zag je gisteren voorbij komen. Waren dat je vader en moeder?”

„Ja meneer — en we gingen naar de toko. Want moeder moest naar de pasar en intusschen zijn vader en ik gaan zitten lezen.”

„Zoo Sandiman, wie had je daar bij je?”

De loerah en sjarik (dorpsburgemeester en schrijver) van dessa B.

„En koopen die wel eens wat?” — „Nee, maar ze komen hier altijd een poosje rusten en kijken de boekjes.”

Deze en meer Javanen beschouwen Toko Boekoe een welkome gelegenheid om na lange wandeling eens even te verpoezen. Het kost immers niets. En dan er is ook nog wat te zien.

Als gevolg van meer onderwijs, is er meer vraag naar lectuur. We houden daar rekening mee en zorgen nu dat de Javaan iets Christelijks te lezen krijgt.

Al wat beoogt dit doel te bereiken, verdient steun.

Toko Boekoe is een uitnemend middel, om

de verspreiding van Chr. lectuur te bevorderen. Moet dus eveneens gesteund worden.

Voor die ruim f600 uit Holland ontvangen, zijn we dus dankbaar. En betuigen den gevers bij dezen wel onzen dank.

Dankbaar, maar niet voldaan.

Er is veel, veel meer noodig.

Is een Bijbeltent in Holland een winstgevende zaak? Niet? Welnu, Toko Boekoe is het evenmin. De „hoofdwaar” is zoo laag geprijsd dat er van winst al heel weinig sprake kan zijn.

De prijzen moeten zoo laag zijn, én om tot koopen te lokken én omdat de koopkracht der bezoekers nu eenmaal niet zoo groot is. In Holland prijst men de Evang. lectuur immers ook zoo laag mogelijk, om ze onder ieders bereik te brengen.

De omzet van die andere artikelen is nu ook niet zoo groot. Het eigenaardige karakter van de toko doet als vanzelf schade aan de verkoop van die andere waar. Die verkoop is immers geen hoofddoel. De helper moet zijn tijd verpraten, moet allereerst bijbel'tjes enz. aan den man zien te brengen.

Was winstbejag bedoeld, dan zou boven de deur niet een bord hangen, waarop in het Javaansch te lezen is, dat ieder, die wat meer weten wil van de platen, die hij ziet (ook aan de buitenkant hangen er) maar eens binnen moet komen, zonder verplichting tot koopen.

Dat er elke maand een bepaald bedrag bij zou moeten, was te voorzien. Vandaar het plan een som bijeen te brengen, waarvan de rente dient tot bestrijding van alle onkosten. En die som zal te grooter moeten zijn, wil het plan doorgaan om in een driel-tal plaatsen een dergelijke toko op te richten. Na een half jaar is nu wel te constateeren dat Toko Boekoe geen ongezegend hulpmiddel is voor de zending.

We zouden er gaarne mee door gaan. Maar zullen wellicht weldra tot sluiting over moeten gaan.

Tenzij — tenzij er geholpen wordt. Niet door een enkele, maar door allen. Geen halve hulp, maar afdoende. Wie zich interesseert voor Toko Boekoe, wie dit werk steunen wil door woord en daad, schrijve eens naar Poerworedjo, en we beloven u te zullen inlichten omtrent hetgeen ge doen kunt.

En wacht daar nu niet mee, maar doe het nu. En denk nu niet, hij of zij zal het wel doen, neen doe het zelf. En zeg nu niet, er zullen er zoo veel zijn, ik zal dus dat groote aantal maar niet nog grooter maken, neen, want buiten U blijven er nog zóóveel over, die zoo denken en doen, dat de vrees voor een teveel niet behoeft te bestaan. Er zijn

immers meer dan 100 plaatsen in Utrecht en Gelderland met een Geref. Kerk? Kunnen we er op rekenen uit alle plaatsen eenig bericht te ontvangen?

Ieders voornemen, te zorgen, dat uit alle plaatsen minstens één brief verzonden wordt, zal wel het gevolg hebben van meer dan één schrijven, maar niet, dat daardoor de zaak geen goede voortgang zou hebben. Integendeel.

Men fluistert hier in Poerworedjo wel eens dat het met de zendingsliefde in vele plaatsen maar zoo gesteld is. 't Kan zijn. Dan zal de post het niet druk hebben. De Meimaand zal ons in Poerworedjo het antwoord brengen. En als nu het aantal brieven, die blijk geven van belangstelling, van meeleven, van mee willen helpen, zoo groot is, dat het onmogelijk blijkt ze alle, één voor één, te beantwoorden?

Dan zal ook daarop wel wat te vinden zijn, en intusschen zijn wij hier aangemoedigd door te gaan met hetgeen begonnen werd.

Namens de Kring te Poerworedjo,
H. DE LANGE.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waarom men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Slidrecht B. 244

verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

TERUG NAAR INDIË.

De Chr. Onderwijzers in Indië zonden f900 aan de Ver. van Chr. Onderwijzers in Nederland, voor de salarisactie. Ter vergadering Woensdag 18 Mei werd dit meegedeeld en besloten den gevers te verzoeken de gelden te mogen besteden tot uitbreiding van het Chr. Onderwijs in Indië.

Prachtig.

THEELOOD ENZ.

In de afgelopen maand is door mij voor de Zending ontvangen: van Mej. Gerrie de Bloemen en Mej. A. Schans te Middelharnis 1 pak zilverp. en theelood; van Mej. T. Fennema te Makkum van de leerlingen der Chr. School 1 pak zilverp. en theel.; van Jeane Enzlin te Rotterdam 1 pak zilverp., theel. en postz.; van den heer N. N. te Rotterdam 1 groote doos zilverp. en theel. en 2 dozen postz.; van W. N. v. d. Kaaij te Rotterdam 1 pak zilverp. en theel.; uit het busje van Mej. Wed. E. Grunbauer f6.42½; van Mej. H. Veenendaal uit het „Knikker-tje” der Chr. School te Krabbendam een postwissel groot f15.70; van M. Ridder te Kinderdijk verzameld door de kinderen der Chr. School 1 kistje met zilverp. en theel.

P. J. SCHREUDER.

Rotterdam, Noordplein 39c.

Algemeene Jaarvergadering der Ned. Ger. Zendingsvereniging op Maandag 4 Juli, 's middags 2uur, in het gebouw Salvatori, Amstel te Amsterdam.

Het Bestuur:

Ds. N. A. DE GAAIJ FORTMAN, Voorz.

L. BERK, Secretaris.

ZENDINGSTUDIE-CONFERENTIES 1921.

De gewone zomerconferenties voor Zendingstudie, uitgaande van den Zendingsstudieraad zullen dezen zomer D. V. gehouden worden, de eerste van 25—30 Juli, de tweede van 1—6 Aug., de derde van 8—13 Aug., telkens te Lunteren, in het Conferentieoord aldaar. Bovendien zal er van 15—20 Aug. een afzonderlijke Conferentie belegd worden voor afgevaardigden uit Jongemannen-organisaties.

Omtrent het voorloopige programma kan het volgende worden medegedeeld.

Eerste week: Dr. H. A. van Andel; De beteekenis van het Christendom voor de Javaansche Cultuur; Prof. Dr. G. van der Leeuw: De Religieuze beteekenis van het Animisme; Dr. O. Norel: Het werk en de toekomst van het Comité voor Inwendige Zending; Missionsdirector Fries (Barmen): Bedeuting der Niassischen Erweckung für die Mission; Dr. Th. L. Haitjema: Gebed en Zending; Ds. E. H. Wieringa: Zendingsvuur; Ds. A. G. Wolf: Mystiek en Zending; voorts o.m. de volgende cursussen (telkens in vier keer): Dr. H. A. van Andel: De zending in Midden-Java; Mission-Director Fries: Die Arbeit auf Nias; Mission-Director M. Schlunk: Die Schularbeit in der Mission.

Tweede week: Dr. H. A. van Andel (alsvoren); Dr. O. Norel (alsvoren); Dr. K. Dijk: Zending en Sociale leven; Mission Inspecteur Wegner: Die Arbeit auf Borneo; Ds. N. Padt: Gebed en Zending; Ds. Th. Scharren: Ons geestelijk leven en de Zending; Dr. J. Weener: Cursussen; Ds. D. Pol: De Zending op Midden-Java; Mission Inspecteur Wegner: Die Arbeit auf Sumatra; Mission Inspecteur Schlunk: (alsvoren).

Derde week: Superintendent G. Simon: Missionserfahrungen unter den Moslim; Mr. J. van Walsum: Maatschappelijk werk in Indië; Ds. Th. Scharren: Ons geestelijk leven en de Zending; Ds. A. G. Wolf: Mystiek en Zending; Dr. H. van Dijk: Cursussen; Ds. W. Breukelaar: De Zending in Midden-Java; Superintendent G. Simon: Ueber den Islam; Missioninspector M. Schlunk: (alsvoren).

Omtrent de Conferentie van 15—20 Aug. verschijnt een afzonderlijk programma.

De deelnemerskosten zullen f20 per persoon bedragen voor de geheele Conferentieweek, logies en voeding inbegrepen. Nadere inlichtingen verstrekt het Secretariaat van den Z. S. R. Domplein 25, Utrecht.

GOOISCHE ZENDINGSDAG.

Op Woensdag 20 Juli a.s. zal, zoo de Heere wil, bij Bussum de negende Zendingsdag gehouden worden, van de Gereformeerde Kerken in de classis Amsterdam. Naar alle waarschijnlijkheid zal de samenkomst gehouden worden op een boschrijk terrein in de bebouwde kom der Gemeente en slechts 15 à 20 minuten van het station Naarden—Bussum gelegen, waardoor het bezoek veel vergemakkelijkt zal worden.

De leiding der samenkomst berust bij Ds. A. J. Mulder van Bussum.

Als sprekers hebben zich reeds bereid verklaard aldaar het woord te voeren Ds. W. Breukelaar van Zaandam; Ds. S. Dattena van Haarlem; Ds. A. Merklijn, Miss. Predikant te Magelang; terwijl de heer N.

Baas, straatprediker te Amsterdam hoopt te spreken over de IJwendige Zending.

De samenkomst zal aanvangen ten 10 ure terwijl pauze wordt gehouden van 12—1 uur en van 2½—3½ uur. De zang zal begeleid worden door hoornmuziek en een Chr. Zangvereniging heeft zich belangeloos bereid verklaard eenige liederen te zingen.

Nadere bijzonderheden wijst het programma aan.

Dr. A. H. VONK.

Met blijdschap kunnen wij de kerken van Friesland mededeelen, dat door de zenden-de kerk in overleg met Deputaten tot missionair arts aan ons Zendingshospitaal te Kebcemen is benoemd de heer A. H. Vonk, Med. doctör te Utrecht.

De heer Vonk heeft deze benoeming aangenomen.

Namens kerkeraad en deputaten,
G. M. VAN RENNES.

Leestafel.

Handboekje voor de kennis van Bijbel en Belijdenis ten dienste van school en catechisatie, door J. H. Landwehr. — J. H. Kok, Kampen.

Een zeer geschikt boekje.

Vormen en Manieren. De eischen der wellevendheid toegelicht voor onze Christelijke kringen, door Antonia Margaretha. — J. H. Kok, Kampen.

Van dit boekje kan men veel genot hebben als men het goed weet te gebruiken.

Lentedagen in Italië, door H. S. S. Kuyper. — J. H. Kok, Kampen.

Bevat schitterende bladzijden. Om er het rechte nut van te hebben moest ik wat meer van de geschiedenis van Oud-Rome weten.

Menigerlei Genade. Wekelijksche leerredenen onder redactie van Dr. J. C. de Moor en Dr. B. Wielenga. — J. H. Kok, Kampen.

Voor wie in huis moet zitten of in vacante gemeente moeten lezen, zijn deze preeken zeer aan te bevelen.

Chr. Vrouwenleven. Meisjesleven. Vrij en Blij. — E. J. Bosch, Baarn.

Deze maandbladen worden gaarne gelezen door onze vrouwen, meisjes en kinderen. Vrij en Blij spant de kroon.

De Spiegel. — W. Kirchner, Amsterdam.

Deze week-illustratie, die zich meer en meer beijvert om ons met Indië bekend te maken verdient een plaats in elk gezin.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Door Ds. H. Dijkstra van Ds. J. N. Lindeboom te Asperen f0.60, en van Mej. Joh. Meessen te Utrecht f5 te zamen f5.60. Door Ds. J. D. v. d. Munnik van J. Vegter te Overschie f10. Door N. Wiskerke opbrengst zilverpapier verzameld door de kinderen van de Christ. School te Loosduinen f3. Door Ds. H. A. v. Minnen 10 pCt. van de ontvangsten voor de Zending in de classe den Haag over 1920 f752.41. Van Gerrit den Arend te Rhoon uit het Knikkertje f12.27. Door J. in 't Veld van de kinderen der Chr. School te Berkel, Z.-Holl. f15.37½. Van A. Homoet te Veenendaal een pinkstergave f25. Van Mej. K. Mosterd Ed. te Schipluiden opgespaarde halve centen f0.61.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Mei. 1921.

Ontvangen voor Djoeja en Solo.

Van W. Nugteren te Halfweg voor de f30.000, die Ds. Groot nodig heeft f10. Door F. de Boer van de kinderen der Chr. School te Marken f6.40. Uit het zendingsbusje van de fam. Meeder te Bloemendaal f5. Van A. v. S. te Zaandam f5. Van de Geref. kerk te N. Vennip f250. Van de Geref. kerk te Haarlem winstaandeel van de Onesiforusbank voor het tekort f350.10. Door P. W. J. Krijnen te Tinte van de schoolkinderen f1.50. Door E. de Jong, Valeriuskliniek te Amsterdam f10. Door P. v. Dijk, Pinkstercollecte Schagerbrug f5.06. Door H. Pos uit het busje van de Christ. School te Hoofddorp f7.62½. Pinkstercollecte Geref. kerk Wormerveer f22.51½.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Mei. 1921.

Mijn postrekening No. is 32806.

Geref. Kinderzendingsveren. Bussum.

In dank ontvangen uit de busjes van Jan van Leeuwen f1.71; van Jo Oskamp f4.90 en een partij zilverpapier en postzegels; van Mien en Jeane Rebel f1.76; van Annie, Jet en Marietje van Westering f2.17 50 halve centen en theelood en zilverpapier; van Jo Vat f2.45½; van Dina Scheepmaker f2.70; van Mien Witteveen f2.88½ en zilverpapier; van Fien Luder f1.42; van Gerrit Hoiting f6.39½ en theelood en zilverpapier.

De eerskomende vergadering zal gehouden worden 15 Juni des avonds 6½ tot 7½ uur in de Geref. Kerk Iepenlaan.

Mej. Ha. J. VAN VULPEN.

N. Englaan 3.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

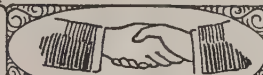

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren

Matth 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Die verstrooid waren. — Brief n. Antiochië. — Kerkgebouw Magelang. — Aan de vrienden van het werk te Djocja en Solo. — Iets over het ontstaan van de Christenbatak-gemeente in Batavia. — Ingezonden. — Korte Berichten. — Lees-tafel. — Giften.

Die verstrooid waren . . . verkondigden het woord.

Zij dan nu die verstrooid waren, gingen het land door en verkondigden het Woord.

Hand. 8 : 4.

Bij de toelichting van het stuk van den christelijken ban in den catechismus wordt er op gewezen dat er menschen zijn, die onder den christelijken naam onchristelijke leer of leven *voeren*. Zulk *voeren* betekent niet dat men onopzettelijk eenigszins afwijkt van de zuivere leer of het zuivere pad. Want welk Christen zal niet van harte belijden dat dit wel gedurig met hem het geval is. Onze kennis is hier immers ten deele. Wij weten nog zoo weinig. „Wij zien nu door een spiegel in eene duistere rede.” (2 Cor. 3 : 18). „En wat een klein stuksken der zaak hebben wij van Hem gehoord.” (Job 26 : 14). En „struikelen wij ook niet allen in vele?” Stemmen wij niet gaarne toe dat ook de allerheiligsten in dit leven het nog maar brengen tot een klein beginsel van de gehoorzaamheid, welke God van hen eischt, hoewel zij er niettemin in alle oprechtheid bijvoegen, dat het toch hun *ernstig voornemen* is om niet alleen naar sommige maar naar alle geboden te beginnen te leven. „Niet dat ik het alreede gegrepen heb of alreede volmaakt ben; maar ik jaag er naar of ik het ook grijpen mocht waartoe ik van Christus Jezus ook gegrepen ben.” (Phil. 3 : 12).

Met leedwezen wordt het gebrekkige erkend.

De Christen zoekt er vaak onder.

Voeren van onchristelijke leer of leven onder den Christelijken naam wil wat anders zeggen dan *zulk* kreupel zijn in het kennen of in het leven.

Voeren van onzuivere leer en ontrouwigheid in den wandel beduidt, dat

men daarbij met opzet te werk gaat: dat men het verkeerde opzettelijk *drijft*; dat men met bewustheid tegen de christelijke leer en het christelijk leven ingaat. *Voeren* van onchristelijke leer en leven is *propaganda*-maken voor verkeerde leer en ongeoorloofde levenspraktijk.

Zulke propaganda moet met nadruk als schadelijk en verderfelijk worden tegengegaan. Desnoods in bepaalde gevallen met den christelijken ban. De kerk van Christus mag geen spreektribune worden ten einde allerlei dwaling te bevorderen. En moet zich wars betoonen van onvromen wandel.

Daarentegen behoort elk belijder van den Naam des Heeren „propaganda” te maken voor de zuivere leer en voor een’ heiligen wandel.

Opdat de naaste nog voor Christus worde gewonnen. Opdat de vrede des harten toeneme. Opdat de volkomenheid van Gods rijk toekome in alle land en onder alle volk. Bovenal opdat God zelf verheerlijkt worde.

De verstrooiden, van wie wij lezen in Handel. 8, zouden dat niet zulke warme, ijverige „propagandisten” zijn geweest?

De gemeente te Jeruzalem, verhaalt Lucas, kwam in druk. Er werd, na den marteldood van Stefanus, eene groote vervolging tegen de gemeente die te Jeruzalem was. Saulus is denkelijk wel de ziel van de vervolging geweest. Hij heeft zich ongetwijfeld geducht geroerd. Later, o wat heeft hij er toen eene smart over gehad! Dat vergaf hij zich zelf nooit, dat hij dat gedaan had. Maar wat was hij nu nog gebeten op de kudde des Heeren! Hij verwoestte de gemeente, ging de huizen in, sleepte mannen en vrouwen, die den Heere beleden, naar buiten, leverde ze over in de gevangenis, en dwong ze te lasteren. Vele belijders zijn toen uitgeweken. Als door het geloof op de vlucht gegaan. Zij kregen daartoe vrijheid in hunne zielen. Zij gingen het land door; blijkens Handelingen 11 zeer ver.

En zwegen zij toen maar? Gedroegen zij zich toen maar zoo dat zij niet meer voor hun beginsel uitkwamen? Werden zij nu min of meer „zwijgende” getuigen? Het is mogelijk, dat er zoo wel eens een enkele is te werk gegaan. Maar dat waren dan denkelijk geen echte, in elk geval geen vrijmoedige broeders of zusters in den Heere. Als verdrukking of vervolging over hen komt, dan vallen sommigen weer af. De waterverf van de uiterlijke belijdenis spoelt door de regenbuien van tegenheden soms o zoo spoedig weer weg.

Met de meesten is het echter anders gegaan. Lucas schrijft van hen dat zij het woord hebben verbreid. Zij begonnen te evangeliseeren ter plaatse waar zij kwamen. Zij predikten het Evangelie. Zij spraken de menschen, die zij ontmoetten, van den Christus. (vs. 5). Zij maakten, met andere woorden, „propaganda” voor hun christelijk geloof.

Elk christen werd een prediker.

Ieder trad als het ware „missionair” op.

Zij verstonden zoo uitnemend goed: ’s Menschen ziel en zaligheid hangt er aan.

Het is eenigszins in *allen* „godsdienst”, ook in de valsche religie’s, maar in het bijzonder in den zuiveren en onbevleeten godsdienst voor God en den Vader, juist daar op de rechte wijze, altijd weer te doen om de vraag, die de Stokbewaarder uitriep: Wat moet ik doen om zalig te worden? Ai zeg mij, is er nog eenig middel om Gods straf te ontgaan en wederom tot genade te komen?

Ware godsdienst is daarom m. a. w. hartelijke, oprechte, *levens-overtuiging*. Men kan niet anders. Als iemand die overtuiging verliezen zou, dan zou hij *zich zelf* verliezen. Desnoods heeft hij er daarom ook geld en goed, huis en kruis, ja het leven voor over. Door het geloof, lezen wij in het Bijbelsche martelaarsboekje, zijn zij gesteenigd geworden, hebben zij

gewandeld in schaapsvelen en in geitenvellen; hebben zij in woestijnen gedoopt en op bergen en (in) spelonken en (in) de holen der aarde; zijn zij in stukken gezaagd en door het zwaard ter dood gebracht. (Hebr. 11).

De verstrooiden die uit Jeruzalem kwamen hebben ook niet *kunnen* nalaten om voor hun Heiland en Heere uit te komen.

Heilige drang dreef hen.

Zij moesten.

De Geest der kracht spoorde hen telkens weer aan. Dies was er geene sprake van wegwerpen van de vrijmoedigheid.

Maar er was telkens weer lust en liefde om anderen te winnen voor het Koninkrijk Gods.

Het vuur van heilige bezieling vlamde gedurig weer op. Hoe wenschten zij, die zelf Jezus dierbaar vonden, dat ook anderen de geestelijke zoetheit van het kruis van Christus mochten leeren proeven en smaken. En daarom rieden zij zoo gedurig aan om dien Christus aan te nemen met een heilbegeerig hart.

Echte, volhardende „propagandisten” waren zij.

En God gaf zegen op „hun arbeid”. Er volgt al aanstonds in Handel. 8 dat de prediking van Christus in Samaria door Filippus, verzeld van teekenen, ten gevolge had dat er *groote blijdschap* in die stad werd.

Hoe kostelijk als de geest van de verstrooiden, die het land doorgingen en het woord predikten, ook nu nog openbaar wordt. Er wordt wel eens gesproken over „matheid” en over „inzinking”; over „lauwheid” en „verflauwing”. Hoe jammer zou het zijn als dat ook het geval ware in zake de Zending. Als er kwam:

Weinig gebed voor de Zending.

Weinig toewijding voor de Zending.

Weinig milddadigheid voor de Zending.

Als het geld voor de Zending eigenlijk als weggegooid geld werd beschouwd.

Als het zóó ware, zouden die verstrooide broeders en zusters uit Handel. 8 tegen ons getuigen.

Dan leeft de Zending te weinig in onze ziel.

Dan heeft ze veel te weinig ons hart.

Dan is zij ons te weinig eene zake Gods, die wij moeten voorstaan en bevorderen!

Zoo is het toch niet bij *U*?

Zijt gij gered door den grooten „Zendeling” Christus? Is Hij uit den hemel der Heerlijkheid neergedaald. op deze aarde, die Hem eigenlijk niet ontvangen wilde en waarop Hij geleden heeft en gekruist is — *ook voor U*? Gaf Hij Zijn bloed, Zijn eigen, dierbaar bloed *ook voor U*? Had Hij zooveel *ook voor U* over?

Voor *U*, vervloekte zondaar, die de eeuwige verdoemenis verdiend hadt? Zijt gij door Hem gered?

Dan zult gij ook niet *kunnen* zwijgen van den arbeid van Jezus’ ziel, die aan uwe ziel is te koste gelegd.

Dan zult gij ook willen dat de heiden Christus leere kennen, opdat Hij ook hun dierbaar worde.

Dan wordt het ook bij ons: Ik heb geloofd en dies heb ik gesproken. En eveneens: Ik heb geloofd en dies doe ik gaarne wat voor de zaak des Heeren, ik kan niet anders.

Het zal vrede brengen in ons hart als wij zulke propagandisten worden; ook voor de Zending.

Geldermalsen, Juli 1921.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel.! Ditmaal heb ik een boodschap aan de moeders, de echte Antiocheensche moeders, die den Heere vreezen en liefhebben en Hem haar liefdedienst hebben toegezegd. Tegen die moeders heeft men mij opgehitst, men beschouwt haar als één der oorzaken van het gebrek aan predikanten, onderwijzers, doctoren, diaconen, diaconessen en wat dies meer zij, in Indië. Nu heb ik dezer dagen een mooi boek ter recensie ontvangen n.l. Nelly Has „Haar Roeping”, uitgegeven bij J. H. Kok te Kampen. Het zal wel geen „Kunst”-werk zijn, maar het is wél een kunst om zóó te schrijven, ik zou het niet kunnen. Er zal ook wel wat te zeggen zijn van taal en stijl, Nelly Has is eenmaal Nelly Has en zij schrijft als Nelly Has, maar ik heb het met veel genot gelezen.

Trouwens, dit wil ik u tusschen haakjes even zeggen, want het is ook een zendingsbelang of liever evangelisatiebelang van hoog gewicht, het schrijven over boeken van Kunst, hooge Kunst, fijne Kunst enz. gevolgd aan het slot door de waarschuwing „gevaarlijk”, acht ik zeer *gevaarlijk*. Mijn ondervinding is, ik wil nu eens bevindelijk spreken, dat jong en oud dan toch wel eens kennis wil maken met die hooge Kunst, om ook eens mee te kunnen praten, dat hij bij zich zelve denkt dat het juist voor hem of haar niet gevaarlijk is, en alzoo in een bedorven lucht geraakt, vol van geestelijke boosheden, waarvan Paulus spreekt in Ef. 6, die de ziel vergiftigen.

Na dit uitstapje kom ik weer bij „Haar Roeping”. Frida is een eenige dochter van goede menschen. Ze heeft niets te doen, haar moeder wil ook niet dat zij iets doet, gaat met haar uit naar de stad om uitstallingen te zien en fraaiigheden te koopen. Het ontbreekt haar aan niets, niets wordt gespaard, maar Frida is onbevredigd. Zij meent dat God haar tot iets anders geroepen heeft, ze wou wel in de verpleging gaan, maar haar moeder wil haar niet missen, ze wou ook wel een arm lijdend jongentje haar liefdezorgen wijden, maar haar moeder heeft een afkeer van lijden en belet het haar, haar moeder wil wel dat ze trouwt, ziet zelfs met zenuwachtig verlangen uit naar een aanzoek van een jongen docter; het aanzoek komt, de docter sterft daarna, en Frida bereikt nu haar doel, wat Nelly Has als „Haar Roeping” beschouwt, ze wordt verpleegster. Nu is die moeder wel wat *al te* geteekend, maar ik dacht al lezende toch telkens aan die vele moeders, die haar zonen en dochters van den Zendingsdienst terug houden, soms met geweld en ten koste van levensgeluk, omdat ze haar kinderen bij zich willen houden. Frida was ongelukkig, omdat ze haar begeerte niet mocht volgen en ik geloof vast en zeker, dat er menig zoon en dochter haar lot deelt.

Maar dat is nog niet alles. De Heere heeft zooveel werk te doen in Indië, middelijkerwijze kon uw zoon of dochter zulk een zegen om zich verspreiden, maar gij belet dat, gij houdt dat tegen, gij staat den Heere tegen, die uw zoon of dochter vraagt. Stemt dat overeen met uw liefdebeloften? Komt de Heere met u bedrogen uit? Hij mocht toch verwachten dat gij uzelf en al het uwe aan Zijn dienst zoudt geven; en nu weigert gij Hem dien zoon of die dochter, die groote schat, welke gij van Hem hebt ontvangen. Kan dat? Ik zal er niet meer van zeggen. Onze God zal tot u spreken.

Aan de vaders heb ik ditmaal niets te zeggen. Die krijgen later eens een beurt. Misschien wil Nelly Has ook wel eens voor hen schrijven.

Nu kom ik op een heel ander onderwerp. Het volgende knipsel uit een onzer bladen heeft mij daarop gebracht.

Afvaardiging van Zendingelingen.

In de Groote Kerk van 's-Gravenhage heeft Dinsdag 5 Mei 1921 voor het Sangi- en Talaud-Comité de afvaardiging plaats gehad van de zendingelingen: W. Billmann, W. Grau, E. Scherrer, K. Seybold en A. Thiele. De heer H. J. Stokking, die reeds op Sangi diende, vertrekt mede derwaarts.

Het eerstgenoemd vijftal zijn 4 Duitschers en 1 Zwitser, door den oorlog uit Kameroen en van de Goudkust verdreven. Zij leerden de Nederlandsche taal aan en het Sangi- en Talaud-Comité heeft hen voor den dienst in onze koloniën geworven.

Dr. J. R. Callenbach, van Rotterdam, sprak een hartelijk woord van afscheid.

Gemeente en Koor (het Koor te Deum Laudanus van den heer W. J. Jalink) zongen den nieuwen zendingelingen een zegenbede toe, waarvan een tweetal, de heeren Grau en Scherrer, daarna het woord voerden. De heer Stokking riep den zendingelingen namens de Dienaren des Woords op Sangi eenige hartelijke woorden van welkom toe.

Tot zoover het knipsel.

Mij dunkt wij kunnen ons over dit bericht grootelijks verblijden. Engeland mag ze dan uit zijn bezittingen verdrijven, dat zal Engeland moeten verantwoorden, de Nederlandsche Christenen begroeten hen met vreugde.

Ik acht het mogelijk dat iemand vraagt: verblijden? Gij zijt toch Gereformeerd, nog al beslist Gereformeerd, en kunt gij u dan verblijden over de komst van zendingelingen die niet Gereformeerd zijn?

Mijn vrienden! Ik wensch bij niemand achter te staan in liefde voor de Gereformeerde leer, in beslist belijden van die leer, maar toch wil ik mij verblijden over de komst van elken zendingeling van wat belijdenis ook, die het Christelijke geloof meer of minder beslist en volledig belijdt. Er is blijdschap, groote blijdschap en allergrootste blijdschap. Met blijdschap begroet ik elk, die maar iets van het Evangelie brengt, al ware het dan ook onder een driedubbel deksel, met groote blijdschap elk, die de H. Schrift belijdt als het onfeilbaar Woord van God, en met allergrootste blijdschap elk die de Drie Formulieren van Eenigheid van heeler harte belijdt en gelooft. Nu weet ik niet op welk standpunt deze broeders en zusters staan, ik acht het wel waarschijnlijk dat ik ze met groote blijdschap kan begroeten als mede-arbeiders op het zendingsveld van Nederl.-Indië.

Ik moet u nog eens wijzen op de geringe waarde van gebruikte postzegels en die andere dingen. In den oorlog was theelood nog wat waard en zilverpapier heeft nu nog eenige zeer geringe waarde, zie de rekening van den heer Schreuder maar eens na, de kosten van verzending overtreffen meestal de waarde zeer verre. Rekent maar eens. Gij verzendt een kilo theelood voor f0.40 centen en mijnheer Scheurer maakt er f0.15 centen voor. Als iemand dus een kilo theelood in de vuilnisbak werpt en een kwartje in de zendingsbus, dan heeft de zending meer voordeel en hij minder kosten. Als men die dingen bewaart tot men gelegenheid heeft om het kosteloos te verzenden, kan het misschien gebeuren dat de zending er eenig voordeel van heeft.

De „Macedoniër” gaat goed, maar nu heeft de uitgever nog een aantal over, als er nog een paar honderd intekenaars bijkwamen, zouden ze allen nog een komplette jaargang kunnen ontvangen. Zoudt gij nog middel weten om er één te plaatsen? Of zou er nog een vriend zijn, die eens hier en daar wilde vragen bij de burgers van Antiochië of ze nog een Macedoniër wilden nemen. De prijs is f 4 per jaar en uitgever is de heer E. Venema, N. Kerkhof 12, Groningen.

Zonderlinge dingen beleeft men toch. Iemand heeft volgens „De Chr.

Onderwijzer" gevraagd of men van opvoeding kon spreken bij niet gedoopten. De vrager is blijkbaar van oordeel dat ongedoopten niet wedergeboren zijn (en gedoopten wel?) en dat derhalve alle zendingsschool-onderwijs geen vrucht kan dragen. Immers wat is er te maken van onwedergeboren menschen? Hoe komt de man er bij? t.t.

Rotterdam, Snellinckstraat 54a.

H. DIJKSTRA.

Het Kerkgebouw te Magelang.

In de vorige maand werd het stuk geplaatst dat als bijschrift bij deze foto paste, n.l. het verhaal van den eersten dienst in

het kerkgebouw te Magelang. De foto kwam een paar dagen te laat om opgenomen te worden. Het is een mooi gebouw. Worde er rijke zegen in genoten voor de jeugdige gemeente. H. D.

Aan de Vrienden van het werk te Djokja en Solo.

Van oude dagen af heeft het zendingswerk te Djokja en te Solo vele vrienden, ook buiten Noord-Holland. Dr. Scheurer, die op Java alom de sympathie heeft gewonnen, vond ook in Nederland steeds belangstelling en hartelijk meeleven in zijn werk. Het Petronella-hospitaal is het eerste zendingsziekenhuis der Gereformeerde Kerken en mag haast den naam van moeder-ziekenhuis dragen. Het heeft de andere ziekenhuizen in hun eersten tijd van personeel voorzien. De groote Christengemeente te Djokja is voor een groot deel vrucht van de medische zending. De oude geschiedenis van Djokja van den tijd van Dr. Scheurer af doet iets bizonders trillen in de harten van alle Gereformeerden, die de geschiedenis van onze zending kennen.

Toen Dr. Scheurer in 1896 uit Solo moest vertrekken op bevel van den Resident, omdat het verboden was in Solo het Evangelie te verkondigen, waren er honderden Soloneezen op het station om hem voor het laatst te zien en te danken. Er werden tranen geschreid om zijn vertrek; het is aandoenlijk, ooggetuigen van dit afscheid te hooren vertellen. En ook in Nederland werd leed gedragen. Reeds in 1890 had de Gereformeerde Zendingsvereniging gevraagd om opening van Solo voor de zending, maar het verzoek was van de hand gewezen. En nu moest Dr. Scheurer uit Solo weggaan, omdat hij Mohammedanen, die den Heere Jezus wilden leeren kennen, in zijn huisgodsdienst oefeningen toegelaten had. Het werd door onze Kerken algemeen betreurd en het werd als een schande voor ons volk gevoeld, dat in het belangrijkste deel van Java de prediking van den eenigen Zaligmaker verboden was. En het gebed van velen klaagde aan God den nood van Solo. In 1910 verhoorde God het gebed. Op een klacht van Ds. Bakker deed de Gouverneur-Generaal Idenburg recht aan het Evangelie. De vrijheid van geweten werd erkend als ook inhoudende vrijheid van prediking. En in het laatst van 1912 werd door Dr. Vogelesang het ziekenhuis te Solo geopend; het zendingswerk werd begonnen.

Het Petronella-hospitaal werd door de gezamenlijke Gereformeerde Kerken aan de Kerk van Amsterdam toevertrouwd, en het nieuwe terrein Solo werd ook aan Amsterdam met de andere Kerken van Noord-Holland toegewezen. Maar in de Kerken der andere provinciën bleef levendige belangstelling voor Djokja en Solo. Trou-

wens, het zendingswerk is een gemeenschappelijke taak onzer Kerken, al is voor de goede orde het werk ook in stukken onder de Kerken der verschillende provinciën verdeeld. Daarom is het noodig, dat de leden onzer Kerken met h  el het werk blijven meeleven, al hebben zij in het groot geheel een eigene, afzonderlijke taak. Maar het was toch wel iets heel bizonders, dat duizenden buiten Noord-Holland lid bleven van de Vereeniging „Dr. Scheurer's Hospitaal.” Het was ook iets heel bizonders, dat geregeld van alle kanten giften binnenkwamen voor het werk te Solo. Er zijn buiten Noord-Holland Kerkeraden geweest, die uit de zendingskas giften van f500 bestemden voor het werk te Solo; particulieren, die zelfs meer dan eens een gift van f1000 daarvoor zonden; scholen, waar de kinderen voor Solo verzamelden; groote en kleine giften; maar elke gift, hoe klein ook, toch een bewijs van groote en zeer bijzondere belangstelling.

Van nog meer belang dan het meeleven van zoovelen was de zegen van God. Maar deze twee staan niet in tegenstelling. Het gebed der Kerk en de zegen van God houden verband. De zegen van God is even groot en overvloedig geweest als de belangstelling der menschen.

Het Petronella-hospitaal is uitgegroeid tot een ziekenhuis met 200 bedden; in Solo is men bezig een even groot ziekenhuis te bouwen; er zijn tien hulp-ziekenhuizen, die ook van groote beteekenis voor het werk zijn. In Djokja en Solo zijn tien Christelijke Inlandsche en twaalf Hollandsch-Inlandsche en Hollandsch-Chineesche scholen, die tezamen ongeveer drieduizend leerlingen tellen. Jaarlijks worden 25.000 Bijbels, Bijbelgedeelten en andere Christelijke boeken in de Inlandsche talen verkocht; elke maand worden 12.000 Christelijke bladen in het Javaansch verspreid. In Djokja zijn (de medische helpers niet medegerekend) 25, in Solo 40 Inlandsche helpers in zendingsdienst. En het aantal der Inlandsche Christenen groeit snel. Naar Nieuw-Guinea werden in de eerste 20 jaren 20 zendelingen gezonden, en na die 20 jaren waren er 18 gedoopte Inlanders. Naar Djokja en Solo gingen slechts drie missionaire dienaars des Woords, en thans, na 20 jaren arbeids, bedraagt het aantal gedoopten reeds 1500. Dr. Zwemer, een der beste kenners van de zending onder de Mohammedanen, schreef, dat de Mohammedanenzending nergens ter wereld z  o slaagt als in de Vorstenlanden van Java.

Zendingszegen is duur. Als God de ge-

legenheden vermenigvuldigt, werkkrachten toevoert, belangstelling doet ontwakken, dan worden de kosten hoog. Maatschappelijke zegeningen brengen geld, geestelijke zegeningen kosten geld. In 1913 was f5000 genoeg voor ons levensonderhoud en dat van drie helpers en de gewone verdere onkosten. Thans echter is er te Solo f30.000 per jaar voor den missionairen dienst noodig. Daarvan komt f3000 binnen aan subsidie voor de Inlandsche scholen, f12.000 aan bijdragen uit Indië en het overige, dus f15.000, hebben we uit Holland noodig. De kleine kring van Hollandsche Gereformeerden in Solo brengt f3000 per jaar bijeen voor de zendingskas; toen wij met verlof gingen, gaf men gemiddeld per gezin f132 aan vaste contributies. De bijdrage voor Kerk en Zending beliep zes à zeven procent van het totaal inkomen der Broeders en Zusters te Solo. Die milde offervaardigheid toont, welk een hartelijke liefde er voor het zendingswerk bestaat bij hen, die er het best over kunnen oordeelen. En zij geven niet alleen hun geld, maar in even ruime mate hun kracht aan het zendingswerk.

De rijke zegen van God heeft een groot tekort doen ontstaan in de kas der Noord-Hollandsche zending, namelijk van f35.000. De snelle uitbreiding van het werk heeft jaar aan jaar de opgemaakte begroting overtroffen en het tekort in enkele jaren zóó hoog doen stijgen.

Behalve deze schuld is er een tekort aan gelden van f30.000 om den bouw van het ziekenhuis te Solo te voltooien. Gedurende den bouw overviel ons de groote duurte. De houtprijzen van het Gouvernement werden binnen twee jaar verviervoudigd; ook alle andere materialen en de werkloonen stegen. Een groot deel der meerdere kosten wordt door een verhoogde subsidie gedekt, maar f30.000 is er noodig uit Nederland. Dr. Groot heeft geschreven, dat hij den bouw zal moeten staken, als deze groote som niet gezonden kan worden. Van vele gebouwen zijn de muren al opgetrokken. Moet er nu gestaakt worden? De Deputaten der Kerken oordeelden, dat dit niet kon en niet mocht. Zou men toelaten, dat van de Gereformeerde Kerken van Noord-Holland spottend gezegd zou worden: zie, zij hebben begonnen een ziekenhuis te bouwen en hebben niet kunnen voleinden? Maar... f35.000 en f30.000 vormen tezamen een bedrag van f65.000.

Er is zelfs nog veel meer dan die f65.000 noodig. In Djokja en in Solo zijn nog andere even kostbare als dringende behoeften.

Wij staan te Djokja voor een heel moeilijk geval. Rome heeft het oog op Djokja geslagen en begeert de helft van dat zendingsterrein voor haar medisch werk. Dr. Offringa heeft gemeend in den geest der Gereformeerde Kerken te handelen, toen hij een desbetreffend verzoek van Roomschen kant heeft afgeslagen. Het zou toch ook zeker niet in Uw geest geweest zijn, als hij verklaard had, dat Gij bereid zijt de helft van Uw zendingsterrein aan Rome af te staan. Maar deze weigering brengt ernstige gevolgen mee. Van den kant der Regeering verlangt men, en terecht, dat wij, als wij héél Djokja willen behouden, ook heel Djokja bewerken en van medische hulp voorzien. Daarvoor is noodig, dat het aantal hulp-ziekenhuizen meer dan verdubbeld wordt en dat het hoofd-ziekenhuis twee maal zoo groot wordt. Die hulpziekenhuizen kosten aan de zendingskas geen geld; de kosten van bouw en exploitatie worden door de landbouwondernemingen betaald; wij moeten alleen zorgen voor personeel en voor een geregelden gang van zaken. Maar de vergrooting van het Petronella-Hospitaal zal ongeveer vier ton kosten. Het Gouvernement is bereid een ruime subsidie te geven, de landbouwondernemingen zijn bereid tot milde bijdragen. Voor de Gereformeerde Kerken van Noord-Holland blijft een halve ton te betalen over. En bovendien beloofden de landhuurders elk jaar een groote som extra te geven voor de jaarlijkse onkosten, een som, die al de hoogere onkosten vergoeden zal. De Gereformeerde Kerken hebben slechts één achtste deel der bouwkosten te betalen en behoeven jaarlijks niets meer dan vroeger voor dat werk bij te dragen. En de 12 nieuwe hulp-ziekenhuizen, die dan gebouwd zullen worden, brengen geregeld 500 patiënten onder onze leiding en kosten aan de zending heelemaal niets. Dit is heel mooi, een reden tot groote dankbaarheid, maar... f50.000 is voor ons in Noord-Holland wel een zwaar bedrag.

In Solo zijn behoeften van geheel anderen aard. De huur van het huis, dat als pastorie gebruikt wordt, is opgezegd, al zal het nog niet terstond verlaten behoeven te worden. Een zendingshuis stelt bijzondere eischen. Het mag geen minderwaardigen indruk maken; het moet van den hoogste tot den laagste ieder kunnen ontvangen. Het behoort ruime logeergelegenheid te bieden voor Javanen en Hollanders; gastvrijheid is op zendingsgebied een der eerste eischen; en toch mogen de gasten het werk van den missionairen dienaar des Woords niet verhinderen. Een flink huis en een afzonderlijke logeergelegenheid zijn dus noo-

dig. En waar de zending te Solo een zoo breedten omvang krijgt, is daarbij ook een kantoor noodig; een kantoor voor den missionairen dienaar, een Inlandsch kantoor voor het werk der helpers, lokalen voor den colportage-boekhandel en de expeditie der evangelisatiebladen, kamers voor de administratie en de archieven der Inlandsche en Hollandsch-Indische scholen en een vergaderlokaal. Naar berekening zal dit alles kosten de kapitale som van f100.000.

Voor uitbreiding te Djokje een halve, te Solo een heele ton! Dr. Offringa en ondergeteekende hebben tezamen reeds f40.000 van zendingsvrienden ontvangen, en zij hopen nog wel f10.000 te vinden. Maar dan is er toch nog volle f100.000 noodig.

In het geheel is er dus noodig f65.000 voor het tekort van de kas en van den ziekenhuisbouw te Solo en f100.000 voor de uitbreiding van het werk. De zending van Noord-Holland heeft een rentelooze leening uitgeschreven. De bedoeling is, van die leening thans f65.000 te plaatsen. Er zullen stukken zijn van f100, f500 en f1000, maar andere bedragen zijn toch ook welkom.

Er wordt gehoopt op f65000 aan geleende gelden en f100.000 aan giften. Maar de eerste f65.000, die zullen inkomen, hetzij aan leeningsgelden, hetzij aan giften, zullen gebruikt worden om het tekort der kas te dekken en om den ziekenhuisbouw te Solo te voltooien. Alleen, wat boven f65.000 inkomt, zal voor uitbreiding van het werk worden besteed.

De Kerken in Noord-Holland, tenminste onderscheidene, zijn ijverig bezig om geld in te zamelen. Maar de volle taak schijnt te zwaar voor haar kracht. Er is in Noord-Holland veel zendingsliefde, en de liefde wordt niet licht in kracht overschat, zij is tot groote dingen bekwaam. Maar Noord-Holland is in de laatste jaren reeds veel zwaarder belast geweest op zendingsgebied dan de Kerken daarbuiten.

En kennende de groote belangstelling en hartelijke liefde ook buiten Noord-Holland voor het zendingswerk te Djokja en Solo, meende ik goed te doen, onzen geestelijken zegen en onzen geldelijken nood algemeen bekend te maken. Ik vraag niet om giften, ik dring er niet op aan. Slechts wijs ik op de gelegenheid voor wie zich gedrongen voelt, mede te dragen de geldelijke gevolgen van dezen zegen Gods.

Het postgiro-nummer van den Penningmeester, Ds. A. Schweitzer, is: No. 31245, kantoor Nieuwendam. Mijn postgiro-nummer is: No. 31599, kantoor Amsterdam.

H. A. VAN ANDEL.

Den Haag, Prins Mauritslaan 75.

Iets over het ontstaan van de Christen-Batakgemeente te Batavia.

In een der nommers van het Zendingsblad van het vorige jaar meen ik gelezen te hebben, dat men gaarne eenige bijzonderheden zou wenschen betreffende de Christen Batakken te Batavia, en wat de Gereformeerde kerk te Kwitang voor hen doet, en in welk verband zij met haar staan.

Eerst nu is er aanleiding en bij mij ook groote lust aan dien wensch der lezers van het Zendingsblad te voldoen, nu de zaak der Batakken is geregeld geworden, en eene regeling is getroffen, die beide partijen volkomen bevredigt.

Laat ik beginnen met in het kort de geschiedenis te verhalen, die een overzicht geeft van mijne bemoeienis met de Christen Batakken te Batavia.

Het zal ongeveer 6 jaar geleden zijn, dat de eerste Christen-Batakken naar Batavia kwamen. Zij hadden bij zich een begeleidend schrijven van hun zendeling, die hen aan mijn geestelijke zorg toevertrouwde. Spoedig kwamen er meer, dikwijls zonder weten van hun zendeling en zonder attestatie. O.m. een onderwijzer, die zich verongelikt achtte wegens overplaatsing. Hij vroeg mij om werk. En ofschoon ik er mijne afkeuring over uit moest spreken, dat hij uit zijn werk was geloopen, beloofde ik hem toch te zullen helpen, en vroeg hem over een week terug te komen. Hij kwam echter niet terug en toen ik naar hem informeerde, zei men mij, dat hij naar den pastoor was gegaan, die hem ½ jaar in de leer zou houden, om hem naar de Bataklanden te zenden, met welke bedoeling laat zich gemakkelijk denken. Ik had toen een brief geschreven aan den resident van Sibolga, en het is aan diens optreden te danken, dat het de Roomschen niet gelukt is in de Bataklanden propaganda te maken voor hun kerk.

Op onze Hol. Inl. school is een Bataksche jongen, die gehuisvest is bij de zevendaagsche adventisten. Deze houden hem des Zaterdag thuis van school. Naar ik geloof zou ik handelen in den geest van de familie, zoo ik voor hem een ander kosthuis zocht, maar dat gaat niet zoo gemakkelijk. De adventisten willen de poging, ingang te krijgen voor hunne ideeën in de Bataklanden nog wel eens herhalen, en blijkbaar zal deze pupil daarvoor dienst moeten doen.

Uit deze beide voorbeelden mag blijken, hoe noodig het is voor deze Christen Batakken in verstrooiing te zorgen. Niet alleen is voor hen het gevaar zoo groot in zonde en werelddienst te gronde te gaan,

maar ook om van de waarheid af te dwalen, en anderen in hunne dwaling mede te voeren.

Ruim 4 jaar geleden ben ik des Dinsdagsavonds godsdienstoefening voor de Christen-Batakkers gaan houden, waarvoor het Genootschap van Uit- en Inwendige zending zoo vriendelijk is geweest zijn wijkgebouw op Molenvliet af te staan. En toen in 't begin van 1919 de vacature op Kwitang werd vervuld, en mijne Zondagsmorgens vrij kwamen, ben ik des Zondagsmorgens Maleische godsdienstoefening gaan houden in het gebouw van de Christelijke Holl. Chineesche school Gang Chassé. Deze godsdienst oefeningen werden hoofdzakelijk door Batakkers bezocht.

De Batakkers houden erg veel van zingen, en zij kunnen goed zingen. Hoe schoon heeft dat meerstemmig lied der Batakkers niet geklonken bij het jongste kerstfeest in de Kwitangkerk, en hoe hebben niet allen genoten van het Bataksche zangkoor in de Willemskerk, bij gelegenheid der Maleische samenkomst van den Bond van Evangelisatie.

Dat zij liever Bataksch zingen dan Maleisch laat zich begrijpen, en ik heb dan ook voldaan aan hun verlangen, om bij de samenkomsten des Dinsdagsavonds Bataksch te zingen. Des Zondagsmorgens ging dat moeilijk, omdat die samenkomsten ook door Christen-Chineez en Javanen worden bijgewoond, en wij dus moeten zingen in eene taal, die allen kennen.

Begin vorig jaar gaven zij den wensch te kennen, om godsdienstoefening in het Bataksch te houden. In de gemeente zijn enkelen, die de gave hebben om voor te gaan. Ook aan dit verlangen meende ik te moeten voldoen, vooral ook omdat mijn verlof aanstaande was, en de Maleische samenkomsten dan niet meer zouden worden gehouden, uit gebrek aan een voorganger.

Kort daarop kwamen zij bij mij met het verzoek om een pandita Batak. Dat verzoek bracht ik over aan den kerkeraad. En nu trof het erg gelukkig, dat Dr. Harrenstein op Batavia was, en de kerkeraadsvergadering bijwoonde, waar deze zaak behandeld zou worden. Ook te Medan is een Christen-Batak gemeente, die staat onder voogdijschap van de Gereformeerde kerk aldaar. Dank zij het gunstig advies van Dr. Harrenstein werd besloten op Batavia in gelijken zin te handelen, en over te gaan tot de benoeming van een pandita Batak.

Gewacht werd op de komst van Dr. Warneck, die in September 1920 naar Batavia zou komen. Mijn verlof stelde ik een paar maanden uit, om bij de behandeling van

deze zaak te kunnen zijn. Helaas werd Dr. Warneck ernstig ziek, en moest dien ten gevolge voorloopig van zijne reis naar Batavia afzien. Eerst in Maart van dit jaar kon Dr. Warneck komen. Ik zorgde toen ook op Batavia terug te zijn. En zoo kon de zaak der Batakkers worden behandeld en tot een goed einde worden gebracht.

Financieel is de zaak aldus geregeld, dat de Batakkers zelf naar vermogen zullen bijdragen. Verder zal ook steun worden verleend uit een fonds der Batakkers op Sumatra, en wat dan nog ontbreekt, zal door de kerk van Kwitang worden aangevuld.

Het zal worden een zelfstandige Batak-gemeente, die in contact blijft met de Batakkerk op Sumatra, een pandita Batak aan het hoofd, onder voogdijschap van de Gereformeerde kerk van Batavia, en onder leiding van haar missionairen predikant.

Er zijn thans ruim 200 Christen Batakkers op Batavia, en hun aantal neemt immer toe. Ook zijn er eenige Mohammedaansche en Heidensche Batakkers. Met hen wordt aanraking gezocht. Een paar zijn door mij gedoopt.

In September a.s. hoopt de pandita Batak hier te komen, en kan ik hem in het werk inleiden voor mijn emeritaat ingaat en ik Batavia met der woon verlaat. Ik voel mij erg gelukkig, dat mijn vijfjarigen arbeid onder de Christen Batakkers te Batavia kan worden besloten met het stichten van eene zelfstandige Batak-gemeente met een pandita Batak aan het hoofd, zoodat ik vertrouwen mag, dat deze arbeid na mijn heengaan ongestoord kan worden voortgezet.

L. TIEMERSMA.

Batavia, 2 Mei 1921.

Ingezonden.

Buiten zorg, 18 April 1921.

Geachte Ds. Dijkstra.

Uw schrijven in het Zendingsblad van Februari dringt mij tot enkele opmerkingen.

1e. Bij de samenspreking van de Zendingsdeputaten en mij te Utrecht, vroeg U aan 't slot, of we nu als *broeders* gingen scheiden, waarop ik zonder voorbehoud „ja” antwoordde. Nu vind ik het zeer onbroederlijk, dat U in het Zendingsblad, waarin U mij geen gelegenheid gaf mij behoorlijk te verantwoorden, na mijn vertrek, enkele voor mij onaangename opmerkingen, blijkbaar opzettelijk, om Uw lezerskring te sugereeren, plaatst.

2e. U zegt: „Iemand, die geen Javaansch kent is er (op de Holl. Inl. Kweekschool) evengoed als de bekwaamste Javanicus.” En Maleisch? Niemand, die op de hoogte is

van Indië en iets afweet van onderwijskunde, zal die uitspraak onderschrijven. Niemand op M. Java onderschrijft haar.

3e. Indien ik had kunnen voorzien, dat de Synode de zaak van de opleidingsscholen op M. Java collectief zou afhandelen, zonder ze te behandelen, dan zou ik me stellig met een uitgebreid bezwaarschrift tot de Synode hebben gewend, waarbij ik veronderstel, dat dit college, dat nu alles bezag door het oog der Deputaten en zonder behoorlijke overweging hun handelingen goedkeurde, niet *meer* lof zou hebben gegeven aan de behartigers van de belangen van het Zendingsonderwijs op M. Java, zooals U veronderstelt, maar ernstig gevraagd zou hebben, wat ik thans hier in het publiek vraag: Gaat het wel goed met het Zendingsonderwijs op M. Java?

4e. Het gaf mij veel voldoening, dat meer bevoegden, o.a. een der Zendingsscholen, mij wel als directeur van een Zendingsschool geschikt achten, ofschoon er een bittere ironie ligt in het feit, dat, waar ik twee benoemingen afwees, omdat ik meende een roeping te hebben voor de opleiding op M. Java, Deputaten blijkbaar mijn arbeid minder op prijs stelden, waardoor ik, tot mijn spijt, me van dat opleidingsonderwijs moest terugtrekken.

Beleefd verzoek ik U het bovenstaande in het Zendingblad op te nemen, *onverminkt*.

Hoogachtend,

Uw Dw.

K. DIJKEMA.

Naschrift van de Redactie.

Dit stuk plaats ik op verzoek van den heer Dijkema zonder er één woord in te veranderen of er iets aan toe te voegen.

Ter Gen. Synode waren ook aanwezig Dr. J. Offringa, Ds. J. F. Colenbrander, Dr. H. A. van Andel en Ds. C. Zwaan. De drie eersten hebben deelgenomen aan de behandeling der opleidingsscholen en de besluiten der Synode zijn met hun instemming genomen.

H. D.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B. 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

THEELOOD, POSTZEGELS ENZ.

In de afgelopen maand is door mij voor de Zending ontvangen: Van P. de Jager te Oudkarspel, G. v. d. Meij te Heer Hugowaard en P. Kramer te Noordscharwoude 1 pak zilverp., theel. en postzegels; van H. J. Steinvort verzameld door Jan v. Strijland te Hilversum voor de Gen. Kas der Zend. 1 doos zilverp., theel. en 100 halve centen is f0.50; van L. A. te R. f1 voor de Soemba Zend.; van N. N. te Murmerwoud 1 pak zilverp. en theel.; van de Katendrechtsche Zend. Ver. 1 groot pak zilverp. en theel.; van H. Westra te Gerkersklooster (Fr.), verzameld door zijn zoontje 2 dozen postzegels en wat zilverp. (onkosten 80 cent); van M. de Borst te Axel van de leerl. der 3 kl. v. d. Chr. school 1 pak zilverp.; van J. Ederzeel te Rotterdam 1 pak postz.; van Aaffien en Hendriktje Klungel te Midwolda (Old.) 300 postz. en wat zilverp.

Verkocht 28 K.G. theel. à 15 cent	f4.20
Van L. A. te R.	f1.—
Van Jan v. Strijland te Hilversum .	f0.50

f5.70

Onkosten pakket Westra	f0.80
----------------------------------	-------

f4.90

P. J. SCHREUDER.

Noordplein 39c, Rotterdam.

Het Gereformeerd Theologisch Tijdschrift is met ingang van de 22ste Jaargang overgegaan in handen van de Naaml. Venn. „de Graafschap” te Aalten, die voor dit, voor de Gereformeerde kerken in 't algemeen, en voor H. H. predikanten en kerkeradsleden in 't bijzonder, zoo hoogst belangrijke uitgave een krachtige propaganda zal voeren.

ZOMERCONFERENTIES Z. S. R. LUNTEREN.

De conferenties worden gehouden 25—30 Juli, 1—6 Aug., 8—13 Aug. 15—20 Aug.

Men vrage nadere inlichtingen Domplein 25, Utrecht.

Leestafel.

Zendingsstudieraad, Domplein 25, Utrecht.

De Z. S. R. verspreidt een heel aardig boekje over haar werk, het zevende jaarverslag. Het is jammer dat er niet een lijst van uitgaven in staat. Ik zoek dikwijls te vergeefs om zulk een lijst. De Redactie denke er aan, als ze een 8ste verslag uitgeeft.

Het wordt op aanvraag gratis gezonden. Desgevraagd kan men er een lijst van uitgaven bij krijgen; maar ik wilde het in 't boekje hebben, dan had ik haar steeds bij de hand.

Lichistralen op den levensweg, vertaald door C. M. E. Kuyper. — Amsterdam, Jacob v. Campen.

Als dagboekje, iets nieuws. Voor elken morgen en elken avond een rij teksten, onder een hoofd verzameld, b.v. 2 Febr. 's morgens: „Leid ons niet in verzoeking!” en dan eenige andere teksten, die verband houden met deze bede, onze zwakheid, Gods trouwbelofte.

Men zou dit boekje, mits fraai gebonden, zeer geschikt kunnen gebruiken voor Evangelisatie onder beschaafde standen.

Herinneringen uit de kinder- en jongelingsjaren van Dr. Abraham Kuyper, bijeenvergaderd door zijn eenig overgebleven zuster. — J. H. Kok, Kampen.

Dat vond ik aardig. Het meest van dien kleinen Abraham, met zijn treurig gezichtje, het hoofdje ietwat schuin, in den kinderstoel.

Avondzegen, door Ds. J. J. Knap Czn. Eerste bundel. — J. H. Kok, Kampen.

Een dagboek, zonder datums (wat mij

best bevalt) ook zonder opgave van Bijbellectuur (wat mij volstrekt niet bevalt). Ik lees er elken avond in. Ds. Knap kan 't knap zeggen.

Jeremia de Profeet, door Ds. J. Douma. — J. H. Kok, Kampen.

Ds. Douma heeft Jeremia goed bestudeerd en geeft wat hij weet mooi terug. Wonder, dat hij van de Zendingsteksten (3 : 7, 4 : 2 en 16 : 19) geen enkele opmerkte. Groot wonder, dat waar onze leeraars bij hun Bijbellesen nooit aan de Zending denken. Gods werk toch ongestoord zich ontwikkelt.

Dit boek, evenals Nelly Has, „Haar Roeeping” wordt uitgegeven door de Ver. ter bevordering van Chr. lectuur. Een geschikt en betrouwbaar adres om goedkoop aan beste boeken te komen.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Van Dr. Haverkate te Wolfheze f15. Door L. Smit te Kampen uit het busje van Gebr. Smit te Schotland f7. Uit het busje van Mej. L. Edel te Gieten f3.06. Van Mej. Maria Drop te Schipluiden f0.50. Door Ds. L. van Loon te Aarlanderveen 10 pCt. van de ontvangensten voor de Zending in de classe Woerden in 1920 f340. Door M. Dijkstra te Sonnegu verzameld op een bruiloft f6.30. Door M. Halie collecte Zondagschool te Vlaardingen f21.15½. Door J. J. ter Hart 10 pCt. van de ontvangensten voor de Zending in de kerk te Utrecht over f1920 f339.86. Van J. Zomer saldo Zendingsblad 1920 f8209.95. Door Ds. Wiersma spaarcenten van Gerben Ouwersma te Oosterbierum f3.02. Door J. van Opijnen te Haften van de Zendingscommissie van de Geref. Kerk te Gameren f50. Van N. N. te R. f1.25. Door C. J. Hondius te Middelburg 10 % van de ontvangensten in Zeeland en Noord-Brabant over 1920 f1200, en voor het Chr. Jav. Boekenfonds f50. Van Hieke Strikwerda te Winsum uit het busje f1.40. Van H. Verhoog te Nijkerk f10. Door D. v. d. Meulen uit het „Knikkertje” der Christ. School te Wijnjeterp f5. Door L. Borgwerff van de Geref. Kerk te Pernis f25.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Juni 1921.

Voor de Zending te Djokja en Solo.

Pinkstercollecte Krommenie f168.23½; Pinkstercoll. Hoofddorp f320; Pinkstercoll. Westzaan f43.99; Pinkstercoll. Oostzijde f433.76; Door P. O. te H. verzameld op een bruiloft voor de f100.000 f15.10. Van Mevr. C. J. Kuiper-Hansen te Winsum voor Solo f5.50; Van W. Polderman te Zaandam opgespaarde halve centen f1.06; Van de Geref. Kerk te Zaandam f600.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Juni 1921.

Mijn postrekening No. is 32806.

Door Mej. R. Mulder te Abcoude ontvangen van een kinderleesgezelschap voor de Zending van Utrecht f7.75.

Ontvangen voor de Zending der Geref. Kerken van Friesland door bemiddeling van Ds. G. Breukelaar te Surhuistereven, f220, aldus verdeeld:

Voor den 2de Miss. dienaar: a. van de vrouwenvereniging te S. f100; b. van N. N. f45.

Voor den 2de arts: a. van de vrouwenvereniging te S. f60; b. van N. N. f15.

G. KRIJSWIJK.

Zend. Dep. Class. Drachten.

Oudega (Fr.), 3 Juni 1921.

Geref. Kinderzendingvereen. Bussum.

Het hartelijke dank aan allen die de kinderen bij de rondgang met hunne busjes voor de zending hebben bijgestaan waardoor zij in de maand Mei zoo veel mochten ontvangen en met veel dank aan de kinderen voor hun ijver mocht ik ontvangen uit de busjes van Johan Bronder f3.03½; van Betsie Rennes f2.03½; van Joh. Oskamp f1.60; van Mien Robel f1.91; van Joh. Vat f2.73; van Dina Scheepmaker f1.91½; van Mien Witteveen f2.82; van Mien v. d. Linden f0.53½; van Vientje Luder f1.34; van Gerit Hoiting f5.98½. van Jut van Vulpen van theelood f0.66; van Louis Tobie f0.71 en aan blaadjes f1.70; van Louis de Boer f2.76½ en aan blaadjes f0.30; busje uit de Zondagavondbijeenkomst f3.22½. Totaal f33.26½.

M. JACOBZON.

Iepenlaan 2a.

Bussum, 17 Juni 1921.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

E. Kamphuis te Overchild, v. d. Zend.v. f20. Mej. J. Mulders te Meppel, coll. Zondingsavond f68.61½. T. Tiedder te Loppersum, gev. in de coll. f10. A. Boot te Groningen van Klaas W., 100 h. c. f0.50. Ds. v. de. Veen te Ruinerwold-Koekange, gev. in de coll. f25, busje Jonged.v. te Ruinerwold f4.31½ is f29.31½. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f10. J. Salomons te Nieuwlande, spreekb. Ds. C. f18. P. N. v. Wageningen te Zuidwolde (Gr.), busje 1ste en 2de klas der school f5.50. A. Visscher te Uithuizen, 't Nikkertje der School f45.55. H. Valk te Kornhorn, gev. in de coll. f5 en f10 is f15. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f10. A. Boot te Groningen van J. Bruining 100 h.c., C. Sibering 60 h.c., A. Broekema 200 h.c., Trijntje W. 56 h.c. is f2.08. L. Eefting te Gasselter Nijveveen, gev. in de coll. f1. Ds. v. d. Munnik uit Winsum-Obergum, v. d. Zend.v. f29.85. A. Brons te Tenboer, 't Negertje der school f11.44½. Mej. P. Mikkers te Hollandscheveld, v. d. Jonged.v. f4.50. Mej. G. Koning te Oostwolde (old.), v. d. Jonged.v. f8. Mevr. Zijlmans te Hengelo, v. d. Jonged.v. f3. Mej. A. Schilt te Aduard, busje van H. Hoiting en K. Wolters

f9.50. J. A. Delhaas te Groningen, theelood en zilverp. School Leliestr. f41. J. Koning te Oldeberk, saldo Kal. f15.14½, busje in de kerk f12.06 is f27.20½. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f10. J. v. d. Molten te Zuidlaren, een coll. f25.20½. M. J. C. Besselaar te Rotterdam, een deel coll. spreekb. Ds. W. f58.60. Ds. Steunenbergh, nagekomen uit Dedemsvaart f8.64. J. Bulthuis te Ulrum en Jantje Renkema te Vierhuizen 165 h.c. f0.82½. O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f2.50. Mej. G. Kamphuis te de Krim, uit een busje f4.80. M. Bolk te Hollandscheveld, v. d. Zend.v. f5. K. D. v. d. Kooi te Winsum-Obergum, K. Korf 100 h. c., K. d. Vries 100 h. c., H. Visser 166 h.c., Janna Medema 150 h.c. 't Javaantje der school f7.42 is f10. Ds. Steunenbergh, uit Dedemsvaart f460.43½, uit den Ham, gev. in de coll. f10, uit Gramsbergen, busjes f70.60. Ds. Spoelstra te Sappemeer, verzameld op een bruiloft f6.53. J. R. Ruiter te Daarlerveen, v. d. Jongel.v. f15.60. Ds. v. Dijken te Zweeloo, v. d. Jonged.v. f2.50, gev. in de coll. f5 is f7.50. Ds. Meindertsma te Leek, gev. in de coll. f5. W. Westera te N. Dordrecht, gev. in de coll. f5. Ds. Bakker te Lutten, busjes April f15.65. Ds. Sybrandy te de Krim, gev. in de coll. een dankoffer f25. J. Wildevank te Delfzijl, uit de busjes f32.20. Ds. Schaafsma te Grijpskerk, van K. E. D. 200 h. c. is f1. Mej. A. Schilt e Aduard, busje van Tr. de Vries f16. R. van Dieren te Wilsum, v. d. Zend.v. f45. S. Potma te Gerkesklooster-Stroobos, 't Negertje der school f58. G. Datema te de Krim, v. d. kinderen van de Wed. H. Bekkering 200 h. c. is f1. Mej. A. v. Dijk te Siddeburen, v. d. Jonged.v. f10. J. v. d. Kooi te Boerakker, v. d. Zend.v. f15. Mej. G. Haan te Groningen, 2 maand. stort. v. d. kinderzend.v. f190. Ds. Postema te Veendam, gev. in zijn brievenbus f2.50. P. J. Krijnen te Tinte bij Brielle, v. d. schoolk. f1.50. W. Hoiting te Stadskanaal, v. d. Jongel.v. f4.80. Ds. Meijer te Marum, v. e. zuster der gem. f4.60, verz. op een begrafenis f3.10, busjes in de kerk f17.20 is f24.90. W. Jonkman te Nieuweroord, gev. in de coll. een dankoffer f5. Wed. v. d. Meulen te Leek, uit het Nikkertje f7. L. Groefsema te Oldenhove, verz. door G. Mollema, M. Dijkema, J. E. Spriensma, R. Offringa, H. de Langen, J. Korsaar, E. Hoeksema en J. Offringa f19. A. Witterholt te Kommerzijl, busjes in de kerk f25. J. v. Dalen te Ambt Vollenhove B, gev. in de coll. een dankoffer f10, gift f5 is f15. Ds. Hoekstra te Tenpost, busjes over 3 maand f80. E. Bos te Wersteremden, saldo Kal. f6.70. R. Beute Kz. te Steenwijk, gev. in de coll. een dankoffer f25. R. Schurenga te Wildervank, v. d. Zend.v. f300. A. v. Dam te Groningen, verz. op de bruiloft van R. v. T. en K. B. B. te Martenshoek f12.10. G. H. Kuik te Wildervank, ingekomen bij de Scriba f10. N. N. te Spijk, een dankoffer f10. Ds. Middelveld te Hoogkerk gev. in de coll. f1 en f2.50 en f5 is f8.50. Ds. Middelveld, uit Zuidbroek coll. spreekb. Ds. W. f51.06.

Ds. Jansen te Tenboer, coll. spreekb. Ds. W. f90.43, Zend.v. f80 is f170.43. K. Kleine te Groningen, school Noorderbuitensingel f15.10. Ds. Haspers te Roden, gift bij een huwelijksvereen. f2. P. Kooima te Siddeburen, van N. N. f5. Ds. Duursema te N. Amsterdam, gev. in de brievenbus f5. N. N. te N. Amsterdam f5. P. Pilon Pz. te Stedum, v. d. Zend.v. f100. P. Smeenk te de Krim, v. d. Zend.v. f150. Ds. Nomes te Schildmilden, coll. spreekb. Ds. W. f51.80, Zend.v. f142.45 is 194.25. Dr. Dee uit Beilen, coll. spreekb. Ds. W. f42.55, gev. in de coll. 2 maal f1 en 2 maal f2.50 is f49.55. Dr. Dee uit Hijken, busjes f37.85½. J. Vredevoogd te Middelstum, uit zijn Nikkertje f15. Ds. Schaafsma te Grijpskerk, coll. spreekb. Ds. W. f47.29½. J. Andriessen te Groningen B, gev. in de coll. 100 h. c. is f0.50. Ds. Pel te Kommerzijl, coll. spreekb. Ds. W. f65. Ds. Vrieling te Scheemda, saldo Kal. f5.46½ en H. Pinkster 154 h. c. en f1 is f7.23½. Ds. Lugtigheid te Uithuizermeede, gev. in de coll. f100 en 1 en f1, v. d. Zend.comm. f20 is f122. Ds. Lammertsma te Appingedam, busjes f98, K. Bolt, Zondagsch. f25, bruil. R. W. en B. T. f6 is f129. H. Bergsma te Roodeschool (Oudeschip), v. d. leerl. der school en v. d. Jongd.v. f20.70. Ds. Veltkamp te Onderdendam, bruil. Kieft f6.55, bruil. v. Kooy f8.64 is f15.19. J. Dop te Meeden, uit het busje van J. D. f14.20. Mej. W. G. Dop te Westerlee, uit de spaarpot van de kleine Geert Horlings f3.60. H. J. Kuiper te Zwartsluis, een gift f100. P. Ritsema te Bedum, busjes f11, gev. in de coll. f5 en f1 is f17. N. N. te Rotterdam f25.

Pinkstercollecte.

Westeremden f94.30. Tenpost f155.41. Ambt Vollenhove B f57.63. Marum f135.75. Rouveen f270.56½. Blokzijl f36. Ds. Wilp f23.70. Genemuiden f160.53. Loppersum f231.47½. Enter f49.34. Zuidbroek f81.31. Bergentheim f90. Vollenhove f53.40. Groningen A f1408.73. Thesinge f228.75. Leens f228.91. Hoogkerk f214.49. Aduard f483.91. Ulrum f181.47. Zuidwolde (Gr.) f161.83½. Roden f100. Garrelswier f281.04. Vries f80. Nieuwolda f63.67½. Siddeburen f222.76½. Gees f116.60. Zweelo f76.16½. Schoonoord f58.01. Sleen f85.48. Emmen f169. Schoonebeek f215. N. Amsterdam f259.05. Stedum f155.08. Schildwolde f140.75. Diever en nag. f2 is f236.10. Westerborg f89.10½. Beilen f145.11. Hijker f24.50. Vledder f22.05. Dwingeloo en nag. f10 is f125.40. Wagenborgen f117. Grijpskerk f92.89. Nijveen f77.40. Bierum f420. Kommerzijl f108.04½. Grootegast f387. Oldemarkt f25.70. Sappemeer f205.50. Scheemda f227.72. Uithuizermeede f475. Overschlid f28.41½. Appingedam f459. Zevenhuizen f150. Onderdendam f100. Zwartsluis f275.97. Steenwijk f141.12. Westerlee f100.45. Vlachtwedde f22. Oude Pekela f113.70. Bedum f486. 68½. Avereest f189.45. Nijverdal f424.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 28 Mei 1921.

E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll.

f10 en f10 en f2.50 en f2.50 en f1, bij br. Kroeske v. e. klein meisje 400 h. c. is f28. R. Werkman te Middelstum, coll. bruil. v. E. Buurma f3.10, 7de klas der school f6.57½ is f9.67½. R. Beute Kz. te Steenwijk, v. d. Jonged.v. te Kollenkate f16. Ds. Scholten te Zuidhorn, G. Teringa busje f10.60, saldo Kal. f22.72½, H. Sennema 200 h. c., Wed. T. v. d. Veen 150 h. c., S. Nijland 100 h. c. en 50 h. st., M. Bakker 105 h. c. en 80 h. st. J. Posthumus f1.11, T. en J. Meerveld f2.49, gev. in de coll. f20 is f62.95. J. H. Meijer te Pieterburen, 't Negertje der school f5.22½, Gr. en Geertje de Haan 100 h. c. is f5.72½. Dr. Stadig te Ezinge, verz. door P. Raven, A. Wierenga, R. v. Dijk, T. Daterna, C. Wieringa, J. Faber, A. J. Muller, G. Douwsma, M. Schuitema en T. Ritsema f27.86. Dr. Dee te Dwingelo, nag. P. C. te Vledder f2.50, te Westerborg f1 is f3.50. H. Munneke te Ommen, uit zijn huisbusje f35. Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in de coll. f1, 't Slochter Zendingsf. f75 is f76. Ds. Wiersma te Wetsinge-Sauwerd, gev. in de coll. f10, catechisatiebus f13.89, saldo Zend.bl. f25 is f48.89. Ds. Schaafsma te Grijpskerk, van J. O. 100 h. c. is f0.50. H. Bekkering te de Krim, v. d. Jongel.v. f7.91½. Dr. Oosterhof te Borge, busjes f50 door J. Huijning, coll. bruil. G. Kamps en G. Huijning f7.75 is f57.75. Ds. v. d. Vegte te Groningen, v. e. herstellende zuster f1, N. N. h. c. f1, Mej. E. O.—W. 100 h. c. is f0.50 v. e. zuster 360 h. c. is f1.80, v. Kleine E. F. h. c. f1.52½, v. een naaikransje f2.50, M. R. 300 h. c. f1.50, catechis. br. Parklaan f66.71, saldo Kal. f217.50 is f301.41½. D. A. Koebrugge te Onstwedde, Jongel.v. f5.22, schoolb. J. Schaafsma f4.43½ is f9.65½. P. Geldermans te Dinxperloo, coll. halve eeuwfeest der school f48. O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f2.50 en f3 is f5.50. P. Ritsema te Bedum, uit een busje f3.25. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f4.50. Mej. W. G. Dop te Westerlee, busje der schoolb. f5.61. Ds. Schaafsma te Grijpskerk, busjes in de Kerk f14.37½. J. v. d. Laan Ez. te Pieterburx, saldo Kal. f3.10. P. Koster te Valthermond, Helena Hoekstra h. c. en h. st. f1.75, Corrie en Annie de Vries h. c. en h. st. f2, Knapenv. f3.16, Jonged.v. f5.30½, Jongel.v. f12.10 is f24.31½. Ds. Bakker te Lutten, busjes Mei f15. G. Slood te Kampen, v. d. Zendingskring saldo 1920 f704.56½. Ds. Fokkens te 2e Exvloermond, busjes Jongel.v. f9.82½, Jonged.v. f7.64 is f17.46½. Mej. G. v. d. Riet te Zuidwolde (Gron.) v. d. Jonged.v. f8.85½, van Jantje Noordhuis f3, van Mientje en Grietje de Boer theel. en caps. f11.85½. Ds. Binnema te Munnekezijl, van R. Noordhof 200 h. c. is f1. H. Bolk te Nieuwlande, coll. bruil. J. Veenstra en T. Bos f3.52. Mej. M. Boersma te Warfum, busje der Jonged.v. f50. J. v. d. Veen te Gasselter Nijveveen, v. d. Zend. Comm. f100.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Radesingel 23a.

Groningen, 20 Juni 1921.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden tot eengetuigenis allen volkeren.
Matth. 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Nog andere schapen. — Brief naar Antiochië. — Kerkgebouw te Djocjakarta en Ziekenhuis te Solo. — Onze Organisatie en Gods Zegen. — Chr. Holl. Inl. Kweekschool. — Ned. Ger. Zend. Ver. — Korte Berichten. — Giften.

Nog andere schapen.... deze moet ik ook toebrengen.

Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn; deze moet ik ook toebrengen; en zij zullen Mijne stem hooren, en het zal worden ééne kudde (en) één Herder. Joh. 10 : 16.

De heerschappij van den Messias zal zich uitbreiden tot aan de einden der aarde. Uit alle volken zullen Hem vreezen. De Heidenen zullen tot Zion gaan om des Heeren wegen te leeren. De knecht des Heeren zal daarom ook tot een licht der Heidenen zijn, en zij zullen Hem leeren aanbidden en offeranden brengen.

Al de Heid'nen, door uw handen
Voortgebracht in alle landen,
Zullen tot U komen, Heer,
Bukken voor uw aanschijn neer,
En uw naam ter eere leven.

Dat is ééne van de groote, machtige gedachten Gods, die door Oud en Nieuw Testament beide als een gouden draad henenloopt. Niet alleen het oude volk Israëel, — ofschoon eeuwenlang een eenig en door God bijzonder bevoorrecht volk geweest — ook de Heidenen zullen deelen in de geestelijke en eeuwige zegeningen van het Godsrijk. Evenzeer als de Heere wil dat *de aarde* vervuld wordt en onderworpen aan den mensch; zoodat Hij reeds in het Paradijs den mensch de ordinantie gaf: Vervult haar en onderwerpt haar; evenzeer wil Hij ook dat uit alle natiën der aarde zullen toevloeien tot Zijn goed; niet één stam zal worden gemist.

Op deze vergadering van de gemeente uit alle menschen van den ganschen aardbodem door Zijn Geest en Woord heeft de Heere Jezus vooral in de 40 dagen, die Hij na Zijne opstanding nog op aarde is gebleven, met grooten nadruk gewezen. Tot driemaal toe sprak Hij er over met Zijne jongeren.

Eerst, toen Hij zeide: Alzóó is er geschreven en alzóó moest de Christus lijden, en van de dooden opstaan ten derden dage, en in Zijn naam gepredikt worden bekeering en vergeving der zonden *onder alle volken*, beginnende van Jeruzalem. (Luc. 24 : 47).

Toen weer, toen Hij zijnen discipelen betuigde: Gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, die over u komen zal, en gij zult *Mijne getuigen* zijn, zoo te Jeruzalem als in geheel Judea en Samaria en tot aan *het uiterste der aarde*. (Handel. 1 : 8).

En nogmaals toen Hij aan Zijne Apostelen en in hen aan heel de gemeente, als een laatste opdracht, als eene uiterste wilsbeschikking, als een testament, dat nooit mocht worden verbroken, dit gebod gaf; Gaat dan heen, onderwijst *alle volkeren*, hen doopende in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes, leerende hen onderhouden alles wat ik u geboden heb. (Matth. 28 : 19).

Zoo duidelijk en nadrukkelijk als het maar eenigszins kan heeft de Heere Jezus zich dus na Zijne verrijzenis uitgesproken.

Hij ontsloot toen de geheele wereld voor het Evangelie.

Daar was geen sprake en geen oord waar het niet behoefde te worden gebracht; alle de einden der aarde moesten bekend gemaakt worden met het heil des Heeren.

Tijdens Zijne omwandeling op aarde vóór zijn sterven heeft Hij op die toevergadering van de vromen uit alle volkeren niet zóó sterk de aandacht gevestigd; Hij was toen vooral „de dienaar der besnijdenis”. Hij wees er de Kananeesche vrouw op dat „Hij niet gezonden was dan tot de verlorene schapen van het huis Israëls (Matth. 15 : 22); maar toch liet Jezus in dien tijd nu en dan ook nog wel uitkomen dat de vrucht van Zijn arbeid niet alleen het Joodsche volk maar het gansche menschelijke geslacht ten goede komen zou.

Hij heeft immers de Kananeesche vrouw niet ledig en teleurgesteld laten heengaan; Hij liet haar „brokskens” eten, die vielen van Zijne tafel. „O vrouw, groot is uw geloof; U geschiede gelijk gij wilt”. Hij sprak er van, dat velen zouden komen van Oosten en Westen en zouden aanzitten in het Koninkrijk der hemelen met Abraham en Izaäk en Jacob. Hij getuigde van zich zelf: Ik ben het *licht* — niet enkel van Kanaän of Israëel — maar het licht der *wereld*; die mij volgt, (hij zij Jood of niet-Jood) zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben. (Joh. 8 : 12). En toen Hij zich zelf voorstelde als den goeden Herder, die de schapen in den schaaftal brengt, kwamen ook deze, alle natiën omvattende woorden uit Zijn mond: „Ik heb nog andere schapen, die van dezen stal niet zijn, deze moet ik ook toebrengen.”

Die „andere schapen” zijn de verkorenen Gods uit de Heidenen. Aan die zou Hij ook het eeuwige leven geven; ook deze zouden niet verloren gaan in der eeuwigheid en niemand zou ze uit Zijne hand rukken. Zij waren van nature „bokken”. Zij zouden ook nooit uit zich zelf tot Christus komen om door Hem als de „deur” in te gaan, behouden te worden en het leven en overvloed te genieten; — wij zoeken uit ons zelf den Heere niet —; maar Christus zou hen opzoeken; evenals Hij voor een doorn een denneboom laat opgaan en voor een distel een mirteboom, verandert Hij door Zijne herscheppende kracht „bokken” in „schapen”; zet ze innerlijk om; maakt ze van wederwillig en wederhoorig, gehoorzaam en gewillig en

brengt ze aldus toe tot Zijnen stal, d. i. Zijne Christelijke kerk. Dan zijn zij ook bereid om naar Zijne stem te hooren en Hem te volgen. En zij smaken het genot van de goede zorgen van den goeden Herder, als Hij ze doet nederliggen in grazige weiden; ze zachtkens voert aan zeer stille wateren; hunne ziel met Zijne genade en Zijn' vrede op zalige wijze verkwikt; en hen, voor Zijn aangzicht met teed're zorg en trouwe hulp, heen leidt naar 't eeuwig zalig licht.

Met dat toebrengen van die „andere schapen” is de goede Herder begonnen toen Hij op aarde was, ja Rachab en Ruth behooren er ook reeds bij, doch de groote toebrenging ving na Zijne Hemelvaart aan.

Op den Pinksterdag zien wij dat Hij vele „andere schapen” toebrengt.

Sinds heeft Hij de eeuwen door aan die „toebrenging” gearbeid. En ook in dezen onzen tijd brengt Hij nog „andere schapen” toe.

Hij bedient zich bij dien arbeid weer van menschen. Evenals Hij zelf een *licht* is tot verlichting der Heidenen, doch ook weer menschen aanstelt tot „lichten der Heidenen, opdat zij zouden zijn tot zaligheid, tot aan het uiterste der aarde”, (Handel. 13 : 47), zoo is Hij zelf als de goede Herder ook de „Overste Herder”, die van menschen gebruik maakt, welke Hij tot „Herders” aanstelt om mede te helpen bij de toebrenging van de „andere schapen.”

Dat is nu, met andere woorden, ook „de Zending”.

Die wordt door Christus gebruikt om mede te arbeiden aan de toevergadering van de „schapen” uit de Heidensche volkeren tot den schaapstal van Christus.

Dat is haar omvangrijke, niettemin zeer heerlijke taak.

Zijn wij ook schapen van de kudde van den grooten Herder Christus?
Door Hem toegebracht tot Zijn' stal?

Door Hem zelf gemaakt tot schapen, die Hij voedt en weidt?

Eens zal de dag aanbreken waarop het zeer duidelijk in het licht zal worden gesteld wat wij zijn. „Wanneer de Zoon des menschen komen zal in Zijne heerlijkheid, en alle de heilige Engelen met Hem, dan zal Hij zitten op den troon Zijner heerlijkheid en vóór Hem zullen alle de volkeren vergaderd worden, en Hij zal ze van elkander scheiden gelijk de herder de *schapen* van de *bokken* scheidt. En Hij zal de schapen tot Zijne rechterhand zetten, maar de bokken tot Zijne linkerhand.” De schapen zullen gaan in het eeuwige leven, maar de bokken in de eeuwige pijn, (Matth. 25).

Vreeselijk, wanneer wij dan bevonden worden bokken te zijn.

Zalig wie dan als schaap van Christus openbaar mag worden.

Zal dat laatste zoo zijn, dan moeten wij in dit leven worden toegebracht.

Nu is het heden der genade; nu de dag der zaligheid.

Heden, zoo gij Zijne stem hoort, voor het eerst of weer bij vernieuwing, verhardt uw hart niet.

De Heilige Geest doe u luisteren naar Zijn heil- en troostrijk woord.

En dan gelde maar *weinig* van ons, wat toch helaas nog wel gedurig van Christus' leden gelden moet:

Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,

Dat onbedacht zijn' Herder had verloren.

Ai zoek uw knecht!

Moge het daarentegen *veel* de begeerte wezen en het hart er op gezet zijn om te wezen „een volk, tot Zijnen dienst bereid”.

Gewillige schapen in het midden van Christus kerk.

Gewillige schapen tot den arbeid voor Gods Koninkrijk in ons eigen land.

Ook gewillige schapen voor den arbeid der Zending.

Zeer gewillig zelfs, omdat met steeds grooter verwondering verstaan en genoten wordt: Hij, de goede Herder, heeft er niet minder dan Zijn eigen bloed, Zijn eigen leven, voor over gehad, opdat ik kon worden toegebracht tot Zijn stal. En daarom Hem al mijn eere, al mijne liefde en al mijn dank!
Geldermalsen, Aug. 1921. J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel.! In Mei schreef ik u over Tagore het volgende:

„Een heiden, Tagore, maakte een tocht door ons land voor zijn heidensche denkbeelden en riep uit: „Zend ons menschen, zend ons *zielen*”. Het „Handelsblad” antwoordde: „De Westersche beschaving heeft geen ziel meer. De meesten hebben hun ziel al lang aan den duivel verkocht, aan den duivel van geld of van vulgair genot.”

Ziet dat is een vreeselijk antwoord. Zou het waar zijn? Hebben wij geen ziel meer? Hebben wij haar aan den duivel verkocht? Gelukkig, er is nog een volk dat een ziel heeft en dat zijn ziel geeft en dat in dien weg zijn ziel behoudt. Gode zij dank, dat volk is er nog en het geeft zijn ziel niet aan den heidenschen Tagore, het geeft zijn ziel aan de ellendigen dezer wereld, de slachtoffers van den duivel. Wij verkoopen onze ziel immers niet aan den geldduivel? En ook niet aan den pret-duivel? Wij geven onze ziel en ons geld aan het Koninkrijk Gods. Dezer dagen las ik een schoon woord: *De arbeid van de ziel, moet de ziel van den arbeid zijn.*”

Dat schreef ik toen en nu verblijd ik mij, dat ik u dit geschreven heb. Waarom? Heden ontving ik een brief van één Uwer, die mijn brieven leest, waarin het heet:

„Nu veronderstel ik hierdoor dat u nooit Tagore gehoord of gezien of van hem gelezen moet hebben om over zoo'n eerbiedwaardigen grijsaard als een Heiden te spreken, in Amsterdam heb ik Tagore gezien en gehoord, en daar waren ook vele predikanten van alle schakeeringen, maar een ieder was bewogen door zijn spreken over God en zijn dienst, en nimmer kwam die man om hier heidensche denkbeelden te stichten, want hij sprak zelf: Oost blijft Oost en West blijft West. Maar vele Christenen in Nederland en overal zouden groote lessen kunnen nemen aan de leer van Tagore over Godsdienst.”

Dit schrijft de Antiochener.

Hierbij trof mij dat de schrijver totaal over het hoofd gezien heeft waar het om ging, namelijk over het woord van Tagore: „*Zend ons menschen, zend ons zielen*” en over het treurig feit dat velen, die Christenen heeten, hun ziel verkoopen aan den geld-duivel en den pret-duivel.

Schrijver meent dat Tagore geen heiden is; blijkbaar is hij gekomen onder de betooverden invloed van dien Hindoe en als God hem niet bewaart, loopt hij groot gevaar dat hij zijn ziel verkoopt aan Tagore, den Hindoe. Nu kan ik het eenigszins begrijpen. De Hindoe heeft metterdaad eenige woorden en termen, die Christelijk klinken; ik heb wel eens gelezen van menschen, die meenden, dat de Heere Jezus zijn wijsheid had ontleend aan de Indische geschriften.

Hiermee weet gij waarom ik mij verblijd u over dit onderwerp geschreven te hebben en waarom ik er nu op terug kom. Er kunnen meer Christenen te Antiochië zijn, die gevaar loopen te komen onder den bekorenden invloed van dien heiden.

Er zijn veel menschen die zich een heiden niet anders kunnen denken dan als een bijna naakte wilde, met een klewang in de vuist, beschaafde heidenen, netjes gekleed, rijk begaafd, die, als ze bekeerd werden, een sieraad zouden uitmaken van onze Gereformeerde kerk, kan men zich eenvoudig

niet denken. Daarom zijn die laatsten veel gevaarlijker voor een Antiochener. Zoo'n wilde volgt men niet zoo gemakkelijk, maar zoo'n Tagore maakt indruk en sleept mee. Toch verwerpt Tagore, die wel eens van den Christus gehoord heeft, ten minste dat acht ik waarschijnlijk, den Zaligmaker onzer zielen wel bewust en zeer beslist, terwijl die naakte wilde misschien de ooren zou openen als men hem in verstaanbare taal en op voor hem bevattelijke wijze den weg der zaligheid verkondigde.

Nu twijfelt mijn briefschrijver of ik Tagore wel gehoord heb. Misschien had ik hem *kunnen* hooren, zonder schade aan mijn ziel, maar geheel zeker ben ik daarvan niet, niemand is zonder gevaar als hij zich begeeft onder den boozen invloed van den verleider, allerm minst wanneer die verleider komt in de gedaante van een „eerbiedwaardigen grijsaard”, maar neem eens aan dat ik er zonder schrammen of builen wegwam, voor velen is het hooren van zulk een man een zielsgevaarlijke onderneming. Een ieder wachte zich voor schade!

Voorts heb ik nog een brief ontvangen van een anderen Antiochener. Hij heeft het over het verzamelen van geld. Hij vindt dat er *veel meer* gedaan kon worden. Hij kent kerken, die het laten afloopen met een Pinkstercolleste. Hij vraagt, zou het den Heere welgevallig zijn, als men zich drukker maakt voor het „millioenplan” dan voor de Zending?

Ik dacht dit lezende, ja maar dat „Millioenplan” komt slechts één keer. Ik heb er nooit eerder van gehoord en ik verwacht ook niet dat ik er ooit weer van zal hooren. Daarentegen komt de Zending altijd weer, onze vriend wil zelfs wel elke maand een gift. Dus ik ben erg voor de Zending, maar men kan niet elke maand voor de Zending geven, wat men nu eens voor het „Millioenplan” geeft.

Na deze opmerking, geef ik cnzen vriend het woord. Hij wil ons eens vertellen, hoe het bij hem in de gemeente gaat. Hij zegt:

„Onze Comm., door den kerkeraad benoemd, bewerkt maandelijks onze geheele gemeente. In elk gezin wordt het Zendingsblad bezorgd, benevens eens per jaar een Zendingskalender. In totaal 280 ex. Alle gezinnen, en zooveel mogelijk *alle* belijdende leden der kerk, geven een vaste maandelijksche, driemaandelijksche af jaarlijksche bijdrage. Vestigt zich een gezin in de gemeente door huwelijk of anderszins dan wordt dit dadelijk aangezocht voor een vaste contributie naar draagkracht. Zoo zijn er die f10 per jaar geven, anderen f5, f2.50 enz. 't Minimum is f1.20 Onze Comm. vergadert zoo ongeveer om de twee maanden. In den winter worden een paar gezellige Zendingsavonden gehouden, voor de geheele gemeente toegankelijk. Zoo nu en dan wordt een spreker voor de Zending gevraagd. Onze leeraar houdt een enkele keer een Zendingspreek. Ziehier, Wel.Eerw. Heer, onze manier van werken. Gaarne zouden we zien, dat deze methode in meerdere gemeenten werd gevolgd. Er moet wezen een vaste Comm., die geregeld de liefde voor de Zending in de gemeente tracht warm te houden. Natuurlijk, we weten dat wij die liefde niet kunnen scheppen, maar de Heere wil toch, dat we den weg van alle geoorloofde middelen gebruiken. Als *wij* niets doen, hebben we niet te verwachten dat er Zendingsliefde openbaar wordt.”

Deze Antiochener heeft het dunkt mij wel goed begrepen. Ik zou alleen, (het is misschien niet mogelijk), willen dat er elke week een gift werd opgehaald. Ik ben er bijna zeker van dat het minimum van f1.20, dan wel tot f2.50 kon verhoogd worden. En dat is naar den eisch des tijds. Waar we vroeger met een gulden kwamen, moeten wij nu met een rijksdaalder verschijnen.

Intusschen groet ik u voor ditmaal.

Rotterdam, Snellinckstr. 54a, 22—7—'21.

H. DIJKSTRA.

Kerkgebouw te Djokjakarta en Ziekenhuis Solo.

Bij dit stuk van Dr. H. A. van Andel | Mohammedaansche stad oproept tot den
plaatsen wij twee foto's die eenigszins kijk | dienst van den Drieëenigen God.
geven op de heerlijke ontwikkeling van het | 2o. De tweede plaat is van geheel anderen
werk aldaar. | aard. Ze is uit Solo.

KERKGEBOUW TE DJOKJAKARTA.

1o. *Het kerkgebouw te Djokja.* Dit mooie kerkgebouw ligt tegenover het hospitaal aan den weg, en naast de kerk staat de pastorie. Betrekkelijk bouwt men in Indië gemakkelijk. Dit geheele gebouw met de toren bestaat uit houten gebinten en daartusschen gevlochten bamboe, aangestroken met kalk. De toren bevat een kleine klok, die in deze

Ze toont ons wat er zool geschiedt om den Javaan voor Christus te winnen en waar schijnlijk oefent ze nog meer invloed dan de luidende klok van Djokja. Ze laat den dienst des Heeren zien aan den Javaan. Ze stelt voor het *ziekenhuis te Solo*. Dr. J. G. Schreurer begon reeds met medische Zending te Solo, maar dat was tijdelijk, zijn

vertrek naar Djokja maakte er een einde aan.

De geregelde ziekenverzorging te Solo is begonnen door Dr. W. L. Vogelesang in

De tijd dat deze behandeling bij den docter in huis gebeurde zal nu wel voorbij zijn. Er zijn ten minste ziekenzalen, die toen dit plaatje genomen werd in aanbouw waren,

VERBANDPLAATS ZIEKENHUIS SOLO.

een gehuurd huis. In den eersten tijd woonde in dat huis de docter met zijn gezin, alle verplegers en verpleegsters en al de zieken.

Onze plaat vertoont de behandeling der wondlijders in de veranda van dit groote huis. Verplegers en verpleegsters zijn allen in de weer om de arme lijders te helpen, volgens het voorschrift van den docter.

en nu wel gereed zullen zijn.

Dr. Vogelesang is ook niet meer te Solo, hij is naar Poerbolinggo vertrokken en te Solo vervangen door Dr. D. Verhagen.

Na deze plaatjes eens bekeken te hebben verdiepe de lezer zich in het plechtige stuk van Dr. H. A. van Andel.

H. D.

Onze Organisatie en Gods Zegen.

Alle Gereformeerde Kerken hebben te maken met héél ons zendingswerk. Alle Kerken tezamen, in Generale Synode vergaderd, stellen het zendingsterrein vast. Al is er verdeling van arbeid, al heeft iedere Kerk of elke groep van Kerken een bepaalde taak in het groote geheel, toch is heel het werk de gemeenschappelijke taak van allen tezamen. Laat enghartig provincialisme geveerd blijven! Aller belangstelling zij voor heel het werk, aller meelevens met de zorgen en zegeningen óók van de anderen.

Rekenend op die belangstelling, en op de bereidheid tot helpen van wie er meer direct bij betrokken zijn, kom ik U mededeelen het gevaar, dat het werk in Djokja en Solo bedreigt. Er hangt een zwarte wolk, die voor de toekomst ernstige schade spelt. En ik kom een beroep doen op uw meelevens en hulp om het dreigend onheil af te wenden.

In 1896 (Synode te Middelburg) is het zendingswerk verbonden met de plaatselijke Kerken. Bepaalde Kerken zouden als zending Kerken optreden; andere Kerken zouden haar steunen. Deze gelukkige gedachte, overeenstemmend met den aard van het presbyteriaal kerkelijk leven, heeft rijke vrucht gedragen in verhoogde zendingsliefde.

De toepassing van het beginsel van decentralisatie ging gemakkelijk genoeg. De Kerken, die samenkwamen in particuliere synoden en daarin hun vergadering hadden ter bespreking van gemeenschappelijke belangen, zouden ook samenwerken in zendingszaken. Deze orde was als vanzelf aangewezen. De Kerken van drie provincies begeerden Soemba te verzorgen; twee kerkelijk zwakkere provincies begeerden samen te werken. En zóó saamverbonden, koos elk zijn eigen terrein.

Het zendingswerk op Java, waarvan de vroegere vrucht weggevloeid was in de Sadrach-beweging, moest vrijwel opnieuw begonnen worden. De drie residenties, waar onze Kerken werkten, werden verdeeld: Amsterdam koos Djokja, Rotterdam Banjoemas. Deze beide residenties bleven in hun geheel. De tegenwoordige Kedoe werd in vier terreinen verdeeld. Dit alles liep zoo gemakkelijk, omdat men nog stond vóór het zendingswerk en dus niet wist, wat het worden zou. Men maakte zeer globale berekeningen van wat „een zendingsterrein” in de toekomst jaarlijks zou kosten, en kwam op 8000 of 10000 gulden, en beoordeelde dan, of men dit zou aandurven. In de eerste jaren was zulk een groot bedrag niet eens

noodig, en er bleken in de zendingskassen overschotten te zijn, die bemoedigden tot het aanvaarden van een nog grooter terrein.

Zoo ging het met Amsterdam en Noord-Holland, toen Solo voor de zending geopend was. De missionaire kas had in 1910 een overschot van f1200. En men was nog niet tot het uiterste van zijn inspanning gekomen. Aan Solo had Amsterdam oude en sterke banden; Solo en Djokja vormden tezamen de Vorstenlanden van Java; 't scheen Amsterdam wenschelijk, dat dezelfde Kerken Djokja en Solo verzorgden. En met vrouwen op Gods hulp en op de zendingsliefde der broeders en zusters werd het zendingsveld Solo door Amsterdam en Noord-Holland aanvaard.

Van Solo was altijd veel verwachting gekoesterd. Colporteurs, die heel Midden-Java bereisden, verkochten in Solo de meeste Bijbels; de bevolking scheen bijzonder ontvankelijk voor het Evangelie. De verwachtingen werden nog overtroffen. Het zendingswerk nam aanstonds een hooge vlucht. Het ziekenhuis was al spoedig overvol. De Bijbelcolportage kreeg een uitbreiding als nergens elders op Java. De zendingsscholen in Solo telden spoedig enkele honderden leerlingen. Het aantal Christenen nam snel en steeds sneller toe. Na acht jaar is het aantal helpers grooter dan op welk ander terrein ook, terwijl er voor elk onderdeel van het werk nog helpers tekort komen.

Die gestadige, snelle groei mag onze Kerken stemmen tot groote blijdschap en dankbaarheid. Niet tevergeefs hebben onze Kerken om de opening van Solo voor het Evangelie gebeden en volhardend om die opening gevraagd. Op verrassende wijze heeft de Heere des oogstes de gebeden verhoord.

Maar er is in dien snellen groei ook iets nauwkeuws. De Kerken van Noord-Holland hebben zich niet kunnen voorstellen, dat de uitbreiding zóó snel zou gaan. Zij zijn in geloof en liefde begonnen en de zendingsgiften zijn sindsdien verdrievoudigd, maar toch hield de groei der inkomsten geen gelijken tred met den groei van het werk. Solo vond voor zijn medisch werk niet de rijke bijzondere inkomsten, die Djokja dankbaar mag genieten. En men kon niet vermoeden, dat het werk van den hoofddienst te Solo na acht jaar bijna tweemaal zoo groot en bijna tweemaal zoo kostbaar zou zijn als te Djokja na twintig jaar. De zendingsakker Solo bleek in gelegenheden en vruchten den akker Djokja nog teboven te gaan. De kosten van den missionairen dienst te Solo stegen van pl.m. f5000 tot pl.m. f25.000 p. jaar.

De zendingszegen, die duur is, bracht de kas te Amsterdam in groote ongelegenheid. Vijf jaar geleden was er een tekort van f11.000 dat met moeite werd gedekt. Twee jaar later een grooter tekort, met nog grootere moeite gedekt. En thans een tekort van f35.000, tot welks dekking alle krachten moeten worden ingespannen.

De zendingskracht van Noord-Holland schijnt thans reeds verre overtroffen door den zendingszegen. De last schijnt reeds te zwaar om te dragen. En uit Djokja komen berichten van rijken zegen en nieuwe gelegenheden. Ook Solo gaat voort met groeien. En nóch op Java en nóch in Holland durft men bidden, dat God verderen zegen zal inhouden. Wij blijven bidden, al vreezen wij. En wij blijven danken voor elken nieuwen zegen, al kan niemand berekenen, hoe Noord-Holland de geldelijke gevolgen van nieuwe zegeningen zal kunnen dragen.

Gods zegen stelt ons voor een ernstige vraag. Die vraag is niet: hoe kunnen wij den verderen groei van het zendingswerk in de Vorstenlanden verhinderen? Want dat wil niemand onder ons. De vraag is deze: wat kan en moet er gedaan worden, opdat de Kerken in Holland Gods zegen met zijn geldelijke gevolgen zullen kunnen aanvaarden? Hoe kan de zendingskracht in Holland verhoogd worden, opdat de zendingszegen in Indië geldelijk gedragen zal kunnen worden?

Wij erkennen allen de verplichting om Gods zaak te behartigen in den weg, dien God zelf ons wijst. Niet slechts in den weg, dien Gods Woord ons uitdrukkelijk aanwijst, ook in den weg, dien Gods voorzienige leiding ons wijst. Als de Heer des oogstes in een bepaalde streek de velden wit maakt om te oogsten, dan heeft de Kerk te bidden om meerdere arbeiders voor het werk in die streek. Waar de oogst rijpt, verzamelen zich de maaiers. En de Kerk bidt niet alleen om meerdere arbeiders, zij werkt ook aan die vermeerdering mede. Want God zendt de arbeiders uit door het orgaan van zijn Kerk. De Kerk vermeerdert daár de Hollandsche en Inlandsche werkkrachten, waar God in bijzondere mate te arbeiden, te oogsten geeft. Zendingszegen eischt van de Kerk vermeerdering van zendingsarbeiders.

Nu zou dit laatste eenvoudig genoeg zijn, als die arbeiders in hun eigen onderhoud voorzagen. Maar nu zij hun levensonderhoud ontvangen van de Kerken, die hen zenden, moet gerekend worden met de geldelijke krachten dier Kerken. De beslissende vraag is hierbij: moet het zendingswerk beperkt worden naar de zendingsinkomsten der

Kerken of moeten die inkomsten worden verhoogd naar den zendingszegen? Zijn wij slechts verplicht den geestelijken zegen aan te nemen in zoverre als deze ons geldelijk gelegen komt, of moeten wij middelen en wegen zoeken om, desnoods met groote offerering, den vollen zegen Gods aan te nemen? Wie God als den Eigenaar van al het stoffelijk bezit erkent, vindt het beantwoorden dezer vraag niet moeilijk. En als God door een steeds rijker wordenden zendingszegen aan de leden van de Kerken van Noord-Holland den eisch zou stellen om een groot deel van hun bezit op te offeren, dan is het te hopen, dat zij niet bedroefd van den Heere afscheid zullen nemen gelijk de rijke jongeling eens deed.

Maar de extra-zware druk op de Kerken van Noord-Holland kan ook liggen aan de indeeling, die wij gemaakt hebben. Wij hebben het werk verdeeld, toen wij nog niet wisten, wat het worden zou, toen wij den weg Gods in ons zendingswerk nog niet konden kennen. Moet het zendingswerk in zijn groei zich schikken naar onze indeeling of moet deze indeeling zich schikken naar den groei van het werk? Is onze arbeidsverdeling, onze organisatie, ons werk het vaste punt, waarvan wij uitgaan, of is het werk Gods, de zendingszegen het vaste punt, waarvan wij uitgaan? Stelt Gods leiding, Gods zegen de wet, of mogen wij door onze vooropgezette organisatie den gang en den groei van het zendingswerk beheerschen en zoo noodig beperken?

In deze vragen ligt het antwoord besloten. Wij erkennen allen, dat God in zijn werk de wet stelt, en dat elke menschelijke ordening aan die wet onderdanig is. Formeelen regelingen, menschelijke organisaties hebben den arbeid in Gods Koninkrijk te dienen, niet te overheerschen. Als God de omstandigheden zóó wijziget, dat onze organisatie er niet meer mee overeenstemt, dan zijn wij verplicht tot wijziging onzer organisatie. Het handhaven eener organisatie, die den groei van het werk Gods zou belemmeren, ware verzet tegen de leiding Gods, die wij toch allen aanvaarden willen. Onder Gereformeerden behoeft het geen betoog, dat de menschelijke ordening zich schikt en verandert naar de eischen, gesteld door Gods voorzienige leiding.

De grondslag van het zendingswerk in Holland moet overeenstemmen met de uitgebreidheid van het werk in Indië. De zendingskracht in Holland moet ingedeeld worden naar de behoeften van het zendingswerk. Als de behoeften op het zendingsveld veranderen, dan verandere ook de indeeling der Hollandsche zendingskracht. Indien dus

aangetoond kan worden, dat er een wanverhouding bestaat tusschen de indeeling der zendingskrachten in Holland en de eischen van het zendingswerk in Indië, dan volgt hieruit de verplichting der Kerken om tot wijziging van de indeeling der zendingskrachten in Holland over te gaan.

Het is zeer wel mogelijk, dat zulk een wijziging voor velen niet aangenaam zou zijn. Er liggen oude banden tusschen bepaalde Kerken en een bepaald terrein. Voor dat terrein is bijzonder gewerkt en gebeden; aan dat terrein heeft men in bijzondere mate zijn liefde gegeven. Maar boven persoonlijke sympathieën staat het belang van het werk; boven onze keus de wil van God, in zijn leiding geopenbaard. En er is toch ook geen tegenstelling. Het hart, dat geleerd heeft, bijzondere belangstelling te koesteren voor een bepaald onderdeel van het zendingssterrein, zal spoedig leeren met even groote liefde het nieuwe deel van het zendingssterrein lief te hebben, dat deel, waaraan men verbonden wordt, omdat Gods bijzondere zegen het noodig maakt. Het zal toch niet al te moeilijk vallen, een uitgestrekter terrein lief te hebben, als men reeds geleerd heeft een kleiner terrein lief te hebben; en het zal nog minder moeilijk vallen, een meer gezegend terrein lief te krijgen, als men reeds geleerd heeft een minder gezegend terrein lief te hebben.

Inderdaad bestaat er zulk een wanverhouding tusschen zendingskracht en zendingswerk, en wel in Noord- en Zuid-Holland. Niemand heeft dit kunnen voorzien. Toen het werk begon, wist niemand, waar God zijn grootsten zegen schenken zou. Maar nu wij het zien, hebben wij er mede te rekenen en er ons naar te richten.

De zendingskracht van Zuid-Holland is meer dan tweemaal zoo groot als die van Noord-Holland. Immers, de 143 Kerken van Zuid-Holland tellen ruim 141.000 leden, en de 69 Kerken van Noord-Holland ruim 65.000; en er is geen reden om aan te nemen, dat de Gereformeerden in Zuid-Holland gemiddeld een mindere welvaart en draagkracht zouden hebben dan die van Noord-Holland.

Maar het zendingswerk van Zuid-Holland is slechts half zoo groot als dat van Noord-Holland. Noord-Holland heeft een veel uitgestrekter terrein en veel grooter bevolking op dat terrein; heeft tweemaal zooveel zendingscholen en leerlingen, tweemaal zooveel helpers in den missionairen dienst tweemaal zooveel Inlandsche Christenen. En al is het aantal hoofdziekenhuizen gelijk, het heeft tweemaal zooveel dokters en me-

dische helpers omdat het tien hulpziekenhuizen heeft. Voor dat tweemaal zoo groot werk zijn ook tweemaal zooveel missionairen dienaren des Woords noodig, al zouden zij vanwege geldgebrek nog niet uitgezonden worden.

Noord-Holland brengt dan ook jaarlijks tweemaal zoo groot bedrag als Zuid-Holland voor de zending bijeen. In 1919 en 1920 Noord-Holland f132.000, Zuid-Holland f62.000. Noord-Holland een gulden per lid en per jaar, Zuid-Holland 22 cent. Dit geeft echter volstrekt geen recht om aan Zuid-Holland gebrek aan zendingsliefde te verwijten. Er wordt opgebracht naar wat het werk behoeft. Als de boom weinig groeit, voeren de wortels weinig sappen aan. Maar wel geeft het recht om aan Zuid-Holland te vragen een deel van den last van Noord-Holland over te nemen. De laatste Generale Synode heeft de Kerken van Noord- en Zuid-Holland opgewekt om te komen tot een meer evenredige verdeling der zendingslasten. De zendingslast op Noord-Hollandsche Gereformeerde schouders is viermaal zoo zwaar als die op Zuid-Hollandsche Gereformeerde schouders. Indien dit door 's Heeren beschikking ware, mocht er gewilligheid verwacht worden om met de uiterste toewijding den bovenmatig zwaren last te dragen. Maar nu het een beschikking van menschen is, een ongelijke verdeling van de lasten van een gelijken plicht, behoort er verandering te komen. Drie jaar geleden reeds heeft de vergadering van missionaire dienaren des Woords op zulk een verandering aangedrongen bij de betrokken Kerken. Er is in Holland telkens over vergaderd, maar nog altijd zonder resultaat. Bij een zoo dringenden nood behoort men spoedig tot een slotsom te komen. Drie jaar is voor overleg en praten toch waarlijk lang genoeg; en dient eindelijk eens gehandeld te worden. De groei van het werk te Djokja en Solo dreigt ernstig belemmerd te worden; Noord-Holland kan de geldelijke gevolgen van nog rijkere zegen Gods moeilijk dragen. Om voor Gods zegen ruim baan te maken is een nieuwe verdeling der lasten hoog noodig. Ik doe een beroep op de Kerkeraden en leden der Kerken van Zuid-Holland om in dezen dringenden nood te voorzien.

Op welke wijze moet deze zaak geregeld worden? Er is een voorstel, dat zich in velerlei opzicht aanbeveelt: Noord-Holland behoude Solo; Zuid-Holland-Zuid voege Wonosobo bij haar terrein Banjoemas; Zuid-Holland-Noord neme Djokja.

Noord-Holland zal op den duur alle

krachten voor Solo wel noodig hebben. Solo is geldelijk thans reeds verreweg het zwaarste terrein. Aanstonds zal er een tweede missionaire dienaar des Woords noodig zijn. En als de snelle groei van Solo nog enkele jaren mocht doorgaan, zal Solo na weinige jaren evenveel kosten als thans Solo en Djokja tezamen. Maar de Kerken, groeiend in liefde en geefkracht, zullen dan gemakkelijker bijeenbrengen het bedrag, dat thans als zware last drukt.

Zuid-Holland-Noord zal van de drie groepen van Kerken vermoedelijk het minst kostbare zendingsveld hebben. Maar het staat met zijn 58.000 leden ook in zendingskracht ten achter bij de 65.000 van Noord-Holland en vooral bij de 83.000 van Zuid-Holland-Zuid. Djokja heeft een groot zendingswerk, dat betrekkelijk weinig kost, omdat de medische dienst zoo milden steun vindt. Maar de noodzakelijke en groote uitbreiding van het medisch werk zal ook een offer van de Kerken vragen. En nu in het laatste jaar nieuwe gelegenheden en nieuwe vooruitzichten in het missionair en het medisch werk gekomen zijn, zal de tijd van uitzending van een tweeden missionaire dienaar des Woords niet ver te stellen zijn.

De sterkste groep van Kerken, die van Zuid-Holland-Zuid, zou dan Banjoemas en Wonosobo tot één terrein verenigen. Die twee vormen aardrijkskundig reeds één geheel; het is één streek, door een stoomtram verbonden. De bevolking van dat gezamenlijk terrein is ongeveer even groot als die van Solo. Als Solo zijn twee predikanten heeft, zullen de kosten voor Noord-Holland en Zuid-Holland-Zuid ongeveer gelijk zijn. Maar de 83.000 Gereformeerden van Zuid-Holland-Zuid zijn dan toch zeker niet te zwaar belast, vergeleken met de 65.000 van Noord-Holland. Banjoemas is in uitgestrektheid en bevolking ongeveer viermaal zoo groot als Wonosobo. Indien deze twee terreinen vereenigd werden, zouden er twee missionaire dienaren voor het gezamenlijk terrein beschikbaar komen; de dienaar des Woords van Wonosobo bleef dan niet beperkt tot het klein en weinig slagend zendingswerk van zijn betrekkelijk beperkt terrein.

Als deze verdeling van het zendingssterrein zou doorgaan, zouden de Broeders en Zusters in Zuid-Holland voortaan méér voor de zending moeten bijdragen. Maar daartoe zijn zij zeker ook wel bereid. Thans staan ze bij alle andere provinciën ten achter. Buiten Noord- en Zuid-Holland geven de Gereformeerden ongeveer 50 cent per persoon en per jaar; maar die in Zuid-Holland nog geen kwartje. Wie de zendingsliefde in

Zuid-Holland eenigszins kent, weet wel, dat de Broeders en Zusters daar volkomen bereid zijn te doen, wat alle andere Gereformeerden doen. En als de jaarlijksche bijdrage gemiddeld een halve gulden wordt, heeft Zuid-Holland-Zuid voldoende om Banjoemas en Wonosobo te verzorgen. In de eerste jaren kan het wat moeilijk zijn; men verdubbelt niet gemakkelijk ineens zijn zendingsbijdrage. Maar Noord-Holland en Zuid-Holland-Noord zullen zeker bereid zijn, gedurende den overgang enkele jaren geldelijk te helpen. De Kerken van Zuid-Holland-Zuid kunnen dan langzaam in den nieuwen toestand ingroeien en zich opwerken tot de hoogte van hun kracht en van hun taak.

Met een hartelijke en dringende aanbeveling tot ernst en tot spoed leg ik dit voorstel in handen der Broeders en Zusters, bepaaldelijk in handen van die van Zuid-Holland.

De Heere, Die zijn werk verzorgt, geve ons allen de wijsheid, die den rechten weg doet vinden, en de liefde, die den rechten weg doet gaan, opdat het zendingswerk op Java ongehinderd moge voortgaan in zijn groei en onbeperkt Gods zegeningen moge aannemen.

H. A. VAN ANDEL.

Christ. Holl. Inl. Kweekschool.

De deputaten van de Generale Synode voor de zending onder Heidenen en Mohammedanen ontvingen van den directeur der Christ. Holl. Inl. Kweekschool een schrijven, waaraan het volgende is ontleend:

„Ditmaal moet ik beginnen met over mezelf te schrijven. Nu ruim twee maanden geleden deden zich bij me enkele verschijnselen van overspanning voor; de slaap des nachts kromp steeds meer in, tot de nacht in het geheel geen rust meer gaf; enkel 's middags kon ik soms een uurtje slapen. Daarentegen kwam een bijna onbedwingbare werklust op, die dag en nacht aandreef. Toch kon ik mijn werk slechts met moeite verrichten, omdat een lastige huidprikkeling me hinderde, en die des te sterker werkte, naarmate ik me meer inspande.

Voor de Paaschdagen nam ik een week rust in een hotel op den Merbaboe, doch dat bracht geen baat. Bosman stond toen alleen voor de geheele Kweekschool met Jeremias en zulks op een afstand lijdelijk te moeten toezien, als men zich niet bepaald ziek gevoelt, brengt meer onrust dan rust.

Na Paschen probeerde ik 't dus weer met het werk. Een paar dagen later moest ik 't echter opgeven. Dr. Groot achtte het gevaarlijk voor me door te werken. Er kwam gelukkig op denzelfden dag, dat hij me adviseerde rust te nemen, bericht, dat de heer

H. Evers vroeger Hoofd der Chr. Eur. Sch. te Djoeja, en met ingang van 1 Juli a.s. benoemd tot Directeur der Chr. Muloschool te Djokja, bereid was tot de vacantie aan de Kweekschool te helpen. De heer Evers was enkele dagen te voren van verlof uit Holland in Indië teruggekomen en tot Juli eigenlijk zonder betrekking. Hij kwam op mijn verzoek onmiddellijk naar Solo, heeft bij mij thuis zijn intrek genomen, en ik ben toen den volgende dag naar Hotel Sarangan, op de Oosthelling van den Lawos Lauwe, vertrokken.

Hier, op een hoogte van 1500 M., met een klimaat van een zachten Holl. zomerdag met koude nachten, kan ik genieten van de heerlijke omgeving. Vier weken ruim zit ik nu reeds boven en nu de rust langzaam weerkeert, voel ik pas, hoe zwaar ik het laatste jaar ingespannen ben geweest.

Niet het werk aan de Kweekschool is de oorzaak dezer lichte overspanning, maar het vele bijwerk, dat de tijdelijke vervanging van Dr. van Andel-meebracht, deed de maat overloopen. Of, eigenlijk nog niet zoozeer het vele werk, als wel de zorg, die alle beginnende arbeid meebrengt. Het geheele schoolwezen, de Inlandsche Scholen, de Holl. Inl., Holl. Chin. Sch. en de Kweekschool, staat in Solo nog pas aan het begin van zijn ontwikkeling. En het groeit zoo snel, dat bijna dagelijks ingrijpen noodig is, om alles in het rechte spoor te houden en de juiste verhoudingen te bewaren. Daarbij maakt het Gouvernement het ons nog al lastig, doordat het geheele schoolwezen in Indië in Batavia gecentraliseerd is, wat de bureaucratische inmenging zeer in de hand werkt. Al die schoolzaken van Inl. Holl. Inl. en Kweekschool kwamen dit jaar in mijn kantoor terecht en brachten veel zorg met zich mee. Verder waren er groote moeilijkheden in den Soloschen kring, in het bijzonder wat het hospitaal betreft, die ook onrustig werkten op mijn gemoedsgesteldheid, juist omdat ik eenig aandeel in de genomen beslissingen had.

Ik schrijf u dit alles uitvoerig, om u te doen zien, dat er voor die lichte ongesteldheid een begrijpelijke oorzaak is. U behoeft u zich niet ongerust te maken over mijn gezondheidstoestand. Straks komt Dr. van Andel terug en dan kan ik al die schoolzaken weer aan hem overdragen en me weer enkel tot de Kweekschool bepalen.

Nog ongeveer een maand denk ik hier te blijven. Vandaag is mijn vrouw met onze beide kindertjes ook hier gekomen. De eenzaamheid in dit stille bergshotel was wel wat groot. We hebben het nu voor de nog resterende 14 dagen voor de vacantie zoo

geregeld, dat Bosman ook het toezicht op het Internaat bij mij thuis heeft. In de maand Juni gaat Bosman naar de bergen en ik hoop dan weer zoover hersteld te zijn, dat ik weer naar Solo kan terugkeeren. Eén van beiden moeten we in Solo zijn, omdat niet alle leerlingen naar huis gaan, nu op mijn verzoek om vrij reizen door de Regeering nog geen beslissing genomen is. 't Is een vervelende geschiedenis. In April 1920 diende ik reeds een request in, ben er tweemaal voor op het Departement geweest, herhaalde malen heb ik er over geschreven en kreeg bericht, dat mijn verzoek met gunstig advies weer een bureau verder was. Eenigen tijd geleden verzocht ik een Hoofddambtenaar er onderhands om, wat spoed te maken. Die heeft het weer een duw vooruit gegeven en nu ligt het met allerlei gunstige adviezen op het Bureau van de Regeering in Buitenzorg. Een paar dagen geleden heb ik nu den Zendingsconsul gevraagd, te trachten, het spoedig door deze bureaux heen te schuiven. Het gaat hier altijd zoo bedroevend langzaam. Een kleine hoop heb ik nog, dat het besluit voor de vacantie afkomt.

Intuschen doen we pogingen, om de jongens, die niet naar huis kunnen, tijdelijk op kantoor of werkplaats in een Chr. omgeving voor die 6 weken geplaatst te krijgen. Ze willen in de vacantie zelf graag werken, maar 't is niet gemakkelijk hier in Indië geschikte gelegenheden te vinden.

Het wordt te kostbaar de leerlingen op kosten der Kweekschoolkas te laten reizen. Door de verhoogde passage zouden de kosten daarvan over de f2000 belooopen.

De heer Evers heb ik opgegeven als derde Europeesche leerkracht aan de Kweekschool en ook heb ik reeds subsidie voor hem aangevraagd.

Ik verzoek u wel uwe goedkeuring te willen hechten aan deze benoeming; uit den aard der zaak was het ondoenlijk te voren met u overleg te plegen.

De heer Evers is den eersten April in dienst der Kweekschool getreden.

Met groote blijdschap zien we de komst van den heer Vermolen tegemoet tegen half Juni. Hij komt met 1 Juli tijdelijk te wonen in de Directeurswoning van het Zendingshospitaal, die door het vertrek van Dr. Voegesang vrijgekomen is.

Het aantal aanmeldingen voor de Kweekschool is dit jaar niet zoo groot als het vorig jaar. Het juiste aantal kan ik u van hier uit niet opgeven, omdat de correspondentie in Solo ligt. Toch hebben we nog een geschikte keuze kunnen doen. Voor het eerst heb ik Chineesche meisjes aangenomen. Een tweetal, een uit Solo en een uit Poer-

worddjo. Het was moeilijk een geschikt pension voor haar te vinden. In het meisjesinternaat der Jav. Meisjesschool konden ze niet worden opgenomen, daar dit voor die school bezwaren zou opleveren. De Javaansche adel ziet uit de hoogte op Chineezen neer. Nu heeft de heer Pos, onderwijzer aan de Chr. H. C. School te Solo zich bereid verklaard, deze twee meisjes bij zich in huis te nemen.

We zullen mettertijd een eigen Internaat voor de Kweekschoolmeisjes moeten inrichten. Te verwachten is, dat het Internaat van de Meisjesschool spoedig met eigen leerlingen gevuld zal zijn."

Moge de Heere aan Br. H. Meijerink de kracht hergeven om zijn gewichtvolle plaats aan de kweekschool behoorlijk te kunnen vervullen.

Namens de Deputaten voornoemd,
W. BREUKELAAR.

Zaandam, Juli 1921.

Ned. Ger. Zend.-Vereeniging.

Rekening en verantwoording der Nederl. Geref. Zendingsvereeniging over 1920.

Ontvangen:

Aan saldo vorig jaar	f 641.74
Aan Rente	" 45.70
Aan Contributiën	" 302.94
Aan Giften	" 14.70
Aan Legaten	" 6120.—

f 7125.08

Uitgaven.

Per afgedragen aan de Gen. Kas	
Maart	f 1000.—
October	" 4500.—
December	" 500.—
Per administratie	" 50.—
Per „Heidenpenning"	" 37.91½
Kamerhuur	" 2.25
Port	" 0.90
Batig saldo volgend jaar	" 1034.01½

f 7125.08

Nagezien en accoord bevonden in de algemeene jaarvergadering van de N. G. Z. V. op 4 Juli 1921.

N. A. DE GAAY FORTMAN.
C. G. TIMMERMEISTER.
J. W. MARX.
A. C. GOLDSCHMEDING.

Rekening en verantwoording van het Zendingsbladje de „Heidenpenning" over 1920.

Ontvangen:

Aan saldo vorig jaar	f 38.67½
Aan Contributiën	" 6.84
Aan Giften	" 324.08
Nadeelig saldo	" 37.91½

f 407.51

Uitgaven.

Per drukloon en papier der „Heidenpenning"	f 326.60
Per administratie	" 25.—
Per Redactie	" 30.—
Per Port	" 5.31

f 407.51

Nagezien en accoord bevonden in de algemeene jaarvergadering van de N. G. Z. V. op 4 Juli 1921.

N. A. DE GAAY FORTMAN.
C. G. TIMMERMEISTER.
J. W. MARX.
A. C. GOLDSCHMEDING.

Rekening en verantwoording van de afdeeling der Nederl. Geref. Zendingver. Amsterdam over 1920.

Ontvangen:

Saldo vorig jaar	f 92.67½
Aan Contributiën	" 236.60
Van de Damesvereen. „Tryfosa"	" 50.—
Aan giften en busjes	" 29.03

f 408.30½

Uitgaven.

Per afgedragen aan de Missie van Amsterdam	f 250.—
Aan Bodenloon	" 60.—
Aan port	" 1.30
Saldo volgend jaar	" 97.00½

f 408.30½

Nagezien en accoord bevonden in de algemeene jaarvergadering van de N. G. Z. V. op 4 Juli 1921.

N. A. DE GAAY FORTMAN.
C. G. TIMMERMEISTER.
J. W. MARX.
A. C. GOLDSCHMEDING.

Korte Berichten.

TREURIG!

Uit Wonosobo kwam telegram, dat Dr. C. A. Gehrels, Miss. Arts, aldaar, Vrijdag 22 Juli is overleden.

WELKOM!

Ds. L. P. Krijger van Karoeni, Soemba, is met vacantie in Nederland. Zijn adres is *Meijerkamplaan No. 3, Bussum.*

ZILVERPAPIER ENZ.

In de afgelopen maand is door mij voor de Zending ontvangen: van Mej. G. v. d. Meulen te Enschede een pak zilverp. en theel.; van de kinderen der Chr. School te Oud Terbregge (Hillegersberg) 1 pak zilverp. en theel.; van P. H. Hoenders te Zwolle, voor de Zending op Soemba 1 kistje postz., zilverp. en theel.; van Ds. Kunst te

Arnhem, 1 groote doos postz. en theel. verzameld door de kinderen.

P. J. SCHREUDER.

Rotterdam, Noordplein 39c.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale kas der Zending.

Door Ds. R. van Reenen een deel der P. Coll. van de Geref. Kerk te Wons f20.65. Door Ds. H. Dijkstra van Schreuder te Rotterdam voor theelood enz. f27.12½. Door Ds. J. Duursema 1e storting van de 10 pCt. van de ontvangsten voor de Zending over 1920 in Groningen, Drenthe en Overijssel f3000. Door T. Langendijk te Ridderkerk „verzam. in zijn sterrescoop ter navolging” f7.50. Door Mej. J. Meinema van de kinderen der Christ. School te de Lier f14.50. Van J. de Fouw te Halfweg f10. Van Trijntje van Kuelen te Rijs uit het Javaantje f1. Door A. v. d. Woude, P.coll. van de Geref. Kerk te Nes W. D. f25.72. Door Ds. Dijkstra van een ziek meisje f10. Door H. v. d. Schuur van de Christ. Burgerschool te Hillegom f15. Door C. Oosterom van de kinderen der School met den Bijbel te Langerak f15.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Juli 1921.

Ontvangen voor Djokja en Solo.

Van C. Knieriem te Amsterdam f3. Door F. de Boer van de kinderen der Chr. school te Marken f6. Uit het huis van de kinderen van Roosma te Haarlem f4. Van C. S te A. f10. Door W. Korvinus te Haarlem van N. N. voor het te kort der Meisjesschool te Solo f25.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Juli 1921.

Mijn postrekening No. is 32806.

Ontvangen giften voor de Nederl. Geref. Zendingsver. Door G. v. d. B. te H. 2e storting van het boekje „Wat Gods genade vermag in een jong kind.”

L. BERK, Penn.

Geref. Zendingvereen., Bussem.

Met dank aan de Gevers en Geefsters, en aan de kinderen, voor hun ijver, bericht ondergeteekende, te hebben ontvangen, uit het Busje van Gerrit Hoeting f9 en 175 halve centen f0.87½; uit het busje van Jo. Oskamp f3.40; van Ientje Mulder f1.41½; van Dina Scheepmaker f2.97½. Te zamen f17.39½.

Dat de dag van busjes ledigen veranderd werd en eenigen der kinderen wellicht met vacantie uitgingen, is zeker oorzaak dat er maar 4 busjes inkwamen. Dan maar de volgende maand geheel gevuld, jongelui!!

M. JACOBZON.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

M. Bolk te Hollandscheveld, coll. spreekb. Ds. W. f13.74½. A. Smit te Haren, contrib.

f29.29½ en f21.25, Jonged.v. f7.77½; P. Rosendal f0.60 is f58.92. A. Boot te Groningen, van Andre ? 200 h. c. en theel. f1. R. Boverhuis te Assen, coll. spreekb. Ds. W. f47.50. N. N. te Rouveen f5. J. E. v. Weeren te Delfzijl, gev. in de coll. f1. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f27.50. Ds. Steenhuis te Lopperzum, verz. bruil. T. B. en B. D. f10. T. H. Muller te N. Weeringe, v. d. Zend. Comm. f150. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f5 en f10, v. d. Jonged.v. f25 is f40. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van Wicher Mintjes te Paasloo f9.40. Mej. J. Mulders te Meppel, 2 giften f4 en f1.50 is f5.50. Ds. Steunenbergh uit Hardenberg, gev. in de coll. een dank-offer f25. Roden v. d. Jonged.v. f2.50. Ds. Gravendijk te Hoogeveen, Jonged.v. Dorcas f10, Zendingsbus der school f46.29, gespaarde h. c. f2.70, catechisatiebusje f51.55, Zondagschool Noord f3, verschillende coll. f586.46 is f700. Ds. Gravendijk, v. d. Jongel.v. te Ruinerwold f7.90.

L. v. Dijken te Stadskanaal, gev. in de coll. f20 en f10 en f2.50 en f20 en f10 en v. d. Zendv. f189.64½ is f252.14½; Ds. Veltman te Zevenhuizen, busjes in de Kerk f49.50; W. Willems te Westerbork, gev. in de coll. f3; Ds. v. Dijken te Zweeloo, nag. P.coll. f10, coll. op een bruiloft f3.66 is f13.66; Mej. H. T. Wildeboer te Siddeburen, van H. Tuinema 90 h. c. is f0.45; Ds. Visser te Oldemarkt, van A. v. Buiten te Paasloo f7.43; M. Dijkstra te Stobos 200 h. c. is f1; Jonged.v. te Ter Apel f9.28; Mej. J. Mulders te Meppel, huisbusje van Meijer f5.90; Ds. Jongbloed te Deventer B., v. e. klein kind 100 h. c. is f0.50; Ds. Bramer te Hoogeveen, bij hem aan huis bezorgd f2.50 en f2.50 is f5; Ds. Bramer uit Hollandscheveld, coll. Zondagschoolfeest f5.25; Dr. Dee uit Diever, gev. in de coll. f10; J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. theel. en zilverp. f15.17; K. Bosman te Middestum, 't Nikkertje der oudste Jongel.v. f9.61½, der jongste Jongel.v. f1.79½, der Jonged.v. f2.83, van Mej. G. Fokkinga 200 h. c. is f1, Mej. J. Buurman 100 h. c. is f0.50, 't Zendingscomité f124.08 is f140; J. Batterink te Dedemsvaart, v. d. Knapenv. f6.82; Leerlingen der M. U. L. O. School te Marum f12; Mej. A. Schilt te Aduard, busje van Tr. de Vries f16.75, R. v. Wageningen te Zuidwolde (Gr.), van Jantje Boersema 252 h. c. is f1.26; M. A. Pel te Stroobos, gev. in de coll. f1; Ds. Keressies uit Haulerwijk, Kerstcoll. f31.56 en gev. in de coll. f2.50 is f34.06; Ds. Keressies uit Hoogersmilde, Kerstcoll. f47.35; Ds. Keressies uit Borger Kerstcoll. f17.04; A. Boot te Groningen, v. d. tweelingen Postema 100 h. c., Fenje T. h. c. en h. st. f0.35, Mej. Jonkhoff kas v. e. niet meer bestaande Zondagschool f12.79 is f13.64; W. Renkema te Enumatil, coll. spreekb. Ds. W. f93, bruiloft G. Bouwkamp f9.57½, Aaltje v. Til h. c. f0.50.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, Radesingel 23a, 18 Juli 1921.

HET ZENDINGSBLAD

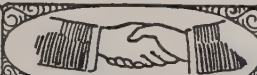
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle
W. BREUKELAAR, Zeeland

INHOUD: Ik zou zelf wel wenschen. — Brief naar Antiochië. — Het Chr. Holl. Inl. Onderwijs. — Soemba. Karoeni. — Het sterven van Dr. C. A. Gehrels. — Bevestiging en Intrede Dr. J. H. Bavinck te Bandoeng. — Nieuwe bladen. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

Ik zoude zelf wel wenschen verbannen te zijn van Christus voor mijne broederen.

Want ik zoude zelf wel wenschen verbannen te
zijn van Christus voor mijne broederen, die mijne
maagschap zijn naar het vleesch. Rom. 9 : 3

De mysterie's, die wij niet doorgronden kunnen, ofschoon wij soms iets van hunne schoonheid en uitnemendheid of ook van hunne ontzaggelijkheid gevoelen, zijn vele. Daar is het mysterie van het leven en van den dood. Of het mysterie van de verkiezing en de verwerping. Het mysterie van de zonde in de Engelen-wereld. Het mysterie van de vleeschwording des Woords. Het mysterie van de wederopstanding des vleesch, enz., enz. Er zijn er bij, waarbij soms de neiging kan opkomen om tegen God te antwoorden en de vraag te doen: Is Hij wel recht in Zijn doen? Als wij b.v. maar denken aan het mysterie van het lijden der vromen en den voorspoed der goddeloozen. „Daarom keert zich zijn volk hiertoe als hun wateren eens vollen bekers worden uitgedrukt, dat zij zeggen: Hoe zoude het God weten, en zoude er wetenschap zijn bij den Allerhoogste?” (Ps. 73).

En wat wordt er nog dikwijls gemurmureerd over de genade der onverdiende verkiezing en de gestrengheid der rechtvaardige verwerping. Laten wij ons maar altijd weer benaastigen om de goddelijke mysterie's niet te bedillen, maar met godvruchtige eerbiedigheid te aanbidden; want, „o mensch, wie zijt gij die tegen God antwoordt?” (Rom. 9). Mogelijk vindt de Heere het niet eens noodig om zich over vele verborgenheden te verantwoorden, doch wij kunnen er stellig op rekenen, dat, *als* Hij rekenschap gaat geven van dingen, die wij nu als „steen des aanstoots” beschouwen,

Hij dat zóó uitvoerig en zóó afdoende en zóó volkomen overtuigend zal doen dat alle mond gestopt zal zijn. En de vromen zullen dan luide herhalen kunnen, wat Gods kinderen in den grijzen ouderdom nu wel vaak verkondigen bij het teruggeleid worden *in* en het overzien *van* het leven, dat voorbij is: God heeft *alles* wel gemaakt; zeer wel; Hij was recht in al Zijn weg en werk.

In Hem, mijn vaste rots,
Is 't onrecht nooit gevonden. (Ps. 92).

Wanneer de jonge dochter op het stramien eene bloem borduurt met kunstigen vinger en vindingrijke wijsheid, dan ziet men aan den eenen kant niets anders dan verwarde en dooreengewarrelde draden, en wie niet meer ziet, mag denken dat er „broddelwerk” wordt gemaakt; dat zij aan het verformfaaien is en niet meer; doch wie de andere zijde van het stramien ook eens krijgt te zien, kan het-meer-en-meer-komen van de schoone bloem bewonderen en prijst dan vaak openlijk of in stilte de maakster van het fraaie handwerk. Nu, zien wij vaak hier beneden niet soms in vele beschikkingen Gods schier eerst niets anders dan verwarde draden? Alsof al het gebeuren niet anders is dan gril of „los geval”: — dat komt omdat *wij* zoo klein zijn van verstand en *Gods* gedachten zoo onpeilbaar diep; misschien wordt het Gods kinderen echter wel eenmaal gegund om als van boven neer te zien op Zijne daden, dan de bloem te bewonderen, die Hij maakte en dan eeuwig, eeuwig te bezingen de veelvuldige wijsheid Gods. Juist om de vele mysterie's zal de eere, die Hem immer meer zal worden toegebracht, nog te grooter en te luisterrijker kunnen zijn.

In de woorden: „Ik zoude zelf wel wenschen verbannen te zijn van Christus voor mijne broederen, die mijne maagschap zijn naar het vleesch,” voelen wij iets van het mysterie der liefde in het menschelijke hart; of, juister nog, in het hart van den zelf door Gods liefde ontfermden Paulus.

Dat mysterie der liefde in *Gods* eigen hart doet Jezus ons gevoelen, als Hij zegt: Alzóó lief, zoo innig, zoo geheel eenig, heeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat een iegelijk, die in hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe. (Joh. 3 : 16).

Dat mysterie der liefde bespeuren wij in het hart van de Kananese vrouw, als zij tot den Heere Jezus zegt: Heere, gij Zoon Davids, en dan niet: ontferm U over *mijne dochter*, maar, ontferm U *mijner*; Erbarm U over *mij*, juist omdat mijne dochter deerlijk van den duivel is bezeten. Het leven van het kind was *haar* leven; dochter en moeder zijn geheel en al één; zóó lief had zij haar kind, dat zij eerst onder haar hart in den moederschoot had gedragen; dat zij toen van de geboorte af met al haar liefde had verkwikt; dat zij nu zoo lijden zag; en zoo zielsgaarne helpen *wilde*, doch niet helpen *kon*. Ontferm U *mijner*, smeekt daarom de liefde, te midden van haar nood en dood.

En zoo komt ook de liefde tot de broederen „naar het vleesch” bij den Apostel Paulus op *zeer* bijzondere wijze uit. De toegenegenheid Zijns harten en het gebed, dat hij tot God voor Israël deed, was tot hunne zaligheid. Geen dag en geen nacht ging voorbij of hij riep den Heere altijd weer aan, of Hij nog eens vele Joden en Jodinnen in het hart wilde grijpen; hen geheel verloren wilde maken; hen om genade wilde doen bidden; hen zóó bewerken wilde door Zijn Heiligen Geest, dat het kruis van Christus hun niet meer eene ergernis was, maar de kracht Gods en de wijsheid Gods; hunne toevlucht en hunne vrijstad; hun Jacobs ladder, langs welken God tot hen neerdaalde; de versche en levende weg, langs welken zij hersteld werden in de gemeenschap Gods.

Ja, zóó buitengewoon groot was de overvloeiende liefde van den Apostel,

die zelf ook een Hebreër uit de Hebreëen was, tot hen die met hem uit het geslacht Israëls waren, dat hij betuigen kon: Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet (mijn geweten mij mede getuigenis gevende door den Heiligen Geest) dat het mij eene groote droefheid, en mijn hart eene gedurige smart is, dat de Joden zoo hardnekkig zijn tegen Christus en tegen het evangelie der verzoening, door Hem gepredikt; want — voegt hij er bij — ik zoude zelf wel wenschen verbannen te zijn van Christus voor mijne broederen, die mijne maagschap zijn naar het vleesch.

Wie zoo liefheeft, zoo grenzeloos lief, met eene liefde, die ontstoken is in het nieuwe hart door de liefde Gods, die *moet*, maar die *wil* en die *kan* ook een uitnemend uitverkoren vat zijn om Jezus' naam te dragen ook voor de kinderen Israëls. Zoo iemand heeft er *alles* voor over; indien het mogelijk ware, zijn eigen zaligheid.

Neen wij kunnen nooit in de schaduw van Paulus staan; noch in het stuk der bekeering, noch in het stuk van de zendings-liefde, die zich na zijne roeping en bekeering bij hem heeft geopenbaard. Wie zou zich dan in die dingen ooit bij Paulus durven vergelijken?

Maar het is toch zoo gewenscht dat er wel iets van dat mysterie der liefde, zooals dat in hem was, ook in ons mocht zijn. Zoo gewenscht dat er dan toch ook iets van die liefde tot de Zending zich bij ons steeds weer mocht openbaren.

Zoodat de toegenegenheid van ons hart en dies ook ons vurig gebed tot God gedurig gericht is op de zaligheid van Heidenen en Joden.

Zoodat ook bij ons de bereidwilligheid is om steeds weer te blijven ijveren voor de uitbreiding van het Koninkrijk Gods onder alle volken.

Trots teleurstellingen, die worden ondervonden.

Trots moeiten, die moeten doorworsteld.

Trots de onbegrepen leidingen, die God met den arbeid der Zending houdt op het Zendingsveld.

Broeders en Zusters! Zij die liefde in het hart uitgestort door den H. Geest. Blijft dies ook toonen die vurige liefde tot de Zending! Toont ze den Heere en den menschen telkens weer; en immer meer.

De Heilige Geest verlevendige ze gedurig!

Wij zullen er zelf in genieten.

En mee door dat krachtig betoon van liefde ga haastig in vervulling:

En waar men ooit de wildste volken vond,

Zal God ontvangen,

Aanbidding, eer en dankb're lofgezangen.

Geldermalsen, Sept. '21.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel.! Den 29 Juli is van ons heengegaan Prof. Dr. Herman Bavinck, de beminnelijke en beminde hoogleeraar der Vrije Universiteit. Met de Zending stond hij niet in verband door eenige officieele betrekking, maar voor mij was hij een zeer beminnelijke.

Hij was een man des vredes. Eens herinner ik mij, dat hij zou spreken voor het Algem. Zend. Comité en dat de Nieuwe kerk op den Dam was aangevraagd maar geweigerd, zoodat wij samenkwamen in de groote Luthersche kerk op het Spui. Het was een publiek geheim dat die N. Kerk geweigerd was, omdat Bavinck spreken zou, en, wat mij toen zeer

trof, was de pijn die hij daarover gevoelde. Ik kon mij dat nauwelijks goed begrijpen, wat gaven wij in dien tijd om een stomp of een stoot van die zijde; maar hij gevoelde het bitter.

Ds. W. Breukelaar verhaalt in N. Holl. Kerkblad, hoe zijn laatste werk in verband stond met de Zending. Laat ik dat stukje voor u uitknippen.

„Het was Vrijdag 27 Augustus 1920. 's Morgens had Prof. Bavinck ter Synode te Leeuwarden het zoo belangrijke rapport betreffende den uitbouw der Belijdenis uitgebracht. Dat was zijn laatste openbare arbeid. Maar aan den middag van dien dag heeft het moderamen van het comité tot steun van Christ. Onderwijs in Djocjakarta en Soerakarta, waarvan Dr. Bavinck voorzitter was, vergaderd met Dr. H. A. van Andel, om eene beslissing te nemen in zake een benoemingskwestie.

Eenerzijds riep de schreeuwende behoefte aan leerkrachten in Indië om zoo veel mogelijk onderwijzers te zenden. Anderzijds echter dreigde het gevaar, dat het gehalte zou dalen, als de deur wat wijd werd opengezet. Naar het oordeel van Bavinck, op die vergadering uitgesproken, moest voor alle dingen gewaakt, dat het christelijke gehalte en de goede naam van het Bijzonder Onderwijs niet in gevaar kwam. En naar dat advies is toen beslist.

Dat is het allerlaatste geweest wat Dr. Bavinck gedaan heeft. Dat laatste werk was in het belang van het Bijzonder Onderwijs in Indië, om het beslist christelijk karakter en den goeden naam van dat onderwijs te handhaven. Des avonds is hij vertrokken en in dien nacht reeds werd hij krank.

Het lag niet op den weg van Dr. Bavinck, om in het openbaar zijn machtig woord en zijn wel versneden pen te stellen in den dienst der zending. Maar dat neemt niet weg, dat Bavinck warm voelde voor de expansie van het Christendom en gaarne een deel van zijn kostbaren tijd gaf, om Indische belangen te helpen behartigen. Hoe zou het ook anders kunnen! Hij stond zoo hoog, zoo verbazend hoog. En daarom zag hij zoo diep en zoo breed, maar ook zoo ver. Het hoog belang der zending in Indië voor de toekomst van het christendom te zien, kon natuurlijk aan Bavinck's oog onmogelijk ontgaan.”

Tot zoover de mededeeling van Ds. W. Breukelaar.

Toen dit reeds gezet was, kwam mij in handen de Macedoniër van 1910, waaruit me bleek dat Dr. Bavinck een pleidooi geleverd heeft voor een Hoogleeraar in de zendingswetenschap. Dit pleidooi viel toen zeer in mijn smaak en gaf een schoon getuigenis van Dr. Bavincks zendingsliefde. He-las! de Hoogleeraar, dien hij in 1910 begeerde, ontbreekt nog steeds, zoowel te Amsterdam als te Kampen. Kome hij spoedig!

Daardoor te meer zou de nagedachtenis van Dr. Bavinck in zegening zijn.

Slechts een oogenblik mogen wij toeven aan zijn doodsponde, en dan weer voort in 't leven. Een ambtsbroeder wil tien minuten van eenige catechisaties afzonderen voor de behandeling der zending. Hij wil daartoe bekend worden met onze historie en onze beginselen. Ik heb hem gewezen op de artikelenreeks van Ds. D. Pol in de „Macedoniër.” Voor de geschiedenis van den dag, bijzonder van eigen terrein, heb ik hem geraden aantekeningen te maken van hetgeen hij leest in het Zendingsblad en ten slotte gewezen op het gebruik, dat sommigen van den kalender maken. Men kan dan het plaatje nemen met bijschrift, men kan ook enkele data uitzoeken. Men zal daarover dan waarschijnlijk iets moeten lezen. Zoo b.v. het Juli-no. dezes jaars. 1 Juli herinnert aan Hamer, 8 evenzoo en 9 aan Koelewijn; dus aan het onderwijs in Indië, de Holl. Jav. School en de Keuch. School. 2 Juli herinnert aan Hans Egede de Zending op Groen-

land; 6 Juli aan de Christenmoord in China; 14 Juli aan Willehad, de oude Zending in Europa; 17 Juli aan Ds. J. Heurnius, de zending tijdens de O. Ind. Comp. Alle catechisanten hebben den kalender en kunnen zich ook meer of minder voorbereiden. Eindelijk heb ik gewezen op de aansluiting aan de behandelde stof. Gebruikt men b.v. den catechismus dan kan men iets zeggen over den nood der heidenen bij Zond. 2—4; over de vruchteloze pogingen tot het vinden van verlossing bij Zondag 5—7; over afgodendienst Boeddhisme enz., bij Zond. 8; over Messias-verwachtingen bij Zond. 11 en 12; over Kerk en Kerkstichting, bij Zond. 21; over Doop, Avondmaal, scheiding van sacramenten, tucht in Zendingsgemeenten bij Zond. 25—31; over wet en gebod bij Zond. 34—52.

Men zal er nog al wat voor moeten nazien. Natuurlijk. Ik weet geen weg tot zendingskennis zonder zendingsstudie. Zelfs een professor kan zonder studie niet over de zending spreken, hoeveel minder een gewone dominee.

Vocr een paar maanden schreef ik u over een plan om een jeugdblad voor onze zending te geven. Deze plannen hebben langzamerhand een vaste gedaante gekregen. Men leest er over in „Gereformeerd Schoolverband” een Maandblad onder redactie van den Heer J. van der Waals te Nijkerk, het volgende:

„Nu meenen echter een paar warme zendingsvrienden, Mej. Van der Bom, en de heeren Kamerling en Timmermans, de beide eersten onderwijzers en onderwijzer te Charlois, de laatste onderwijzer te Barendrecht, dat dit blad voor kinderen van de Gereformeerde school niet genoeg geeft. Kinderen uit Gereformeerde gezinnen hooren thuis en enkele malen in de kerk over de zending spreken, maar dan altijd in verband met het Gereformeerde zendingsterrein. En groot geworden, zullen ze zich mee voor dien arbeid moeten interesseeren. Maar dan moeten ze eenige kennis hebben van 't zendingsveld; want ook hier maakt onbekend onbemind. Daarom willen die zendingsvrienden, te beginnen met Januari 1922, maandelijks een blaadje doen verschijnen, „Onze Zending”, geschikt om op de school in de hogere klassen gelezen te worden. *Onze zending*, niet pretentieus. Als een soort aanmatiging: *Onze zending*, dat is de echte. Maar met iets intiems in den titel. Waardoor 't de kinderen toespreekt. Een blaadje van 3 cent per nummer. Het zal de school niet onmogelijk zijn een 40 à 50-tal jaarabonnementen te nemen. De maandelijksche nummers kunnen dan misschien van 't vierde, zeker van 't vijfde leerjaar af als leesstof in een leesuur dienst doen. Of men kan, om de kas niet te bezwaren, bevorderen, dat elke leerling der hogere klassen een abonnement neemt, 't nommer op school meebrengt om er uit te lezen, waarna 't weer als zijn eigendom te zijner beschikking blijft.

De redactie is er reeds bij aanvang in geslaagd toezegging voor medewerking uit Indië zelf te verwerven en wel uit de kringen van den Dienst des Woords, van de Medische Zending en van het Onderwijs. Dit, en dat de bekende zendingsmannen Ds. H. Dijkstra en Dr. J. G. Scheurer als Commissie van Toezicht willen optreden, belooft veel goeds.

Een tweetal opmerkingen. 'k Hoop, dat de Redactie de gelegenheid zal zoeken om van tijd tot tijd ook 't licht op andere zendingsterreinen, allereerst in Indië maar ook daar buiten te laten vallen. De gezichtskring van onze kinderen moet niet zoo eng zijn, dat ze alleen de Gereformeerde zending zien.

En dan. Er bestaan reeds een paar organen voor Gereformeerde Kinderzendingsverenigingen. Die blaadjes zijn niet speciaal voor de school geschreven en in den regel ook voor de school ongeschikt. Toch, waar 't kan, moet versnippering van krachten voorkomen. En daarom zoeke de

Redactie, voor ze van wal steekt, relatie met die organen. Misschien dat er dan, voor 't geheel of ten deele, samenwerking komt.

Tot zoover „Ger. Schoolverband”. Wij vestigen op dit blaadje de aandacht van onderwijzers en ouders. Het zal een plaats vragen in elk gezin, naast het zendingsblad.

Toen ik dit reeds geschreven had, ontving ik een prospectus, waaraan het volgende is ontleend:

„Onze zendelingen, onze onderwijzers, onze docters, onze zusters moeten de kinderen leeren kennen. We moeten onze jongens en meisjes zoo goed op de hoogte brengen en geregeld op de hoogte houden van de arbeiders op het zendingsveld, van hun strijd en werk, van hun voordeelingen en teleurstellingen, dat die heele zendingswereld voor ze gaat leven.”

Zoo willen we onze toekomstige mannen en vrouwen wapenen tegen de verderfelijke leer onzes tijds. De N. Rott. Cour. waarschuwde dezer dagen in „Brieven uit Insulinde” tegen dat deel der Nederlandsche pers, dat meent op een ruwe wijze, „Indië voor Christus” te moeten opeischen en onze koloniale politiek op ééne lijn te moeten stellen met zendingsactie. Hij acht daarmee het stuurrad ten eenenmale verkeerd gesteld. Hij wil de superioriteit van het Christendom bewezen hebben door daden van schoonen gemeenschapszin, niet door haat en minachting zaaiende phrasen. Hij vreest voor de zware verteerbaarheid der Christelijke dogmatiek, voor de vrij groote gebondenheid van het Christelijke kerkelijk leven en vreest daarom de zending en haar ijver meer dan den Islam. Zie tegen dien geest des tijds willen wij ons volk wapenen en reeds in de prille jeugd onze kinderen daarin opvoeden.

Hoeveel sterker zou het Christendom in Indië staan als er niet velen waren die denken en spreken als de schrijver van de „Brieven uit Insulinde” in de N. Rott. Cour. Zegene God het onderwijs der jeugd opdat een steeds breeder schare tegen de ongeloofsoverwegingen opkome!

Geve God ons voor onze Nederlandsche en voor onze Indische scholen mannen die Hem vreezen en de eere Zijns naams bedoelen.

Rotterdam, Snellinckstraat 54a, Aug. 1921.

H. DIJKSTRA.

Het Chr. Holl. Inl. Onderwijs.

Onze plaat stelt voor de *Juliana-school* te Keboemen, op het Friesche Zendingsterrein.

Deze school heeft reeds eenige veranderingen ondergaan. Eerst was zij bedoeld als een school voor de Javaansche Meisjes uit den adelstand, evenals de Koningin-Wilhelmina-school te Djokja. Zoo is zij begonnen door Mej. J. van der Kouwe. Dit was echter niet vol te houden. Er kwamen allerlei soort leerlingen, kinderen van Europeanen, van Chinezen en van Javanen, niet alleen meisjes maar ook jongens. Zoo is de Juliana-school vervormd tot een Chr. Holl. Chineesche School, d. w. z. een school waar voornamelijk Chineesche kinderen komen en waar de Nederlandsche taal voertuig van het onderwijs is. Aan het hoofd van deze school staat nu de heer H. O. van der Kooy met twee onderwijzers en er zijn ongeveer 80 leerlingen. Mej. J. van der Kouwe heeft

echter deze school verlaten en werkt nu te Djokja aan de Koningin-Wilhelmina-school.

Dit plaatje geeft ons aanleiding om over het Chr. Holl. Inl. onderwijs iets meer te zeggen.

Voor eenigen tijd las men in de „Standaard” het volgende:

Plannen voor eene nieuwe Chr. School voor Meisjes uit den Javaanschen adelstand te Magelang.

„Op Vrijdag 11 Februari hield het Comité van Bijstand tot oprichting en instandhouding van Christelijke Scholen voor meisjes uit den Javaanschen adelstand eene vergadering, waarop o.a. Ds. Merkelijn, missionair-predikant te Magelang, aanwezig was. Ds. Merkelijn kwam met het dringend verzoek tot het Comité van Bijstand, dat reeds twee Christelijke Scholen voor meisjes uit

den Javaanschen adelstand oprichtte, (de Koningin Wilhelmina-School te Djocjakarta en de Koningin Emma-School te Solo), thans ook een school te Magelang te willen openen. schen adelstand uit de Residentie Kedoe, worden nu gezonden naar de Koningin Wilhelmina-School te Djocjakarta, die zelf eigenlijk al hare plaatsen noodig heeft voor

Magelang is de schoonegelegen hoofdstad van de Residentie Kedoe. Een heerlijk, frisch klimaat maakt Magelang tot eene gezochte verblijfplaats. Vele meisjes uit den Javaan-

de meisjes uit de Residentie Djocjakarta.

Hieruit blijkt wel hoe dringende behoefte er is aan een eigen meisjesschool te Magelang. Het Comité voelde geen vrijmoedig-

heid de vraag, die zoo dringend tot hem kwam te weigeren, te meer waar Ds. Merckelijn (Rijklof van Goensstraat 63, Den Haag) bereidwillig op zich nam, gedurende zijn verderen verloftijd, in zijne spreekbeurten, bekendheid te geven aan dezen noodigen en nuttigen schoolarbeid en tevens gelden voor dit doel bijeen te verzamelen.

Zoodra de noodige gelden er zijn, kan de nieuwe school geopend worden.

De tijd is nu wit om te oogsten. Geyde God, dat de gelden noodig voor dezen arbeid, mildelijk vloeien en de arbeiders door Hem zelf worden uitgestooten. De penningmeesteresse, Jonkvrouwe I. De Savornin Lohman, Sundastraat 11, Den Haag, zal ook gaarne giften in eens en opgaven van jaarlijksche bijdragen in ontvangst nemen.

Het Comité van Bijstand wordt gevormd door de dames: Mej. F. J. van Beeck Calcoen, presidente, Jonkvrouwe I. De Savornin Lohman, secretaresse-penningm., Mevr. Da Costa—van den Bergh, Mevr. Schoch—van Hogendorp, Jkvr. F. I. H. De Savornin Lohman, Zeist; Mevr. Westeroen van Meeteren—Alting Mees, en Baronesse van Boetzelaer van Dubbeldam—Th. à Th. van der Hoop van Slochteren."

Tot zoover het bericht.

Niemand wijte het aan gebrek aan belangstelling voor dit plan, dat het Zendingsblad er zoo laat mee komt.

Het Holl. Inl. Chr. onderwijs heeft mijn belangstelling; hoemeer Holl. Inl. Chr. Scholen er komen, des te meer zal ik mij verblijden, vooral wanneer die scholen uitgaan niet van een kerk, of van een groep kerken, maar van een vereeniging, zooals dit het geval is met de meisjesscholen te Djocja en Solo, waarvan hier boven sprake is.

Waarom niet van de kerken? Omdat het geen zendingsscholen zijn.

Wat ik onder een zendingsschool versta?

Het is een school, die er bepaaldelijk op aangelegd is om aan de Javaansche kinderen in hun *eigen* taal het Evangelie te brengen, op kinderlijke wijze, maar beslist met een evangelisatie-doel. Zulke scholen hebben wij één of meer op elk Zendingsterrein; voor zulke scholen leidt de Keuchenius-school, waarvan de heer D. Koelewijn directeur is, onderwijzers op. Deze scholen, en ook deze kweekschool zullen blijven bestaan, al geeft ook het Gouvernement geen enkele stuiver subsidie.

De Holl. Inl. Scholen bedoelen de hoogere standen in aanraking te brengen met het Christendom, een gunstigen indruk te vestigen aangaande dien godsdienst en aangaande 't volk dat dien godsdienst belijdt, zij bedoelen voorbereidend, wegbanend te werken.

Ze brengen het Evangelie in een *vreemde* taal, een taal die de Inlander meer napraat kan verstaat. De Inlander vraagt voor zijn kinderen onderwijs in die taal, vaardigheid in het spreken er van en als wij zulk een school niet stichten komt er binnen korter of langer tijd toch zulk een school, hetzij de neutrale Kartini-vereeniging die sticht of het Gouvernement rechtstreeks, dan is zulk een school een bolwerk tegen het Christendom, daarom is het gewenscht dat wij haar stichten in alle groote plaatsen. Om diezelfde reden was het ook gewenscht, dat wij de Holl. Inl. Kweekschool stichtten en zullen wij er ons in verblijden als er nog meer Christelijke Holl. Inl. Kweekscholen komen.

Maar dit werk moet niet van de kerken uitgaan en voorzoover het er van uitgaat, moeten de kerken ijveren om het aan een vereeniging over te dragen. Aan het Holl. Inl. onderwijs mag geen Zendingsgeld worden besteed; het moet kunnen bestaan van de Gouvernementssubsidies, schoolgeld en bijdragen van particulieren.

In Indië is er een tamelijk scherpe strijd over dit onderwerp. Sommigen gaan in hun aanval wel wat ver, als ze beweren dat de Holl. Inl. School alleen maar papegaaien kan vormen, die in de Nederlandsche taal Christelijke volzinnen en Christelijke liederen nabauwen; zonder den rechten zin er van te snappen. De beste en trouwste leerlingen, die den geheelen cursus meemaken, zullen het vrij zeker verder brengen maar er zullen, zelfs de warmste verdedigers geven dit toe, altijd velen zijn die het niet verder brengen.

Men late daarom het stichten en instandhouden van deze soort scholen en kweekscholen aan vereenigingen over.

Op nog een tweede zaak dient bij deze scholen gelet. Het is de heer G. P. Hammer te Gombong, die in de Chr. Onderwijzer zijn waarschuwende stem laat hooren, betreffende het gehalte der onderwijzers. We geven hem zelven het woord:

„t Gebrek aan personeel maakt, dat we in Indië meermalen blij zijn, zoo we hier leerkrachten kunnen bezetten, die, niet vijandig ten opzichte van ons beginsel, tijdelijk willen helpen. Toch is voorzichtigheid steeds eisch; reeds vaker is hierop de aandacht gevestigd.

Evenwel — de nieuwe onderwijzers, die uit Patria hier arriveeren voor onze scholen, van hen moeten we zonder onderscheid en zonder eenig voorbehoud kunnen eischen, dat ze het Chr. onderwijs van harte uit beginsel dienen; dat ze als staatsburger hun Christelijke principes beleven.

En nu komen er zoo nu en dan geruchten

— waren het maar enkel geruchten — dat er collega's worden uitgezonden, die reeds op de boot hun beginsel niet alleen verloochenen, maar zelfs een kaakslag geven; van collega's, die openlijk verkondigden, hier te komen om veel geld te verdienen; van collega's, die ieder belijgend broeder een steen des aanstoots zijn, die den Christennaam en dus onze zaak oneere, schande aandoen.

Er is altijd kaf onder het koren en bij uitbreiding van ons korps kan dat een gevaar worden. Eisch is daarom dat we dit gevaar terstond onder oogen zien. Onze Indische Chr. scholen moeten de menschen uit het Moederland met vol vertrouwen kunnen ontvangen wat hun beginsel betreft. Onze Besturen in Holland of gemachtigden in Patria van Indische Besturen, zij daarom bij het uitzenden groote voorzichtigheid geboden.

De verleiding toch is sterk om, bij de weinige animo voor Indië, zonder volledige inlichtingen te benoemen en uit te zenden. De vacature is weer vervuld! Dat wreekt zich dan straks, ten koste van ons Christelijk onderwijs.

Ten slotte is 't beter, om de menschen verlegen te zitten, dan er *mée* verlegen te zijn.

Bovenal echter gaat 't hier om den naam van ons corps en het heil onzer school."

Men bemerkt dat hij, man der ervaring op Java, die zelf aan het hoofd van een Chr. Holl. Jav. School staat, dezelfde ernstige waarschuwing laat hooren, die Ds. W. Breukelaar ook vermeldde als laatste woord van den diepbetreurden hoogleeraar Dr. H. Bavink.

Men zij ernstig gewaarschuwd.

H. D.

SOEMBA. Karoeni.

L. S.

De Deputaten voor de Zending op Soemba, brengen langs dezen weg ter algemeene kennis, dat de missionair Ds. L. P. Krijger, die met zijn familie 20 Juli l.l. in het Vaderland terugkeerde, zich redelijk wel bevindt. Met het oog echter op een medisch onderzoek, zal Z.Ew. in den eersten tijd aan geen enkele uitnoodiging tot het optreden in den dienst des Woords of tot het houden van spreekbeurten voor de Zending, gevolg kunnen geven.

Kerken en Zendingsvereeningen gelieven zich dus, tot nader bericht, van elk verzoek dienaangaande te onthouden.

Namens de Deputaten:

Ds. M. MEIJERING, *Scriba.*

Het sterven van Dr. C. A. Gehrels.

25 Juni kwamen mijn vrouw en ik in Wonosobo, om daar in rust en koelte na lange ziekte nieuwe krachten te winnen. 25 Juli, den dag, waarop ik dit schrijf, keerden we naar Solo terug.

Toen we kwamen was Gehrels een gezond man, midden in zijn arbeid; toen we vertrokken, was zijn ziel bij God en zijn lichaam in de aarde geborgen. Er was een nieuw hoofdstuk geschreven in het boek: „Mission ist Passion”.

Tweemaal heb ik hem ontmoet, toen hij nog gezond was. Eens in zijn huis. Eens in zijn ziekenhuis. Beide malen was het een man vol idealen, vol plannen, vol werklust. Ik hoorde soms wel eens hem noemen „de profeet uit de goenoeng”, om zijn planmakerij en zijn enthousiast spreken. Aan de oprechtheid echter van zijn tcewijding voor de Zending viel niet te twijfelen.

Hoe speet het hem, dat in de algemeene Zendingswaardeering Wonosobo zoo achteraan kwam. Het deed hem zoo leed, dat er geen predikant was voor Wonosobo, om met kracht hier het werk te doen, waarin hij zooveel mogelijkheden zag.

En na enkele dagen zag ik hem weer in zijn ziekenhuis. Dat was eerst een teleurstelling. Ik kende niet anders dan de hospitalen in Djocja en Solo. Dat was nu een overgang van een modern ziekenhuis naar een noodbarak. 't Zag er wel zindelijk uit, dat rietgedekte houten gebouw met zijn weelderige blauwkelkige begroeiing. Maar 't was als ziekenhuis zeer primitief. Ge ziet vooral op het Zendingsterrein, dat het Koninkrijk Gods is gelijk een mosterzwaard, maar hier zaagt ge vooralsnog meer de kleinheid ervan, dan de groeiende kracht. Enkele gedeelten van het hospitaal moesten nog pestvrij gemaakt worden, dat wil zeggen van een behoorlijk dak voorzien, waarin geen ratten kunnen huizen.

Maar 't was anderzijds een verrassing. Een verrassing, dat de toewijding, de geestdrift van een mensch de dingen zoo veranderen kan. Met welk een opgewektheid leidde hij ons rond door gebouwen en kamers, die zijn eigen medisch oordeel verontorekend moest beschouwen, maar die verlicht werden door zijn geestdrift. Dat hij daar kon werken, was omdat hij het deed als Gods werk, en in warme Zendingsliefde het heil der Javanen zocht. En zoo was het in waarheid toch een „grija sakit pitoeloengan”, zooals het opschrift zegt: een ziekenhuis, waar men geholpen wordt. Want hij stond klaar om te helpen, in de

omstandigheden, zoo goed hij kon. En dat voelden de Javanen.

Het nieuwe ziekenhuis? Ja, dat was zijn ideaal. Daaraan had hij van 1916 af gewerkt. Maar hoeveel tegenwerking had hij op zijn weg daarheen ondervonden. En nu alles in orde gekomen scheen, was het weer twijfelachtig, of de grond voor het nieuwe ziekenhuis, waarvan reeds een groot deel geëffend was, door afgraven en ophoogen, wel stevig genoeg was om er op te bouwen. Weer een nieuw obstakel op zijn weg. Maar hij verloor den moed niet. Straks zou hij in een nieuw ziekenhuis voor zijn geestdrift zooveel breeder bezigheid vinden.

Zoo verliet ik hem Vrijdagmorgen. 's Avonds was hij ziek. Na enkele dagen zat ik biddend aan zijn ziekbed. We baden, dat God hem zou oprichten uit zijn krankheid voor zijn vrouw en kinderen, maar ook, zoo zei hij zelf, omdat ik zoo graag nog veel wil doen in den Zendingsarbeid. Hoeveel moeilijkheden kwamen er riet, nu hij er niet was.

En tien dagen na dien Vrijdag zat ik aan zijn streeft. Hij had een ernstige darmbloeding gehad. „Ik ben bereid om te sterven”, was zijn woord. „’t Is altoos mijn lust geweest, mijn Heiland in het werk der Zending te dienen, en op Hem is ook nu al mijn hoop.” Na dien was de helderheid zijns geestes weg. Na nog enkele dagen van spanning, van oplevende en weer stervende hoop, werd zijn aardsche leven gebluscht. In den nacht van Sabbat op werkdag, 17—18 Juli, ging hij binnen in de eeuwige rust.

Gehrels gestorven. 't Was voor mijn vrouw en mij zulk een ontroerende tijding. We waren gekomen naar Wonosobo om daar verder te genezen van dezelfde krankheid, waaraan Gehrels stierf. En juist als ik me na drie weken in dit koele klimaat, in de paradijsomgeving van Wonosobo, weer geheel gezond mocht achten, ging Gehrels den dood binnen. Welk een onderscheidende genade! Hoe dringt het u om het als opnieuw van God ontvangen leven als het Zijne te beschouwen en het Hem terug te geven in toegewijden arbeid.

Gehrels gestorven. Ontroering wekte het in het midden der Wonosobosche bevolking en op heel het Zendingsterrein. Hoe treffende blijken zagen we van de warme liefde, die de Javanen hem toedroegen, treffend vooral voor den altoos gereserveerd geheeten Javaan. De dokter toeloeng, (de dokter die helpt), hij die zoo vaak en zoo veel anderen geholpen had, hij had zichzelf niet kunnen helpen. De dood was hem te sterk geweest. Maar

wij hebben begraven in de zekerheid, dat Hij, die zich in onze zwakheid begaf, om ons sterk te maken, Christus, die eenmaal dit woord als hoon der menschheid moest hooren: Anderen heeft hij verlost, Zichzelf kan hij niet verlossen; dat die Sterke ook zijn sterke en zijn leven was. Wij hebben hem overgegeven niet aan den dood, maar aan het leven.

Dat is het wat het hart sterkt van die moeder, die straks met haar vijf kinderen naar 't vaderland gaat, en haar man moet achterlaten in vreemden bodem, waar we hem begraven hebben, in de roode kerkhofaarde van Wonosobo. De waarheid immers is, dat hij vooruitgereisd is naar het betere, het ware vaderland.

Gehrels gestorven. Het doen Gods is wonderlijk. Vijf jaar had Gehrels gewerkt om een stuk grond machtig te worden. Nu kwam Zaterdag het bericht, dat de mijn-ingenieur, door het gouvernement benoemd om een onderzoek in te stellen naar de betrouwbaarheid van den voor het ziekenhuis bestemden grond, het terrein goed bevonden had, zoodat nu de voorziening van het terrein mocht voortgaan. 't Was de bekroning van inspanning van vijf jaar. Zaterdag kwam het bericht, Zondag stierf Gehrels. Een ander is het die zaait, een ander die maait. Zooal? Want wat nu met Wonosobo? Dat is weer nieuwe zorg, nieuwe arbeid voor de toch reeds met arbeid overstelpde Zendingsarbeiders, inzonderheid van den Medischen dienst. Dr. Pruis en Dr. Vogelesang verzorgen nu samen het hospitaal. God geve wijsheid aan hen, die moeten beslissen. De hoeveelste is Gehrels op de lijst van hen, die bezweken zijn in den Medischen Zendingsarbeid? En nog steeds breidt het werk zich uit. Bidden we God, dat Hij de mannen geve! Anders....

Maar dieper leven we hier weer in het besef van onze afhankelijkheid, maar dat tegelijk voor ons allen de eenige kracht is, dat het werk der Zending niet is het werk van menschen, maar het werk van God.

Solo.

A. POS.

Bevestiging en intrede Dr. J. H. Bavinck te Bandoeng.

De heer P. M. Hoekstra aldaar meldt aan de *Heraut* het volgende:

't Was gisteren voor de Gereformeerde kerk in deze stad een blijde dag. De dag, waarop haar wensch in vervulling ging, n.l. dat haar eigen predikant tot zijn werk werd ingeleid. En 't bleek goedgezien, dat de plichtigheid van bevestiging en intrede niet

in de Naripankerk kon plaats hebben, omdat het aantal belangstellenden het dubbele bedroeg van het aantal zitplaatsen in genoemd gebouw.

Als bevestiger trad op Ds. Harrenstein van Medan.

Vóór de eigenlijke predikatie sprak hij de gemeente, den kerkeraad en Dr. Bavinck toe, hen wijzende op het gewicht van deze gebeurtenis voor een ieder hunner.

Daarna hield hij een gevoelvollen rede, naar aanleiding van Exodus 4 : 10—13 en van Jesaja 6 : 8. In de eerste verzen zegt Mozes: „Zend toch een ander”, in het laatste vers zegt Jesaja: „Zend mij”.

Die beiderlei stemming is bij elken dienaar des Woords, bij elken Evangelie-prediker. Wanneer hij ziet op het gewichtvolle, het verantwoordelijke van zijn arbeid, de zorg over de zielen van zijn gemeenteleden, voor welken arbeid hij eenmaal rekenschap zal moeten afleggen aan God, zijn Zender, dan gevoelt hij zijn eigen onbekwaamheid en zegt met Mozes: „Zend toch een ander”. Maar wanneer hij het oog heeft op het heerlijke werk om den menschen te zeggen, dat er verlossing bestaat door het bloed van Jezus Christus, en eeuwige zaligheid voor diegenen, die zich aan Hem toevertrouwen, dan is zijn hart vervuld met vreugde, God's medearbeider te mogen zijn en roept hij uit: „zend mij!”

Niet omdat hij zichzelf zoo bekwaam oordeelt, integendeel, maar omdat hij weet, dat God Zich van menschen wil bedienen en Zijn kracht in zwakheid volbracht wordt.

Na deze wonderschoone, gloedvolle predikatie, met onverdeelde aandacht aangehoord, werd overgegaan tot de eigenlijke plechtigheid der bevestiging.

Nadat op de vraag, of Dr. Bavinck alzoo tot zijn werk zou ingaan, deze had geantwoord: „Ja, ik, van ganscher harte”, knielde hij neer en had de handoplegging plaats door de predikanten Dr. Harrenstein, Ds. Aalders en Ds. Wijers, terwijl de gemeente staande haar nieuwen herder en leeraar toezong Psalm 134 : 3.

's Avonds was de Kebon Djati-kerk weer geheel vol. Dr. Bavinck sprak toen naar aanleiding van de woorden der Heilige Schrift: „Indien ik het Evangelie verkondig, het is mij geen roem; want de nood is mij opgelegd. En wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig.” Zoo spraken de apostelen en profeten. Zoo sprak Luther op den Rijksdag te Worms: „Hier sta ik. Ik kan niet anders”. Want het Evangelie prediken is maar geen eigen willekeur, geen werk voor z'n plezier, want het is werken tegen

den stroom op. Maar God dwingt er toe. De nood is mij opgelegd.

Daarna sprak Dr. Bavinck de gemeente toe en den kerkeraad. Hierna nog zijn ambtsbroeders en de afgevaardigden van de Protestantsche kerk.

Ten slotte sprak nog Ds. Aalders namens de kerk van Batavia, namens de Classis, die juist deze week had vergaderd, en als consulent, beiden, predikant en gemeente, gelukwenschende met dezen dag, waarmee de dienst eindigde.

Nieuwe Bladen.

In den Br. naar Antiochië bespraken wij het plan van een jeugdblad.

Friesland beraamt een ander plan. Het wil een maandblad geven onder den titel „Uit Keboemen”.

Men leest daarvan in het „Kerkblad”.

Een kostelijk plan: Ds. K. v. Dijk, onze Friesche „zendeling” te Keboemen heeft een kostelijk plan bedacht. Hij wil iedere maand een brief „Uit Keboemen” schrijven, die dan in den vorm van een maandblad verkrijgbaar is.

De bedoeling van deze uitgave is, ons Gereformeerde Friesche volk in te lichten over het eigen zendingsterrein, om aldus, door verheldering v. d. kennis, de liefde voor de zending te vermeerderen.

Een sympathiek bedoelen. De zending staat vaak zoo ver van ons af. We offeren met liefde en bereidwilligheid voor „de zending”. Maar van de verdere bestemming dezer gave weet menig een niet af. Er is nog zoo weinig kennis van het groote en prachtige zendingsterrein onzer Friesche kerken. En dat is jammer. Want de zending is geen kleine zaak. De kerken moeten er in meeleven. Er moet liefde en veel gebeds voor de zending, die de scheidende Christus als een dure roeping de kerken oplegde, zijn.

Maar dan moeten we er ook iets van weten. Méér dan nu.

Welnu, op onderhoudende en eenvoudige wijze wil Ds. v. Dijk vertellen van al wat er op het Friesche zendingsterrein plaats vindt. En de eerste brief voldoet aan billijke verwachtingen.

„Uit Keboemen”, — zóó heet het maandbladje, — wordt gedrukt en uitgegeven door de N.V. Drukkerij „De Motor”, Gedepte Pol, te Sneek.

En de prijs?

Zéér laag.

Voor Kerkeraden, Zendings-, Jongelings- of Jongedochtersvereenigingen, is de prijs 25 ex. f.0.60 per ex. per jaar, en voor meerdere slechts f.0.40 per ex. per jaar.

Voor 100 ex. wordt dus 26 maal f 0.60 en 75 maal f 0.40 is f 45 betaald.

Laat men op zeer ruime schaal dit maandblad verspreiden. Bij *al* de leden der gemeente. De zending is een werk Gods, en al wat haar ten goede komt verdient sympathie en steun.

Waar „Uit Keboemen” om de een of andere reden niet verspreid wordt, kan men zich toch abonneeren. Toegezonden per post kost het slecht f1 per jaar. Men krijgt dan dus elke maand een flinke zendingsbrief van Ds. van Dijk, voor nog minder dan een postzegel op een brief kost.

Kan het nog mooier?

We bevelen het net uitgevoerde en op goed papier gedrukte maandblad „Uit Keboemen” van harte aan.

Laat het bij „De Motor” te Sneek bestellingen regenen!

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikertjes zijn er weer. Ze kosten nu *zes gulden vijf en twintig centen* zegge f 6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f 1.55; per 5 f 1; per stuk f 0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f 1.40 per tien en losse teksten à f 0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B. 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

EEN TORENKLOK.

Met het s.s. Vondel” is in Indië een groote torenklok uit Nederland aangebracht, bestemd voor het kerkgebouw der Geref. Kerk aan den Residentsweg te Medan (Sumatra), waar Dr. W. G. Harrenstein predikant is.

Dr. K. VON FEHÉR.

In de vergadering van de Zendende Kerk met Deputaten van 12 Juli, is tot arts aan het Zendingshospitaal te Keboemen benoemd de heer Dokter K. von Fehér te Amsterdam.

Namens de Zendende Kerk van Heeg,
G. M. VAN RENNES.

TWEE HONGAREN.

Door den kerkeraad der Geref. Kerk van Amsterdam zijn, op voorstel van de Commissie van Advies voor de Zending, blijkens de „Stand.” tegen 1 Augustus a.s. tot geneesheeren aan de Zendingshospitalen te Djocja en Solo benoemd de heeren Dr. Andreios von Kiss en Dr. Láseló Szasz, Hongaarsche artsen, bestemd voor Djocja en Solo.

ZUSTER T. DE JONG.

Knijpe. Aan het einde van de godsdienst-oefening, Zondagmiddag richtte ds. P. Hekman van Gorredijk hartelijke en ernstige woorden tot zuster T. de Jong met het oog op haar a.s. vertrek naar Keboemen, tot de familie en vervolgens tot de gemeente. Staande werd haar toegezongen Ps. 121 : 4.

Genoemde zuster, die een oud-catechisant is van ds. K. van Dijk te Keboemen, hoopt Vrijdagmiddag van hier te vertrekken.

De Heere onze God vergezelle haar op hare wegen, bekwame haar tot den arbeid, die haar op ons Zendingsterrein wacht.

Ga dan henen, zuster uit ons midden naar het verre land in het geloof, moge de Heere rijkelijk uwe werkzaamheden zegenen, hier blijft een gemeente, die u biddend zal gedenken.

Zuster T. de Jong is Vrijdag 30 Juli met de „Sindoro” naar Indië vertrokken.

f5000.

Voor den Missionairen Dienst is door de Geref. Kerk van Amsterdam ontvangen een legaat van f 5000, van Jonkvr. Martini Buys.

Zuster M. W. Lock, voorheen op Soemba, gediplomeerd zieken- en kraamverpleegster vestigt zich als particulier verpleegster.

Adres v. br. na 1 Aug.: Leiden, Haarlemmerweg 51.

DE MACEDONIËR.

Elk lezer van het Zendingsblad behoort een agent te zijn om lezers te winnen voor *De Macedoniër*, die uitgegeven wordt bij E. Venema te Groningen à f4 per jaar.

Dr. C. A. GEHRELS.

Men schrijft ons uit Delft:

Het Zendingsterrein te Wonosobo waarvan Delft de zendende kerk is, wordt wel ernstig bezocht. Voor een paar jaar verliet Ds. Netelenbos (niet de Middelburgsche) dit terrein, om namens de Geref. Kerk van Utrecht elders te gaan arbeiden. Men meende eenigen tijd daarna in den candidaat t. d. H. D., br. Schuurman, een opvolger te vinden, doch in den tijd, dat br. Schuurman zich met 't oog op 't zendingswerk aldaar, voorbereidde, maakte deze zich los van het voorgenomen plan. De vacature-Netelenbos is dus nog steeds on vervuld. Dank zij den ijver van den consulent Ds. Esser, blijven weliswaar de zaken loopende, doch eenige weken geleden kwam bericht, dat diens echtgenoot weer ongesteld was. En bij dit alles treft thans wederom een zware slag. Immers na eenige verwarde telegrammen kan thans na gevraagde inlichtingen worden vastgesteld, dat onzen missionairen arts, Dr. Gehrels, Vrijdagmiddag 22 Juli te kwart voor vijf overleden is.....

Ruim zes jaar was Dr. Gehrels als Geneesheer-Directeur van het Zendingshospitaal, met veel zegen werkzaam.

Waarlijk, onze zendingsarbeid wordt zwaar beproefd.

Maar... Zijn doen is enkel majesteit.

Sterke de Heere onze God de bedroefde familie van Dr. Gehrels, in 't bijzonder zijn oude moeder, zijn treurende weduwe en hare vijf kinderen. En worden onze gebeden vermenigvuldigd tot den Heere des oogstes, of het Hem behagen moge arbeiders ook in dat deel van Zijn wijngaard uit te storten.

Leestafel.

Verslag van de derde jaarvergadering van den Bond van Meisjesverenigingen op Gereformeerden grondslag in Nederland, gehouden op 16 Mei (tweeden Pinksterdag), in het gebouw Bellevue, Leidsche Kade 80, Amsterdam.

Dit verslag dat voor f0.50 verkrijgbaar is bij Mej. J. Wille, Bilderdijkkade 29, Amsterdam, bevat een prachtige rede van de eere-presidente over: „Binnenshuis en Bui-

tenshuis" en een overzicht van een rede van Prof. Dr. T. Hoekstra, benevens een en ander over de Meisjesverenigingen en haar Bond. Het is zeer lezenswaardig. Warm aanbevolen aan alle Meisjes, die willen meeleven in onzen tijd.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Door C. Holsvoogd van de kinderen der Christ. school Bootenmakersstraat Zaandam f12.50. Door C. F. van Dijk te Vlaardingen, uit het negertje van de klas f16.50. Door H. Jongsma uit het busje van Lolkje Friso te Hemrik f5. Door Ds. H. Dijkstra van J. S. f0.50, van Kees en Mies f0.50, uit het ja-vaantje van H. Tuinenga te Rinsumageest f9.50, van D. T. Reitsma aldaar f3.50, saldo kalender 1921 Vlissingen f5.25, te samen f19.25. Door Mej. M. v. d. Bom te Rotterdam uit het Zendingsbusje van de Juliana-school te Charlois f22.53. Van Minke en Janke Jongsma te Hemrik verzamelde halve stuivers en halve centen f2.25. Door J. v. d. Haar te de Meerne saldo kalender f3.89.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 23 Aug 1921.

Voor de Zending te Djocja en Solo.

Van een bruiloft te Z. f2.50. Door W. Korvinus te Haarlem voor het te kort der Meisjesschool te Solo, gevonden in de coll. f5. Van de extra-inzameling aan giften: uit Krommenie f441. Kook Zaandijk f406.50. Hoofddorp f799.84. Velsen f163.08.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 23 Aug 1921.

Mijn postrekeningnummer is 32806.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Busjes i. d. kerk f131.84⁵, Zenvd. f163.32⁵ is f398.24½; Ds. Visser te Oldemarkt, busje van Willem Olde te Ossenzijl f12.11; D. A. Koebrugge te Ontswedde, uit de Zendingskas f90; T. H. Muller te N. Weerdinge, gev. in de coll. f10; G. H. Kuik te Wildervank, gev. in de coll. f2.50; Ds. Schaafsma te Grijskerk, busje in de Kerk f14.06; Dr. Oosterhof te Borger, gev. in de coll. uit dankbaarheid f2.50; O. J. Bouwma te Uithuizen, gev. in de coll. f2.50, Timmermans te Zuidhorn. v. d. Zenvd. f50; H. A. Hulsebos te N. Pekela, uit de Zend. busjes f100; Ds. v. d. Veen te Ruinerwold-Koekange, ¼ van een gift gev. in de coll. f25; G. J. Egink te Ter Apel, busje der school f14; S. Kok te Overschild v. d. leerl. der school f25; Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f1; Ds. v. d. Meulen te Schoonoord, gev. in de coll. f10; Mej. M. Postema te Bedum, verz. op een boottocht naar Borkum f21.25; B. Brouwer te Steenwijk, van H. Oosterhof f4.16, G. Visser f5.04½, J. Brouwer f3.87½, P. Lugt-

meijer f8.40½, C. Ketel f3.11½, H. Bont-hond f6.31½, T. Faber f3.60, W. v. Engen f4.35, G. Nijenhuis f8.81½, J. Piest f2, J. Falen f1.76, Tr. v. Engen f2.62, D. Bever-wijk f3.98 is f57.77 er af f4 is f53.77; A. Witterholt te Kommerzijl, saldo Zendbl. f25; J. de Wilde te Delfzijl, 't Nikkertje der school f29; L. Goefsema te Oldehove, verz. door de leerl. der school f14.50; Mej. T. Hazenberg te Leek, v. d. Jonged.v. f10.50; Ds. Bakker te Lutton, busjes Juni f18.50; J. Bolt te Groningen, coll. Godsd. samenkomst te Londen f22.30; T. Kool te Meeden, v. d. Fam. Prins, coll. op een bruiloft f3.85; Ds. v. Dijken te Zweeloo, gev. in de coll. f5; Jongel.v. te Baflo f14; P. Koster te Valthermond, coll. bruil. v. T. v. d. M. en H. M. N. f22.05.

Ds. Scheps uit Almelo, verschillende gaven f74.18½; Ds. Schep uit Deventer B v. d. Zend. Comm. f60; G. H. Kuik te Wildervank, gevonden in de coll. f15; Ds. van Leeuwen te Houwerzijl van de Zond. Comm f80; J. Verwijk 214 halve centen; Tabe en Aaltje 140 h.c.; Mej. G. Haan te Groningen tweem. storting v. d. Kinder Zendingstv. f150; G. Musch te Vroomshoop, gev. in de coll. f25; Ds. Dijkstra te Rotterdam van J. M. S. f2.50; J. Wildvank te Delfzijl, busjes f69; J. H. Muller te N. Weerdinge, coll. op een bruiloft f4.35; Ds. van Dijken, coll. Klass. Zendingdag in de Classis Coevorden f190; A. Blaak te Sappemeer, van de Zendingstv. f101.93; Ds. Steenhuis te Loppersum uit de busjes f32; O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f2.50; H. Brons Jr. te Scheemda, van de kinderen der Zondag-school f5.75; W. H. de Jong te Deventer, uit het Schoolbusje f9; Ds. van Dijk te Groningen, van N.N. verz. op een bruiloft f6; Dr. Dec te Dwingeloo gev. in de coll. f2.50; uit Diever gev. in de coll. f2.50; Ds. Knoop, de halve coll. Klassik. Zendingdag van Warfum te Baflo f26.60; Ds. Nomes te Schildwolde v.d. Zend.v. f58.30; N.N. 320 h. c.; H. Hulshoff te Zoutkamp v. zend.v. f40; Ds. Pel te Kommerzijl, gev. i.d. coll. f5; Ds. Lammertsma te Appingedam, gevonden in de coll. f10; J. W. Zwartsenberg te Sauwerd, busjes in de kerk f33.20; R. Kassies te N. Amsterdam, verz. door de schoolkind. f81.75; B. Roosjen te Diever, 't Nikkertje der school f15, Ds. v. d. Munnik v.d. Zend.v. te Winsum f30; Mevr. Berghuis te Nieuw Buinen, busjes f30.11½; Westra te Groningen en de Wedw. B. f14.35; Ds. Schaafsma te Grijpskerk en K. E. D. 100 h. c.; Ds. Bakker te Lutton, gev. in de coll. f5; busjes Juli f23.40; J. H. Meijer te Pieterburen, schoolbusjes f2.26½; Gez. Weijenburg te Deventer f10; Mevr. Goeree—Bakker te Wagenborgen v. blinde Fine f1.70 v. d. Kinder Zenvd. f30; Mej. D. Kleefstra te Wijhe uit haar Zend. busje f9.89; Ds. Duursema te N. Amsterdam gev. in de coll. 2 maal f2.50, in de brievenbus f250; Mej. A. Engels te O. Pekela vd. kleine Meisjesv. f3.50; Ds. Visser te Oldemarkt, busje van Aaltje Sneep f702; Ds. Elzinga te Grootegast, ge-

vonden in de coll. f10 + f10 + f2.50 = f22.50.

Pinkstercollecte.

Middelstum f269.53. Oldehove f194.17½. Haren f143.13. Lutjegast f154.35½. Zuidhorn f236.95. Ommen f240. Gerkesklooster-Stroobos A f125. Ezinge f147.14. N. Amsterdam, nag. f10. Wetsinge-Sauwerd en nag. f129.79½. Spijk f803.50. Borger f72.25. Een f19.02½. Onstwedde f104.60. Zuidlaren 102.16½. Zwolle f623.25. Uithuizen f449.31½. Leek f161.10. Midwolde f200. Baflo f104.43. N. Buinen en nag. f25 f94.56½. Pieterburen f44.44. Kornhorn f64.94. Niezijl f122.82½. Wildervank f377.88½. Tenboer f174.52½. Valthermond f43.45½. Lutton f161. Oostwolde f372.50. Kampen f662.85. N. Beerta en N. Schans f5 en f11.17½ is f16.17½. Pekelderweg en nag. f51.86. Munnekezijl f171.83½. De Krim f209. 2de Exloermond f102.63½. Staphorst f32.85. Winschoten f420.05. Delfzijl f378.57. 't Zandt en nag. f232.32½. Hoogersmilde f122. Sellingen f30.55. N. Dordrecht f134.50. Groningen B f691.01. Har denberg f267. Zuidbroek nag. f10. Al te-veer f46.40½. Hollandscheveld f61.58. Hoo-geveen f362.87½. Meppel f563.65. Nieuwer-oord f46.68. Nieuwlande f45.26. Ruinerwold Koekange f222.16. Zuidwolde f79.40.

Nog van de Soembaweek uit Schoonoord f101.20; uit Vollenhove f44.60; uit N. Buinen f28.80.

Dan ontving ik uit Kampen een bedrag van f38 voor een nieuw Kerkgebouw te Waingapoe. Ruim een tiende deel voor dat doel is nu aanwezig. Wie vult aan?

Smilde f140.59; Stadskanaal en nag. f25 is f363.36; Deventer A f103.03; Dalfsen f131.14; Deventer B. en zakje 55 dub-beltjes f81.28; Haulerwijk f67.55; + busjes f17.28; Gasselter Nijeveen + nag. f10 is f241.17; Veenhuizen f24—64; Enumatil f376.75½; Vroomshoop f260.72½; N. Pekela f119; Veendam f228.73½; Meeden f47; Overschild f10.

Almelo f500; Delden f128.57; Enschede f332.54; Glanerbrug f28.23½; Haaksbergen f44.19; Hengelo f111.60; Holten f158.65; Olst f26; Rijssen f38.57½; Vriezenveen f28.37; Wierden f78.25; Wijhe f15.21; Houwerzijl f81.97; Woldendorp f42.48; Assen f359.83; Dedemsv. f150; Gramsbergen f78.28½; Den Ham f212.01; Heemre f225.40; Lemele f16.68½; Nieuw-Leuzen f50.96; Gerkesklooster—Stroobos f136.25; Oldekerk f105.41; Ambt Vollenhove A f80.85; Wilsum f4.40; Zalk f19.26; Kamperveen f6.21; Langeslag + nag. f2 f60.57; Hasselt en contributie f93.90; Roodeschool f380; Schouwerzijl f138.18½; Warfum f122; Winsum-Ober-gum f132.52; Zoutkamp f74.38½; Onstwed-der Mussel f20.35; Kielwindeweer en na-gek. f76.51; N. Weerdinge f55.57.

Groningen, 18 Aug. 1921.

J. DUURSEMA, Quastor.

HET ZENDINGSBLAD

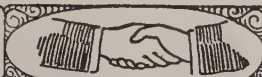
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth. 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Een kleine rok. — Brief naar Antiochië. — Een Druipsteengrot op N. Kembangan. — Het Friesche Zend.terrein. — Soemba Karoeni. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

Een kleine rok.

En zijne moeder maakte hem een' kleinen rok, en bracht hem dien van jaar tot jaar, als zij opkwam met haar man om het jaarlijksche offer te offeren.

1 Sam. 2 : 19.

De vrome Hanna had eindelijk de bede verkregen, die zij van den Heere gebeden had. Zij had eerst geen kind. En dat was haar zeer smartelijk, misschien ook smadelijk. Hanna leed er onder. Nog te meer omdat Peninna — evenals Hanna ook vrouw van Elkana — wel kinderen had, maar nu, in plaats van Hanna te toonen dat zij met haar meeleefde in hare teleurstelling en verdriet, en daarom Hanna's zieleleed verzachtte met de balsem van liefde, als eene tegenpartijdster tegen haar optrad en haar tergde met terging om haar te vergrimmen, wyl de Heere aan Hanna den kinderzegen onthield.

Peninna's woorden waren voor Hanna als doodssteken eens zwaards. Haar hart werd er door doorboord.

Wat leed zij door het schrijnend tergen van dien smartenden doorn en weedoende distel!

De tranen waren haar dikwijls tot spijze dag en nacht.

O haar hart was zoo kwalijk in haar gesteld.

En wat is zij toen tot den Heere gevlucht!

Hoe menigwerf heeft zij Hem aangeroepen!

Zij goot haar ziel telkens weer uit voor Zijn aangezicht.

Dringend en nog dringender smeekte zij Hem.

Zij liet niet af haar hand en oog op te heffen naar omhoog. Zij worstelde met God; ja, bestemde als 't ware den troon der genade.

En — zij heeft het kennelijk ondervonden:

Nooddruftigen vergeet God niet,
Noch laat hen eind'loos in 't verdriet.

Als haar geen hulp of uitkomst bleek,
Wanneer haar geest in haar bezweek,
En overstelpt was door d' ellend,
Heeft God de Heer haar pad gekend.

Doet Hij nog niet menigmaal zoo? Hebt gij het ook wel niet zoo doorgemaakt? Eerst in de diepten ingebracht worden; in soms onbegrijpelijke wegen; dan uit de diepten roepen tot den Heere; Hem aanloopen als een waterstroom; en dan zoo wonder-verkwikkend bespeuren:

Hij troost het hart dat schreiend tot Hem vlucht,
Dat, ongeveinsd, in 't midden der ellenden,
Zich naar Gods troon met Zijn gebeën *blijft* wenden.

Hanna zong, na die heerlijke verhooring des gebeds haar lofzang, die de voorzang was van het jubellied van Maria, de moeder des Heeren; en de nu nog uitgeredde Christen, die ervaart, God heeft mij in angstvalligheeden, geantwoord, mij gered, heft met haar aan: Lof zij Gods goedertierenheid, Die nimmer mij heeft afgewezen, Noch mijn gebed gehoor-ontzeid.

Hanna heeft haar zoon toen al zeer vroeg naar Silo gebracht. Zij had het den Heere beloofd, niet waar, „zoo Gij eenmaal de ellende uwer dienstmaagd aanziet en mijner gedenkt, en uwe dienstmaagd niet vergeet, maar geeft aan uwe dienstmaagd (drie maal „dienstmaagd” in één zin; wat is ze klein voor den Heere) een mannelijk zaad, zoo zal ik dat den Heere geven alle de dagen Zijns levens en daar zal geen scheermes op zijn hofcd komen.” Die belofte heeft Hanna spoedig betaald. „Het jongsken was nog zeer jong”, nog maar pas gespeend of moeder bracht hem naar Silo, naar het huis des Heeren en gaf Hem over aan den Heere, Die hem haar eerst gegeven had. Zij zocht hem echter elk jaar minstens eenmaal op. Met haar man ging zij dan mee naar Silo om het jaarlijksche offer te offeren; zag daar dan meteen haar zoon, die haar was als een „liefste”; was daar bij hem; en gaf hem dan *een' kleinen rok*, dien zij voor hem had gemaakt.

Die kleine rok wijst ons allereerst op de moederliefde en de moeder-aanhankelijkheid van Hanna. Als *zij* was te Ramathaim-Zofim en *Samuel* in Silo, neen dan vergat zij hem nooit. Elken dag dankte zij stellig den Heere nog wel eens voor de groote gave, haar in Samuel geschonken en dan bad zij meteen weer eens hartelijk voor hem of de Heere hem voorspoedig wilde doen opgroeien; hem wilde bewaren voor het kwade en bovenal of Hij zijne ziel wilde verrijken met het „sieraad in eeuwigheid”. En voorts werkte zij dan nu en dan weer aan een kleinen rok, dien zij hem geven zou als zij hem weer mocht ontmoeten. Elke steek en elke plooi in dat kleine kleed spreken van de toegenegenheid van moeder voor haar „lieve jongen.” En als zij hem overgaf aan haar kind, dit jaar en een ander jaar en een volgend jaar al weer, dan gaf zij hem telkens weer zoo duidelijk te merken, dat de band tusschen ouders en kind niet lossier moest worden, ook al waren ze niet bij elkaar; en dat die band van haar kant dan ook niet lossier werd maar nog steeds hecht was en al hechter werd. En wat zal de kleine Samuel van zijn' kant verblijd zijn geweest met moeders geschenk. Hoe zal hij zich daardoor ook telkens weer bij vernieu-

ving aan haar verbonden hebben gevoeld en o.a. met een „dank U, lieve moeder,” het kleine kleed hebben aangenomen.

Heerlijk die moederliefde tot haar kind!

Heerlijk als de band tusschen ouders en kinderen bewaard mag blijven, ook al zijn ze niet meer bij elkaar.

Wat heeft zoo'n kleine rok, zoo'n „kleinigheid”, met het oog daarop toch groote waarde.

Voorts valt hier op te merken, als wij aan dien kleinen rok denken, dat Hanna dien zeker wel verscheidene jaren lang telkens weer grooter maken moest. De kleine Samuel nam toe en werd grooter en daarom moest ook het kleedingstuk, dat moeder van jaar tot jaar bracht, grooter worden. Dat kostte dan, bij normale prijzen, ook „van jaar tot jaar” wat meer. Er moest telkens weer wat bij. Als zij nu zonder natuurlijke liefde was geweest, dan had het haar nog wel kunnen spijten dat zij telkens weer wat meer aan „dien jongen” besteden moest, doch dat is nu zeker niet het geval geweest. Het verblijdde haar nu dat zij „van jaar tot jaar” weer wat meer moest doen, want dat bewees haar juist dat haar zoon groeide. *Zijn* toenemen was oorzaak dat *zij* telkens weer iets meer moest doen en iets meer moest uitgeven, doch de liefde maakte dat haar dit nimmer een last werd, maar steeds een lust was en een lust bleef.

Ligt daarin niet eene aanwijzing voor ons als wij denken aan velerlei arbeid op het terrein van het Koninkrijk Gods, b.v. aan de actie voor onze scholen en onze christelijke vereenigingen; of als wij denken aan onze christelijke stichtingen van barmhartigheid voor teringlijders, krankzinnigen, idioten enz.; of ook als wij denken aan den arbeid ter uitbreiding van het Koninkrijk Gods, aan het werk der Zending?

Wat willen wij dan het liefst? Dat b.v. die arbeid der zending gezegend wordt; het werk wel gelukt; de troon des Satans meer en meer wordt neergeworpen en de deuren gedurig op meer plaatsen geopend worden voor het Evangelie van onzen Heere Jezus Christus?

Of willen wij liever dat het zendingswerk klein van omvang blijve; hoogstens gelijk blijve; eer, desnoods, kleiner worde dan grooter, zoodat er van „groeien” geen sprake is?

Wij willen zeker liefst het eerste als wij buigen voor Gods Woord, en als er waarlijk in eigen hart ervaren is: God heeft Zijn Zendingswerk ook aan mij besteed; ik ben opgezocht en gered door Christus. Van harte wordt het dan, met betrekking tot anderen: Uw Koninkrijk koom' toch, o Heer!

Dat deed Hanna zoo goed dat zij zag „Samuel wordt grooter”; hoe komt het uit dat God hem zegent en dat hij aangenaam is bij den Heere. En dat doet den man en der vrouw, die de Zending liefhebben, zoo goed als zij hooren: De Heere werkt kennelijk mede op het zendingsveld; en maakt er steeds meer ruimte voor Zijn Woord.

Maar mogen wij dan ook wel klagen als „de Zending” geregeld iets meer kost of als er nog eens iets extra's voor moet worden gedaan?

De *liefde* bij Hanna zorgde wel dat zij niet klaagde maar *blijde* was met het toenemen van *werk* en *uitgaven* voor Samuel. Als er nu ook bij ons maar liefde, genoeg liefde is — en daarom niet veel traagheid of vasthoudendheid — dan zal het ons ook nog eene weldaad kunnen zijn als wij „van jaar tot jaar” nog eens „iets” meer moeten doen of besteden voor de Zending; de „kleine rok” zal dan met blijdschap geregeld wat grooter worden gemaakt.

Dit is waar, als Hanna *zeer* arm was geweest dan zou de rok voor Samuel haar nog wel tot de gedachte gebracht kunnen hebben: Hoe zal ik het voor elkaar krijgen? Want zij kreeg ook nog 3 andere jongens en nog 2 meisjes; voor die vijf moest ook worden gezorgd. Doch dat zou haar

dan zeker ook tot meer gebed hebben gebracht om hulp; want zij zou niet, mij dunkt *nooit* hebben willen besluiten die „kleine rok” maar niet meer te maken. En God weet altijd nog wel raad en zou haar ook wel zijn blijven helpen.

En zoo laat het zich denken, als wij niet veel kunnen geven of doen en dan toch soms wat meer van ons gevraagd wordt, dat wij denken: Ik wil het ook wel; het is ook noodig, doch hoe komt het voor elkaar?

Dan toch niet versaaagd!

Want onze God is nog in den hemel; Zijn oog gaat ook over de gelden; Hij hoort ook nu nog de bede: Geef mij dat ik nog iets meer kan doen; ik zou het niet graag willen nalaten. En als wij dan ondervinden: Al wat U ontbreekt, Schenk ik, zoo gij 't smeekt, Mild en overvloedig, dan kunnen wij ook nog wel „iets” meer betalen en houden soms nog meer over dan vroeger.

Laat het dan *uit* liefde en *met* liefde gedaan worden; en dan op deze manier, dat uitkomt:

Ik geef het eigenlijk uit *Gods* beurs, want Hij heeft het eerst uit Zijne beurs in mijne beurs gedaan.

Geldermalsen, September 1921.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel. We hebben herhaaldelijk gewezen op het dreigend geldgebrek. De inkomsten verminderen, het kan wel niet anders of dit moet invloed oefenen op de giften; wie naar een zekeren maatstaf geeft, b.v. 10 % van zijn inkomen, hij heeft 10 gulden minder te geven als hij 100 gulden minder inkomen heeft, en dan krijgen kerk en armen en zending elk iets minder, dat kan niet anders.

Nu komt het water bij ons nog niet aan de lippen, maar elders wel. De Stand. No. 15152 bevat het volgende bericht:

„De Zending in nood.

Men zendt ons het volgende:

Wanneer er geldgebrek is, moet getracht worden, de inkomsten te vermeerderen en de uitgaven te beperken. Het eerste deed en doet de Zending voortdurend, maar het tweede?

Het eenige, wat in deze richting in het zendingswerk gedaan kan worden, is gedaan. Alle betalingen, daaronder geheel of gedeeltelijk zelfs traktementen, die toch reeds zeer laag zijn en die de zendingsarbeiders niet ontberen kunnen, zijn zooveel mogelijk uitgesteld. En den kweekelingen der Nederlandsche Zendingsschool is aangeschreven, dat zij 5 September niet gewacht konden worden, terwijl zij zijn uitgenoodigd in hun omgeving het mogelijke te doen om de nooden bekend te maken.

En de tweede stap is voorbereid. Op 5 September is een telegram aan den Zendingsconsul gezonden, hem uitnoodigende de zendelingen mede te deelen, dat de credietverleening op 1 October a.s. onzeker is, dat zij dus met de mogelijkheid moeten rekenen, dat zij dien dag geen geld ontvangen, noch voor henzelf, noch voor hun hulppersoneel.

Reeds herhaaldelijk is, ook door middel van de pers op dit gevaar gewezen. Tot nu toe zonder het gewenschte resultaat. Wanneer in September nog het noodige bedrag mocht inkomen, dan kan telegrafisch tegen het eind der maand aan de zendelingen worden overgemaakt, wat zij noodig hebben.”

Bijltje schrijft over dit bericht in zijn brief:

„Verscheen verleden week niet een heel ernstig bericht in de bladen, dat de zendingskassen uitgeput raken en 't hier en daar al zoóver is, dat

dat men niet meer in staat is het hun toekomend tractement aan de zendingen te betalen?

Dat is een verschrikkelijk bericht.

Men moet het zich maar eens indenken, wat dat zeggen wil voor mannen en vrouwen, die met een gezin gezegend, daar ginds in een of anderen uithoek van de wereld wonen en zulk een bericht ontvangen. Hun tractementen waren ook al niet hoog en menige vrouw van een zending ging al zuchtend haar weg, vol zorg over het voorzien in wat noodig is voor het gezin. Neen, ze klagen niet in het publiek; dat hebben ze nimmer gedaan; doch wie met het leven van deze mannen en vrouwen eenigszins bekend is, weet wel dat ze allesbehalve een leven van weelde hebben.

En nu dreigt het uitbetalen van hun salaris te worden stopgezet.

Me dunkt dat dit niet moet gebeuren; in geen geval. Die menschen zijn uitgezonden voor de verantwoordelijkheid der Vereenigingen, waaraan ze verbonden zijn. De leden dezer Vereenigingen hebben als plicht en roeping om te zorgen dat de zendingen niet in nood komen. Ik weet wel, dat heel veel leden van Zendingsvereenigingen en -genootschappen daarvan niet doordrongen zijn en ze al veel meenen te doen voor de zending als ze elk jaar een paar gulden offeren. Dat is een gemakkelijke manier om zich van de zending af te maken voor tal van menschen, die heel gemakkelijk tien maal meer konden en dus ook moesten geven voor dit zoo belangrijke werk. Het wil er bij mij niet in, dat, wanneer alle leden dezer Vereenigingen hun plicht deden, het met de zendingskassen zoo treurig zou zijn gesteld.

Waarom blijkt het bij een deel onzer Christelijke bevolking wèl mogelijk den zendingsarbeid krachtig voort te zetten en zou een ander en nog wel financieel draagkrachtiger deel het *niet* kunnen? Men zal waarschijnlijk antwoorden, dat bij het laatste deel de organisatie van dezen arbeid niet in orde is en dat denk ik óók wel. Doch dan verandere men dat op staanden voet en taste onderwijl diep in den zak, opdat de arbeiders daarginds niet in ongelegenheid komen.

Het gaat, ik weet het wel, niet over kleine bedragen; doch de Christenen in Nederland zijn nog wel in staat flinke bedragen bijeen te brengen. En dat geld behoeft volstrekt niet van de rijken alléén te komen. Integendeel, ook de burgerman, de arbeider, wil, als er maar geestdrift voor de zaak is, zijn goud en zijn zilver ten offer brengen. Maar 't moet goed worden aangepakt."

Tot zoover Bijltje.

Nu geloof ik dat het gevaar bij onze kerken niet groot is. Bijltje wijst op de organisatie en hij heeft gelijk, maar de organisatie doet niet alles. Onze kerken kunnen veel omdat ze vele leden hebben die bereidwillig zijn in het geven, maar als die bereidwilligheid op zwaren proef wordt gesteld, kan het ook gebeuren dat het op een teleurstelling uitloopt.

Maar de Genootschappen gelooven ook niet ernstig aan het gevaar. Ik hoorde iemand zeggen: „O ja, dat komt wel terecht." Die spreker dacht er, geloof ik, niet aan om zelf mee te helpen, dat het terecht zou komen, hij zei dat maar heel luchtigjes heen.

De mannen die vooraan staan zeggen dat niet lichtig. Zij gelooven en zij komen met hun geloof tot dusverre niet beschaamd uit. Het komt altijd weer terecht, ik weet *nu* nog niet of het met 1 Oct. nog weer terecht komt, maar ik denk het wel.

Als daar niet op ééne of andere wijze grond voor was, dan begrijp ik niet hoe men den moed heeft om nog weer nieuwe zendingsparen uit te zenden. Ik lees in het maandblad van September.

„Op 6 Augustus zijn de Heer en Mevr. Van Beek-van Bergen van der

Grijp en de Heer en Mevr. Vuurmans-van Goudoever naar Deli vertrokken. Met veel aarzeling werd het besluit genomen om hen te laten gaan, maar in Deli kon de Heer Van den Berg niet langer zonder hulp worden gelaten. Daar er in den laatsten tijd wat meer inkwam en enkele collecten in uitzicht waren gesteld, durfde de Uitvoerende Commissie van het N.Z.G. dezen stap wagen.

„De Heer en Mevrouw Stap-Cladder hopen 3 September naar de Mina-hassa te vertrekken om daar aan de kweekschool te Tomohon verbonden te worden.

„Op 3 September hopen ook te vertrekken de Heer en Mevrouw Van Bonzel-Burger. Zij gaan naar Halmahera, waar door hun komst de Heer C. J. Eelen eindelijk in staat zal worden gesteld om met verlof naar Holland te gaan om vrouw en kinderen terug te zien na jarenlange scheiding.”

Tot zoover de berichten. Dus dat zijn er vier paren. Die moeten toch ook hun tractementen hebben, en nu moet voor hen een belangrijke som voor uitrusting en reiskosten worden betaald.

Ik weet wel dat er nog twee broeders, n.l. Schuurman en Veldhuis, die reeds geordend zijn, wegens geldgebrek in het vaderland voorloopig blijven, maar met deze vier paren waagt men het toch wel. Er moet dus grond zijn om te gelooven dat voor hun levensonderhoud zal worden gezorgd. Ik bewonder het geloof en den moed van de Bestuurders der vier samenwerkende Genootschappen. God geve dat ze niet teleurgesteld worden.

Een later bericht in de N. Rott. Cour. bevestigt den ernst van den toestand. Het luidt aldus:

„Het zendingsbureau te Oegstgeest meldt, dat het dezer dagen van de bankinstelling, die steeds de samenwerkende zendingscorporaties uiterst welwillend behandelt, een aanmaning heeft ontvangen, over te gaan tot terugbetaling van de voorgesloten bedragen, op dit oogenblik bijna f86.000, waarvan slechts ongeveer f50.000 door onderpand is gedekt. Onder verwijzing naar de waarde van de vaste eigendommen van de corporaties, die het bedrag van de schulden verre overtreft, zoodat bij staking van den arbeid ook de bankinstelling zal kunnen ontvangen, wat haar toekomt, is om uitstel verzocht, aangezien op dit oogenblik de contanten niet aanwezig zijn. Er is nu weer eenig uitstel verleend.”

Na deze breede bespreking van den nood der Genootschappen willen wij met een woord van toepassing tot onszelf in keeren, zooals onze ouden dat zeiden. Onze nood is toch van een enigszins ander karakter. Wij breiden steeds uit en daartoe worden wij gedwongen door den zegen die er op onzen arbeid rust en door de belangstelling die wij zoowel op Java als Soemba ondervinden. Het is dus geen willekeur of zorgeloosheid. Hoewel met zorg vervuld, breiden wij uit, vermeerren het getal predikanten, doctoren, onderwijzers, kweekscholen. Dat zouden de Genootschappen ook gaarne doen, maar ze worden door geldgebrek weerhouden; ze houden met moeite het bestaande in stand en nu dreigt zelfs dat niet meer te kunnen.

In zooverre is onze toestand minder zorgwekkend. Alleen wij moeten winst doen met de ervaring van anderen. *Eerst geld en dan zending.*

Willen de broeders en zusters versterking en uitbreiding, de Kerkeraden en verschillende Deputaten willen dat ook; geeft maar geld en wij zullen het wel uitgeven, maar vordert niet van ons dat wij het uitgeven voor wij het hebben. Daartoe hebben, blijkens dat bericht van de bank, de gevers de Genootschappen gedwongen en dat is de fout.

Eerst geld en dan zending.

Uw trouwe vriend,

Rotterdam, Snellinckstraat 54a, 21-9-21.

H. DIJKSTRA.

N.B. Wie mij schrijven wil, moet mijn adres geheel juist zetten of anders Ds. H. Dijkstra te Rotterdam, met een verkeerde straatnaam of een verkeerd no. komen mijn brieven in een verkeerde bus. Zonder bijvoeging komen ze goed terecht, want onder alle bewoners van R'dam is maar één Ds. H. Dijkstra.

Ingang druipsteengrot op Noesu-Kembangan.

Noesa Kembangan, d. w. z. het eiland Kembangan, is gelegen aan Java's Zuidkust in de nabijheid van Tjilatjap. Een schoon eiland met Gouvernements rubbercultuur

om zijn schoonheid, hij heeft in zijn bekend werk zelfs vijf bladzijden er aan gewijd, maar nog is er geen zending. Geen wonder want het eiland wordt in het belang van

en dwangarbeidskwartier. Een der schoone natuurgewrochten is de druipsteengrot welks ingang bijna volkomen geblindeerd is door de plantengroei (mossen, varens etc.).

Op dit eiland is geen zending. Ds. Lion Cachet heeft het bezocht en zeer geroemd

de kustverdediging onbewoond gehouden. Er zijn alleen dwangarbeiders voor de rubbercultuur. Het is ons niet bekend wie de drie mannen zijn, die aan den ingang der grot staan.

H. D.

Het Friesche Zendingsterrein.

We beginnen dit overzicht met een Statistiek, zooals die bij de jongste zendings-Synode werd ingediend.

Zie Tabel op pag. 152.

Het Rapport dat in aansluiting aan deze

statistiek bij de Synode werd ingediend, nemen wij hierbij ten deele over. Het luidt:

In aansluiting hierbij moeten we opmerken, dat onze Broeders en Zusters in Indië, die hun werk steeds met zooveel toewijding en trouw verrichten, dit jaar kennelijk onder eenigszins gedrukte stemming arbeiden.

STATISTISCH OVERZICHT VAN HET FRIESCHE ZENDINGSTERREIN.

ZEN- DENDE KERK.	ZENDELING.	PLAATS VAN VESTIGING.	Plaatsen, waar de Zondags geregeld samen- komsten worden gehouden.	Aantal scholen.	Aantal leerlingen.	Namen van Helpers (H.) en Onde.wijzers (O.)	Aantal gedoopten.	Aantal bejjende lidmaten.	EIGENDOMMEN DER ZENDING. AANTEKENINGEN.
HEEG.	K. VAN DIJK. werkzaam op het zending- terrein sedert Februari 1906.	Keboemen, Midden-Java, Kedoe, Het terrein omvat de Regentschappen Keboemen en Karang- anjar. Oppervlakte 24 □ G. M. Aantal inwoners 750,000	1. Keboemen ¹⁾		390 leerl.	22 helpers en onderw.	428	212	Te Keboemen bezit de Zending een groot erf met een hospitaal met pl.m. 140 bedden; 1 erf met zedingshuis en kerk; verder nog een erf met 1st. School en steenen helperswoning en een erf bestemd voor een helperswoning. Te Karanganjar heeft de Zending een ruim erf met helperswoning en een s' hoogebouw, wijk, waar kerk wordt gehouden. Te Wera heeft de Zending een erf met steenen schoolgebouw. Een erf met steenen helperswoning en school. Een erf met helperswoning, en een erf met ziekenhuis en een woning voor een medischen helper. Een erf met school en steenen helpers- woning; en een erf met steenen onderwijzers- woning. Een erf met school en onderwijzerswoning; te Boewana (bij Glonggong) een erf met steenen onderwijzerswoning; en een steenen helpers- woning op een erf toebehoorende aan de Inl. gemeente. Een erf met helperswoning; een erf met school en onderwijzerswoning; en leegstaand erf. Een erf met helperswoning, die tevens voor school dient.
			2. Karanganjar	1	70	2. Joenoos Dikoen H. 3. Idris Nakam O. H. 4. Daniel O.	79, waaronder 17 Eur. en 1 Chin.	45, waaronder 10 Eur. en 1 Chin.	
			3. Wera (Gomb.) ²						
			4. Rinasjoe						
			5. Pamrtian	1	32	5. Idris Soenarmo O. H. 6. Soedarmin O.	44, waaronder 11 Eur.	23, waaronder 6 Eur.	
			6. Krakal			7. Joesé H.	31	14	
			7. Premboen	1	46	8. Iskak Karsa H 9. Sis Sachtjeoes O. 10. Wasita O.	18, waaronder 2 Chin.	10, waaronder 1 Chin.	
			8. Glonggong 9. jana	1	104	11. Sakioes Soesena H 12. Sor-kardja 13. amidjan / O. 14. Socpandi 15. Madja 16. Masidjo	34, waaronder 5 Chin.	24, waaronder 2 Chin.	
			10. Groedjoegan ³⁾	1	123	17. Stefanoes H. 18. Prowata Sendjaja O. 19. Jochanan 20. Jasoen 21. Santosa	131	57	
			11. Kaboetochan	1	15	22. Manasae Sardo H. O.	60	27	

1) Te Keboemen is een Holl. Chin. Sch. ol met 80 leerlingen en 3 Europeeche leerkrachten; te Gombong een Holl. Jav. School met 280 leerlingen. 5 Europeesche en 3 Inl. leerkrachten.
2) Dikoen preekt eene keer te Karang njar en één keer te Rinasjoe. Te Karanganjar woont een colporteur, die over ons geheele terrein met bijbels en Christelijke lectuur vent.
3) Stefanoes catechiseert vanuit Groedjoegan geregeld te Kaleng Gedong (bij Poering) en te Patanahan.
4) Behalve Soegondo zijn er ook twee medische helpe s (Tomas en Padja) die in het hospitaal evangelisatiewerk doen.

De brieven, die wij uit Indië ontvingen en waarvan een enkele werd gepubliceerd, droegen er de blijken van.

Of er oorzaak voor deze bedruktheid was? De Kerken kunnen dit met ons beoordeelen. Het vruchteloos uitzien naar de zoo dringende noodige komst van een tweeden dokter voor het Hospitaal moest op de Broeders in Indië nog meer afmattende werken dan op ons. Maar er kwam ook klacht, alsof er in onze Kerken te weinig medeleven en medebidden werd gevonden. En deze klacht, hoewel zonder een zweem van verwijt geuit, moet ons allen wel dringen tot zelfonderzoek.

Overigens liep de arbeid geregeld. Er was weinig vordering te constateeren. Te Wera (bij Gombong) werd thans een school geopend. Daarentegen moest, zooals sinds lang te verwachten was, de Chineesche-Indische school te Keboemen wegens gemis aan voldoende aantal leerlingen gesloten worden. 1).

Verblijvend is weer de vrijmoedigheid, waarmede sommige Christenen vaak in een vijandige omgeving, tegenover veel haat en smaad, getuigenis geven aan het Evangelie.

Wij merkten reeds op, dat de arbeid van onzen Missionairen arts Dr. Oosterhuis hem te zwaar wordt. In Februari heeft hij weer eenige dagen rust gehad doordat mej. Dr. Dreckmeijer uit Poerworedjo hem vervangen heeft. Maar volgens schrijven van Dr. Flach, te Poerworedjo, had hij eigenlijk wel eenige maanden rust noodig. Hoe heeft het ons in het afgelopen jaar gepijnigd dat we nog geen 2en Arts naar Keboemen hadden kunnen zenden.

Het is dan ook hoog tijd voor Dr. Oosterhuis en Mevrouw beiden om te repatrieeren. En we moeten hierbij de voor U en ons zeer bedroevende mededeeling doen, dat Dr. Oosterhuis gemeend heeft zijn verbintenis aan onzen Zendingarbeid na het einde van zijn verlof niet te moeten bestendigen. Na de ontvangst van het bericht van een onzer vele vergeefsche pogingen om hulp te vinden, schreef hij ons o.m. dit: „Die brief getuigde zeker van Uw goeden wil, maar tevens van Uw onvermogen om hulp te verschaffen... Toch gaat 't niet aan zoo voort te werken; en dat is dan ook de reden, waarom ik voor een nieuw dienstverband niet te vinden ben. De Deputaten hadden dit eerder kunnen begrijpen uit mijn brieven en al lang aile zeilen bij moeten zetten om tijdig 'n 2en dokter

te vinden. Het wachten is nu maar op een opvolger, niet meer op een 2en dokter.”

Dit is dus vrijwel het tegenovergestelde van wat in het Rapport aan de vorige Zendingssynode werd medegedeeld: dat Dr. Oosterhuis zich bereid verklaard had, om in zijn werkkring te blijven. Dr. Oosterhuis meldde ons, nadat hij deze woorden in het zendingrapport gelezen had, dat deze opvatting op een misverstand berustte.

De klacht, die in de hierboven aangehaalde woorden van Dr. Oosterhuis ligt opgesloten, alsof wij niet alles gedaan hebben om tijdig een 2en dokter te vinden, heeft haar voornaamste oorzaak wel in zijne onbekendheid met wat te dien aanzien door ons is verricht. Misschien hadden wij beter gedaan door hem uitvoeriger mededeeling te doen ook van al de vruchteloze pogingen die wij in dit opzicht in 't werk stelden.

Of Dr. Oosterhuis, als hij dit alles vernoot, nog op zijn besluit zou willen terugkomen, valt niet te zeggen. In elk geval is hij vrij om den zendingdienst vaarwel te zeggen. Want hij heeft zich slechts voor 6 jaren verbonden, en die zijn in April reeds geëindigd. En ons voegt tegenover hem geen verwijt, maar wel groote dankbaarheid voor alles wat hij in den Zendingdienst der Friesche kerken heeft gedaan en voor al de opofferingen, die hij zich hiervoor in alle opzichten, ook financieel, heeft getroost. Een dankbaarheid, waarop ook Mevrouw Oosterhuis met haar man ten volle aanspraak heeft. Dr. Oosterhuis schreef eens: „Mijn vrouw is mij een krachtige steun, en het Hospitaal drijft evenveel op haar als op den dokter.” Bij de zorgen voor hun (thans reeds drie) kinderen heeft zij toch haar werk in het Hospitaal onvermoeid voortgezet, en slechts een enkele maal voor eenige dagen de vacantierust genoten, die onze dokter meende zelf niet te kunnen nemen.

Wij zouden zeker niet in hun geest handelen, indien wij over dit alles breed uitweiden, maar wij mogen er toch niet geheel van zwijgen. Behalve het offer dat iederen brengt, die in den zendingarbeid uitgaat: het verlaten van familie en betrekkingen, het verkeeren in een klimaat, waarop ons Westersch lichaamsgestel niet is aangelegd, en onder een volk dat zoover van ons af blijkt te staan, heeft Dr. Oosterhuis voor de zending opgeofferd zes, zeven van de beste jaren zijns levens; hij heeft zijn lievelingsstudie: de chirurgie, die hij aan de Groninger Universiteit als assistent van Prof. Koch rustig en met gebruik van de beste hulpmiddelen had kunnen voortzetten, voor al die jaren moeten laten liggen om hard te werken, boven zijn krachten, met gebrekkige

1) Dit is een andere dan de Juliana-school, waarvan wij in het vorige nummer een plaatje opnamen. Het is een school voor Chineezinnen waar de Maleische taal gebruikt wordt.

middelen. En dit mag er ook wel, zij het met alle kieschheid, aan worden toegevoegd: van dit alles heeft hij financieel geenerlei voordeel gehad. Waar anderen als particulier geneesheer wellicht met minder bekwaamheid een niet onaanzienlijk vermogen verkregen hebben, heeft hij zich tevreden gesteld met een salaris, dat zelfs voor Nederland gering zou zijn, en alleen eenigszins werd aangevuld doordat de helft van de opbrengst der particuliere practijk te zijner beschikking werd gesteld. Wie het cijfer ziet, dat op onze Begrooting voor het salaris is uitgetrokken 1) en dan bedenkt, dat een onderwijzer met hulpakte aan de Holl. Chin. school te Keboemen f 380 per maand verdient; dat achter het Hospitaal een Ambonees woont, die op z'n best het einddiploma van de lagere school heeft en die als onderopzichter bij een suikerfabriek een inkomen heeft van f 300.— per maand plus aan het eind van het jaar een gratificatie gelijk aan 1 of 2 maanden salaris, zal wel toestemmen dat we ons eer te schamen hebben dan te klagen over het inkomen van onzen dokter, en dat het een wonder moet heeten als hij er geen schade bij heeft.

In letterlijk alle opzichten heeft Dr. Oosterhuis zich voor den zendingsarbeid opgeofferd. Wie dit woord in zijn ware en volle beteekenis neemt, zal ook verstaan, hoe zwaar het Dr. Oosterhuis valt te scheiden van een werk, dat hij heeft zien groeien van het begin af, dat hij heeft helpen opbouwen, maar dat nu zijn krachten te boven gaat.

Het vervolg bespreekt zeer breed de vruchteloze pogingen om een arts te vinden. Uit een paar berichten, die we in het vorige nummer plaatsten, blijkt, dat er nu in plaats van Dr. Oosterhuis twee worden uitgezonden. Met hun beiden kunnen zij echter het verlies van Dr. Oosterhuis, die nu een ervaring op Java heeft van zeven jaren, niet vergoeden.

De eerste plaatsvervanger is Dr. A. H. Vonk van N. Loosdrecht; de andere een Duitscher, Dr. K. Feher. Voorts werd een zuster gevonden, in plaats van zuster de Graaf, die ook al overspannen is. Zuster F. de Jong.

Tot de zoo zeer gewenschte verdubbeling van personeel mocht het echter niet komen.

1) Dit is f 4300.— per jaar, ruim f 358.— per maand. H. D.

SOEMBA. Karoeni.

Ontleend aan een brief van Maart 1921. *Evangelisatie.*

Laat ik U nu eerst iets mogen meedeelen over het evangelisatiewerk. In 1920 hebben

we in Noord-West Soemba met twee evangelisten gearteid Timotheus T. Bil'i (Soembanees) voor Laura en E. Wadoe (Savoenees) voor Wai Jawa. In Kodi geschiedde de evangelisatie nog alleen des middags door den schoolonderwijzer. Zuid-West Soemba heeft nog geen evangelist en omdat het tegenwoordige schoolpersoneel in die onderafdeeling de taal des volks niet voldoende spreekt is er in Zuid-West Soemba in 1920 ook niet veel aan evangelisatie gedaan. Alleen in Lamboja werden des Zondags vrij geregeld samenkomsten in de kampongs gehouden. Des te meer kwam de evangelisatie in N. W. Soemba dit jaar tot haar recht. Het totaal volwassen hoorders, dat door het evangelie bereikt werd, beliep ruim 19,000, waarvan 10,000 door de beide evangelisten samen en de overige door de onderwijzers.

In Wai Jeva heeft de Heere de prediking reeds gezegend. Sedert de boodschap dat de Soembaneezen evenals alle menschen, arme en in zichzelf verloren zondaren zijn, maar dat er voor hen verlossing en verzoening is door het bloed van Jezus Christus, sedert die boodschap, dag aan dag gebracht, bij sommigen van zonde overtuigde en bij een levendig besef van de ijdelheid der afgoden, een ware begeerte deed ontwaken om met God verzoend te worden en daarom ook nader aangaande den weg der zaligheid onderwezen te worden, (want ook bij de Soembaneezen gaat het dan om de oude, maar nog altijd allesbeheerschende levensvraag van den stokbewaarder: wat moet ik doen opdat ik zalig worde?) werd door goeroe Wadoe te Teggaba des Zondags voor zulke belangstellenden een geregelde koempoelan gehouden. Deze komen dus reeds uit eigen beweging onder de prediking. Wie nu trouw deze samenkomsten bezoekt en zijn begeerte er toe te kennen geeft, wordt ook toegelaten tot het catechetisch onderwijs, dat na afloop van de Zondagsche prediking gegeven wordt. Van de namen van hen, die dit onderwijs volgen, wordt aanteekening gehouden. Zijn er nu onder dezen, die om den H. Doop vragen, en bestaat het vertrouwen, dat het hun ernst is, dan worden hun namen apart aangeteekend, maar zij blijven hetzelfde onderricht volgen, want wij vinden er niet tegen, zelfs veel voor, dat ook zij, die nog niet zoover gevorderd zijn, toch reeds worden ingewijd in de hoofdzaken van Christelijke levenspraktijk, waarop dan in het onderwijs naast de leer ook alle nadruk wordt gelegd. Komen dan later deze ook om den doop vragen, dan hebben wij des te meer waarborg, dat zij zich wel bewust zijn van den stap, dien zij willen doen.

Doop.

En nu zijn wij onder den zegen des Heeren zoover gevorderd, dat wij a.s. Zondag over een week, den 20 Maart, zoo de Heere wil, aan een drietal gezinnen uit dien kring te Teggaba, tezamen 20 personen, den Heiligen Doop zullen bedienen en dat dan ook (voor het eerst sedert den Pinksterdag) het Heilig Avondmaal in een Soembaneesche gemeente zal gevierd worden, het opnieuw bewezen zal worden, ja voor oogen gezien en gesmaakt zal worden, dat de zaligheid bereid is voor al de volkeren en, zij het soms na eeuwen, op Gods tijd aan elk volk geschonken en bevestigd wordt.

Zeker zult U met ons den Heere voor dezen zegen danken en bidden, dat deze werking van Gods Geest moge aanhouden en voortgaan de zielen te verlichten.

Het is nog maar een klein begin, een wolkje als een mans hand, maar al gaat het nog zoo langzaam, het is verblijdend, dat deze beweging niet stilstaat; telkens komen er weer, die vragen om onderwezen te worden en er wordt gezegd, dat velen, echt Soembaneesch, een afwachtede heeding aannemen en voorloopig uit de verte toezien, wat uit dit alles worden zal en zoo hebben we hoop, dat de tientallen straks tot hondertallen, moge het zijn eenmaal tot duizendtallen worden zullen.

Schooldienst.

De scholen. Er zijn thans in West Soemba 19 volksscholen en 1 Standaardschool. De nieuwste scholen zijn die te Edé in het Kodische en te Parewatana in Ana Kalang, terwijl de standaardschool te Karoeni den 15en November 1920 geopend is. N. W. Soemba heeft 10 volksscholen en Z. W. Soemba 9. Deze scholen hebben tezamen 80 onderwijzers, waarvan 20 onderwijzeressen. Het aantal leerlingen is nu op de volksscholen geklommen tot ruim 1100. Daarvan zijn 220 meisjes, dat is dus 20 pCt. De standaardschool werd geopend met 26 leerlingen, waarvan 5 meisjes. Het grootste gedeelte van deze leerlingen is in het internaat te Karoeni. Een gedeelte der internen gaat nog op de volksschool en een ander deel (van de meisjes) is reeds van school in het huishouden onder de uitnemende leiding van Mej. Zigterman. In het internaat zijn nu 25 jongens en 17 meisjes.

Het schoolverzuim in West Soemba bedroeg in 1920 gemiddeld $7\frac{1}{2}$ pCt. in N. W. Soemba 5 pCt., een gunstig cijfer, terwijl het onderwijs op de meeste scholen volgens de verslagen van onzen schoolopziener, op een goed peil staat.

De Gebouwen. Van het internaat zijn de verblijven voor de jongens en de meisjes

gereed gekomen, alsmede de bijgebouwen. Thans ontbreken nog de eetzaal en de leer- en ontspanningszaal, het schoolgebouw en de onderwijzerswoning.

Korte Berichten.**BUSJES.**

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B. 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

ARTS EN VERPLEEGSTER.

Een aanstaand arts en eene verpleegster willen zich geven voor de Zending. De Zendende kerk, die met hen in onderhandeling wil treden, gelieve zich te wenden tot dr. J. Hania te Geldermalsen.

TERUG NAAR PATRIA.

Men schrijft ons uit Medan:

De familie Colijn zal in Augustus, of September, wegens ziekteverlof aan den heer Colijn (een broeder van den oud-minister) toegekend, waarschijnlijk voor goed de Oostkust verlaten. Gelukkig is de ziekte niet van ernstigen aard, maar toch bleek een reeds nu naar Holland gaan aanbevelenswaardig. Medan's Gereformeerde Kerk

verliest in hem een van zijn voormannen en in haar een vriendelijke gastvrouw, die menig verstrooide heeft geherbergd.

KROMO.

In de Banier schrijft K. brieven uit Solo, en deze ontleenen aan „Indië” het volgende aardige schetsje van den gewonen Javaan.

Wat je in „Indië”, 6 April '21 vooral niet moet overslaan, in de schets „Kromo de pen-nelikker”. Je kunt er vast wel iets uit ge-bruiken voor je krant.

„Kromo is”, zoo vangt de heer L. aan, de nickname voor den Javaan. Kromo = welgemanierd. De bijnaam mag ditmaal juist en vereerend heeten.

Eerst z'n uiterlijk. Nu daaraan heeft hij goede zorgen besteed. Hij is haast een fatje geworden. Zelfs 't lefdoekje ontbeekt niet. Maar hij heeft ook de gebreken van zijn leeftijd. En 'n neger in z'n pronkzucht is hij op verre na niet. Hij is lid van 'n vak-vereeniging, houdt er visitekaartjes op na, bezoekt vergaderingen, waar 'n eer- en hebzuchtige volksmenner speculeert op de primitieve instincten van begeerte en naijver op beter bedeeiden.

Hij „eischt” al van een 'n maatschappij, aan welke hij nog niets nuttigs heeft geschonken.

Moge het ons gegeven zijn Kromo iets te schenken wat hij niet vraagt.

Met dank aan den Heere geven we kennis van de geboorte van een welgeschapen zoon.

Tj. MOBACH.

K. MOBACH—v. D. KOUWE.

Pajeti-Soemba, 10 Augs. 1921.

SOLO—SOERAKARTA.

Wat de uitzending van onderwijzers en onderwijzeressen naar 't zendingsterrein Soerakarta betreft, is er voor 1921 alle reden tot dankbaarheid.

Reeds vertrokken de heeren: Pos, Gouman, Vermolen, De Koomen, Dubbeldam en Mej. Esveld.

In Sept. of October hopen nog te gaan de heeren: Geldermans, Oldhoff, In 't Veld, Vink en Mej. Baarbe.

Behalve dezen hopen nog te gaan de dames Michelse en Baarbe, de eerste voor de huishouding der Meisjesschool, de laatste als verpleegster aan 't Zend. hospitaal.

Dertien nieuwe werkkrachten in zendingsdienst! Onze vrees wordt dikwijls beschaamd.

THEELOOD, GEBR. POSTZEGELS, ENZ.

In de afgelopen maanden is door mij voor de Zending ontvangen: van Lena Brug-

mans te Westmaas f1.25 aan opgespaarde halve centen; van L. H. Meijling Sr. te Voorschoten 1 kistje postz., zilverp. en theelood; van eenige kinderen der Keuchenius-school alhier 1 kistje zilverp. en 1 kistje theelood; van Antonie van Kralingen te Spijkenisse ruim 1100 postz. zilverp. en theelood; van W. Broekhuizen te Heerjansdam 560 postz.; van Mej. H. A. Strake te Winterswijk 1 groot pak zilverp. en theel.; van K. T. Jeronimus Jr. te Hilversum 1 doos postzegels; van J. in 't Veld te Berkel (Z.-H.) van de leerlingen der Geref. School 1 groote doos postz., zilverp. en theel.; van Mej. G. Joh. Mo'endijk te Hendrik Ido-Ambacht verzameld door de leerlingen der Chr. School 1 pak zilverp. en theel.; van Mej. M. ter Borg te Wolvega 1 baaltje met 8 K.G. zegels; van J. B. Welmers te Diepenheim 1 kistje theel. en zilverpapier; uit het busje van Mej. Wed. E. Grunbauer te Rotterdam f8 wat zilverp. en postz.; van G. de Winter te Pernis 1 doos postz., zilverp. en theel.; van Neeltje en Annie Ruig te Midsland (Terschelling) 2314 postz., zilverp. en theel.; van Mej. Soest verzameld door Betje, Beppie en Wimpie Veer 1 pakje zilverp.; van Cor, Annie en Marie v. Baalen te Hoek van Holland 2 ons zilverp. en wat postz. en van de leerlingen der Chr. School aldaar 1 doos oude pennen; van Johs. Boekstra te Rijnsburg 1 pak theel. en zilverp.; van Mej. F. B. J. de Boer te Musselkanaal 4 pakjes met zilverp., theel. en postz. verzameld door de kinderen der Chr. School en Zondagschool; van ds. Berends te Maasland van zijn Catechisanten 3 kistjes zilverp. en theelood; (onkosten 40 cts.)

Verkocht: 8 K.G. zegels à 50 cts. is f4; 14½ K.G. lood à 16 cts. is f2.32; van Lena Brugmans f1.25; uit het busje van Mej. de Wed. E. Grunbauer f8 samen f15.57.

P. J. SCHREUDER.

Rotterdam, Noordplein 39c.

SOLO.

Het Bestuur der Chr. Scholen benoemde tot hoofd van haar 26 Juli a.s. te openen Eur. School, den heer P. Beukema, thans hoofd der Chineesche School aldaar.

Tot hoofd der Chineesche School werd benoemd de heer G. P. v. d. Waal, thans waarnemend hoofd dier school.

Het voornemen bestaat verder het tijdelijk hoofdschap der Eur. School op te dragen aan den heer J. Dubbeldam, die de vorige week met de Prins der Nederlanden te Priok is gearriveerd. Als onderwijzeres aan deze school zal mej. G. ten Boom fungeren.

De Heer P. de Koomen werkt aan de Chineesche School evenzoo ook de heer Gouman, pas uit Holland aangekomen.

Chr. Onderw. No. 28.

NIEUW SCHOOLGEBOUW.

Met den nieuwen cursus werd de nieuwe Chr. H. I. School te Gombong in gebruik genomen. Tot dusver werden de kinderen in 2 gebouwen onder dak gebracht; thans is er een school, die aan alle eischen voldoet; ruim en royaal gebouwd, met acht lokalen waarvan twee met afmetingen van 10 bij 8 en de andere van 8 bij 7½; voorts ontvangkamer; kantoor voor het hoofd der School; overdekte speelloods, hygienisch gebouwde W. C.'s en urinoirs. Een ruim terrein, naast de School gelegen, wordt verder gebruikt voor den aanleg van tuin en ontspanningsplaats. Met den nieuwen cursus werd een voorklasse geopend met 50 leerlingen. Festiviteiten hadden niet plaats.

Chr. Onderw. No. 28.

Leestafel.

37e Jaarverslag van de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland, 1920.

Uit de „Geschiedenis” en uit het Hoofdstuk over de Financiën blijkt, dat het jaar 1920 voor de Vereeniging een moeilijk jaar is geweest.

De schrijver koos dan ook tot motto „Niet moede worden.”

Verdieping en Belijning, onder Redactie van D. Wouters en W. G. van de Hulst. — P. Noordhof, Groningen.

Voor de scholen geschreven over onderscheidene onderwerpen. Het meest trok mij: *Kerkgeschiedenis en Zendingsgeschiedenis*, door G. Meima. De schrijver is een bekend Zendingsvriend en dat komt hierin zeer goed uit. Hij wil de Zending op school. „Er moet ruimte voor komen” zegt hij op bl. 14. Adhaesie!

Albums en Prentbriefkaarten van Solo.

Ter perse: Albums met 26 plaatjes met bijschriften over de zending te Solo. Prijs per stuk, franco per post f1.—.

Prentbriefkaarten van Solo, serie van 20 verschillende. Prijs per serie, franco per post f0.60.

Bestellingen met vooruitbetaling aan Mej. L. Rutgers, Hardenbroek, Driebergen.

Eerst na toezending der gelden per postwissel of storting op het gironummer van

Mej. Rutgers: kantoor Driebergen no. 6713, wordt het verlangde gezonden.

Alle gemaakte winst vloeit in de zendingskas van Noord-Holland.

Tevens verzoek ik vriendelijk, dat collecten en giften naar aanleiding van de in Noord-Holland verspreide circulaire gezonden zullen worden (indien mogelijk spoedig) aan den penningmeester der Noord-Hollandsche zending Ds. A. Schweitzer, Buiksloot, postgironummer: kantoor Nieuwendam no. 31245, daar wij 5 September per trein over Zwitserland naar Genua vertrokken zijn en daar aan boord gegaan zijn naar Batavia.

H. A. VAN ANDEL.

Dit album dat thans verscheen, is zeer netjes uitgevoerd, en beveel ik gaarne aan.

Ook de prentbriefkaarten. Wie hiervan enkele pakjes neemt, kan er drieërlei doel mee bereiken. a. Hij brengt er een vrienden-groet mee; b. Hij maakt er de Zending door bekend; c. Hij bezorgt de Zendingskas eenig voordeel. D.

Manninne.

Bij den Uitgever J. Bootsma te Den Haag, is ter perse „Manninne”, bevattende zes preeken van Ds. H. C. van den Brink te Zandvoort, over het vrouwenvraagstuk, zooals het zich heden ten dage aan ons voordoet niet alleen op kerkelijk, maar ook op maatschappelijk gebied, een hoogst actueel onderwerp. De behandelde teksten zijn:

Genesis 2 : 23b; Genesis 3 : 16b; Galaten 3 : 28 (midden); Corinthen 11 : 3—15; Romeinen 16 : 3 —5a en Lukas 10 : 38—42.

In memoriam. Prof. Dr. H. Bavinck herdacht door één zijner oud-leerlingen, Ds. J. H. Landwehr. — J. H. Kok, Kampen.

Een zeer mooi boek.

De lezing van een „In Memoriam” trekt mij zelden aan. Uiteraard zijn het enkel lofspraken. Van de dooden niets dan goeds. Trouwens, dat is ook met dit „In Memoriam” het geval. Wie zou van Dr. Bavinck kwaad willen zeggen!

Maar het bevat meer dan lofspraken, n.l. een historie van ons kerkelijk leven gedurende de jaren 1886—1920, zeer boeiend beschreven. Alle onze jonge menschen, voorzover ze de veertig jaar nog niet hebben bereikt, moeten het ten minste driemaal lezen.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Ds. J. op 't Holt van de Christ. Jonged. Ver. te Wolsum f5.95. Door Ds. J.

Hania te Geldermalsen van een loge f10. Door J. P. G. Scholten uit de Pinkstercoll. te Doosborg f4.50. Door J. de Haan van de kinderen der Chr. School te Berlikum f20. Van J. Polak te Lage Zwaluwe f2.50. Van N. te B. f100. Door P. E. Wendelaar Bonga van Steensma te Dokkum f12. Van Hendrika te Oude Schild Texel, opgespaarde halve centen f2. Door H. Jongsma uit het busje van Theunis Herder te Wijnjeterp f5. Door T. de Graaf van de kinderen der Chr. School te Uithoorn f4. Door D. Agema te Ureterp uit het school-nikkertje f5. Van N. N. te Doesburg f6.25. Door Ds. H. Dijkstra van Schreuder voor theelood f7.57 en van Mej. de Wed. E. Grunbauer f8 te zamen f15.57.

Rectificatie drukfout: In het Julinumnummer staat: van Hieke Strikwerda te Winsum f1.40 moet zijn f1.84.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Sept. 1921.

Ontvangen voor de zending te Djocja en Solo.

Van de extra-inzameling aan giften uit: Vijfhuizen f101.50; Wormerveer f286.85; Nieuw Vennip f1512; Heemstede f223.50; Zandvoort f414.50; Velseroord f415.39. Nagiften Womerveer f8.50, IJmuiden f20 en Velsen f10.50.

Gewone ontvangsten: Door Ds. J. Mulder te Schiedam, gevonden in de brievenbus voor het te kort te Djocja en Solo f3 en door idem van N. N. f5. Wed. K. te Z. f10. Van Ds. E. Schouten te Alphen f5. Van P. Looijenga te Zevenhuizen f25. Van E. de Jong Valeriuskliniek f10. Van G. Brouwer te Zwammerdam f20. Van de Geref. Kerk te Halfweg f705.63½. Van idem te Wormerveer Pinkstercollecte f99.09½. Van id. te Koog Zandijk f129.34. Van idem te Bloemendaal f84.49½, gift f10 en van de Med. Zending f49.58½. Van idem te Beverwijk f58.50. Van idem te Zandvoort f180. Van idem te Nieuw Vennip f250. Van idem te Sloterweg f96.21. Van idem te Vijfhuizen f184.30. Van idem te Haarlem f1200. Van idem te Velseroord f60.81, opbrengst classcalen Zendingsdag te Haarlem f202.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Sept. 1921.

Mijn postrekeningnummer is 32806.

Geref. Zendingsvereen. Bussum.

Met dank aan de gevers en geefsters en aan de kinderen voor hun ijver bericht ondergeteekende te hebben ontvangen uit de Busjes van Tina Boer f3.12½; Betsy Renes f2.38; Jo Oskamp f1.50; Mien Rebel f5.28; met theelood, zilverpapier, postzegels Annie v. Wetering en Jet f4.03; Jo Vat f5.12½; Dina Scheepmaker f3.06; Gerrit Hoiting f4.49; Gerrit Tobi f1.10½; aan blaadjes f0.75; Mientje Mulder f1.29½ en postzegels.

Mej. M. JACOBSZON.

Bussum.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Ds. Dee te Dwingeloo gev. in de coll. f10. Dr. Dee te Dwingeloo uit Beilen f3.50 en f4.50 en f5 en f1 is f13. Ds. Meijer te Marum van B. v. d. W. f1. G. v. d. Veen te Vroomshoop v. d. Zendingsv. f200. Knooihuizen te Uithuizermeeden gev. in de coll. f15, in 't kerkbusje f10 is f25, in een vorige opgave moest zijn opgegeven van Tr. Juk 200 h. c. is f1. A. Boot te Groningen van Carel S. 100 h. c., van Aaltje Dik 186 h. c., van Alida H. 100 h. c. is f1.93. L. Eefling te Gasselter Nijeveen, gev. in de coll. f5. J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. theel. en zilverp. f29.32½. Kerkeraad te Rouveen gev. in de coll. f10. A. Brons te Tenboer 't Nikkertje der School f14.25½. R. Wijma te Glanerbrug, saldo Kal. 1920—'21 f23. A. Plender te Kamperveen Zendingsbusje f27.541½. Wed. van Alewijn te Abcoude, van Jane en Abr. te Nigtevecht f3.72½. Ds. Fokkens te 2e Exvloermond, verzam. zilv. bruiloft van J. D. de. J. f9.20. P. F. Ritzeema te Bedum, gev. in de coll. een dank-offer f5. H. K. v. Anken te Lutjesgast f11. H. Geertsema te Onderderdam, verz. op een bruiloft te Thesinge f7.11. Oosterhof te Aduard gev. in de coll. f2.50, dankoffer bij de herdenking van 50 j. huwelijksfeest f3 is f5.50. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f5. P. F. Ritzeema te Bedum, gev. in de coll. f10. Ds. Schaafsma te Grijpskerk, busjes in de kerk f10.74. J. Timmer te Tenpost 3 maandl. opbrengst der busjes f60. Ds. v. Wijk te Thesinge, van E. Mekkens 200 h. c., van B. Stuurwold 200 h. c., van de bazar der Jonged.ver. f225 is f227. Ds. Lanning te Siddeburen, gev. in de coll. f25. H. Boer te Bellingwilde, busjes in de kerk f13.35, saldo Kal. f4.80 is f18.15. Ds. Enserink, halve coll. Klassik. Zendingsdag Stadskanaal f75. Dr. Dee te Dwingeloo, busje v. d. Jonged.v. f10; Ds. Meindertsma, deel saldo van 't Vredewoldsche Zendingsf. f300. Mej. Sij. Barkmeijer te Kollum 405 h. c. is f2.02½. Mevr. Ubbens te Roodeschool v. d. Jonged.v. Mirjam f7.94½. Ds. Steunenbergh te Heemse, nog de Soembaweekcoll. f169.38. Ds. Steunenbergh te Heemse uit Dedemsvaart f150. Ds. Steunenbergh te Heemse uit Hardenberg gev. in de coll. f10, zendingsbusje v. Mientje en Anna Wameling f50 is f60. G. H. Kuik te Wildervank, gev. in de coll. f15. Ds. Bakker te Lutten, busjes Augustus f18. Ds. Jongbloed te Deventer B., voor de Med. Zending f100. P. Apotheker te Roden, Zendingsbusje der schoolkinderen f20. A. Smit te Haren, 2 maandl. contrib. f21.35 en f20.25 is f41.60.

Pinkstercollecte.

Ter Apel f115. Stads-Musselkanaal f241.10. Emmer Compascuum f134. Bellingwolde f20.85. Coevorden f119.66.

Voor een Kerkgebouw te Waingapoe van de Kerk te 't Zandt f183.20. Men vulle aan.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 20 Sept. 1921.

HET ZENDINGSBLAD

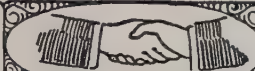
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren.
Matth. 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. BREUKELAAR, Zeeland

INHOUD: In grijzen ouderdom. — Brief naar Antiochie. — Woning van Ds. D. Bakker. — Kampoenng Djati. — Holl. Inl. Kweekschool te Solo. — Djocja. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen.

In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten
dragen; zij zullen vet en groen zijn.

Psalm 92 : 15.

Gods kinderen worden niet allen oud en welbedaad. Sommigen neemt de Heere reeds in hun jonge jaren weg; ja er zijn er onder, die maar zeer kort, enkele maanden of weken of ook maar slechts eenige dagen in deze wereld zijn; als zeer jonge bloempjes, die nog maar even in den hof van gezin en familie en kerk hebben gestaan, worden zij weer weggeplukt. De Heere doet dan, om zoo te zeggen, als onder de kinderen der menschen de eigenaar van een' bloemtuin doet; hier of daar in zijn tuin is in het voorjaar eene plant, waaraan al vroeg een bloempje begint te prijken; een ander zou dan geneigd zijn te zeggen: Laat die bloem toch niet vroeg geplukt worden, want wat zal die schoon worden, doch de eigenaar neemt het bloempje juist zeer spoedig weg; hij wilde er dien of die mee verblijden.

Wat een troost voor de bedroefde ouders, indien zij vroeg hunne lieve kleinen moeten missen, als zij mogen gelooven: onze jonge bloem is uit den aardschen hof van *ons* huis hier beneden door Gods Engelen overgeplant in den hemelhof van het Vaderhuis hier boven.

David geloofde dat zeker van het eerste zoontje, hem uit Bathseba geboren, toen hij zei: Ik zal wel tot hem gaan, (naar het lichaam in het graf, naar de ziel in den hemel. Kantt.), maar hij zal tot mij niet weder komen.

En op die bemoedigende vertroosting des verbonds doelt ook wat wij in onze Dordtsche leerregels belijden (I : 17) „Nademaal wij van den wille Gods uit Zijn Woord moeten oordeelen, hetwelk getuigt dat de kinderen der geloovigen heilig zijn, niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij met hunne ouderen begrepen zijn, zoo moeten de Godzalige ouders niet twifelen aan de verkiezing en zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt. (Gen. 17 : 7, Handel. 2 : 39, 1 Cor. 7 : 14).”

Anderen van Zijne toegebrachte kinderen neemt de Heere wel weg in het midden der jaren. Waarom? Waarom nu reeds, juist nu, is dan de vraag, niet waar, die menigmaal door het hart gaat, bij dag en in de slapelooze nachten, ook al wordt die vraag niet uitgesproken met de lippen. Hoe kostbaar was toch hun leven voor de hunnen om hen heen! Hoe profijtelijk, hoe zorgzaam was die moeder in haar gezin; wat kon zij noode worden gemist. Wat was dat een trouwe vader voor zijne vrouw en kroost; wat een vlijtige kostwinner. Hoe was die onderwijzer nog op z'n plaats in de school; die geleerde op den kathedr; of die bediende op het kantoor; waarom toch, zoo dringt weer en nog eens weer de vraag naar voren, moesten zij nu reeds uit dit leven uit? Als *wij* hadden moeten beslissen, wij hadden er nog niet aan gedacht dat zij nu reeds hadden moeten sterven; wij hadden misschien gezegd: Laat die oude schooier of goddelooze zwendelaar, die maar voortleeft en blijft voortleven, maar worden weggenomen; waartoe beslaan die nog onnuttelijk de aarde?

De Heere laat ons dan zoo zien: Mijne wegen zijn niet uwe wegen en Mijne gedachten zijn hooger dan ulieder gedachten. Of Hij predikt ons weer: Er is niemand onmisbaar voor den mensch dan Christus alleen. Zalig ons, als Gods genade ons genoeg is in die diepten van rouw en van tranen en wij weten mogen dat de weggerukten uit dit leven, hoewel nog in hun volle levenskracht, een rijken ingang hadden in het eeuwig Koninkrijk van onzen Heere en Zaligmaker Jezus Christus.

Ook is echter naar Gods bestel, aan sommigen van Zijne vromen het voorrecht beschoren dat zij oud worden. Aan hen wordt de belofte uit Psalm 91 vervuld: Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen. Zij mogen eten van den tijd jaar in en jaar uit totdat zij der dagen zat zijn. Wat kunnen zij soms nog hecht en sterk zijn op hun ouden dag. Mozes is honderd twintig jaar geworden en wij lezen van hem: Zijn oog was niet donker geworden en zijne kracht was niet vergaan. Indien er toen al brillen geweest zijn, hij heeft nooit een bril behoeven te dragen, en nimmer ook behoefte gehad aan het leunen op een staf. En Kaleb, de man, die met Jozua de eenige verspieder van Kanaän is geweest, welke het volk niet bang maakte — God was voor hem grooter dan de muren en de reuzen in het beloofde land — wat zegt hij tot Jozua? En nu, zie ik ben heden vijf en tachtig jaar oud: ik ben nog heden zoo sterk als ik was ten dage toen mij Mozes uitzond (dat was toen 40 jaar geleden), gelijk mijne kracht toen was, alzóó is nu mijne kracht tot den oorlog, en om uit te gaan en in te gaan. (Jozua 14 : 10, 11).

In den regel gaat het echter zoo dat wij bij het ouder worden en toenemen der jaren, allengskens weer afnemen in frischheid en kracht; wij worden dan „afgaande” onder de menschenkinderen (1 Sam. 17:12).

Hoe kostelijk als dan nog maar het geestelijke leven opgewekt mag zijn. Soms moet de oude en welbedaagde onder Gods kinderen ook wel zeggen:

Mijn ziel is voor Gods alziend' oogen,
 Gelijk een dor en dorstig land,
 Dat sedert lang ligt uit te drogen,
 Verkwijnend in dien doodschen stand.

Het sap is veranderd in zomerdroogte. Hij werd als „een stilstaand water”. Er wordt zoo weinig gedronken uit Christus, de rivier Gods, die toch vol water is. Wat waren de vroegere jaren beter, toen ik nederlag in grazige weiden en zachtkens geleid werd aan zeer stille wateren. O Herder Israëls, zie uit den hoogen hemel neer, Herstel uw wijnstok als weleer, schreit het dan wel uit de ziel..

Doch hoe gelukkig, hoe welgelukkig is de oude vrome, bij wien uitkomen mag dat bloeien, dat welvaren, dat geestelijk-frisch zijn, zooals dat in Psalm 92 wordt bezongen.

Van de gesteldheid des *harten* geldt dan: Hij is vet en groen. Hoe opgewekt en beziel! Hoe doorgeurt en doortrekt Gods gevoelige genade het hart. Oud van lichaam, maar jong van ziel is hij nog. Hoe leven de dingen van het Koninkrijk Gods nog in de ziel. Wat ververscht de Heere hem gedurig in de genade!

Hoe opgewekt is ook nog de *belijdenis*.

Vandaar dat Hij verkondigt dat de Heere recht is. Neen, Hij doet niet verkeerd; Hij moet niet bedild en niet gewantrouwd worden; Hij beschikt al zijn werk zeer wel. Ja, ook al het kwaad, dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt, zal Hij mij ten beste keeren.

En bij zoo'n ouden vrome blijven ook de *vruchten* niet uit. In den grijzen ouderdom zal hij ze nog dragen. *Nog vruchten d.w.z.:* Hij droeg ze vroeger; Hij draagt ze ook nu nog. In het midden van Zion. In het vereenigingsleven. In het huis der barmhartigheid. Ook wel op het jachtveld van de politiek. Of ook in school, in gezin, in de wetenschap, op het gebied der Zending enz. In trouw, in toewijding, in zelfverloochening, in zelf-opoffering, in lijdzaamheid, in weldadigheid enz. Om den Naam des Heeren en om de zake Gods komen die vruchten, die daden uit. Een ander geniet er van; hij zelf geniet er ook van; God gebiedt er Zijnen zegen over en doet er *Zijne* gunst om genieten. En Hij, Die de levenssappen en levenskracht tot vruchtdragen schonk, wordt er door den ouden vruchtdrager telkens weer om verheerlijkt.

Hoe aantrekkelijk zal het op ons zendingsveld worden als de daar toevergaderden tot Christus, voorspoedig in Hem mogen toenemen en als zij oud worden en welbedaagd, ook nog rijpe, rijke vruchten mogen dragen. Hoe komt dan uit: Voor doornen gingen denneboomen op; de wildernis bloeit als eene roos; God heeft ook op Java en Soemba *Zijne* geestelijke palmen en cederen, die veel vrucht voortbrengen. Och Heere, geef dat heil! zij onze bede.

En als God u het leven spaart, en gij moogt oud worden, worde u ook gegeven, zoo waarlijk gij in het Huis des Heeren zijt geplant, in den grijzen ouderdom nog vruchten te dragen.

De Heere geve ook — zoo eindig ik ditmaal met den persoonlijken wensch — een' wensch, waarmee zeker alle lezers en lezeressen, oud en jong, instemmen — dat onze Redacteur ds. H. Dijkstra, die in deze maand 70 jaar wordt, en reeds zoovele vruchten voortbracht, speciaal in den hof der Zending, in den grijzen ouderdom óók nog rijkelijk vruchten dragen moge.

Geldermalsen, Nov. '21.

J. HANIA.

1851—1921

Ds. H. DIJKSTRA

1851—1921

70 Jaar.

*Aan den vriend van ds. H. Dijkstra
in Antiochië.**Waarde vriend!*

Zes jaar geleden heb ik U ook een kort briefje gezonden en gij vindt het, hoop ik, goed, dat ik nu de pen weer eens opneem om U enkele letteren te schrijven.

In 1915 schreef ik U over ds. H. Dijkstra, voorzitter van de deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen en Redacteur van het Zendingsblad. Ik deelde U toen mede dat onze wederzijdsche vriend 21 Nov. 1915 40 jaar predikant zou zijn. Ditmaal wilde ik U weer eene bijzondere mededeeling omtrent hem doen. Als de Heere hem zoolang spaart dat hij 17 Nov. e.k. beleven mag, dan wordt hij 70 jaar.

Hij deelde mij zelf vóór enkele maanden al mee dat hij niet wilde dat er „drukte” van werd gemaakt. Want hunne dochter Anna, die ds. Dijkstra en zijne vriendelijke vrouw nog bij zich thuis hebben, zou nog wel tegen wat drukte kunnen, naar mijn oordeel; die is van zessen klaar; doch haar moeder heeft het liefst rustig en kalm. In den voorzomer is zij een tijdlang niet wel geweest en later werd zij wel weer beter, doch zij moet zich toch zeer in acht nemen. En br. Dijkstra zelf is nog wel tamelijk flink voor zijn jaren, doch het allerbeste is er toch ook af.

Uit dat een en ander verklaar ik waarom zij liefst geene drukte hadden op 17 November. Ik heb echter niet durven, niet *kunnen* nalaten U dit woord te schrijven, opdat gij weten zoudt hoe het den anderen mede-deputaten en mij eene ware vreugde zal zijn als de Heere *uw* vriend, maar ook *onzen* vriend en meteen *onzen* voorzitter 17 Nov. wille doen beleven.

Hij geve hem een' heerlijken dag.

Hij doe hem in het midden der zijnen toch ook steeds dicht bij *Hem* zijn en van Zijne vriendelijke gunst genieten.

Hij spare hem nog lang *met* z'n gezin en *voor* zijn gezin; en ook zijne kinderen en kindskinderen, die wel buiten zijn huis, maar toch altijd in zijn hart zijn, en Hij geve hem dat hij, gelijk tot nu toe, nog langen tijd voor de zending mag blijven arbeiden.

O Heer, wil hem bewaren
Bij 't klimmen zijner jaren.
Blijf hem in Zijne grijsheid sterken;
Verkwik zijn ouderdom;
Bewaak hem van rondom.

Met dien wensch stemt gij ongetwijfeld van harte in. En ik twijfel niet of alle lezers en lezeressen van dit briefje aan u zullen dat ook van harte beamen.

Ik zou wel willen dat U en allen, die dit lezen, het ook even persoonlijk aan den „zeventiger” berichten. Neen, „drukte” aan huis wil hij dien dag liefst niet hebben, maar dat men hem op 17 Nov. een kaartje of briefkaart of ook nog wat langer schrijven stuurt — nu, dat zal hem, geloof ik, nog wel goed doen. Doe dat dan a.u.b.

De altijd wakkere uitgever van ons Zendingsblad was zoo vriendelijk het November-nummer wat eerder te drukken en te verzenden, zoodat het wel vóór den 17en onder de oogen der lezers en lezeressen zal komen en wie dan wil, verblijde ds. Dijkstra op dien dag met zijne felicitatie.

En drage hem ook in zijn gebed den Heere op.

Met vriendelijke groeten,
Geldermalsen, 29 Oct. 1921.

Uw dr.,
Dr. J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel. Hierachter vindt gij een circulaire. Bij deze circulaire was een particuliere brief, met verzoek om de alarmklok te luiden.

Aan dezen brief is het volgende ontleend:

Geachte Redacteur.

Wanneer Indië roept om hulp, staat Ds. Dijkstra terstond klaar om de noodden hier den menschen op het hart te binden. Djokja's kerk hoopt dan ook niet tevergeefs uw bijstand ingeroepen te hebben. Wij hebben Uw vaardige pen noodig, om de alarmklok in Holland te luiden. Ons wacht in Indië veel arbeid. Velen dwalen hier af van de kudde van Christus. Een bloeiende kerk zou velen tot steun kunnen zijn in dit land met zijn bijzondere gevaren op geestelijk gebied."

Aan een anderen brief, die aan de Macedoniër is gericht, maar in het Zendingsblad meer op zijn plaats is, omdat dit een grooter kring van lezers heeft, ontleen ik:

„De nood is groot. Wij vergaderen thans in de kliniek van het zendings-hospitaal, maar die wordt reeds te klein. Wij hebben een geschikt terrein kunnen krijgen voor kerk en pastorie in de Nieuwe Wijk van Djocja. Binnen twee jaar moet er met den bouw worden begonnen, anders zijn we de rechten op die grond weer kwijt. Reeds sloten we een leening, maar voor de volle onkosten worden de lasten te zwaar voor de jonge gemeente. Wij vertrouwen dat de kerken in 't Vaderland zich niet onbetuigd zullen laten. Wanneer iedere kerk f40 zond, waren we reeds met de kerk klaar. Alle kerken zonden we een circulaire. Mocht een er geen ontvangen hebben dan hopen we toch, dat zij mee doet.

U nogmaals deze zaak op het hart bindende, opdat ge u gedrongen voelt, de collecte met warmte aan te bevelen, aangezien hier in donker Indië nog zoo veel te doen is in den Wijngaard des Heeren.

Verblijf ik namens den Kerkeraad, uw broeder in Christus,

R. ZIJLSTRA, Scriba."

Nu heeft Ds. D. Bakker die circulaire onderteeekend en tot hem heb ik mij gewend om eenige inlichtingen. Mijn eerste vraag was: Waarvoor is in Djocja een tweede kerkgebouw noodig. Voor eenigen tijd stond in het Zendingsblad bl. 118 een foto van het kerkgebouw voor de Javaansche gemeente. Kan dit ook niet dienen voor de Europeesche gemeente.

Ds. Bakker is een zeer wijs man, dat hebben ze hem uit Indië allemaal nageroepen, en naar zijn antwoord zag ik verlangend uit.

Dat antwoord is zeer afdoende en luidt:

„De Holl. en de Jav. gemeente in Djokja vergaderen op dezelfde uren en kunnen dus niet van hetzelfde kerkgebouw gebruik maken. De Holl. gemeente vergadert thans in de polikliniek van 't Hospitaal, maar deze wordt te klein, en het is een heele drukte, ze telkens in te richten voor Zondagsdienst en daarna te herstellen in haar gewonen staat. Boven dien moet de Holl. Kerk meer staan in de Europ. wijk. Een bouwterrein is reeds gekocht. Menschen van buiten onzen kring komen niet zoo licht in de polikliniek, die voor velen wat afgelegen is en waar alle dagen zulke Javanen vertoeven met vaak afzichtelijke wonden enz. Maar waar 't op aankomt is dit, dat de Europeesche gemeente voor haar samenkomsten geen gebruik kan maken van de Jav. Kerk en dus eigen gelegenheid moet zoeken."

Nu zal ik over dit onderwerp niet breder schrijven. Gij hebt nu wel begrepen, dat gij er maar een ruime gift voor moet geven.

Rotterdam, Snellinckstr. 54a., 18-10-'21.

H. DIJKSTRA.

Woning van Ds. D. Bakker.

Nu onze broeder in het vaderland is om eenigen tijd vacantie te genieten, is het niet ongepast dat het Zendingsblad zijn woning en school in beeld brengt. Rechts vindt men het eenvoudige huis met een groote veranda, zooals men in het warme Indië noodig heeft. Van het verdere huis is niet veel te zien, trouwens dat is ook niet noodig, want het is een gewoon huis, midden in het huis is een breede gang en ter weerszijden twee of drie kamers en daarachter een groote achtergalerij, pendoppe genoemd, die de dagelijksche huiskamer is, waar de familie den geheelen dag vertoeft. Rechts van het huis ziet men de daken van eenige bijgebouwen, keuken, dispens (voorraadkamer), badkamer, bedienden-kamer enz. enz.

Een breed inrijhek geeft toegang tot de schoolgebouwen, met nog een kamer voor Ds. D. Bakker, waar hij studeeren kan en toezicht houden op de jongens.

Deze hebben hun verblijven achter de school. Voorzoover ze getrouwd zijn (en dat zijn ze meestal) hebben ze een heel eenvoudig bamboe huisje ter hunner beschikking voor vrouw en kinderen. Een vrije studeerkamer hebben ze dikwijls niet in huis, ze vinden gelegenheid in de schoollokalen om zich daarvoor af te zonderen.

De lezer weet dat deze „jongens” geen jongens meer zijn. Zij hebben eenige jaren als onderwijzers gediend en het bewijs geleverd dat ze ijverig en geschikt waren en nu worden ze opgeleid voor helpers tot den Dienst des Woords. We hopen dat sommigen hunner de studie zullen voortzetten en weldra als „Pandita Djawa”, Javaansche predikanten, zullen beroepbaar gesteld worden.

Kampoeng Djati (Tangerang).

Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen.

Prediker 11 : 1.

Ongeveer 4 paal (een paal is 20 minuten loopen) van Tangerang aan den grooten postweg naar Serang ligt kampoeng Djati. Hoe dikwijls heb ik daar van huis tot huis het Evangelie gepredikt, jaren achtereen. Hoe het kwam, weet ik niet, maar tot kampoeng Djati voelde ik mij altijd bijzonder aangetrokken. Of de menschen er meer belangstelling toonden in het Evangelie dan in andere kampoengs; heelemaal niet, maar het was of een onzichtbare hand mij altijd weer naar kampoeng Djati leidde. Terwijl

ik andere kampoengs voorbijging, of zeldzamer bezocht, kwam ik altijd weer in kampoeng Djati. terecht.

't Was in het begin van 1899. Ik zou met verlof gaan. En de vraag was, of Tangerang dan ooit weer een zendeling zou krijgen. Ik bezocht nog eens voor het laatst de plaatsen, waar ik had geëvangéliseerd en gecolporteed. Zoo kreeg ook kampoeng Djati een laatste bezoek.

Nooit zal ik dat laatste bezoek vergeten. 't Was heel gewoon. Bij de bewoners vond ik geene meerdere belangstelling dan voorheen. Maar dat juist ontroerde mij. Op de terugreis, niet ver van kampoeng Djati, ging ik wat uitrusten, onder een waringinboom, op eenige schreden afstand van den grooten weg. Hoe rustig en stil was mij dat plekje. Hoe vriendelijk speelde het maanlicht door de bladerenkroon van dezen wijd getakten eeuwenouden waringinboom.

Allerlei gedachten kwamen in mij op. Voor het laatst deze kampoeng (dorp) bezocht. Voor het laatst hare bewoners het Evangelie gepredikt. Zal van het zaad, hier jaren achtereen uitgestrooid, nog iets opschieten en vrucht dragen? Terwijl deze vragen mij bezighielden, kon ik niet nalaten neer te knielen onder den blooten hemel, onder dien waringinboom, met dien wijdgetakten bladerenkroon, door het maanlicht zoo vriendelijk beschenen. En zelden heb ik zoo ernstig gebeden voor het behoud der heidenen als ik toen bad voor de bewoners van kampoeng Djati.

Ik ging met verlof naar het Vaderland, en kwam terug, maar niet op Tangerang. De Ned. Zend. Vereniging wees mij Batavia aan als nieuwe standplaats. En daar had ik reeds langer dan 10 jaar gewerkt, en was reeds overgegaan in den dienst van de kerk van Kwitang, toen op zekeren Zondagmiddag een jonge Chinees met zijne vrouw onder mijn gehoor kwam. Na afloop der godsdienstoefening kwam hij naar mij toe en vroeg mij om dooponderricht. Ik vroeg naar zijn naam en van waar hij kwam.

Mijn naam is Kap Swi, zei hij, en ik kom van kampoeng Djati, Tangerang.

Men zal zich kunnen voorstellen, hoe het verleden nu weer in mijne herinnering terugkwam. Vooral dat laatste bezoek en het gebed onder dien boom opgezonden. Ach, ik was kampoeng Djati vergeten, en tot mijne schande moet ik het zeggen, dat ik weinig meer voor hare bewoners heb gebeden. Maar hoe tintelde mijn hart van blijdschap, nu ik zag, dat het zaad, daar uitgestrooid, niet enkel was gevallen op den weg, of op steenachtige plaatsen of tusschen de door-

Woning Ds. Bakker op de foto rechts met opleidingsschool voor de helpers tot den Dienst des Woords. (2e afdeling Keucheniuschool).

nen, maar er ook is geweest, dat goede aarde had gevonden, en wortel geschoten en vrucht gedragen.

Wat had ik in Kap Swi en zijne vrouw belangstellende leerlingen. Met welk eene vrijmoedigheid nam ik ze niet op in de gemeente. En hoe trouw woonden zij de godsdienstoefeningen bij. Alleen maar jammer, dat zij zoo spoedig Batavia verlieten en verhuisden naar Tasikmalaja en later naar Bandoeng. Maar ook hoe blijde stemde het mij van de zendelingen in de Preanger te vernemen, dat Kap Swi een der beste leden en trouwste belijders der kerk was. Hoe kon ik soms verlangen hem weer te ontmoeten.

Zondag 3 Juli l.l. was ik in de kerk der Methodisten op Prinsenlaan. Nu ik nog met verlof ben, gebeurt het wel eens, dat ik des Zondags geen dienst heb, en die Zondagmorgens benut ik dan met o.m. de godsdienstoefeningen der Methodisten bij te wonen. En zoo was ik Zondag 3 Juli l.l. bij de Methodistten ter kerke gegaan.

En daar ontmoette ik Kap Swi. Hij was weer op Batavia komen wonen. Dat is nog een oud-leerling van mij, zei ik tegen zendeling Klaas. Ja, dat weet ik, zei br. Klaas, en ook, dat hij van kampoeng Djati afkomstig is. En op kampoeng Djati ging hij voort, zijn er ook voor het Christendom gewonnen. Een paar jaar geleden heb ik er 4 gezinnen gedoopt, in het geheel 23 zielen, groot en klein, en geregeld worden er samenkomsten gehouden.

Welk eene verrassing, dit te vernemen. Mijne gedachten gingen naar het verleden terug. Ik dacht aan de vele bezoeken, daar gebracht; — aan dien laatsten avond, dien ik er toefde; — aan het oogenblik, dat ik neerknielde onder dien waringinboom. Ja hoe kwam nu alles voor mij in een ander licht te staan. Op de vraag, waarom ik mij zoo bijzonder tot kampoeng Djati voelde aangetrokken, meen ik nu een antwoord te hebben ontvangen. En ook, hoe het kwam, dat ik telkens weer als door een onzichtbare hand naar kampong Djati werd geleid.

Gaarne zou ik eens met u medegaan naar kampong Djati, zei ik tegen zendeling Klaas. Het zal mij een groot genoegen wezen, u bij mijn volgend bezoek, mede te nemen. Dat bezoek zou plaats hebben Maandag 18 Juli. En zoo gingen wij van morgen per auto naar Tangerang. Twee colporteurs gingen mede, die br. Klaas op de hoofdplaats Tangerang liet afstappen, om daar tijdens ons verblijf op Djati te colporteren, terwijl wij beiden doorgingen naar Djati. Wij bleven er 1½ uur. Het was al

ruim 22 jaar geleden, mijn laatste bezoek aan kampoeng Djati. Jongen waren oud geworden, en ouden van dagen heengegaan. Ik informeerde naar dezen en genen, die ik er vroeger had gekend, maar er nu niet meer is, of gestorven of naar elders verhuisd. Velen kenden mij nog, en meermalen hadden zij met zendeling Klaas over mij gesproken. Een der Cristenen, een blinde Chinees, had meer dan 60 kerkliederen van buiten geleerd: een verbazend geheugen, wat men meer bij blinde menschen aantreft.

Eene heerlijke verrassing, die reis naar kampoeng Djati. Eene wonderlijke ontmoeting dezen morgen, na 22 jaar. Ik voel behoefte haar nog op dezen zelfden dag te beschrijven. Ik zie er eene vervulling in van dat woord van den Prediker: Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen. Een vervulling ook van dat andere woord: de een is het, die zaait, en een ander die maait, en heden morgen is het gezien, dat beiden zich verheugen: hij, die gezaaid heeft, en zij, die gemaaid hebben. En eene nieuwe aansporing voor mij, om standvastig te zijn, onbeweeglijk, altijd overvloedig in het werk des Heeren, nu op nieuw werd ervaren, dat die arbeid niet ijdel zal zijn in den Heere.

L. TIEMERSMA.

Meester Cornelis, 18 Juli 1921.

Holl. Inl. Kweekschool te Solo.

Solo, 28 Juli 1921.

Hooggeachte Ds. en Mevr. Dijkstra!

Nu we bijna een maand aan onzen nieuwen arbeid bezig zijn en we aan al het vreemde en nieuwe een weinig gewoon zijn geworden, willen we onze belofte vervullen, U te schrijven van onzen arbeid hier.

Onze reis is voorspoedig geweest. De ontvangst was hartelijk. Een tiental dagen hebben we bij mijnheer Meijerink gelogeed. De meeste leerlingen waren evenals de onderwijzers met vacantie.

Mijnheer Meijerink had reeds een groot huis gehuurd. We hebben toen allen hard gewerkt om 1 Juli alles in orde te hebben, met dit resultaat, dat we dien dag klaar kwamen.

Sinds dien wonen we met 20 leerlingen, de jongens van de eerste klas, (er zijn 4 meisjes) samen in een groot, oud huis, onmiddellijk bij het ziekenhuis. Een zevental bedienden staat mijn vrouw terzijde in de vele werkzaamheden die in zulk een groot gezin te doen zijn.

Het werk op de school onder de kweeke-

lingen bevalt mij zeer goed. Er zijn niet alleen zeer „pientere” jongens bij, maar onder hen zijn degelijke Christenen, van wie nu reeds invloed uitgaat op de andere kweekelingen en van wie we gelooven, dat ze later van rijken zegen kunnen zijn voor hun volk.

In de eerste klas, die bij mij intern is, zijn een paar Mohammedaansche jongens opgenomen, wier ouders plechtig (op hun wijze n.l. plechtig) hebben verklaard, dat ze geen bezwaar hebben, dat hun zoons een Christelijke opvoeding op een Christelijke kweekschool ontvangen.

't Zijn aardige jongens, van wie we hopen, dat ze het Christendom zoo leeren kennen, dat ze het lief krijgen.

Onze dagverdeeling is als volgt:

6 uur opstaan; 6.45 eten met de leerlingen. Eerst zingen we met elkaar, waarbij ons orgel, dat we meegebracht hebben, goeden dienst doet, en nog is 't geen welluidend gezang, maar dat komt wel in orde. Dan lezen we samen een gedeelte uit Gods Woord, waarna we aan het ontbijt beginnen.

De jongens eten altijd rijst en ze hebben goede magen, zoodat een pikol rijst spoedig op is.

Half 8 beginnen de lessen, die tot kwart voor één duren. Dan is 't nog al warm en ben ik blij dat het tijd van eindigen is. In mijn huis moet dan de kleine achtergalerij van schoollokaal weer eetzaal worden. Dat geeft veel drukte telkens. We hopen dat binnen niet langen tijd eigen gebouwen zullen verrijzen. Dan zal alles ingericht zijn zooals het behoort, wat met de nu ingerichte internaten het geval niet kan zijn.

Even 1 uur kan de middagmaaltijd worden genuttigd. Van 2 tot 4 uur moet het stil zijn op het erf. De meeste jongens kruipen in hun kamertjes. (Er zijn 5 vertrekken voor 4 jongens elk).

Van 4 tot 6 uur mogen de kweekelingen die geen les hebben, uitgaan en wandelen in de vuile, stoffige straten van de stad.

6.15 eten, waarbij we weer zingen en lezen en spreken met elkaar over een klein gedeelte uit den Bijbel. Van 7—9 uur is de studietijd, die voor velen wel tot 10 uur duurt.

Dan zien we liefst, dat allen ter ruste gaan, en kruipen ook wij onder de wol, o neen! meestal bedekt zelfs geen laken ons.

De dagen vliegen hier voorbij. Het is een druk leven, dat we hebben, maar wel gezellig. Trouwens er is hier een heele kring van Zendingsmensen en onderwijzers. Mijn vrouw kan zich gelukkig langzamerhand ook hoe langer hoe beter aanpassen

aan den omgang met de inlandsche bedienenden, wier manier van werken en zindelijkheid nog al verschillen van de onze.

Onze kinderen en wij zijn tot op heden door Gods goedheid goed gezond. Van de warmte hebben we nog geen al te grooten last.

Des Zondags gevoelen we 't meest, dat we niet in Holland zijn. Die echte Zondagstemming missen we hier, waar alles rusteloos door leeft en door werkt.

Gelukkig kunnen we 's avonds zeven uur met al de kweekelingen kerkwaarts gaan. Dan is de nieuwe kerk der Jav. gemeente voor een deel gevuld door de Geref. Hollanders en de 70 kweekelingen waarbij nog de grootste meisjes van de Jav. Meisjes-school komen. Tot op heden was 't meest leesdienst. Nu deze week Ds. Pos geheel hersteld weer terug is gekomen uit Wonosobo zullen we a.s. Zondag en we hopen geregeld bediening des Woords hebben. Ik denk: U zoudt ook wel eens graag willen preeken in de Solo'sche kerk!

Men is hier zeer verheugd dat zooveel onderwijzers voor Solo uitkomen.

Arbeid is hier volop. Kinderen moeten bij vele tientallen worden afgewezen. Geen plaats. Gebrek is alleen maar aan..... geld.

Zoo straks ontvangen we het Zendingsblad van U en van den Uitgever. Wij „prijken er in.” Jammer dat de cliché niet wat scherper is. 't Is zoo wazig. Onze familie zal wel in haar schik zijn. Nu eindig ik mijn eersten brief.

Moogt U en Mevr. hem in gezondheid ontvangen. Wij hopen, dat U nog nog vele malen ons schrijven moogt ontvangen.

God zegene al Uw arbeid voor het werk der Zending.

Met vele hartelijke groeten,

Uw dw. br. en z. in Chr.

W. VERMOLEN.

C. M. VERMOLEN—WEEDA.

DJOKJA.

Djokja, datum postmerk 1921.

WelEerwaarde en Eerwaarde Broeders!

Het kerkelijk leven in Indië waakt op. Als een oase in een woestijn begint het Gereformeerde leven op te bleeien. Kerken komen tot openbaring en vertoonen in gansch Indië een levenskracht, die weldadig aandoet. Veel arbeid wacht hier in de koloniën. Maar om dien arbeid voldoende, ja intensief te doen plaats hebben is geld noodig. Zoo in Djokjakarta, het middelpunt van den heerlijken zendingsarbeid der Gereformeerde kerken. Ons getal is te

klein, om, ofschoon onze offers groot zijn, alles bijeen te brengen wat noodig is om niet alleen zelf voortdurend te worden opgebouwd in het allerheiligst geloof, maar ook om de afgedooden weder te brengen aan de voeten van het kruis. Wij hebben daartoe noodig een kerk, een pastorie en een predikant. De Gereformeerde gemeente van Djokjakarta, overtuigd van de noodzakelijkheid daarvan, is echter niet in staat alles zelf te bekostigen. Met toestemming en aanbeveling van de Classis Batavia wendt Djokja's kerk zich nu tot de zusterkerken in Nederland om geldelijken steun. Duizenden guldens zijn noodig. Het bouwen is duur in Indië. Alleen een eenvoudige aan de eischen van 't klimaat voldoende kerk, kost minstens 40000 guldens. En dan voorts nog naar verhouding een pastorie.

De kerkeraad van Djokjakarta verzoekt U dan ook vriendelijk op een der Zondagen een collecte te houden ten behoeve van de Europeesche gemeente van Djokja. Stel U goed voor oogen de betekenis van een geïnstitueerde kerk in het donkere Indië. Onze Gereformeerde zonen en dochteren, die in Indië hun werkkring zoeken, vinden er troost en steun, wat meer dan noodig is in dit land, waar de Christus zoo weinig gediend en gekend wordt. Steunt daarom onzen arbeid.

Ds. D. Bakker, de bekende missionaire predikant alhier, zal gaarne uw bijdragen ontvangen, als hij met verlof in Holland komt. Zijn Eerwaarde zal zoo spoedig mogelijk in de kerkbladen zijn adres bekend maken.

De Kerkeraad van de Ger. Kerk van Djokja,

Ds. D. BAKKER, consulent.

J. P. ZUIDEMA, praeses.

R. ZIJLSTRA, scriba.

J. v. d. MEULEN, cuderling.

P. OFFRINGA, diaken.

De Classis Batavia beveelt bovengenoemde collecte van harte aan bij de Ger. Kerken van Nederland.

Het Moderamen der Classis,

Dr. W. G. HARRENSTEIN, praeses.

Ds. J. C. AALDERS, assessor.

R. ZIJLSTRA, 1ste scriba.

J. MULDER, 2de scriba.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vragen men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B. 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

Met 1 Juli j.l. is te Magelang een Chr. Europ. School geopend met drie leerkrachten en 62 kinderen.

Als hoofd is benoemd de heer J. Bos, hoofd der Chr. H. I. S. aldaar, als 1e onderw. de heer P. J. Vlasveld, ond. aan de Chr. H. Ch. School aldaar en tot onderwijzeres Mej. De Bruyn.

Benoemd tot hoofd der Chr. H. I. S. te Magelang — in plaats van coll. Bos — de heer S. Griede, 1e onderw. aan die school. Meer dan 200 leerlingen vroegen er om plaatsing, zoodat de grootste helft moest worden teleurgesteld.

Chr. Onderw.

GEKRENKT.

„In bespreking komt op de Classis Amsterdam vervolgens het voorstel van 's-Graveland: De kerkeraad en zendingscommissie van 's-Graveland zijn algemeen van oordeel, dat veel te weinig duidelijkheid en openbaarheid wordt betracht aangaande de financiën der Zending in de

Classe Amsterdam, dat ook niet algemeen een voldoende vertrouwen bestaat in de stabiliteit en de juistheid van de meermalen gepubliceerde cijfers en dat van een en ander een verlamdende invloed uitgaat op den zendingssijver. Dientengevolge stelt de Kerkeraad voornoemd voor, dat de classis er bij de Kerk van Amsterdam op aandringer een accountants-onderzoek te doen plaats vinden naar de boekhouding van de financiën der Zending, welk accountants-onderzoek zich dan zoo mogelijk uitstrekke over het laatste 5-tal jaren; dat dit onderzoek in rapport worde gebracht en aan alle kerkeraden en zendings-commissies in de classis worde toegezonden, en dat voortaan elk jaar een degelijk en althans officieel rapport allen samenwerkenden kerken toekomen moge.

Amsterdam verklaart dit voorstel krenkend te achten, temeer waar Amsterdam zich juist in de laatste maanden allerzijds inspannt om het beheer der zending op afdoende wijze te regelen. 's-Graveland verklaart, dat 't haar bedoeling geenszins is Amsterdam te krenken en dat ze haar voorstel, nu het zóó wordt opgevat, terugneemt. De classis spreekt algemeen uit, dat ze de indiening van dit voorstel betreurt, omdat de kerk van Amsterdam daardoor in de oogen van het publiek op niet gemotiveerde wijze verdacht wordt gemaakt."

Amsterdam moest zich niet gekrenkt gevoelen door dit voorstel, maar het met beide handen hebben aangegrepen.

Dr. H. A. v. ANDEL.

Dr. H. A. van Adel (Mesen, Solo, Java) bericht, dat zijn postgironummer van nu af aan is kantoor Dedemsvaart, no. 31599; en zijn adres in Nederland: p.a. den Heer F. L. Rutgers, Dedemsvaart (Ov.).

Bestellingen met betaling van albums en prentbriefkaarten van de zending te Solo moeten gericht worden aan Mej. L. Rutgers, kasteel Hardenbroek, Driebergen.

Dr. H. BAVINCK.

L. S.

God nam Prof. Bavinck van ons weg.

De nagedachtenis aan zijn persoon en werk leeft bij ons, zijn leerlingen, zijn verweerders, zijn vrienden, voort als een kostbaar bezit.

Die nagedachtenis ligt bewaard in onze harten en we hebben niet van noode door eenig mensch of door eenig ding aan Prof. Bavinck te worden herinnerd.

Toch, onze dankbaarheid voor wat God ons in Bavinck schonk, wil zich uiten,

zich uiten in iets, dat zichtbaar en tastbaar is en dat aan het volgende geslacht zegt, dat wij Bavinck hebben liefgehad.

Ondergeteekenden weten, dat er velen zijn, die zoo spreken en daarom vatten ze het plan op iets te doen tot aandenken aan Prof. Bavinck.

Zij komen tot U en vragen U: Zend ons een gave om dit plan te verwezenlijken. De heer J. H. Kok te Kampen zal gaarne uwe gaven in ontvangst nemen.

Wat er straks gedaan zal worden, valt nu nog niet te zeggen. Dit hangt af van het bedrag, dat binnenkomt. We hopen, dat er veel zal kunnen worden gedaan.

Het eerst denken we aan een eenvoudigen steen op Bavinck's graf. Van Mevr. Bavinck mochten we vernemen, dat de familie gaarne toestemming zal geven tot plaatsing. Daarna zou een en ander kunnen komen, dat het werk van Bavinck doet voortleven, bepaald ook door, wat hij verzamelde, voor de toekomst te bewaren.

Werd de bibliotheek van Dr. A. Kuiper verworven voor het Kuiperhuis, wij zouden de boekery van Prof. Bavinck geheel of ten deele in de bibliotheek der Vrije Universiteit willen plaatsen. Wellicht ware nog meer te doen.

We zijn er van overtuigd, dat ge ten volle instemt met wat wij beoogen.

Deze circulaire werd ondertekend door 17 mannen en vrouwen uit onzen kring.

GEARRIVEERD.

De Indische „Chr. Ond." meldt, dat mej. J. van der Kouwe, bestemd voor de Chr. Meisjesschool te Djokja, en de heer W. Vermolen, bestemd voor de Chr. Kweekschool te Solo, met de J. P. Coen in Indië gearriveerd zijn.

Uit Indië wordt aan de Rott. bericht gezonden, dat de heer Vermolen, (voorheen hoofd der Chr. School te Bleiswijk), op 1 Juli reeds in dienst getreden is als leeraar aan de Chr. Holl.-Inl. Kweekschool te Solo. Voor de eerste klasse van deze school hadden zich ruim honderd leerlingen aangemeld, terwijl de klassen slechts 24 leerlingen kunnen tellen. In totaal genieten thans 70 leerlingen hun opleiding aan deze eerste Christelijke inrichting in Indië, die zich de vorming der toekomstige opvoeders ten doel stelt.

Voorts wordt gemeld, dat de heer P. de Koomen (vroeger hoofd eener Chr. School te Katendrecht-Rotterdam), die met het s.s. Vondel in Indië gearriveerd is, daar tijdelijk werkzaam gesteld is aan de Hollandsch-Christelijke School te Solo.

NED. BIJBELGENOOTSCHAP.

In de kapel van de Luthersche Diakenessen-Inrichting te Amsterdam vond 6 September in een vergadering van het Bijbelgenootschap de afvaardiging plaats van Dr. H. Kraemer, naar Java.

De Voorzitter, de heer E. René van Ouwenaller, opende met het lezen van een gedeelte van Jesaja 43, waarna Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaar van Dubbeldam een voordracht hield over: „Het Nederlandsch Bijbelgenootschap en de geestelijke stroomingen op Java.”

Dr. Kraemer zal straks op Java die geestelijke stroomingen bestudeeren en het was de bedoeling van den spreker het verband aan te toonen tusschen het Bijbelgenootschap en dit werk van den nieuwen arbeider.

Dr. Van Boetzelaar betoogde, dat nu vooral de tijd is gerijpt om de Oostersche volken in aanraking te brengen met het Christendom. Hiertoe moet veel werk worden verricht; voòral om de oude toestanden te huwen aan de nieuwe. Grondige bestudeering van de geestelijke stroomingen is daartoe noodig. Zo wil het Bijbelgenootschap weder de Zending dienen door de afvaardiging van dezen jongen doctor.

Spreker wekte alle Zendingsvrienden en vrienden van het Bijbelgenootschap op den arbeid van Dr. Kraemer in den gebede te gedenken.

De Voorzitter herinnerde aan den drang door de Java-zending geoeffend om een man als Dr. Kraemer te bezitten, die de religieuze behoeften der inlandsche bevolking zal bestudeeren, vooral wat betreft die onder de meer ontwikkelden.

In een periode van twee jaren zal Dr. Kraemer gelegenheid ontvangen zijn breed studieterrein te verkennen. Daarna zal worden gehandeld naar de door deze studie verkregen adviezen.

De Voorzitter wenschte Dr. Kraemer en zijn echtgenoot God's zegen op zijn arbeid toe.

Na voorlezing der instructie nam Dr. Kraemer 't woord, die in een hartelijke afscheidstoespraak dank bracht aan God en menschen, dat het tot deze ure voor hem gekomen is. In vertrouwen op God aanvaardt hij zijn moeilijke taak. Want, zegt Spr., al wat uit God is, overwint de wereld, „en dit is de overwinning die de wereld overwint, namelijk ons geloof.”

Spreker hoopt met al de liefde van zijn hart Bijbelgenootschap en Zending te dienen.

De samenkomst werd hierna door den Voorzitter met dankgebed gesloten.

In een nevenzaal werd de thee gebruikt en bestond er gelegenheid van Dr. Kraemer en zijne gade persoonlijk afscheid te nemen.

BOND VAN EVANGELIESATIE IN NED.-INDIË.

Men schrijft uit Temanggoeng (Indië) aan de Standaard:

Den Tweeden Pinksterdag hield de Bond voor Evangelisatie in Ned.-Indië te Bandoeng zijn vierde Jaarvergadering.

Bij afwezigheid van den Voorzitter, Baron van Asbeck, die door ziekte verhinderd was, presideerde het oudste Bestuurslid, Ds. Wijers.

Na het zingen van lied 205, openingswoord en gebed, en het lezen en goedkeuren der notulen van de vorige jaarvergadering, bleek uit de verslagen, dat het ledental wegens veelvuldig vertrek naar Holland, niet noemenswaard was vooruitgegaan (ruim 600), drie afdeelingen (Bandoeng, Buitenzorg, Soerabaya) in groei en werkzaamheid toenamen, en de Evangelist, br. Hoekendijk, met zeer veel ijver en grooten zegen arbeide. Te Bandoeng is een Zondagschoolnet over heel de stad. Het Evangelisatieblad „De Vredeboed” heeft eene wekelijksche oplage van 4500 exemplaren, en wordt door velen gaarne gelezen. Op meerdere plaatsen worden geregeld Evangelisatiesamenkomsten gehouden. De groote plaatsen krijgen elk hun jaarlijksche of halfjaarlijksche Conferentie (Soerabaya, Paschen; Bandoeng, Pinksteren; Batavia, October; Buitenzorg, voor- en najaar; enz.)

Besloten werd het Bestuur te machtigen een tweeden Evangelist te zoeken en te benoemen.

Wegens het in werking treden der nieuwe Statuten was er Bestuursverkiezing. Het Bestuur is thans aldus samengesteld: Baron van Asbeck, van Buitenzorg, Voorzitter; Ds. Wijers, te Temanggoeng, Secretaris; de heer Rob, te Bandoeng, Penningmeester; Zending Bax, te Blora, Vice-Voorzitter; Zending v. d. Brug, te Poerwakarta, adjunct-Secretaris; en verder de heer Samson, te Bandoeng en Munk te Soerabaya.

In Holland bestaat er een Commissie voor den Bond uit eersten Voorzitter en Eerlid Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaar, te De Bilt, Zending H. G. C. Ruttink, te Apeldoorn en de heer R. W. de Clercq, te 's-Gravenhage.

Voor een te stichten Bondsgebouw ontving de Bond een stuk grond te Bandoeng, ter waarde van ruim 18 mille. Eene vereeniging „Ons Huis”, waar van alleen Bondsleden lid kunnen zijn, is er opgericht, om in

navolging van de Young Men's Christian Association het Bondsbestuur daarin de behulpzame hand te bieden.

Leestafel.

Eldads Hulp-wandkaartje van Palestina voor School, Catechisatie en Zondagschool. — D. A. Daamen, den Haag.

Voor het aangewezen doel zeer geschikt; om de *duidelijke* teekening van bergen, heuvels, valleien, rivieren, beken, steden en dorpen; om de, met texten uit de Schrift, *afzonderlijke* aanwijzing van de in de Bijbelsche verhalen vermelde plaatsen, en om het op peil zijn met de huidige geographische wetenschap. Ook in de Zendingskringen kan het een uitnemend onderwijsmiddel zijn. D. P.

De Spiegel, weekillustratie voor het Chr. gezin. — W. Kirchner, Amsterdam.

Dit blad geeft meestal zeer interessante platen. De Zending wordt er naar behooren in gedacht.

Vrij en Blij. Meisjesleven. Christelijke Vrouwenleven. — E. J. Bosch, Baarn.

Deze drie maandbladen geven goede lectuur voor de onderscheidene kringen waarvoor ze bestemd zijn.

Lunteren. Domplein 25, Utrecht.

Dit is een nieuw blad, dat viermaal per jaar verschijnt à f1.25 per jaar, voornamelijk om de band tusschen de conferentiegangers en zendingstudie te bevorderen.

Menigerlei Genade. Wekelijksche leerredenen onder redactie van Dr. J. C. de Moor en Dr. B. Wielenga. — J. H. Kok, Kampen.

Zeer geschikte preeken. Er is ook een zendingspreek bij van Ds. J. D. Wielenga. Zeer goed aansluitend aan de ervaringen van den nieuweren tijd.

Maranatha-Scheurkalender voor 1922 bewerkt door Ds. J. J. Knap Cz. en Dr. J. C. de Moor, benevens het Premieboek: *Onder de schaduw Zijner hand.* Het boek Esther, in overdenkingen voor de praktijk des levens door Ds. J. J. Knap Czn. — J. H. Kok, Kampen.

Kalender met goede degelijke bijschriften, een zeer belangrijk premieboek, een zinrijk schild.

Christelijke Scheurkalender voor 1922, *Uit de Fonteynen des Heils*, door Ds. W. H. Oosten, predikant te Scheveningen.

Met Premieboek: „*Oprechte menschen*” door August Bomhard. — W. Kirchner, Bloemgracht 133, Amsterdam.

Een mooi schild, goede lectuur, een premieboek met een verhaal uit de vervolging der Lutherschen tegen de Gereformeerden.

1. *Gezelle Meerburg's Chr. Scheurkalender.* 2. Het Premieboek „*Yester*”. 3. Een blok in band. — E. J. Bosch, Baarn.

Een Kalender, met goeden tekst, nog al zendingsverhalen, een premieboek dat ons spreekt van het bitter lijden der Armeniërs. Het blok in band maakt het beoordeelen gemakkelijk.

Naar wij vernemen zal bij den Uitgever J. H. Kok te Kampen weldra het licht zien een belangrijk boek van Prof. Dr. T. Heekstra, getiteld: *Geschiedenis der Grieksche en Romeinsche Philosophie.*

Dit werk zal achtereenvolgens verschijnen in drie deelen. Het eerste deel: *Oude Philosophie*, zal met enkele dagen verkrijgbaar zijn. Het ligt in de bedoeling op dit deel zoodra mogelijk te laten volgen het tweede deel over de *Philosophie der Middeleeuwen, van den nieuweren tijd tot Kant* en het derde deel over de *Nieuwste Philosophie van Kant tot heden.*

Met name door onze Theologen en Onderwijzers zullen deze boeken zeker met grootte belangstelling worden ontvangen.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door N. H. Hemmes te Rietsum opgespaarde halve centen van Hendrikje Kingma f0.50. Door Ds. H. Dijkstra van de kinderen der Christ. School te Zuid-Beijerland f10.19, een gift f5 en gevonden in een pakje uit St. Nicolaasga f2.97½ te zamen f18.16½. Door Ds. Broekstra 10 % van de ontvangsten voor de zending in de Classe Leiden over 1920 f410. Van Benjamin Stegenga te Wijk f0.37½. Door Mej. S. J. Eskes van de Christ. Meisjes Ver. te Eefde f11. Door D. v. d. Meulen te Wijnjeterp uit het busje van Duurswoude f4.17½ en uit het Knikkertje van de Christ. School te Wijnjeterp f5.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Oct. 1921.

Ontvangen voor Djocja en Solo.

Van R. te A. f25. Uit de collecte te Krommenie f2.50. Van de kinderen der Christ. School te Marken f4.25. Van Mej. K. te Z. f5. Van de kinderen der Christ. School te Berkel voor Solo f20. Van de Geref. Kerk te Aalten voor Dr. Scheurer's hospitaal f10. Van de kinderen van W. Busch te Zaandam opgespaarde halve centen f1.66½. Van de Geref. Kerk te West-zaan f23.43. Nagift uit Wormerveer voor de extra inzameling f5. Van Gebr. v. L. te V. voor den zendingsarbeid f2000.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Oct. 1921.

Mijn postrekeningsnummer is 32806.

Geref. Zendingsvereen. Bussum.

Met dank aan de gevers en aan de kinderen voor hun ijver, bericht ondergeteekende te hebben ontvangen: Alb. Rijnsburgen f1.05½; Louis de Boer f4.22; Scheepmaker f1.50; Dina Scheepmaker f2.57; Jan v. Leeuwen f1.36; Jansje Renes, zilverpapier, f2.12; Betsje Renes, zilverpapier, f5.18½; Jo Oskamp f2.09½; Gerrit Hooiteng f5.54, met 50 halve centen en zilverpapier en theelood; Jantje Mulder f0.85 met zilverpapier; Ida Knevel f0.66; Mientje Rekel f2.17½; Gerrit Tobée f0.87; aan blaadjes f1.55; Annie v. Westering f1.86½; Mien Witteveen f1.75; Joh. Vat f1.79; Cor Vat f1.60. Totaal f39.01.

Gerrit Mulder f1.74½; Jan van Leeuwen f1.32½; Berthus Rijnsburger f1.03½; Korfmaker Temma f0.78½; Gerrit Scheepmaker f1.57½; Dina Scheepmaker f1.47; Jantje Mulder f1.04; Mike Bouwman f0.92; Ida Knevel f0.58; Mien Rebel f2.03; Louis de Boer f1.00½; Jo Oskamp f3.07½; Joh. Vat f0.47½; Cor Vat f0.68½; Gerrit Hoiting f5.70 met een doos capsules; Mien Luder f0.63; Anni van Westering f1.28; Gerrit Tobie aan Blaadjes f2.29; totaal f27.70.

Mej. M. JACOBSZON.

Bussem, Ipenlaan 2a.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Mej. G. Haan te Groningen 2 m.d.l. stort. der Kinderz.v. f120. Ds. E. Bronsema te Hoogezand f2.50. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f4.80. Ds. Meijer te Marum v. d. kinderen Bonnema f1. K. Smit te Ter Apel, saldo Zend.bl. f15. J. Snippe te Smilde, gev. in de brievenb. van Ds. Kerssies f5, kinderen G. Veenstra f2.19, G. Veenstra f3 is f10.19. J. J. Wegener te Wildervank, gev. in de coll. f5. Ds. Dijkstra te Rotterdam, van N N. te N. f10. Mej. J. Mulders te Mep-

pel, door Dr. Thijs f2.50, gev. in de coll. f10, van een weduwe f1, van een bruiloft f7.50 is f21. Ds. v. Dieman te Nieuwleuzen van J. en H. de Beij 263 h.c. is f1.31½. Ds. Donner te Emmen, gev. in de coll. f5. L. D. Wybenga te Scheemda 1/3 busje der school f3.50. Mej. F. Fennema te Ommen, busje der Jonged.v. f6.04½. Ds. Meijer te Marum, v. e. zuster der Gem. f4. Leerlingen der M. U. L. O. school te Marum f10. Mej. I. Zandstra te Steenwijk, coll. jaarverg. der Meisjesv. K. en P. f7.88. Ds. de Boer te Garrelsw eer, 2m.d.l. bijdrage f40, van A. L. te Wurdum 100 h.c. is f40.50. H. J. Kuiper te Zwartsluis, v. d. Zend. Comm. f100. D. A. Koebrugge te Onstwedde, busje der Schoolk. van Mej. Postma f4.60½. Ds. Goeree te Wagenborgen, gev. in de coll. een dankoffer f15. J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. theelood enz. f18.85. Ds. Pel te Kommerzijl, van Brand en Geertje Faber 100 h.c. f0.50. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f2.50 en f10 is f12.50. Mej. G. W. Dop te Westerlee, v. d. Schoolk. f6.50. Ds. de Boer te Garrelsw eer, busje Jonged.v. f11.04½. J. Wildvank te Delfzijl, uit de busjes f40. Ds. Duursema te N. Amsterdam, gev. in de coll. f2.50, in de brievenbus f2.50 is f5. H. Aten te Emmer Erfscheidsveen, 't Nikkertje der School f10.95. Ds. Bakker te Lutten, busje Sept. f15, v. d. Schoolk. f10 is f25. Ds. Lammertsma te Appingedam, bij hem bezorgd f1, 200 h.c. en 50 h.c. is f2.25. Ds. Lammertsma uit Woldendorp v. d. Schoolk. bij de feestel. ingebruikneming d. School f7.58. Ds. Meindertsma te Leek, gev. in de coll. f10. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f10. A. Boot te Groningen, v. d. kinderen Hopma 100 h.c. is f0.50. J. Andriessen te Groningen B. gev. in de coll. f125. W. Kampenga te Winsum uit het Javaantje f17. J. Snippe te Smilde, busje der Jongel.v. f15.94. J. v. Dalen te Ambt Vollenhove B. gev. in de coll. f10, kinderen v. d. Mej. 40 h. st. is f11. T. H. Muller te N. Weerdinge, coll. spreekb. Ds. W. f53.02, verz. op een verlovingspartij fam. Davids f3.05 is f56.07. Ds. Veltkamp te Onderdendam v. d. Kinder-Zend.v. f40. K. Bos te Midwolda (Old.) busje der Schoolk. f15. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f10. Ds. Steenhuis te Loppersum, uit de busjes f31.19. J. Havinga te Kielwindeweer, gev. in de coll. f25. G. H. Hutman te Nijverdal, v. d. Zend.v. f200. W. Jonkman te Nieuweroord, coll. spreekb. Ds. W. f26.31. H. Batterink te Dedemsvaart, gev. in de coll. f2.50. Ds. v. Dijken te Zwelloo, gev. in de coll. f5 en f5 is f10. T. v. d. Kooi te Boerakker, v. d. Zenv. f15. Ds. Postema te Veendam en achtergebleven Soembaweekecoll. f165.40. T. v. d. Kooi te Boerakker, de Pinkstercollecte f22.72½.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 21 Oct. '21.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volkeren.
Matth. 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Naar den wortel van Isaï. — Brief naar Antiochie. — Chr. Holl. Jav. Kweekschool. — Dorcas. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften. — Register.

Naar den wortel van Isaï zullen de heidenen vragen'.

Want het zal geschieden te dien dage dat de Heidenen naar den wortel van Isaï die staan zal tot eene banier der volken, zullen vragen, en Zijne rust zal heerlijk zijn.
Jes. 11 : 10.

Christus Jezus wordt hier door den profeet Jesaja aangeduid met den naam van „wortel van Isaï”.

Een eigenaardige, veelbeteekenende naam.

In het begin van Jesaja 11 noemt de Evangelist van het Oude Testament Hem „rijstje uit den afgehouden tronk van Isaï”; en zoo had men kunnen verwachten dat Hij hier de „spruite” of scheut uit Isaï zou worden geheeten; doch het is hier juist andersom, Hij heet hier de *wortel* van Isaï. Dat wijst er ons zeker op, dat niet Isaï de eerste en de voornaamste is, maar omgekeerd, Christus als de voornaamste en eerste moet worden beschouwd. Isaï is niet de *wortel*, uit wien de *vrucht* Christus is gesproten, maar de wortel is Christus en Isaï is de vrucht. Isaï droeg dus om zoo te zeggen Jezus Christus niet, maar Christus droeg Isaï. „Gij draagt den wortel niet, maar de wortel (draagt) U”. (Rom. 10 : 18). Wij moeten daarom ook zeggen, hoewel Christus uit Isaï sproot, zooveel het vleesch aangaat, dat Christus toch zijne bijzondere beteekenis niet kreeg *door* Isaï of Jesse, maar dat juist andersom Isaï en ook Isaï's groote zoon hunne beteekenis kregen door Christus; want Christus is de wortel van Isaï, niet Isaï de wortel van Christus. En evenmin was David de wortel van Christus, maar Christus de wortel van David. Dies is het ook in Openbar. 5 : 5: Zie, de Leeuw, die uit den stam Juda is, *de wortel Davids*, heeft overwonnen om

het boek te openen en Zijne zeven zegelen open te breken. En wederom: Ik Jezus heb mijnen Engel gezonden om ulieden deze dingen te getuigen in de gemeenten. Ik ben *de wortel* (en het geslacht) *Davids*, de blinkende Morgenster. (Openb. 22 : 16). Kunnen wij ook niet zeggen van de kinderen Gods: Christus is hun wortel, die hen draagt en sterkt en voedt en staande houdt? Hun heil, hunne kracht, hunne bezieling ligt ook in Christus en komt hun ook uit Hem, hun wortel toe.

Welzalig hij, die al zijn kracht
En hulp, alleen van Hem verwacht.

Zulken gaan ook alleen van kracht tot kracht steeds voort door de sterkte, die hun toekomt uit hun wortel Christus. Maar hoe komt dan ook de uitnemendheid en heerlijkheid van Christus in dien naam, „wortel van Isai” uit.

Naar dien wortel van Isai zullen ook de heidenen vragen. Niet enkel de ware Israëlieten uit Israël, de Hanna's en de Hananja's, de Anna's en de Simeons, maar ook de heidenen. Al de heid'nen, door uw handen voortgebracht in alle landen, zullen tot U komen, Heer; bukken voor Uw aanschijn neer.

Zeker, er waren er onder de heidenen en er zijn er nog onder hen, die „ongevoelig” zijn geworden; hunne consciëntie als met een brandijzer hebben dichtgeschroeid; zich om hoogere of geestelijke dingen volstrekt niet meer bekommeren; voortleven als de dieren des velds; en nu, overgegeven in een verkeerden zin, vervuld zijn met alle ongerechtigheid en dingen doen, die niet betamen.

Maar zoo zijn ze toch allen niet.

Onder hen worden ook nog velen gevonden, die zich nog met allerlei hoogere, belangrijke vragen bezighouden. Bij hen wordt nog openbaar dat God de eeuw (eeuwigheid) ook in hun hart heeft gelegd. Zoodat zij ook nog denken aan eene toekomst en aan hetgeen na den dood te gebeuren staat. Zij zoeken en tasten ook nog dikwijls in hunne duisternis en onkunde naar iets hoogers dat rust en vrede kan brengen in het gemoed. Of zij het vinden mochten!

Tot hunne vele goden wenden zij zich dan, want voor hun geluk of ongeluk denken zij zich zoo veelszins, ja menigmaal *volstrekt* afhankelijk. Bij hunne priesters wordt ook wel raad en troost gezocht.

Tooverspreuken of acht geven op de ingewanden van dieren worden vaak als hoopvolle middelen ter bevrediging aangewend.

Arme, blinde Heiden, die van God gescheiden is!

Hun moet de Christus worden gepredikt.

Hun moet bekend gemaakt de wortel van Isai, uit wien hun heil en vrede en zaligheid kan voortspruiten. Als zij *niet* van Hem hooren, hoe zullen zij dan in Hem gelooven? En hoe zullen zij hooren, als hun *niet* gepredikt wordt? En hoe zal hun gepredikt worden, als „de Zending” geene broeders en zusters naar hen uitzendt. Gelijk geschreven is: Hoe liefelijk zijn de voeten dergenen, die vrede verkondigen, dergenen, die het goede verkondigen?

En hoe zullen zij *vragen* naar den wortel van Isai, als zij niet vernemen In Hem is het heil en het hoogst geluk te vinden.

Indien echter de wortel van Isai den heidenen wordt bekend gemaakt door de prediking van het Evangelie; en de Heere werkt mede en schenkt den zegen des Geestes bij Zijn Woord; Hij opent de harten; Hij verlicht het verstand; Hij maakt eerst *vragende* naar den Christus, dan zal de heiden ook naar den wortel van Isai vragen. En hij zal dan niet te vergeefs

vragen, niet ledig heengaan. Hij zal bemoedigende, vertroostende, zielzaligende antwoorden ontvangen.

Der hongerigen monden zullen met goederen worden vervuld. Door Jesaja laat de Heere het aldus uitspreken: Ik ben gevonden van degenen die Mij niet zochten, Ik ben openbaar geworden dengenen die naar Mij niet vraagden. (Rom. 10 : 20).

De heidenen, die dat heil ontvangt en geniet, laat dan varen zijne afgoden van hout en steen; zoekt geene uitkomst meer bij guichelaars en tovenaars, maar blijft toevlucht nemen onder de schaduw van de vleugelen van Christus, naar wiens zaligheid hij leerde vragen en wiens genade zijne vragende ziel heeft verkwikt.

Zijne ruste zal heerlijk zijn. Waar Hij komt en verblijf houdt, daar is het zoo goed. Het is nergens beter dan daar waar de wortel van Isai werkt en redt en sterkt.

Hoe groot is Zijn goedgunstigheid!
Hoe zijn Zijn vleug'len uitgebreid!
Daar wordt de rust geschonken;
Daar 't vette van Zijn huis gesmaakt;
Een volle beek van wellust maakt
Daar elk in liefde dronken.

Hebben wij ook reeds zooals b.v. een moordenaar aan het kruis, ontdekt aan ons zelf, lust hebbende aan de straf onzer ongerechtigheid, als ware boetelingen leeren vragen naar den wortel van Isai? Heere, gedenk mijner! Ontferm U!

Wij leefden, geliefde lezer en lezeres, hetzij dan gezond of krank, minder krachtig of nog volop welvarend, met elkander weer voort tot in de laatste maand van 1921. God heeft ons altijd nog weer het leven geschonken. En in die Decembermaand laat Hij ons nog weer meer opzettelijk dan soms in andere maanden, op den wortel van Isai wijzen en op de rust, die alleen in Hem is.

Op de komst van Christus in de volheid des tijds worden wij dan gewezen.

Veertig eeuwen van te voren,
Werd het vrouwenzaad beloofd,
Eind'lijk is Hij toch geboren,
Hij der Eng'len Heer en Hoofd.
Hij de Redder van 't Heelal,
Kwam ter wereld in een stal,
Als een kindje zacht en teeder,
Lag Hij in eene kribbe neder.

Hoe dikwijls hebben wij reeds van Hem gehoord!
Hoe menigmaal is ons van Hem verteld!
Hoe vele malen hebben wij van Zijne geboorte gelezen!
Op hoe velerlei wijze is Hij ons gepredikt!

Is het zoo, is het waarlijk zoo, hebben wij ook reeds naar Hem met ware ziels-behoefte leeren vragen? En vonden wij Hem? Zoodat wij het goede leerden smaken dat uit den wortel van Isai in onze ziel is gewerkt door den Heiligen Geest? Hem dierbaar leerden vinden en ons blij beroemen met Zijn erfdeel?

Ik hoop van harte dat de Christus-prediking in deze Decembermaand U ten rijken zegen mag wezen; voor 't eerst of bij hernieuwing; U verrijken moge met zoo'n volheid, dat gij er alle andere maanden of ook de jaren die gij nog leeft, nog telkens weer van geniet. Immers: „Zoo wie gedronken zal hebben van het water, dat ik hem geven zal, dien zal in eeuwigheid niet

dorsten, maar het water, dat ik hem zal geven, zal in hem worden eene fontein van water springende tot in het eeuwige leven". (Joh. 4 : 14).

Maar als de Heere u dat geeft, onthoudt dan ook niet in deze dagen — naar den regel, wie zelf gezegend is, wil ook zegenen — uw steun aan de zaak van „de Zending”, opdat mée daardoor de Heidenen mogen leeren vragen naar den wortel van Isaï en velen ook evenals gij, genieten mogen van Zijne heerlijke rust.

Geldermalsen, December 1921.

J. HANIA.

Brief naar Antiochie.

Gel.! Het is voor de laatste maal in het jaar 1921, dat ik u schrijf. Het jaar is voor onze Zending niet al te bezwaarlijk geëindigd. Misschien niet bezwaarlijk genoeg. Als wij de gelegenheden niet aangrijpen, de kansen verwaarloozen, dan is het niet moeielijk met een batig slot te eindigen. Maar is dat goed?

Ik las dezer dagen een stuk van den Amerikaan H. Beets over 1 Cor. 16 : 1—2, waar wij lezen: „Aangaande nu de verzameling die voor de heiligen geschiedt, gelijk als ik de gemeenten in Galatie verordineerd heb, doet ook gij alzoo. Op elken eersten dag der week legge een iegelijk van u iets bij zichzelve weg, vergaderende een schat, naar dat hij welvaren verkregen heeft, opdat de verzamelingen als dan niet eerst geschieden, wanneer ik zal gekomen zijn.” Paulus wil dat de gemeenteleden niet alleen eigen gemeenten onderhouden, maar dat ze ook wat doen voor anderen, met name voor de armen te Jeruzalem, en dat ze daarvoor *elken Zondag* wat wegleggen, opdat de collecte niet behoeft te geschieden als hij er is.

Wij hebben ook onze algemeene behoeften, n.l. voor de Zending onder Heidenen, voor de evangelisatie onder landgenooten, voor de Zending onder de Joden en andere algemeene belangen. Voor eigen kerk en school, voor Theol. School en Universiteit moeten wij zorgen, dat is niet vrijwillig. God heeft die belangen op onzen weg gelegd en wee ons als wij ons daaraan onttrekken! Dat doen wij ook niet, elken Zondag brengen wij daarvoor onze offers. Maar nu komt de Zending en evangelisatie. Voor deze belangen collecteeren wij een of twee maal per jaar. Wij doen niet naar Paulus bevel, hij beveelt ons *elken Zondag* er iets voor weg te leggen als dan Pinksteren of Kerstmis de collecte komt dan is er heel wat in ons busje dat wij in de collecte kunnen storten. Wanneer wij allen dat geregeld deden behoefde de arbeid niet ingekrompen te worden, behoefden de gegeven kansen niet verwaarloosd te worden.

Hierbij zend ik u een mooie foto van onzen assessor Ds. J. D. van der Munnik. Hij heeft 16 Oct. zijn 40-jarig ambtsfeest gevierd en tegelijk van den dienst te Leeuwarden afscheid genomen, omdat hem emeritaat was verleend. Gij begrijpt, dat dit voor hem een zeer gewichtige en aandoenlijke ure was en, ware het niet op een Zondag gevallen, dan zou ongetwijfeld een deputatie uit ons midden tegenwoordig zijn geweest om hem te complimenteren. Dat geschiedde niet. De Zondag was voor ons allen een ongeschikte dag en door een samenloop van zeer bijzondere omstandigheden zijn wij ook niet tegenwoordig geweest bij de feestelijke vergadering op Maandagavond.

Wij maken nu van uwe tusschenkomst gebruik om hem onze gelukwensen over te brengen en de bede er aan te paren dat hij nog aangename jaren van werkzame rust moge hebben.

Hij woont nu te Zeist, *Mooie Laantje 1*. Een aardige naam. Ik hoop dat het hem een mooi laantje zij.

Intusschen heeft hij zijn vrienden verrast met een preek met portretten. Gij vindt in dat boekje een soortgelijk portret als dit en ook een portret dat gemaakt is toen hij candidaat was. Wat is hij veranderd! Ik zou hem niet herkend hebben.

De preek is getiteld: „*Waardig het Evangelie van Christus*” en uitgegeven bij B. B. Westerhuis te Leeuwarden en voor ieder verkrijgbaar voor f0.40. Ik heb bij de lezing genoten van de prachtige stijl en rijkdom van schoone woorden en gedachten. Slechts één zinnetje, dat mijn gedachte geheel uitdrukt, schrijf ik over:

„Ach, wie zijn wij toch, dat wij ons ook geloovigen noemen durven, wij die menigmaal reeds beven op 's vijands gerucht, en in plaats van eendrachtig hem te wederstaan, in onderling krakeel onze krachten verteeren.”

Dat onderling krakeel dat weet wat. Gisteren hoorde ik een onzer leeraren met kracht getuigen tegen dat „ik ben van Paulus, ik van Apollos, ik van Cephas”, ik ben van A en ik van B en het elkander verbijten en vereten. Mochten wij allen, leeraren en gewone leden, ons maar oefenen om dat „krakeel” en elk ander „krakeel” te weren. De jubilaris was 20 jaar een van onze Deputaten voor de Zending en sedert 1908 assessor. Nu is assessor een ondankbaar postje. Hij mag den voorzitter veel helpen en allerlei zaakjes voor hem opknappen, zelf komt hij zelden op den voorgrond. In Friesland ging het beter; daar was hij geregeld voorzitter van Zendingsdeputaten, en inzonderheid daar mocht hij veel doen. De Heere spare hem nog lang!

Gij zult wel nieuwsgierig zijn, hoe het met mijn 70ste verjaring is afge-

loopen. Dr. Hania had al de 55000 lezers van het Zendingsblad uitgenoodigd om mij een kaartje te zenden. Daar is niet veel van terecht gekomen. Gelukkig! Mijn huis was te klein geworden voor zooveel kaartjes. Toch zijn er heel wat brieven en briefkaarten zelfs telegrammen van warme Antiocheners gekomen. Echt hartelijke, bemoedigende brieven, van hoog en laag, van oude bekenden, zelfs nog uit mijn eerste en tweede gemeente, en van mij geheel onbekenden.

Ook kwam er menig stoffelijk blijk, ten deele bestemd om het oog te strelen, ten deele om in rook te vervliegen, ten deele om van te smullen, ten deele om in de Zendingkas gestort te worden. Ik ontving meer dan f50.—, f3.50 voor Soemba en f48.50 bestemd voor de Generale kas. Ik ben blijde met kaartjes en brieven, maar een postwissel en een zilverbon daar heb ik ook een zwak op.

Dankbaar en voldaan. God heeft mij gezegend en genade en eere gegeven. Gaarne ga ik nog wat mee!

Gij zijt zeker verlangend om te weten hoe het afgelopen is met het groote tekort der saamwerkende Genootschappen. De tractementen zijn 1 Oct. verzonden en de leerlingen der Zendingsschool zijn midden-October weer aan 't werk gegaan. Maar dat niet alleen. Er zijn ook maatregelen genomen, dat over drie maanden, als er weer tractementen moeten betaald worden, niet weer dezelfde nood kome. Iemand heeft f25.000 gulden gegeven voor geschikte propaganda, om dat te gebruiken. Hij wil dat men een kring van vaste contribuanten zal vergaderen, eenigszins naar verhouding van de vaste jaarlijksche uitgaven. Nu heeft men eenige tonnen per jaar nodig en de vaste contributies waar men op rekenen kan in alle omstandigheden bedragen slechts f40.000. Dat gaat zoo niet langer. Het is onvermijdelijk dat er dan telkens een noodkreet uit moet gaan en even onvermijdelijk dat het publiek daar den gek mee steekt. Maar nu wil de gever, dat die 25 duizend besteed worde om een goede organisatie te verkrijgen, zoodat het getal leden en vaste contribuanten zoodanig vermeerderd worde, dat de gewone uitgaven daaruit bestreden kunnen worden, extra collecten zullen dan alleen in bijzondere gevallen voorkomen.

Dit lijkt mij een uitstekende maatregel, Onze kerken moeten daar een voorbeeld aan nemen. Extra-collecten hebben wij niet veel, het is nu reeds jaren geleden dat er een extra collecte door al de kerken is gehouden, maar plaatselijk is het nog al eens voorgekomen. De drie provincies hebben herhaalde malen hun Soemba-week gehouden en Noord-Holland wordt ook reeds bekoord door het denkbeeld van een Zendingweek. Voor de kerk van Djocja mag nu ook wel een Djocja-week gehouden worden.

Gelukkig komt telkens weer uit dat ons volk gaarne voor de Zending geeft en gaarne van de Zending leest.

Ik weet niet of ik er bij mag voegen, ook trouw voor de Zending **bidt**. Dat is het allerbeste wat gij voor de Zending en voor alle zaken kunt doen. Een zaak waar gij niet voor bidden kunt is niet goed, een zaak waar gij niet voor bidt, heeft weinig kans van slagen.

Dus: bidt en werkt!

Was dat maar waar, schreef ik boven het volgende knipsel uit Teka's brieven uit onze Oost in de Standaard:

„Wij weten, dat zeker iederen Zondag in onze Kerken gebeden wordt voor den arbeid in Indië, voor Kerk, Zending en School, ook wel voor de Indische maatschappij.

Maar zijn we er dan? Is dat dan genoeg?

Is de taak voor Indië afgeloopen als de gemeente, bij monde van haar voorganger, dat bidt?

Is het bidden niet onvermijdelijk verbonden met het werken?

Iets anders:

Mogen wij bidden, zonder te werken?

Is bidden wel bidden, indien het werken achterwege blijft?

Maar we kunnen toch niet allen naar Indië gaan om daar te werken?

Natuurlijk niet.

Niet allen, maar wel velen meer."

Was dat maar waar, dat iederen Zondag in elke kerk voor Indië gebeden wordt!

We moeten dezen besluiten met een droevig bericht. Donderdag 24 Nov. is Ds. F. W. Sluyter te Maassluis, één onzer Deputaten, plotseling gestorven. Wij noemden hem een goeden, vriendelijken en trouwen deputaat. Zijn nagedachtenis zij in zegening.

Rotterdam, Snellinckstraat 54a.

H. DIJKSTRA.

Christelijke Holl. Jav. Kweekschool.

De directeur van de Christ. Holl. Jav. kweekschool zond een schrijven waaraan het volgende ontleend is:

„In het laatst van Juni arriveerde in Solo de heer Vermolen met zijn gezin. Slechts enkele dagen resten ons voor de komst van de nieuwe klasse, die bij den heer Vermolen intrek zou nemen. Tegen de inrichting van het huis van Dr. Voegesang als Internaat, waarover ik in mijn vorigen brief schreef, bestonden enkele bezwaren. Het was gelukt, een paar dagen voor de komst van den heer Vermolen een huis te huren, dat evenals dat van den heer Bosman en het mijne voor eigen woning en tegelijk voor Internaat geschikt is. De huurprijs à f125.— per maand heb ik terug kunnen brengen tot f100.— per maand door de huur van één jaar bij vooruitbetaling te voldoen. Een en ander is bij contract vastgelegd.

Met bijzonder veel genoegen hebben we hier met den heer en mevrouw Vermolen kennis gemaakt. Na zich in de laatste week van Juni bij ons thuis even in het Indische Internaatleven georiënteerd te hebben, betrokken zij den 30 Juni hun eigen woning reeds met 20 jongens. Het was inderdaad wel wat veel gevegd zoo onmiddellijk in het volle werk te worden gezet. Meestal hebben nieuwe aankomers gelegenheid om vanuit hun logies rustig hun huis in orde te maken en zich aan de nieuwe omgeving aan te passen. De familie Vermolen kreeg die gelegenheid niet. Op eens werden zij in dat volle, nieuwe en voor hen vreemde werk van Kweekschool- en Internaatleven gezet. Zij hebben zich dapper door alle moeilijkheden heenge-

werkt; de blijmoedigheid, waarmee zij het werk aanpakten, dreef alle bezwaren weg.

En nu gevoelen zij zich in onze Kweekschoolmaatschappij thuis alsof zij er reeds langen tijd in verkeer hebben. Ik acht, dat U een zeer gelukkige keuze gedaan hebt.

De nieuwe eerste klasse is den 1sten Juli geopend met 24 leerlingen, 20 jongens en 4 meisjes, waaronder 11 Javanen, 5 Batakken, 6 Mennadoneezen en 2 Chineezen, (1 Javaansch, 1 Mennadoneesch en 2 Chineesche meisjes).

Het totaal aantal leerlingen bedraagt nu 67; 55 jongens, 12 meisjes.

Klasse I 20 j. en 4 m.; Klasse II 18 j. en 6 m., klasse III 17 j. en 2 m., waarvan: 22 Javanen j., 4 m.; 20 Menadoneezen j., 4 m.; 2 Sangireezen j., 2 m.; 4 Ambonneezen, 15 Batakken, 4 Chineezen j., 2 m.

Het aantal aanmeldingen overtrof ook dit jaar weer verre het aantal beschikbare plaatsen. Over de honderd leerlingen van de 6e en 7e klassen der H. I. S., voor wie door de hoofden van scholen verklaringen van geschiktheid tot verdere studie waren afgegeven, vroegen plaatsing. De groote afstanden in Indië maken de beoordeeling omtrent de toelating zeer moeilijk. Een examen kan niet worden afgenomen, dat overigens toch een onjuiste maatstaf is; ik ben derhalve voor het meerendeel der candidaten aangewezen op de rapporten der hoofden van scholen.

Die rapporten nu zijn niet altijd even betrouwbaar gebleken en worden soms opzettelijk onvolledig gelaten. Bij nadere informatie blijkt dan vaak, dat enkele van die aanbevolen candidaten in 't geheel

niet voor plaatsing in aanmerking komen. Er zijn echter ook vele hoofden van scholen, en dan noem ik in de eerste plaats de hoofden der Chr. H. I. S., met wie ik de meeste relatie heb, op wier adviezen ik me, blijkens de ervaring, veilig kan verlaten.

Voor zoover ik kan beoordeelen, zijn we dit jaar weer gelukkig geweest in de keuze. Alle leerlingen zijn in staat het onderwijs behoorlijk te volgen. Het nieuwe Internaat begint zich onder leiding van den heer Vermolen al aardig te organiseeren naar de wijze van de beide andere: in eigen vereniging en sportclubs.

Dit jaar heb ik weer niet-Christenen aangenomen. U herinnert U wellicht nog, dat tot den eersten cursus in 1919 twee Mohamedaansche jongens waren toegelaten, die het in onze kleine Chr. Maatschappij niet konden uithouden. De proef was eenerzijds teleurstellend, doch gaf ook een prikkel om die gewijzigd te herhalen. Ditmaal zijn een zevental leerlingen uit niet-Christelijke omgeving toegelaten, nadat eerst met hen breedvoerig over de beteekenis van een Christelijke opleiding en over het leven in een Chr. Internaat gesproken is, terwijl ik van de ouders dezer leerlingen een schriftelijke verklaring ontvangen heb, dat zij geen bezwaar hebben tegen de opvoeding hunner kinderen in Christelijken geest. Ik verwacht, dat door deze maatregelen de bezwaren, welke zich vroeger voordeden, zijn ondervangen.

Het Javaansche en het Menadoneesche meisje zijn opgenomen in het Internaat der Kon. Emma-school. De beide Chinese meisjes, die uit rasoverwegingen niet tot dit meisjes-internaat konden worden toegelaten, hebben een gastvrij tehuis gevonden bij den heer en Mevrouw R. Pos. Mogelijk ligt hier wel het begin van een groter Internaat voor Chineesche meisjes.

De leerlingen der vorige Ie en IIe klasse zijn allen resp. naar de IIe en IIIe klasse bevorderd. Er waren wel eenige twijfelars onder, doch bij het overgangs-examen sloeg voor hen de balans naar de bevordering door.

Ook in het afgelopen jaar is door de leerlingen met ijver en lust gewerkt. De vorderingen zijn daaraan evenredig. Het gedrag was van allen goed; tuchtgevallen kwamen ook nu niet voor; straf behoefde geen enkel maal, noch voor nalatigheid in de studie, noch voor gedrag te worden opgelegd.

De gezondheidstoestand was bevredigend. In voorkomende gevallen werd op de meest welwillende wijze van het Zendings-hospitaal hulp genoten, waarvoor in het bijzonder Dr. Groot veel dank toekomt.

Bij het lezen van het vorenstaande zal

zich bij U wel de indruk vestigen, dat ons werk steeds door het zonnetje beschenen wordt. Geheel onjuist is dit niet. Er ligt een blijde glans over ons werk. Elken dag bemerk ik weer bij allen, die in den Kweekschoolkring leven, de arbeidsvreugde, waardoor de vaak inspannende taak verlicht wordt.

Toch ondervinden wij ook wel moeilijkheden in onzen arbeid, welke echter van geheel anderen aard zijn dan die in een soortgelijke Hollandsche inrichting. De moeilijkheden staan in verband met de deugden en ondeugden, die de jonge volken, welk in opkomst zijn, vertoonen. De jeugdfouten doen zich bij de Inlandsche jongelui, die verder studeeren, in dubbele mate gelden. Vooreerst hebben zij den last van eigen jeugd te dragen in het dobberen tusschen kind zijn en groot mensch. Het eene oogenblik stoeien ze als kwajongens en 't volgend oogenblik nemen ze het air aan van een volwassene en komen als heertjes voor den dag. Nu eens fladdert hun geest in speelscheid van deene onbenulligheid op de andere, dan weer zetten ze zich schrap voor een in hun oog gewichtig probleem, het groote-menschengedoe imiteerend. Dat zijn alle heel natuurlijke uitingen van nog onrijpe, maar toch rijpende menschen en dat komt alles door de rustige studie en bij ongedwongen omgang terecht.

Onze jongens en meisjes dragen echter ook nog den last van de jeugd van hun volk. Allerlei billijke en dwaze begeerten komen op, werken eenigen tijd door om dan weer plaats te maken voor andere. Ieder, die een leus opheft, vindt aanhangers onder de massa, welke geen kennis heeft. De leetuur in de Inlandsche pers, in het bijzonder de Hollandsche pers, die door Inlanders wordt geredigeerd, loopt over van rammelende, hooguitklinkende woorden en die phraseologie spreekt tot het gemoed van de nog niet-rijpen. Idealen worden voorgespiegeld in woorden, waarvan de schrijvers de draagkracht zelf niet beseffen uit de groote massa, die verder studeerende gedachten en verlangens. De enkelen uit de groote massa, die verder studeeren, worden door de eenzijdige kennis, welke zij opgedaan hebben, in een waan gebracht, — der Schreklichste der Schrekken, — dat zij reeds geroepen zijn tot leiders van hun volk. Ze voelen zich in ontwikkeling verre boven de massa van hun volk, zij staan er inderdaad verre boven, en meenen dan dadelijk leidlieden der blinden te moeten zijn. Zoo hebben we hier de Vereeniging „Jong-Java” en de „Jong-Sumatranenbond” en andere, die in hoogdravende taal geestdrift trachten te wek-

ken, meest tot opleving van de nationale gedachte.

Op zich zelf zit er in het idealisme van dit Jong-Indië iets dat aantrekt. Het is een lust te zien, hoe het jonge volk zich naar boven worstelt en nog grooter genot aan dat werk zelf mee te kunnen werken. Het zou een groote dwaasheid zijn, en groot onrecht, die opwaartsche beweging te willen neerdrücken. Maar die beweging, welke ook onze Kweekschooljongens beroert, in goede banen te leiden, is niet gemakkelijk.

Hier liggen onze dagelijksche zorgen. Ik acht het gelukkig, dat ook onze jongens en meisjes iets, sommigen veel, voelen voor dat jongere streven van heel het studeerend opkomend geslacht en dat ook zij er trotsch op beginnen te worden, lid van hun eigen volk te zijn. Het is een gelukkig verschijnsel van een ontwakend leven.

De moeilijkheid is evenwel aan hun idealen vorm en bovenal inhoud te geven, opdat zij een vast doel voor oogen kunnen houden en opdat zij ook de holle phrasen als zoodanig leeren onderscheiden. De beweging der jongeren richt zich in Indië in het bijzonder op de verwezenlijking der nationale gedachte. Op zich zelf niet verkeerd. Onze jongens en meisjes hebben evenwel in te zien, dat er voor hen hogere idealen zijn, dan die in de nationale gedachten uitgedrukt zijn. De Zendingsidealen moeten daarboven uitgaan en in hen beginnen te leven. Bij bijna alle jongelui op de Kweekschool bemerken we die zoo gewenschte aansluiting aan de Christelijke gedachte, maar er zijn er ook enkelen, wier innerlijk leven den tweestrijd vertoont tusschen de nationale en de Zendingsidealen. Die in het bijzonder zijn voorwerp van dagelijksche zorg."

Namens de deputaten van de Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohamedanen,

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Nov. 1921.

DORCAS. Batavia.

Zooals ge weet werkt de Vereeniging Dorcas sinds ettelijke jaren meer op den achtergrond van de Bataviasche samenleving, zonder veel ophef maar niet zonder nut.

Klein en nederig was in 1889 het begin van Dorcas. Geleidelijk heeft zich de arbeid der Vereeniging ontwikkeld en het arbeidsveld uitgebreid.

Staan wij nu eerst even stil bij ons kinderhuis.

Het kinderhuis staat nog altijd te Mr.

Cornelis, maar binnen kort zal het nieuwe gebouw in de oude Tamarindelaan klaar zijn en in gebruik worden genomen.

„Ons huis", dat wij als het ware uit Gods hand hebben ontvangen. Er was een groot te kort voor den bouw en voor de inrichting enz. Het Bestuur zat natuurlijk in groote zorg. Maar God nam de zorgen weg. Met dankbaarheid wordt mededeeld, dat eene vriendelijke dame de som van twee en twintig duizend gulden heeft bijeengebracht, zoodat het te kort gedekt werd. Maar een woord van lof en dank moet nu ook worden gebracht aan de heeren Middelberg, Kal, van Heemstra en van Veen, die met zoo veel ijver, toewijding en nauwgezetheid bezig zijn het schoone gebouw te doen optrekken, en dan gedenken wij ook met erkentelijkheid aan de kinderen, die met prikken rond gingen en zoo veel hebben opgehaald voor de inrichting van het huis.

Op dit oogenblik hebben wij 21 kinderen in ons kinderhuis, van 3—17 jaar. Twee onzer meisjes bezoeken de Chr. Mulo; de anderen gaan naar de P.K. school, de kleintjes zijn op de Fröbelschool, en de 3 jongsten zijn nog thuis.

Ons oudste meisje heeft meer aanleg voor naaien en de huishouding en wordt daarin ook opgeleid, ook krijgt zij eenige opleiding op de Fröbelschool.

Zoo veel mogelijk werken de kinderen mee in allen huishoudelijken arbeid, en helpen ook met naaien en stoppen.

De gezondheidstoestand der kinderen was bevredigend. We bleven gespaard voor ernstige ziekten. Gewoonlijk zijn de kinderen ondervoed als zij bij ons komen, maar na eenige verzorging en voeding zien wij ze merkbaar aansterken. En wonderlijk genoeg als wij versterkende middelen noodig hadden voor onze zwakke kleinen, dan werden we verrast met de artikelen, die wij behoeften. Menigmaal vonden wij in de voorgalerij van het kinderhuis een paar blikjes havermouth, melk, eieren enz. Ongemerkt werden ze daar neergelegd, en tot nu toe weten wij niet van wie ze komen, maar we danken de lieve geefsters of geveren voor de vriendelijke gaven.

Het is zoo gezellig ons vroolijk groepje te zien en ze te hooren zingen.

Zooals ge weet, werkt Dorcas ook door naaischolen, huisbezoeken, vrouwenvergaderingen enz.

Onze 3 naaischolen, één te Kivitang, één te Kepoe en één te Mr. Cornelis, worden trouw bezocht. Maar door de verwaarloosde opvoeding hebben wij vaak te strijden tegen groote onverschilligheid, en telkens

wordt gevoeld dat de bezoeken in huis voor deze meisjes en hunne ouders zoo noodig zijn.

De bijeenkomsten in de Fröbelschool met de ondersteunden worden geregeld bezocht, maar behalve deze vergaderingen, alwaar in alle eenvoudigheid uit Gods Woord wordt verteld, worden er ook in de kampongs bijeenkomsten gehouden.

De geregelde bedeeeling geschiedt eens in de maand. Bij ziekte worden versterkende middelen aan huis gebracht. Ook kleederen worden verstrekt, als die noodig blijken.

Onze arbeid brengt ons in aanraking met lijden en ellende, die ons aangrijpen. Geestelijke en zedelijke ellende, vaak nog grooter dan lichamelijke, meer nog roepend om de hand der reddende liefde. Met smart zien wij, dat soms kinderen meegesleurd worden in de zonde der ouders.

In een der kampongs woont een gezin in een diep treurigen toestand.

De vader drinkt, de moeder is verslaafd aan het spel, de dochters, meisjes van 16 à 17 jaar leven onzedelijk en de jongere kinderen leeren reeds vroeg dobbelen.

In een andere buurt verkeert een gezin in zeer armoedige omstandigheden. De vader is blind en kan dus niet werken. De oudste dochter, die in het militair hospitaal werkzaam is, steunt zoo veel mogelijk het gezin, maar zij kan niet bij de ouders wonen, daar de omgeving in die buurt niet geschikt is voor jonge meisjes. Er zijn nog 8 kinderen in huis, en de vader zit nu voortdurend in angst en zorg over zijn drie dochters van ongeveer 14 jaar en daaronder. Hij is bang dat de meisjes heimelijk worden uitgeleverd aan rijke Chineezzen, en heeft dringend de hulp van Dorcas ingeroepen.

Het is geen wonder, dat jonge meisjes, opgevoed in die verderfelijke omgeving, omringd van heidenen en Mohamedanen, vaak in zonde vallen, vooral als de armoede groot is.

Voor elken arbeid van Dorcas is het bezoek aan de huizen zoo noodig. Licht is deze werkzaamheid niet. Men moet zich zelf niet sparen om door de modder der kampongs den weg te vinden tot hen, die hulp noodig hebben en die begeeren; en het eischt ook inspanning om zich in te denken in de gedachtenwereld, die zoo van de Christelijke verschilt, en waarin men toch trachten moet door te dringen om de behoeften der ziel te leeren peilen.

Maar hoe moeilijk dit werk ook is, Dorcas gaat in stilheid voort om 't ellendige, en onwetende te zoeken, en het Bestuur ziet met verlangen uit naar eene wijkzuster

uit Holland, om het werk in de kampongs krachtiger te kunnen aanpakken.

Na dit algemeen overzicht kan het verslag kort zijn.

Het Kerstfeest werd weder heerlijk gevierd. De milde giften van de B. P. M. en die van andere vriendelijke geëfsters, stelden ons in de gelegenheid vele arme gezinnen blijde te maken en aan de meisjes onzer naaischolen en aan de ondersteunden kleederen en andere benoodigdheden uit te deelen.

De jaarlijksche liefdemaaltijd werd als naar gewoonte met opgewektheid gehouden.

Het Bestuur is als volgt samengesteld:

Mevrouw Middelberg-Idenburg, Pres.

Mevr. Aalders-Ingwersen, Vice-Pres.

Mevr. Rijks-Majoor, Penn. v. d. wijkarbeit.
Mevr. Jansen-Mulder, Penn. van het kinderhuis.

Mej. van Marle, Secretaresse.

Mevr. v. d. Kam-Brouwer, Bestuurslid.

Mevr. Vermeer-Hillekes, Bestuurslid.

Mevr. Keuchenius-Bik, Bestuurslid.

Adviseurs: Ds. Aalders, de heeren Kal, Middelberg en Baron van Heemstra.

De bronnen van inkomsten zijn gaven en contributies.

Het Comité van Bijstand in Holland zond ons weer een som van f400 voor den wijkarbeid.

Wij hebben getracht U een overzicht te geven van den arbeid van Dorcas, en al bood dit verslag geen rijke variatie aan, gij hebt zeker wel gemerkt, dat het werk waartoe onze Vereeniging zich aangordt, niet overbodig, noch te vergeefs is.

Is het nu nog noodig dat wij U vragen onzen arbeid te blijven steunen?

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B. 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

THEELOOD enz.

In de afgelopen maand is door mij voor de Zending ontvangen: van J. Ederzeel te R'dam 1 pak postz.; van Mej. P. Hensen te Westmaas 1 doos zilverp. verz. door de kinderen der Zondagschool „Filippus” en van één dier kinderen 100 ½ centen; van K. Pilot te Drachter Compagnie postwissel à f3.50 voor verkocht zilverp. enz. van de kinderen der Chr. School te D. C.; van A. Hensen en M. Hordijk te Westmaas postwissel à f2.— van opgespaarde ½ centen; van Z. Leene te Z.-Beijerland 1 pak zilverp. voor de zending op Soemba; van N. N. 1 doos zilverp. theel. en postz.; van J. Weijenberg te R'dam 1 groot pak postz.; een kistje theel. uit St. Nicolaasga; Zondagschool Filippus 100 ½ centen is f0.50; K. Pilot Dr. Comp. postwissel f3.50 A. Hensen en M. Hordijk W. M. postw. f2.—; verkocht ruim 13½ K.G. lood à 18 ct. is f2.50; 9 K.G. postzegels à 40 ct. is f3.60; totaal f12.10; af onkosten pakket Ds. Berends f0.40; blijft dus over f11.70.

Rotterdam, Noordplein 39c.

P. J. SCHREUDER.

Ds. D. BAKKER.

Ds. D. Bakker, docent aan de opleidingsschool te Djocjakarta, is hier te lande gearriveerd; hij woont in de Bosboom Tous-saintstraat 36, Amsterdam.

Hem is geraden en hij denkt naar dien raad te luisteren, op niet (veel) uit spreken te gaan. Hij moet zijn krachten sparen voor Java.

f2.000.—

Voor den zendingsarbeid van de Geref. kerken heeft ds. W. Breukelaar te Zaandam f2000 van Gebr. v. L. te V. ontvangen.

Geref. Zendingsvereen. Bussum.

Met dank aan de gevers en geefsters en aan de kinderen voor hun ijver, bericht ondergeteekende te hebben ontvangen uit de Busjes en Blaadjes den 16 Nov.:
Jo Broder f5.90; Gerrit Tobie f2.25; Betsy Renes f1.57; Joh. Oskamp f2.10½; Mien Rebel f1.60½; Anni van Westering f1.93; Marie v. Westering 50 ½ centen is f0.25; Joh. Vat f1.41½; Diana Scheepmaker f1.07½; Gerrit Haiting f5.57; Ida Knevel f1.42; Jne Mulder f1.70½ en aan halve centen f4.11; Cor Vat f1.56; Beb Rijsbergen f0.58½; Coen Rijsburgers f1.46; Jansje Renes f2.03½; Gerrit Mulder f0.74½; Herman Felderhof f1.57½; Mieke v. Norren f2.28; Mieke Bouwman Bouwman f0.84. Totaal f40.00½.

Mej M. JACOBSZOON,
Bussum.

Leestafel.

Het Kuyperhuis. — E. J. Bosch, Baarn.

Een aantrekkelijk boekje met 20 illustraties met verklarenden tekst en inleidend woord van H. Colijn en A. W. F. Idenburg.

Men grijpt er naar.

Mijn lust is Dijn behoud, door H. Alkema. — H. ten Brink, Arnhem.

Een verhaal uit de Hoeksche en Kabeljauwsche twisten. Wat onduidelijk.

Jim en Skimpie, door Alletta Hoog. — H. ten Brink, Arnhem.

Een leerzaam verhaaltje.

De Schipbreukeling, door Johannes. — J. H. Kok, Kampen.

Een goedgeschreven verhaal uit den Franschen tijd.

De Jongens, door Louise L. G. — H. ten Brink, Arnhem.

Een mooi verhaal van beste jongens.

De Heilige Historie, aan kinderen verhaald, door J. C. de Koning — J. H. Spruijt, Rijswijk (Z.-H.).

Deze eenvoudige beschrijving van de

Heilige Historie, versierd, werkelijk versierd met tal van platen, geve men zijn kinderen in handen; men zal er schik van hebben als zij er vlijtig in lezen. Een prachtband verhoogt de waarde.

Christendom en Cultuur onder de Javanen, door Dr. H. A. van Andel, Missionair dienaar des woords te Soerakarta, met een inleidend woord van A. W. F. Idenburg. — J. H. Kok, Kampen.

Idenburg zegt van deze schoone lezing: „Met groote belangstelling en instemming nam ik kennis van dit geschrift.” Dit zij genoeg voor onze lezers, om deze brochure te bestellen.

Als een vuurbrand, door J. C. Homoet. — J. H. Kok, Kampen.

Deze roman geve men gerust zijne zonen en dochteren in handen. Hij is boeiend. Treffende passages weet de schrijver tref fend te teekenen.

„Onze Zending”.

Van dit jeugdblad is no. 1 verschenen. Onderwijzers vraagt het ter inzage bij Vada te Wageningen.

Een verblijdend bericht.

Naar wij vernemen zal er met enkele dagen bij den uitgever J. H. Kok te Kampen een zeer belangrijke uitgave het licht zien. Een uitgave, waarvan de verschijning reeds langen tijd met belangstelling werd tegemoet gezien. Bedoeld wordt de *Kerkelijke Adviezen* van wijlen Prof. Dr. F. L. Rutgers.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale kas der Zending.

Door Jonker v. d. Poll van den Zendingskring Kersbergen te Zeist f50. Door D. v. d. Meulen te Wijnjeterp, uit het busje van de Molenlaan, van de twee Renskes f4.85½. Van G. Zomer te Franeker f100. Door H. Heule te Doorn uit het busje van de Christ. School f9. Van H. J. Meijerink te Laren f5. Door J. H. Breekveldt te Lochem f6. Door J. Nauta te Heeg, halve centen van Jeltje van Burg 200, Grietje van Burg 200, en Piet Hofstra 100, te zamen f2.50. Door D. v. d. Meulen te Wijnjeterp uit het busje van Gr. Tel en Fr. Boonstra te Duurswoude f4.18. Door K. v. Marrum te Kol lumerpomp van de kinderen der Christ. School f15. Door Ds. H. Dijkstra van zust. N.N. f25. Van N.N. een dankoffert f100.

Door Ds. F. Wiersema te Oosterbierum, spaarcenten van Dieuwke Winsenius f2.35. Door H. Jongsma uit het busje van Jan Kuik te Hemrik f4.27½. Door O. J. van Wijk van de kinderen der Christ. School te de Lier f8.

Zaandam, 22 Nov. 1921.

W. BREUKELAAR.

Ontvangen voor Djocja en Solo.

Gevoinden in de collecte te Ermelo f25 voor Djocja en f25 voor Solo. Door J. Polderman te Zaandam, opgespaarde halve centen f1.97. Door D. N. Verschoor voor het tekort van eene zuster te Voorburg f5. Door Ds. H. Dijkstra van B. F. de J. te Goes voor het tekort f5.

Zaandam, 22 Nov. 1921.

W. BREUKELAAR.

Mijn postrekeningnummer is 32806.

Ontvangen van Mej. J. H. Schut van de Zendingskrans „Tryfosa” f100.

L. BERK,

Penningmeester der Nederl. Ger. Zendingsv. V. E. G.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

K. D. v. d. Kooi te Winsum-Obergum, 't Javaantje der school 13.50, Korn. Korf 100 h. c. is f14, Mej. Rintjema te Rinsumageest, busje der schoolk. f5.35½. Ds. Middelveld te Hoogkerk, gev. in de coll. f1 en f1.50 en f0.75, dankoffert H. Buitert 35-j. huw. f7 is f10.25. Ds. Jongbloed te Deventer B., gev. in de coll. 200 h. c. is f1. E. H. Timmermans te Ommen, busje der schoolk. f3.45. Egberdine Norder te Zandeweer, 100 h. c. is f0.50. L. Groefsema te Oldehove, verzam. door J. Korsaan, M. Agema, S. Meijer, G. Woldhuis, J. E. Spriensma, R. Offringa en N. Zeldenrust f23. B. Adolfsen te Oldenzaal, v. d. Zend.v. f10. P. Koster te Valtherrmond, 1/3 coll. bij de 40-j. echttv. van P. Kester en J. H. Koster—Brandt f5.92. A. Boot te Groningen, van Jo Lutmers 52 h. c. is f0.26. F. Tiedder te Loppersum, gev. in de coll. f9.90. Ds. v. d. Munnik, v. d. Zend.v. te Winsum-Obergum f29.85. Ds. Hoekstra te Tenpost, van Tr. Lanning 100 h. st. is f2.50. Ds. Dwarshuis te Avereest, van F. Doorren h. c. en h. st. f2.50. D. A. Koebrugge te Onstwedde, busje Knapenv. f5.51. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f10 en f5 en f1 en f2.50 is f18.50. Ds. Bergsma te Drogeham, gec. op de bruiloft v. zijn oudste dochter f15. H. A. Hulsebos te N. Pekela, uit de busjes f100. J. Huitzing te Winsum-Obergum, van N.N. f30. R. Beute Kz. te Steenwijk, v. d. Zend. Comm. f50. Ds. Bakker te Lutton, busjes October f19, gev. in de coll. f5 is f24. O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f5. Mej. T. D. te U., uit het Negertje f23. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f2.50. A. Verner te Emmer-Compascum, gev. in de coll. f10. H. Kornelius te Stads Musselkanaal, gev. in de coll. f10 en f2.50, huwelijk Alons f9.25 is f21.75. H. Braaksma te Lan-

geslag, v. d. Zendv. f29.26½. D. Schoutsmate Grijpskerk, busjes in de kerk f12.26½. G. Musch te Vroomshoop, gev. in de coll. f10. Ds. Stading te Ezinga, verz. door J. W. Raven, A. Wierema, R. van Dijk, T. Datema C. Wieringa, J. Faber, A. J. Mulder, G. Douwsma, M. Schuitsma en T. Ritsema f50. Ds. Parlevliet te Enter, gev. in de coll. f12. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f5, f2, f2.50 en f2.50 is f12. Ds. Scholten te Zuidhorn, gev. in de coll. f25, v. d. 1ste en 2de klas der school f5.58½ is f30.58½. Ds. Fokkens te 2e Exloërmond, zilv. bruil. van J. Vos f6.12. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van B. Heteling te Paaslo f8.60. Mej. G. Haan te Groningen, 2 mdl. stort. Kinderz.v. f140. N. N. te N. aan huis bezorgd, een dankoffer bij hun huwelijk f50. A. Sluiter te Groningen, v. T. K. f2.50. J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. Theel. en

zilverp. f12.15½. A. Witterholt te Kommerzijl, busjes in de kerk f25. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van W. de Olde te Overzijl f18.38. J. v. Dalen te Ambt-Vollenhove, B. kinderen v. d. Meij, 80 h. st. f2. Ds. Fokkens uit Stads-Musselkanaal, verz. door de kinderen van G. B. en A. T. f8.34. Witterholt te Niezijl, v. d. Jongel. ver. f30 van een paar kinderen f4 is f34. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f2.50. Dr. Dee uit Beilen, gev. in de coll. f5 f2 en 2 keer 50 halve ct. is f7.50. Dr. Dee uit Westerbork, gev. in de coll. f5. Mej. A. Toorman te N. Pekela, v. d. Jonged. Ver. f4.25. P. Buikema te Leens, v. d. Zend. Ver. f200. J. Wildvank te Delfzijl, uit de busjes f32.50. J. Timmer te Tenpost, v. d. Zend. Comm. over drie maanden f50.

J. DUURSEMA, *Questor*.

Groningen, 19 Nov. '21. Radesingel 23a.

HET ZENDINGSBLAD 1921. REGISTER.

A.

Adiredja 42.
Adjibarang 58.
Amsterdam 12, 170.
Andel (Dr. H. A.) 103—105, 120—123, 157, 171.
Arabesari 58.
Art. 123 68.
Arts (Een) 155.
Auto 38, 39.

B.

Baarbé (Mej.) 156.
Bakker (Ds. D.) 71, 166.
Bandjarnegara 57.
Bandoeng 27, 138.
Batavia 27, 40, 72, 185.
" Classis 54.
" Bataks 77, 105.
" Zendingen 84.
Batoer 57.
Bavinck (Dr. J. H.) 27, 138.
Bavinck (Prof. Dr. H.) 131, 171.
Bazel 12.
Beek (v.) 149.
Beets (H.) 180.
Belksma (Zend. J.) 68.
Billman 101.
Blonda 88.
Boekbeoordeelingen 53.
Boekoe (toko) 91.
Boersma (Mej. N.) 75.
Bosman 183.
Buitenzorg 24.
Bijbelgenootschap (Ned.) 172.

C.

Catechisaties en de Zending 132.
Clevering (Zuster H.) 9, 90.
Colenbrander (Ds. F. J.) 55.
Colportage te Djocja 74.
Colijn 155.

D.

Datema (Ds.) 85.

Djati 166.
Djocja 20, 73—75, 103—105, 118, 165, 166, 169, 182.
„Dorcas” 40, 185—186.
Dubbeldam 156.
Duurte in Indië 69.
Dijk (Tj. v.) 10.
Dijk (Ds. W.) 12.
Dijkema (K.) 22, 75, 106.

E.

Esser (Dr.) 42.
Esveld (Mej.) 156.

F.

Fehér (Dr. K. v.) 151, 154.
Friesche (Het Zend. terrein) 151—154.

G.

Gehrels (Dr. C. A.) 125, 137—138, 141.
Geldermans 156.
Geldinzameling 117.
Geldleening 42.
Glongong 42.
Gombong 157.
Gouman 156.
Grau 101.
Grendeng 57.
Groot (Dr.) 184.

H.

Haarlem (Classis) 27.
Hamer (G. P.) 136.
Harrenstein (Dr. W. G.) 75.
Has Nelly 100.

I.

Intellectueelen te Djocja 74.

J.

Jong (Mej. L.) 75.
Jong (Zuster T.) 140.
Jong-Java 184.
Joram 73.
Juliana-School 135.

K.

Kalibenda 58.
Kali Boewang 73.
Kambaniroe 40.

Karoeni 154—155.
 Kas (Generale) 86.
 Keucheniuschool 4, 87.
 Kiss (Dr. A. v.) 140.
 Koelewijn (D.) 22, 41.
 Kouwe (Mej. J. v. d.) 134.
 Kooy (H. O. v. d.) 134.
 Koomen (P. de) 156, 171.
 Kromo 156.
 Krijger (Ds. L. P.) 125, 137.
 Weekschool (Chr. Holl. Inl.) 56, 123—125, 183—185.

L.

Lamboja 154.
 Lawang 10, 25.
 Legaat Amsterdam 140.
 Lichtstralen 5.
 Lock (Zuster M. W.) 140.
 Lotjongdong 58.

M.

Macedoniër, 59, 101, 141.
 Magelang 88—89, 102, 134.
 Magelang Overzicht 7.
 Makassar 24.
 Malang 25.
 Medan 140.
 Meditatiën 1, 17, 34, 50, 65, 81, 97, 113, 129, 145, 161, 177.
 Medische Dienst te Djocja 75.
 Meijering (H.) 123.
 Merkelijn (Ds. A.) 6, 12, 39, 84.
 Michelse (Mej.) 156.
 Millioenplan 21, 117.
 Mobach (Tj.) 10, 156.
 Moeders 100.
 Moslem World 44.
 Munnik (Ds. J. D. v. d.) 180.

N.

Ned. Ger. Zend. Ver. 9, 125.
 Netelenbos (Ds.) 88, 89.
 Netelenbos (Mej. J. W.) 41.
 Noesa (Kembangan) 42, 151.
 Nood (De Zend. in) 148, 182.

O.

Olthof 156.
 Onderwijs (Chr. Holl. Inl.) 134—137.
 Ongedoopten 102.
 Oosterhuis 153.
 Opleidingsschool 87.
 Organisatie 120.

P.

Panoesoepan 58.
 Pajeti 11, 90.
 Pilon (Dr.) 41.
 Poerbolinggo 8, 41—43, 57—59.
 Poerworedjo 91—92.
 Pos (Ds. A.) 70, 85, 137, 156.
 Pos (R.) 184.
 Prins (Zend.) 4, 68.

R.

Rante Pao 4, 68.
 „Reformatie” (De) 21.
 Rome 20, 36, 52.
 Rotterdamsche (N. R. C.) 134.

S.

Sadrachianen 43.
 Samarang 24.
 Sandiman 91.
 Sangir-Eilanden 101.

Savouleka (Ds.) 88.
 Schelven (Ds. C. L. F.) 36.
 Scherrer 101.
 Scholen (in Indië) 12.
 Scholen te Djokja 74.
 Scholen op Soemba 155.
 Schoolvereniging voor Indië 37.
 Seybold 101.
 Sluyter (Ds.) 183.
 Soemanap (Madoera) 25.
 Soemba 9—11, 90—91, 137.
 Soembaneezen (Vier) 6.
 Soerabaia 24, 27.
 Solo 70—72, 119, 103—105, 156, 168.
 Solo Inwoners 71.
 Standaard 149.
 Stap 150.
 Stokking 101.
 Stokkum (Dr. M. W. Th. van) 41.
 Synode (Generale) 37.
 Systematisch geven 68.
 Szasz (Dr. L.) 140.

T.

Tagore 69, 116.
 Thiele 101.
 Tibben (Zuster H.) 11.
 Tiemersma (Ds. L.) 23—26, 73.
 Timotheus 154.
 Tjilatjap 42.
 Tjiledoeg 59.
 Torenklok 140.

U.

„Uit de Levensbron” 28.
 „Uit Keboemen” 139.

V.

Valk (Ds. L. v. d.) 36.
 Veld (in 't) 156.
 Vereeniging voor hospitalen 38.
 Verhagen (Dr. D.) 119.
 Vermolen (W.) 6, 86, 156, 168, 183.
 Verstrooiden 37.
 Vink 156.
 Vlasveld (de Heer) 89.
 Vogelensang (Dr.) 42, 119, 183.
 Vonk (Dr. A. H.) 94, 154.
 Vuurmans 150.

W.

Wado (E.) 154.
 Wai Jawa 154.
 Warneck (Dr.) 77.
 Weeda (Zuster J. F.) 42.
 Wera 153.
 Wielenga (Ds. D. J.) 21.
 Wielenga (Ds. D. K.) 11, 44, 76, 84, 90.
 Wirjotresno 88.
 Wonosari 73.
 Wonosobo 43.

Z.

Zending (Onze) 133.
 Zendingsblad (Het) 22.
 Zendingsprofessor 132.
 Zendingsstudieraad 5.
 Zendingssynode 86.
 Zevende dags Baptisten 105.
 Z. S. R. 26, 93.
 Zuidema (J. P.) 4.
 Zwaan (Ds. C.) 12, 73.
 Zwemer (Dr. M.) 103.
 Zijlstra (Zend.) 68.

THREE DAY

343212

Gereformeerde Kerken in
Nederland.
Het zendingsblad
1921

1921

THREE DAY

343212

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

GTU Library

3 2400 00291 2404

